

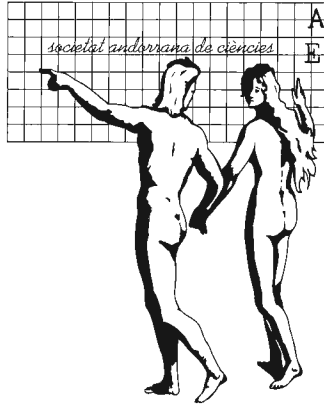
ANDORRA EN EL MÓN

9a Diada Andorrana
XXVIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
17 d'agost de 1996
Prada de Conflent

Societat Andorrana
de Ciències

Av. P. Benlloch 30, 3
Edifici Clara Rabassa
Andorra la Vella
Principat d'Andorra

ANDORRA EN EL MÓN

9a Diada Andorrana
XXVIII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
17 d'agost de 1996
Prada de Conflent

© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, abril 1997
amb el patrocini del Banc Agrícola i Comercial d'Andorra

Correccions: Àlvar Valls
Composició i impressió: Impremta les Valls
ISBN: 99920-1-194-7
Dipòsit legal núm.: AND 94/97

Índex

• Presentació <i>Antoni Pol</i>	5
Ponències	
• El Principat d'Andorra i l'exterior durant el segle XX, fins a l'any 1993. Orientacions i reflexions. <i>Pere Caveró</i>	15
• Andorra en el món turístic <i>Sergi Nadal</i>	21
• La problemàtica dels universitaris <i>Alexis Estopiñán</i>	29
• Les relacions de la Seu d'Urgell i de l'Alt Urgell amb el Principat d'Andorra <i>Jordi Pasques</i>	33
• La llengua i la cultura catalanes, targeta de visita d'Andorra al món <i>Jaume Ros</i>	43
• La solidaritat internacional des d'Andorra <i>Lourdes Font</i>	49
• La percepció del món econòmic sobre Andorra <i>Oriol Ribas</i>	55
• Benvinguda i presentació de la publicació de la 8a Diada: «El finançament de l'estat andorrà» <i>Miquel Porter</i>	61
• La lliure competència en el sector de les telecomunicacions <i>Ricard Rodrigo</i>	65

• Andorra i el món de les divises <i>Carles Torres</i>	81
• Idees per a una representació internacional d'Andorra <i>Meritxell Mateu</i>	91
• Andorra i l'ONU <i>Juli Minoves</i>	97
• Endreçar la casa i estar en el món <i>Maria Reig</i>	107
• Andorra i Europa <i>Jaume Bartumeu</i>	113
• Projectió internacional de les institucions andorranes <i>Josep Dalleres</i>	117
• Cloenda <i>Àngels Mach</i>	125

Annex

• Conveni d'agermanament de la SAC amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears	130
• Reproducció de l'acta d'entrada de la SAC al Patronat de la UCE	132
• Documents annexos a la presentació d'Antoni Pol	
- Institucions polítiques i socials d'Andorra (Josep M ^è Vidal i Guitart)	
Andorra a l'exterior	133
Activitat internacional d'Andorra	137
- Actualització	164
- Discurs del cap de Govern el dia de la signatura del tractat trilateral amb els governs de França i Espanya.	167
- Discurs pronunciat davant la 48a assemblea general de les Nacions Unides	169
- Discurs pronunciat al palau de la UNESCO	172
- Paraules a la recepció de la Casa d'Andorra a Brussel·les	175
• Convocatòria i programa previst	177
• Participants	179
• Recull de premsa	181

Presentació

En nom de la Societat Andorrana de Ciències, em plau donar-vos la benvinguda a la 9a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu. El tema escollit per enguany és ANDORRA EN EL MÓN.

S'escau, en aquesta introducció i abans de l'inici de la diada, fer present l'agraïment de la SAC a tots els qui feu possible que any rere any es produeixi aquesta, si bé modesta trobada, també útil i necessari acte de reflexió sobre el nostre país, per tal d'ajudar a aprofundir en el seu coneixement i en la seva divulgació i, tot plegat, en la seva estima i el seu desenvolupament futur.

I també l'agraïment als ponents que, desinteressadament, ens ofereixen la seva valuosa reflexió; a tots els presents i als mitjans de comunicació com a testimonis de la materialització de l'acte amb la seva presència i opinió; al Govern d'Andorra, pel seu decidit suport al ser actiu de la SAC dins de la UCE, i al Banc Agrícola i Comercial d'Andorra, per la seva confiança i la inestimable contribució a la diada, ja per tercer any.

El concepte d'Andorra en el món ha anat lligat des de sempre, penso, a un altre concepte: el de la preservació de l'existència de la mateixa Andorra. I avui, des de la nostra perspectiva, podem distingir dues etapes significatives. La que des de l'antiguitat arriba al primer quart del segle XX, i la que d'aleshores ençà encara ens ocupa. En la primera, el ser d'Andorra, i per tant la seva existència en el món, va passar per la seva no presència en el món, la seva neutralitat, la seva atarquia, el seu tancament (vegeu el no manteniment dels camins que conduïen a l'exterior del país, com assenyala el Manual Digest), és a dir, la seva reclusió voluntària, a escala política, no pas econòmica. Curiosament, i a partir del nostre segle, i com molt bé va descriure Bonaventura Riberaigua, secretari del Consell

General en la introducció del seu llibre Les Valls d'Andorra de l'any 1946, *"Els pobles, per petits que siguin, que no sapiguen adaptar-se a aquesta evolució moderna, estan condemnats a morir"*. És a dir, la preservació de l'existència d'Andorra en el món és, avui, la seva decidida presència i obertura al món, tant en l'àmbit econòmic com en l'essencialment polític.

Permeteu, ara, que com a presentació aportí diverses citacions i publicacions que, entre altres de també interessants, m'han semblat il·lustratives del tema objecte de la 9a Diada, com a simples pinzellades.

Per començar, el fragment de la història de Polibi (llibre tercer) del segle III abans de Crist, on apareix la primera citació coneguda dels andorrans en el relat del pas d'Hannibal: *"Després d'haver dut a terme els esmentats preparatius davant la hivernada, i garantint així la seguretat de l'Àfrica i d'Espanya, en ésser el dia fixat avançà, amb noranta mil soldats d'infanteria i uns dotze mil de cavalleria. Passà el riu Ebre i sotmeté les tribus dels ilergetes, bargusis, erenosis i andosins fins als Pirineus. Havent-los reduïts tots, i preses algunes ciutats per assalt, amb més rapidesa àdhuc que no esperava, però també amb lluites més nombroses i fortes i gran pèrdua d'homes, deixa Hannó al comandament de tot el país deçà del riu i amo absolut dels bargusis –car en desconfiava, sobretot per llur bona amistat amb els romans"*, on els ilergetes serien els lleidatans, els bargusis els bergadans, els erenosis els aranesos i els andosins els andorrans. (Traducció de D. Antoni Ramon i Arrufat, publicada el 1930 per la Fundació Bernat Metge).

Del Manual Digest d'Antoni Fiter i Rossell (1748) cal mencionar les màximes 36, 37, 38 i 49, que diuen respectivament: *"Portarse les valls ab igualtat, tant respecte a Fransa com a España, parlar be, y assistir auna y altra corona"*. *"En temps de Guerra entre Fransa, y España no demostrarse ab particularitat parcials de una Corona, contra dela altra, sino Conservar sa neutralitat"*. *"Vedar no passen delas Valls las cosas, que per son us les consedeix, lo Rey de Fransa, y prohibeix passar a España, et Vice Versa"*. *"No demostrar may riquezas, ni propalar poder, y forsas, sinos predicar miserias, y flaquezas delas valls; pues es aixi."*

De la coneguda Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana Espasa, volum II, de les primeries de segle XX, i en la seva descripció del mot Andorra, es diu: *"Principado autónomo en cierto modo..."*

J. A. Brutails, en el seu llibre La Coutume d'Andorre del 1904 deia:

"Quant aux rapports de l'Andorre avec les puissances étrangères, le Conseil a cherché parfois à conclure des conventions, que les Co-seigneurs ne reconnaissent pas et qui ne sauraient avoir de valeur; car, s'il est une vérité bien établie, c'est que l'Andorre n'a pas en droit international une personnalité indépendante. On le lui a rappelé notamment quand elle a voulu accréditer des agents à l'étranger. J'admets volontiers l'évolution du droit et les changements apportés par les faits à la condition juridique des individus et des peuples; mais ces changements sont soumis à des règles primordiales et universelles; cette

évolution doit s'arrêter a une certaine limite au-delà de laquelle règne l'anarchie: or, les Coseigneurs ont en Andorre des pouvoirs législatifs et judiciaires incontestés, et il n'est pas possible que d'autres pouvoirs analogues s'établissent en dehors et en face de ceux-là.

L'Andorre prend trop au sérieux ce nom, qu'on lui donne parfois, bien à tort, de République. Pour la perception du dernier impôt, on a fait graver des timbres qui portent, au-dessous des armoiries des Vallées, la légende: "Pagos al Estat". Le dernier mot renferme une grosse erreur: l'Andorre n'est pas un État. Si l'on trouve trop archaïque la définition qui suit, on pourra essayer à exprimer différemment la même idée; mais, sous quelque forme que l'on définisse sa condition, l'Andorre n'est qu'une seigneurie indivise, qui reçoit de deux Co-seigneurs ses juges et les chefs de sa milice et qui leur paie tribut. Elle n'est pas sui juris, et ses mandataires ne sauraient avoir de pouvoirs plus étendus qu'elle.

Ce serait de la part du Conseil une lourde faute de l'oublier: le pays est trop faible pour vivre de ses propres forces, et la conquête de l'autonomie entraînerait à bref délai la perte de ses privilèges et de ses libertés".

Bonaventura Riberaigua i Argelich, secretari del Consell General, l'any 1946, en la introducció del seu llibre Les Valls d'Andorra deia:

"Vivim en un moment històric de profunda i radical renovació: tots els valors socials, les forces que actuen en la vida, l'estructura política i econòmica de la Humanitat, estan sotmesos a una fonamental reorganització. Hem de ben distribuir les funcions a l'Autoritat; del quasi no-res, hem de fer-ne sorgir tota la construcció de govern administratiu, li hem de donar un estil i hem d'omplir-lo d'un contingut pràctic i profitós.

Els pobles, per petits que siguin, que no sàpiguen adaptar-se a aquesta evolució moderna, estan condemnats a morir. Mentre les banderes de tot el món espeteguen sota el vent de la tempesta, la bandera andorrana ha d'onejar moguda per l'aire pur de la virtut, de la comprensió i del patriotisme".

Salvador Llobet, en el seu llibre de 1947 sobre El medi i la vida a Andorra, traduït dins la col·lecció Andorra Històrica i Literària, fa les següents descripcions d'interès geogràfic:

"Geomorfologia

... Andorra està situada a la zona axial pirinenca, en ple terreny paleozoic. Tres menes de materials travessen en bandes el país, d'est a oest: al sud, un batòlit granític que continua en territori espanyol; al centre, materials silúrics i devònics de pissarres i calcàries, amb alguna taca d'aquests cap al sud-oest; al nord, una faixa metamòrfica com aurèola d'un batòlit granític, situat en territori francès. Sobre aquests terrenys s'han establert els dipòsits quaternaris, amb gran influència de les glaceres.

El plegament hercinià o varisc produí un relleu d'escates, amb la diferent

plasticitat de les pissarres silúriques i les calcàries devòniques. Aquests materials ja consolidats, en el plegament alpídic, van ser poc modificats, produint-se importants dislocacions tectòniques d'estil germànic.

L'erosió ha tingut cura després de modificar el relleu resultant d'aquesta fase pirinenca de plegament.

Sobre aquell relleu tectònic es van establir els rius, aprofitant sovint les línies de falla per a la seva orientació, que han deixat sovint empremtes del seu antic curs en forma de nivells d'erosió.

Si en el conjunt dels Pirineus el fenomen i el nombre de glaciacions estan en discussió, considerant reduïdes el seu nombre com clarament definides, el mateix s'esdevé a Andorra, on només es troben vestigis segurs de la Riss i la de Würm i un estadi epiglacial d'aquesta darrera...

La transhumància ovina

El nombre de bestiar que hem esmentat és el que podríem anomenar autòcton, però en la pràctica és molt diferent el que hi ha al país; en primer lloc, perquè a l'estiu hi ha bastants ramats estrangers que vénen a pasturar a Andorra. Aquesta transhumància característica dels països mediterranis és molt coneguda i transcendentia en aquest petit país en què el bestiar oví representa una gran part de l'economia. Aquí no és més que un exemple de fàcil examen del que s'esdevé a la major part de les valls pirinenques, però la seva posició neutral afavoreix la vinguda de bestiar francès, així com espanyol.

Si les ovelles no poden pasturar a Andorra durant l'hivern, han de buscar indrets en què, pel clima benigne i per no estar explotades les pastures, hi puguin trobar l'aliment necessari. La seva dispersió és molt extraordinària, ja que de la mateixa manera passen a França que a Espanya; quant a França, es dirigeixen cap a Narbona (Aude), Besiers (Erau), Nimes (Gard) i alguns arriben fins i tot a la Camarga, al Roine, a la recerca de millors herbes. En aquest cas, alguns es dirigeixen amb tren des de l'Ospitalet fins a Fontenac, on descansen dos o tres dies, i altra vegada amb tren són menats a la Camarga (Boques del Roine). Clarens va calcular en 7.300 les ovelles que van transhumar a França l'any 1937.

Pel que fa a la transhumància dirigida cap a Espanya, la cosa corrent és que facin cap als plans d'Urgell i fins a la província d'Osca, però alguns se'n van a l'Empordà i algun arriba al Vallès. El viatge acostuma a fer-se a peu, però en cas de mal temps, pot viatjar amb tren des d'Alp, a la línia de Puigcerdà a Barcelona, quan es dirigeixen al Vallès; però ni a l'Urgell ni a l'Empordà hi ha ferrocarril directe. Com és natural, essent una funció imposada pel clima, la transhumància ha de ser tan antiga com el poblament. El Manual Digest, en el seu índex de privilegis reials, parla del concedit per Espanya per a poder conduir els bestiaris originaris de les valls a pasturar a les terres de Catalunya i d'Espanya, encara que no indica la data de concessió...

Geografia política

La poca extensió del Principat (464 km², calculada amb planímetre sobre el mapa 1:50.000 de Marcel Chevalier) i la seva escassa riquesa, han facilitat la seva subsistència; però els inconvenients del contraban, que aquí és més fàcil d'efectuar que a la resta de la frontera pirinenca, ha menat a la discussió de la conveniència de la continuïtat política d'Andorra per part d'alguns comentaristes. El 1897, el Consell de Districte de Prada, a França, considerant que «Andorra costa a l'Estat francès un centenar de milers de francs, sense compensació efectiva vers França», acorda sol·licitar que aquesta renunciï a favor d'Espanya, a canvi d'un rescabament territorial; un autor francès proposa que sigui cedida la població de Llúvia, enclavament espanyol en el territori polític francès. Marcel Chevalier també proposa el 1925, tot seguint Miret i Sans, que Andorra ha de ser reunida a Espanya; aquell indica que ho fóra a canvi de Llúvia, centre de contrabandistes. A més, França hauria de sol·licitar d'Espanya la concessió durant 50 anys de certs privilegis tals com l'exempció del servei militar, d'impostos, etc. Miret proposa l'intercanvi d'Andorra i la part francesa de la Cerdanya amb la Vall d'Aran i Llúvia, bo i conservant en el país del nostre estudi els organismes patriarcals.

Però cal tenir present que totes aquestes opinions no compten per a res amb els drets del príncep episcopal, que, si no hi té poder efectiu, hi té en canvi una jurisdicció clara, que no discuteix ningú, i naturalment no podria veure impassible la conculcació dels seus drets seculars. No és probable, tanmateix, que cap dels dos països no vulgui arrossegar la impopularitat internacional que representaria una aïtal apropiació, sobretot quan les riqueses andorranes no representen quelcom d'especial que hom no pugui trobar a la resta de les valls pirinenques d'una i altra nació; a més, ni el contraban s'eliminarà, ja que és endèmic a tota la frontera. D'altra banda, aquest podria reduir-se sense arribar a l'annexió política. Endemés, el principi de la conca hidrogràfica no pot ser invocat per justificar-la, per tal com tothom ja sap a bastament que la frontera franco-espanyola no segueix la divisòria d'aigües en bastants punts, sobretot a la Cerdanya i a la Vall d'Aran.

La frontera

La frontera d'Andorra amb Espanya va ser esbossada per una comissió d'espanyols i andorranos en la qual actuà de secretari el senyor Lluís Dalmau de Baquer, notari a la Seu d'Urgell i autor d'un tractat sobre aquell país, l'any 1856. El 1863, una nova comissió mixta va determinar la divisòria entre els dos països. Per a tot això, les comissions van tenir en compte els antics títols i va reconèixer les fites assenyalant les fronteres que Bladé descriu en els seus punts primordials. En canvi, els fulls del Mapa Topogràfico Nacional i el Mapa Topogràfico de Andorra a escala 1:50.0000, del senyor Marcel Chevalier, no coincideix en el traçat de la frontera i no tan sols en qüestió de detall de dibuix, sinó a més en punts concrets de referència

Molt grans diferències hom aprecia al N. del poble espanyol de Civís, on en el Mapa Topográfico Nacional (full 215), Andorra té un entrant a Espanya, que no és assenyalat al mapa francès. Però la disparitat més important es troba a la part meridional, ja que aquí, per exemple, el nostre mapa hi assenjala una petita escotadura al nostre país, a Tossal Bovinar i el mateix a Tossa Plana de Lles, cota 2.898, que no té el mapa de Chevalier, encara que la màxima discrepància és al torrent de Vallcivera, en el qual Chevalier posa el límit fronterer, mentre que l'Institut Geogràfic el col·loca al vessant nord de la seva alta conca. A més, Chevalier situa la frontera al riu de la Llosa, aigües amunt de la confluència del torrent de Vallcivera, la qual cosa tampoc no coincideix amb el Mapa Topográfico Nacional. La qüestió sembla que tingué transcendència al temps de la nostra guerra, ja que alguns fugitius que es pensaven ser dins d'Andorra, resultava que encara es trobaven en territori espanyol. Això no obstant, és fàcil la identificació d'aquests darrers paratges en la descripció fronterera de Bladé; aquest no cita l'esmentat torrent de Vallcivera, i no l'hauria oblidat la comissió dictaminadora en cas que aquest hagués estat la línia divisòria, cosa que permet afirmar que en aquest punt, i segurament en tots aquells en què hi ha discrepància, hem de fiar-nos del Mapa Topográfico Nacional i considerar errònia la frontera assenyalada per Chevalier. A la zona de cims, en principi, la línia fronterera s'esmuny per la divisòria hidrogràfica, com és freqüent a la frontera pirinenca, però això no obsta perquè hi hagi remarcades excepcions. La principal és la Solana d'Andorra, a les fonts de l'Arièja, zona llargament disputada amb l'Hospitalet i Merens. A l'alt curs del riu de la Llosa i estany o llacs de Vallcivera (confrontant amb el municipi de Viliella, a la província de Lleida) tampoc no coincideix la línia de cims amb la frontera, i una petita zona andorrana es troba a la vessant espanyola. Entre Arcavell (Lleida) i Juberrí (Andorra), la línia política coincideix amb el riu Runer, afluent del Valira, en lloc de córrer pel contrafort muntanyós corresponent al pic de la Rabassa. Subafluents del riu d'Argolell per aquesta banda meridional d'Andorra arriben fins al territori d'aquesta, en una zona molt petita; però una important excepció per a la coincidència de la divisòria política amb la hidrogràfica és al riu d'Os, en què, si bé les seves fonts es troben a l'oest d'Andorra (coma de Setúria), l'esmentat torrent penetra en territori lleidatà i, després de passar per Os de Civís, torna a entrar a Andorra i desemboca al Valira, al pont de Xuvall.

Els precedents històrics d'aquesta frontera són desconeguts, llevat de la Solana d'Andorra a l'Arièja, però, probablement, com en aquesta, quasi tots els sortints del territori andorrà fora de la conca deuen ser deguts a antigues apropiacions d'ús, en virtut d'aprofitament de pastures. A pesar de l'actual divisòria política, ja hem indicat que hi subsisteix algun empriu en territori espanyol i abans en el francès, d'acord amb els drets adquirits (entre Civís i Sant Julià i entre aquesta població i Arcavell). De la mateixa manera, el llogaret de Juberrí, dins el comú de Sant Julià, depèn de la jurisdicció eclesiàstica de la parròquia d'Arcavell (província de Lleida), si bé civilment està sota el fur andorrà. Són arcaïsmes que han pres

carta de naturalesa í persisteixen com a relíquies històriques.”

Per no allargar, es reproduïxen en annexos els documents següents:

- “Andorra a l'exterior”, de J. M. Vidal i Guitart, extret del seu llibre *Institucions polítiques i socials d'Andorra* (1984). Col·lecció *Andorra Històrica i Literària*.
- “Actualitat internacional d'Andorra”, de J.M. Vidal i Guitart (op. cit.) reproduint l'article “El Treaty Making Pever y la representació internacional del principado de Andorra” de Ramon Viñas i Farré fel el 1976.
 - Actualització
 - Discurs del cap de Govern el dia de la signatura del tractat trilateral amb els governs de França i Espanya (3/6/96).
 - Discurs pronunciat davant la 48a Assemblea General de les Nacions Unides pel cap de Govern el dia de l'admissió d'Andorra a l'ONU (28/7/96).
 - Discurs pronunciat pel cap de Govern al Palau de la UNESCO el dia de l'admissió d'Andorra (1993).
 - Paraules de recepció del cap de Govern a la Casa d'Andorra a Brussel·les (1993).

I es recomanen els llibres:

- L'Estatut internacional d'Andorra de K. Zemanek (1981). Ed. Consell General.
- Atlas històric d'Andorra (759-1278) de J. Bolós i V. Hurtado (1987). Ed. Govern d'Andorra.
- Atlas històric d'Andorra (12000-1000 a C) de X. Llovera, M.J. Lluelles, A. Martín, M. Martzluff, J. Rovira (1994). Ed. Govern d'Andorra.

El Pla Estrategic, acabat el febrer de 1993, definia com a objectiu general:

“Andorra és un centre de serveis que ofereix productes i prestacions d'alt valor afegit en un entorn de qualitat.”

I, per acabar, és obligada la citació del Preàmbul de la Constitució de 1993 d'Andorra i dels articles 44.1, capítol III, i 72.2 que estableixen el marc i les regles de joc polítiques per a la presència d'Andorra en el món:

Preàmbul

“El poble andorrà, amb plena llibertat i independència, i en exercici de la seva pròpia sobirania,

(...)

Amb la voluntat d'aportar a totes les causes comunes de la humanitat la seva col·laboració i el seu esforç, i molt especialment quan es tracti de preservar la integritat de la Terra i de garantir per a les generacions futures un medi de vida adequat, aprova sobiranament la present Constitució”.

Article 44

“1. Els Coprínceps són símbol i garantia de la permanència i la continuïtat d'Andorra, així com de la seva independència i del manteniment de l'esperit paritari en les tradicionals relacions d'equilibri amb els Estats veïns. Manifesten el consentiment de l'Estat andorrà a obligar-se internacionalment, d'acord amb la Constitució”.

Capítol III. Dels tractats internacionals

“1. Els tractats internacionals han d'ésser aprovats pel Consell General per majoria absoluta de la Cambra en els casos següents:

a) Tractats que vinculin l'Estat a una organització internacional; b) Tractats relatius a la seguretat interior i a la defensa; c) Tractats relatius al territori d'Andorra; d) Tractats que afectin els drets fonamentals de la persona regulats al Títol II; e) Tractats que impliquin la creació de noves obligacions per a la Hisenda Pública; f) Tractats que creïn o modifiquin disposicions de naturalesa legislativa o que requereixin mesures legislatives per a llur execució; g) Tractats que versin sobre representació diplomàtica o funcions consulars, sobre cooperació judicial o penitenciària.

2. El Govern informará el Consell General i els Coprínceps de la conclusió dels altres acords internacionals.

3. Per a la denúncia dels tractats internacionals que afectin les matèries enumerades a l'epígraf 1, també caldrà l'aprovació prèvia de la majoria absoluta de la Cambra”.

Article 65

“Per als interessos del poble andorrà, del progrés i de la pau internacionals, es podran cedir competències legislatives, executives o judicials sempre que sigui a organitzacions internacionals i per mitjà d'un tractat que ha d'ésser aprovat per una majoria de dues terceres parts dels membres del Consell General”.

Article 60

“1. Els Coprínceps participen en la negociació dels tractats que afectin les relacions amb els Estats veïns quan versin sobre les matèries enumerades en els apartats b), c) i g) de l'article 64.1.

2. La representació andorrana que tingui per missió negociar els tractats assenyalats en el paràgraf anterior comprendrà, a més dels membres nomenats pel Govern, un membre nomenat per cada Copríncep.

3. Per a l'adopció del text del tractat caldrà l'acord dels membres nomenats pel Govern i de cadascun dels membres nomenats pels Coprínceps."

Article 67

"Els Coprínceps són informats dels altres projectes de tractats i d'acords internacionals i, a petició del Govern, poden ésser associats a la negociació si així ho exigeix l'interès nacional d'Andorra, abans de la seva aprovació en seu parlamentària."

Article 72

"2. Sota l'autorització del seu cap (es refereix al Govern), dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra..."

Antoni Pol i Solé

Coordinador de la SAC per la UCE

El Principat d'Andorra i l'exterior durant el segle XX, fins a l'any 1993.

Orientacions i reflexions

Pere Caveró

La història ens mostra que el Principat d'Andorra no ha estat mai una entitat aïllada i marginada del seu entorn. Les relacions amb l'exterior han estat sempre una necessitat econòmica (malgrat haver cercat una economia d'autoproducció) i social i, consegüentment, política.

La ciència política, el dret internacional i els diferents actors i subjectes internacionals necessiten i reclamen una estabilitat en el marc internacional. El Principat d'Andorra ha estat, fins a la Constitució de 1993, bastant fidel a aquesta filosofia i a aquesta pràctica; malgrat no tenir personalitat ni estatut jurídic internacional, les seves relacions amb l'exterior pròxim han estat continuades sense tenir present els canvis polítics que s'esdevenien.

1. La definició d'exterior

L'entorn del Principat d'Andorra ha estat tradicionalment el marc natural de les relacions més usuals. Aquest entorn s'anirà ampliant i progressarà en el decurs històric.

Vers el sud, la Seu d'Urgell és la sortida més fàcil i assequible: el mercat (lloc de compra i d'intercanvi), el palau episcopal (seu del copríncep), el seminari (lloc d'estudi), els bancs (lloc d'estalvi), són els referents que condicionen la situació i les relacions d'Andorra fins a la dècada dels anys trenta d'aquest segle.

Aquest límit –si alguna vegada existí– es desplaçarà vers Barcelona i els seus voltants (associacions d'andorrans a Barcelona durant el segle XX, inscripcions de residents andorrans al consolat general francès a Barcelona).

Vers el nord, els referents se situen en les mines de talc de Luzenac i Trimouns, la prefectura de Foix fins a l'any 1882, els treballadors de l'Ariège a les fargues andorranes, la delegació permanent del copríncep francès a Perpinyà, el

col·legi de Foix a Tolosa de Llenguadoc, el col·legi de Prada de Conflent, les colònies andorranes a Besiers i, posteriorment, a París...

Cal fer esment de la pràctica habitual de la transhumància i de la presència a les fires a ambdós vessants del Pirineu.

No cal oblidar que l'emigració andorrana era una necessitat social de la qual podem trobar alguns exemples singulars: un fugitiu andorrà a Cuba, un andorrà víctima del reclutament obligatori a Tarazona (Espanya) al segle XVIII, un altre andorrà resident a Larache (Marroc) a principis de segle, un altre al Vietnam...

Cal fer esment de les revisions de la frontera política amb els estats veïns, fet que suposa un reconeixement de facto. Encara que, sovint, les revisions tenen el seu origen en els límits dels pasturatges i el seu ús (afar de la Solana de Pas de la Casa fins al segle XIX, les revisions amb Os de Civís al segle XX) o més recentment les qüestions dels dominis esquiables, de l'estany de les Abelles o de la "construcció" d'un aeroport.

2. La protecció vers l'exterior

El segle XIX significa el final del procés de creació dels estats moderns europeus i de les seves zones d'influència. D'aquest procés –iniciat el segle XVIII i accelerat amb la revolució francesa– el Principat d'Andorra no en resta al marge.

El Manual Digest (1748) i el Politar Andorrà (1763) remarquen la defensa de la neutralitat andorrana –una forma diplomàtica d'independència? o sinònim d'independència avant la lettre?

Aquests dos reculls no defineixen el Principat d'Andorra strictu sensu, sinó que el defineixen respecte a altres realitats, respecte a... Hom pot dir que és una definició passiva de la realitat vers les contrades veïnes en el sentit més ampli.

Les gestions posteriors, durant els segles XIX i XX, incideixen en aquesta manera de fer (Revolució francesa, presència dels coprínceps...), en la necessitat d'equilibri entre les potències veïnes, equilibri no definit però sí practicat i identificat en la realitat.

El segle XIX comporta la creació i la regulació del síndic procurador general i d'un síndic tercer, el qual exerceix sovint la representació del Consell General a l'exterior.

3. L'exercici de les relacions exteriors

Les relacions exteriors tenen el seu fonament en l'exercici de la sobirania davant altres entitats, Estats bàsicament, fins al final de la segona guerra mundial.

La sobirania és, per definició, un tema polític present a Andorra ja en el segle XIX.

Fruit d'una necessitat social i econòmica, el Consell General necessita buscar els recursos econòmics necessaris per dirigir, estructurar i modernitzar el país. Aquesta recerca suposa prendre unes decisions que han de tenir especial

incidència en la societat andorrana.

Els coprínceps i els seus serveis no accepten que el Consell General prengui un protagonisme i un poder/autoritat que consideren que no li pertany, ja que minvarà llur autoritat i poder.

També cal tenir present i observar l'actuació –o falta d'actuació– dels governs espanyols i francesos.

Aquests protagonistes (Consell General, coprínceps, governs espanyol i francès) entraran sovint en conflicte –qüestió d'Andorra al segle XIX; revolució de 1933; reforma de les institucions als anys setanta–, pactaran –presència de la gendarmeria als anys trenta i quaranta– i neutralitzaran –signatura de la Convenció de l'opi l'any 1925, Hèlsinki l'any 1975– actuacions en altres moments.

Les concessions i llur contingut són l'eix dels enfrontaments entre els subjectes que detenen o volen detenir la sobirania –és a dir, el poder d'atorgar-les i ratificar-les.

La concessió de Forces Hidroelèctriques d'Andorra SA (FHASA) el 1929 marca un canvi de les relacions entre els poders –sobirans i els que volen ser-ho– en la societat andorrana, la qual ja no necessita foragitar els excedents de població i es converteix en receptora de poblacions foranes.

La dècada dels anys trenta comporta un conflicte nou: la situació legal dels andorrans residents a Catalunya (i Espanya). Aquests s'han agrupat a l'entorn del Casal d'Andorra –que actua com a aglutinador i canalitza les inquietuds de la colònia andorrana (un fet similar es dona a Besiers) i rep les influències espanyoles. El Casal actua com a representació del Consell General. Paral·lelament, el consolat general francès actua com a representació del copríncep francès (caldría estudiar llurs relacions).

La República espanyola planteja, poc abans de l'esclat de la guerra, un nou estatut de la colònia andorrana, la qual és definida com a estrangera i amb la qual cal actuar en conseqüència.

Les guerres –i la postguerra– varien la situació. El Principat d'Andorra resta condicionat per uns paràmetres nous:

- Espanya no reconeix la independència d'Andorra. Dirigents espanyols arriben a plantejar-se la recuperació d'Andorra en un primer moment. A posteriori, es crea una Comissió interministerial que ha de canalitzar les relacions de tot tipus amb Andorra.

Cal esmentar que Espanya –en la postguerra i durant un llarg període– tancava la frontera amb Andorra cada nit.

- França no reconeix la independència d'Andorra i defineix els andorrans com a ressortissants.

Aquesta situació és acceptada passivament a Andorra, ja que els beneficis són importants: correus, ensenyament, franquícies duaneres, telèfons, telègrafs i altres (implantats i desenvolupats des de finals del segle XIX).

L'autarquia espanyola de la postguerra i l'èxit dels plans de desenvolupament generen a Espanya una demanda i unes possibilitats les quals són aprofitades per la societat andorrana ocupada a satisfer-les, a acumular riquesa i capital –sense oblidar les possibilitats del mercat francès.

Els anys 60 i 70 presenten una nova situació política andorrana que comença a plantejar-se la necessitat d'actuar i participar en la direcció del país, en la modernització política i en l'articulació i vertebració social.

Aquestes noves generacions, que han viscut o coneixen l'estranger, depassen les àrees de les relacions veïnes –Espanya i França– i es fan presents en zones més llunyanes. Paral·lelament, l'administració francesa (a partir de De Gaulle) estructura de forma separada les relacions amb Andorra.

A Europa comença a materialitzar-se el sentit d'unitat –Comunitat Europea i Europa Unida–, que dona pas a una nova situació legal. Espanya, després de l'adveniment de la democràcia, inicia el procés d'integració a Europa.

Aquesta nova situació geopolítica converteix Andorra en una illa comunitària que haurà d'articular les relacions amb un nou veí: l'Europa Unida.

Ensems, el corrent ideològic transnacional sobre la defensa i articulació dels drets humans incideix des del Consell d'Europa en aquesta necessitat de definició jurídica, legal i internacional del Principat.

La presència en l'àmbit internacional, l'entrada en el cicle formal internacional del Principat d'Andorra es començarà a dibuixar mitjançant:

- el canvi de cartes amb la Comunitat Econòmica Europea (1990).
- la declaració del govern sobre el conflicte d'Iraq (20 d'agost de 1990).
- l'aprovació de la Constitució andorrana (14 de març de 1993).
- l'aprovació del Tractat de bon veïnatge, d'amistat i de cooperació amb la República francesa i amb el regne d'Espanya (1 i 3 de juny de 1993).

4. Altres influències exteriors

Cal esmentar, sense intenció d'ésser exhaustius, altres influències exteriors sense entrar en valoracions.

- Les diverses onades de població que entren a Andorra:
 - Retorn dels emigrants andorrans
 - Arribada d'estrangers (espanyols, francesos, portuguesos...) dels quals caldria una anàlisi cultural, econòmica i social de llur origen territorial.
- Les emigracions de la població andorrana:
 - per estudis
 - per viatges, turisme...
 - per afers i negocis
- L'estatus dels andorrans a l'estranger.
- El paper jurídic i legal desenvolupat pels governs espanyol i francès, llurs actuacions associatives, culturals, econòmiques, organitzatives, socials.

- La incidència d'organismes europeus (Comunitat Europea-Europa Unida, Conferència de Seguretat i Cooperació Europea), Consell d'Europa, Tribunal d'Estrasburg...) i mundials (Organització Internacional del Treball, Organització Mundial de la Salut, Unió Internacional de Telecomunicacions...).
- La radiodifusió i altres mitjans de comunicació forans (premsa, televisió...).
- La història política espanyola (guerra i postguerra, dictadura i transició democràtica) que tenen una repercussió quasi immediata (mort de Carrero Blanco) a Andorra.
- La consideració duanera i fiscal dels veïns vers Andorra.

Pere Caveró i Muñoz

*Professor de formació d'adults, llicenciat en història,
vocal de la SAC*

Andorra en el món turístic

Sergi Nadal

I El turisme per a Andorra

1. Importància del turisme per a Andorra fins avui

El turisme és sens dubte un dels motius principals de la transformació d'Andorra durant les últimes dècades. (Parlar de turisme a Andorra és parlar de comerç, ja que tots dos van estretament lligats; el comerç és un dels productes turístics del nostre Principat, evidentment el més important i el més ben estructurat, juntament amb l'esquí). La societat andorrana ha sabut adaptar-se sempre i evolucionar d'acord amb la demanda dels nostres turistes; en aquest sentit, el sector privat ha demostrat constantment que és dinàmic, innovador i molt competitiu.

La situació privilegiada d'Andorra, el país dels Pirineus, entre França i Espanya i amb una fiscalitat pràcticament inexistente, ha permès el creixement turístic des dels anys seixanta. Andorra s'ha transformat en una destinació turística gràcies al seu medi natural, tant a l'hivern com a l'estiu, i en un mirall del comerç mundial; és una vitrina extraordinària amb una gran concentració de tot tipus de productes de qualitat, a preus interessants. Paral·lelament al comerç, s'ha desenvolupat i creat una important infraestructura turística.

Aquesta transformació ha tingut una incidència molt important per a la nostra economia i repercussions importants en l'aspecte social i mediambiental, entre altres per la seva implicació en temes com la immigració o l'ordenament del territori.

Les dades estadístiques que fan referència a l'activitat turística d'Andorra són malauradament poques; no obstant això, s'estima que el nostre país el visiten, cada any, de 8 a 10 milions de turistes dels quals la meitat són visitants, és a dir, que no pernocten al Principat. Una dada important és la de Ski Andorra: les cinc

estacions d'esquí andorranes van vendre 1.964.000 dies d'esquí durant la temporada d'hivern 95/96.

D'altra banda, la repercussió del turisme en l'àmbit laboral és important, a causa de la gran capacitat del sector turístic per generar i crear llocs de treball. Cal saber que el sector turístic dóna feina al 52% dels assalariats, dels quals el 24% treballa al comerç, i el 15% treballa a l'hoteleria; això representa un percentatge molt elevat de la població activa d'Andorra.

2. Infraestructura turística actual d'Andorra

La infraestructura turística actual d'Andorra és impressionant. A banda dels més de 5.000 comerços existents, el Principat té més de 200 hotels, cosa que representa uns 25.000 llits hotelers, 5 estacions d'esquí, 1 estació d'esquí nòrdic o de fons, instal·lacions esportives de molta qualitat, a més de centres de salut privats, centres de congressos i convencions, centres lúdics i Caldea, entre d'altres.

Andorra té dos productes turístics molt ben estructurats; el comerç, cada vegada més especialitzat, i l'esquí. Les estacions d'esquí realitzen cada any importants inversions en infraestructures de serveis, de neu artificial, de remuntadors mecànics... Aquesta inversió situa el nostre país en una posició capdavantera en el món de l'esquí.

Un altre producte que s'està desenvolupant actualment és la muntanya a l'estiu i les activitats esportives relacionades amb la natura, les excursions a peu, amb bicicleta, a cavall...

Els congressos i els seminaris són també un motiu per venir a passar uns dies al Principat. Els congressistes, a part de fer les seves reunions, volen divertir-se, i Andorra els ofereix un ventall d'ofertes.

Andorra és un país ideal per realitzar estades esportives, el seu clima d'alta muntanya és molt saludable i la tranquil·litat que es respira fa que sigui un lloc immillorable per a la preparació física dels atletes. No obstant això, el producte turístic estades esportives i el de salut no estan encara ben estructurats, s'han de treballar més.

La important riquesa cultural d'Andorra, la seva història, la seva gastronomia, l'art romànic, els festivals, els monuments, els museus, són un atractiu constant per als nostres turistes.

Paral·lelament als nostres recursos, les nostres ofertes i els nostres productes turístics, Andorra disposa d'un gran nombre de professionals agrupats en associacions com la Cambra de Comerç o la Taula de Turisme, que amb la seva dedicació i professionalitat fan progressar la nostra activitat turística amb un repte comú: fer d'Andorra una gran destinació turística.

3. El futur turístic d'Andorra

La importància del turisme per a Andorra queda palesa en la gran activitat d'aquest sector i la dels seus professionals, amb un pes econòmic fonamental. Així ho demostren el Pla de desenvolupament i màrqueting turístic del 1991, i sobretot el Pla estratègic del 1993 i el Pla d'accions del 1994. Aquests estudis defineixen Andorra com un centre de serveis que ofereix productes i prestacions d'alt valor afegit en un entorn de qualitat, i el turisme és el primer sector que s'hi inclou.

El repte d'Andorra, doncs, és convertir-se en una gran destinació turística, a base de desestacionalitzar i diversificar l'oferta, augmentar el nombre de pernотacions, augmentar la despesa per turista. En fi, ser més competitiu i millorar la nostra formació.

Això només serà possible si el sector públic, Govern i comuns, i el sector privat s'hi impliquen i treballen junts per millorar la nostra qualitat de vida i la qualitat dels nostres serveis, ja que això incidirà directament en la satisfacció dels nostres turistes. Aquest treball s'ha de realitzar en àmbits molt variats com la formació, les comunicacions (aeroport, carreteres, pàrquings, entre d'altres) o la promoció interior i exterior. En el cas de la promoció exterior fa uns anys que es treballa plegats: Govern, Cambra de Comerç i Taula de Turisme.

Un element important és l'ordenació del sector turístic, en aquest cas ja estan treballant el sector públic i el sector privat en l'elaboració d'una classificació hotelera, i properament aquesta mateixa feina es farà també amb les agències de viatges, els restaurants o els apartaments de lloguer turístic, entre altres.

Un dels aspectes més importants que s'ha de preservar és la seguretat ciutadana, i ben entès la nostra hospitalitat i el medi ambient. El repte, doncs, és que tots els sectors del país s'impliquin amb el turisme i que passem d'una activitat molt individualitzada a una veritable indústria turística.

Hem d'aconseguir fidelitzar la nostra clientela, consolidar la nostra presència als mercats més importants per a nosaltres i intentar accedir a nous mercats. Cal recordar que la millor promoció és la recomanació, i que costa menys mantenir un client que buscar-ne un de nou.

II Presència d'Andorra en el món turístic

1. Promoció i esports

Andorra fa anys que és present en el món turístic. Segurament un dels primers a promocionar a l'exterior el nostre país ha estat l'esport andorrà. El paper del Comitè Olímpic Andorrà i el d'algunes federacions o clubs ha estat important per donar a conèixer als dos països veïns, però també a la resta del món, la realitat del nostre Principat. Andorra va participar per primera vegada en uns Jocs Olímpics l'any 1976 a Innsbruck. Cal citar també el gran impacte promocional que

s'aconsegueix amb la celebració de proves d'alt nivell al nostre país, proves d'atletisme, d'esquí, arribades de curses ciclistes com el Tour de França, campionats del món de trial, de petanca i d'hoquei, entre altres.

2. Promoció i institucions

La promoció d'Andorra també es fa a través de les nostres institucions i de la nostra representació internacional. Les relacions amb la Unió Europea, l'ONU, la UNESCO, el Consell d'Europa, les relacions diplomàtiques, les ambaixades, les oficines i delegacions de turisme, entitats com la Cambra de Comerç, la Creu Roja, el Servei de Telecomunicacions, l'ONCA, els Petits Cantors, la nostra presència en associacions o entitats internacionals, i un llarg etcètera, fan que Andorra sigui cada dia més coneguda arreu del món, i això beneficia el nostre turisme.

3. Promoció turística

En l'àmbit de la promoció turística, el departament de Turisme del Govern, juntament amb la comissió de Turisme de la Cambra de Comerç i la Taula de Turisme (Ski Andorra, Caldea, Unió Hotelera i Associació d'Agències de Viatges) realitza importants accions de promoció interior i exterior.

En la promoció interior hi ha l'aspecte legislatiu o reglamentari, per exemple la futura classificació hotelera, les Jornades de tardor de cuina andorrana, i les campanyes de sensibilització interna sobre el tracte al client, la llengua i l'ús del català, i el medi ambient. És important remarcar, també, l'esforç que fan tots els comuns per millorar la neteja i l'embelliment de les seves parròquies respectives.

Per a la nostra promoció exterior hi ha alguns elements que s'haurien de destacar més: la seguretat ciutadana, els bons serveis de salvament i sanitaris i el clima.

La promoció exterior es fa bàsicament a Europa: Espanya, França, Portugal, Gran Bretanya, Benelux, Alemanya i Suècia. Andorra disposa de tres oficines de turisme a Barcelona, París i Brussel·les i dues delegacions de turisme a Berlín i Londres. La importància de la nostra promoció és diferent d'un país a l'altre segons les prioritats i els pressupostos disponibles. El nostre pla de treball es defineix segons el país o la regió sobre la base del grau de coneixement que la gent i els professionals locals tenen de la realitat turística andorrana, i segons les necessitats del mateix sector turístic andorrà. A causa de les limitacions pressupostàries es realitzen, cada any, dues grans campanyes, l'una a l'hivern i l'altra a l'estiu.

Les nostres accions destinades al gran públic són: campanyes de publicitat (TV, revistes i premsa, i tanques) i fires en tots els països mencionats anteriorment. Les accions destinades als professionals del turisme són fires i

trobades (workshop) entre professionals andorrans i estrangers. També realitzem accions específiques per als mitjans de comunicació de cada país. Per a tota promoció turística, tenim un material publicitari adaptat a cada acció.

Cada vegada fem més accions de màrqueting directe, utilitzant noves tècniques i noves tecnologies, per intentar rendibilitzar les nostres inversions i intentar avaluar amb la màxima facilitat els resultats d'aquestes accions.

En l'aspecte de la promoció exterior, és molt important sumar esforços. El màrqueting turístic, la política i les relacions exteriors, l'esport, la cultura, les notícies dels mitjans de comunicació, són alguns dels elements que fan que Andorra sigui present en el món i, per tant, en el món turístic.

III Conclusió

Andorra és un país turístic i és una gran destinació turística. No obstant això, cal millorar alguns aspectes dins el país i augmentar la nostra presència al món, i ser encara més professionals i més competitius.

El turisme ha estat un dels elements importants de la transformació d'Andorra en les últimes dècades, i és un dels elements clau que ajudarà al desenvolupament futur del nostre país.

CALENDARI DE FIRES 1996-1997

Octubre 96

S.A.: SKI HAPP- Rotterdam	del 17 al 20
M.T.: FIRESPORT- Canillo	del 18 al 20
M.T.: WORK SHOP	24
M.T.: FIRA D'ANDORRA	del 25 al 27
S.A.: SKI SHOW & SNOW BOARD- Londres	del 25 al 3 nov.

Novembre 96

S.A.: EURONIEVE - BILBAO	del 8 al 10
S.A.: SOLEIL D'HIVER - Nantes	del 9 al 11
M.T.: W.T.M. - Londres	del 11 al 14
S.A.: NIVALIA - Barcelona	del 14 al 17
M.T.: B.T.F. - Brussel·les	del 19 al 21
S.A.: SKI Y MONTAÑA- Madrid	del 21 al 24
S.A.: SKI SHOW- València	del 29 al 1 des.

Desembre 96	
S.A.: SALON NEIGE ET GLISSE - Tolosa	del 6 al 8
Gener 97	
VAKANTIE BEURS - Utrecht (Holanda)	del 7 al 12
B.T.L. - Lisboa	del 22 al 26*
FITUR - Madrid	del 29 al 2 de febrer
Març 97	
ITB - Berlín	del 8 al 12
Tur'97 - Göteborg (Suècia)	del 20 al 23
SMT- París	del 20 al 24
Fira Internacional de Tolosa	del 22 al 31
Abril 97	
SITC- Catalunya	del 24 al 27
SITP - Barbastre	del 10 al 13

* Canvi de dates, rebut carta de l'organització el 18 de juliol de 1996 i el 31 d'agost de 96, respectivament.

Calendari d'accions professionals

Juliol 96

BUY ANDORRA 96 i WORKSHOP a ANDORRA
 PROFESSIONALS BELGUES, HOLANDESOS i ANGLESES

24 OCTUBRE 96

SELLING ANDORRA 96-WORKSHOP a LONDRES
 PROFESSIONALS ANGLESES

GENER 97

BUY ANDORRA 97 i WORKSHOP a ANDORRA
 PROFESSIONALS BELGUES, HOLANDESOS i ANGLESES

OFICINA DE TURISME A BARCELONA

Director: Sr. Joan Coll

C/ Marià Cubí, 159
08021 BARCELONA

Tels. 2000655 - 2000787
Fax. 4141863

OFICINA DE TURISME A PARÍS

Ambaixadora: Meritxell Mateu

Att: Martina Plubier

26, Avenue de l'Opera
75001 PARÍS

Tel. 1 42615055
Fax. 1 42614191
Tel. Verd. 05308888
Minitel: 3615 ANDORRA

OFICINA DE TURISME A BRUSSEL-LES

Director: Serge de Behr

10, rue de la Montagne
1000 BRUXELLES

Tel. 32 2 5021211
Fax. 32 2 5133934

DELEGACIÓ DE TURISME A LONDRES

Delegada: Maria Rosa Picart

63, Westover Road
LONDON SW 18 2RF

Tel. 44 1 818 744806
Fax. 44 1 372 378016

DELEGACIÓ DE TURISME A BERLÍN

Delegada: Isabel Linhard de Hoffmann

Finsterwalderstr, 28
D-13435 BERLÍN

Tel. 49 30 4154914

Sergi Nadal i Gabas
Director de Turisme del Govern d'Andorra

La problemàtica dels universitaris

Alexis Estopiñan

El tema d'aquesta ponència sorgeix arran de les actuacions que vam fer els estudiants a Barcelona l'any passat, i el meu propòsit és intentar justificar les demandes que vam fer al Govern l'estiu del 95.

Per parlar de la problemàtica de la nostra situació, no em puc limitar a especificar les condicions en què es troben els andunis (terme que utilitzaré per definir els universitaris d'Andorra), sinó que aquestes s'han d'interrelacionar amb la situació actual del país. Perquè la problemàtica no neix quan s'està fora estudiant, sinó que sorgeix a l'hora de tornar, un cop acabats els estudis.

La característica dels andunis es veu a primer cop d'ull: es tracta de la seva desconexió d'Andorra. Desconexió que es reflecteix principalment en la desvinculació social, com també en una desinformació global de la realitat del país, a la qual s'han d'afegir els problemes típics de sortida laboral, i els econòmics, com el cost dels viatges d'anada i tornada.

És una situació que no ha variat pràcticament des que hi va haver la primera promoció d'andunis. Però la problemàtica que diferencia aquells dels d'ara endavant és la situació canviant d'Andorra. Si fins ara els atractius que més en destacaven eren principalment dos: un creixement econòmic fort i un àmbit públic gens desenvolupat, avui ens mostren la seva cara contrària en una administració saturada, i un estancament i una indefinició del futur econòmic.

La relació entre una societat i els seus universitaris és decisòria, i en el cas d'Andorra no ho és menys, si bé per raons diferents. Des d'una lectura elitista, es pot dir que la incidència dels que han tornat i han ocupat llocs de poder, tant dins l'administració com dins la política, ha estat notable. Però la importància dels andunis no és en relació amb el poder, sinó que s'ha d'observar quan se'ls relaciona

amb el moviment d'immigració (qualificada) i la consolidació de l'estructura demogràfica, en el desenvolupament de la xarxa social del país i, finalment, com una nova font d'alternatives i de diversitats econòmiques.

La principal funció dels estudiants que es troben fora del país hauria de consistir a incorporar innovació tant en l'àmbit professional com en l'àmbit social. D'aquí neix la raó que a Andorra li interessi culminar l'esforç realitzat en l'educació de la seva base, assegurant-se que els estudiants retornin a les Valls, i, sobretot, que ho facin amb ganes d'incidir en la vida del país.

Però el problema apareix quan aquest supòsit no es produeix. El que passa és que els andunis no s'interrelacionen en les ciutats on es troben; exceptuant els cercles d'amistat, totes les trobades són del tot casuals. Aquest fet fa que durant els cinc anys aproximats de carrera, a poc a poc perdin el seu cercle originari d'amistats i en vagin consolidant un de nou, que juntament, d'una banda, amb l'habitual desconneció, i de l'altra, amb la nova situació del país, fan que, segons el meu parer, el retorn dels andunis no sigui tan clar. I, si més no, el seu retorn es produeix en unes condicions inadequades, ja que sovint la resituació es fa amb gran dificultat, en mantenir-se la mateixa desvinculació, però aquest cop incomprendiblement dins el mateix país.

Aquesta inesperada i estranya desconneció és fruit d'haver de recomençar de zero dins el seu cercle, com a conseqüència de la desvinculació amb Andorra, ja que s'arriba desinformat i sense vinculació amb cap xarxa social. Això fa que l'anduni s'incorpori novament amb l'hàbit que caracteritza la nostra societat de cultura comercial, "de casa a la feina i de la feina a casa", cosa que li impossibilita l'aportació de novetat en la vida d'Andorra.

Voldria destacar que en el consolidament social del país, la gent jove és una peça clau. El jovent és gent formada al país, amb un respecte vers aquest. I, com que des del Codi de la nacionalitat (en impedir la doble nacionalitat) no s'ha permès desenvolupar, a curt termini, una societat anivellada, tan sols es pot arribar a consolidar la societat, sense privilegis de nacionalitat, des del jovent.

Però, i aquí ve el gran error, si no s'afavoreix que el jovent desenvolupi la xarxa social d'una nova societat, aquest acaba adoptant la cultura del no actuar-hi ni participar-hi. Per això s'ha d'apostar pel jovent amb polítiques de joventut que vagin més enllà de la pràctica esportiva i que fomentin i incentivin un marc d'actuació possible per a tot allò que s'ha teoritzat en les classes de formació andorrana durant el període escolar. I, és clar, tot això vol dir no fer més la papereta amb un departament de Joventut del ministeri d'Educació, Joventut i Esports al qual es dedica tan sols un 0,18% del pressupost, un departament façana del Govern des de la seva creació l'any 1989.

Dins aquesta mateixa exigència de procurar pel jovent, s'inclou tractar també pels andunis, perquè si bé tan sols representen un 7,5% del jovent del país, el seu potencial consisteix en què s'han desenvolupat en una xarxa social ja

estructurada i, per tant, cada any que torna una promoció ho fa amb la possibilitat de poder aportar un cert grau d'innovació a la societat.

Fent un seguiment estadístic des del 1989, les dades solen ser les mateixes des d'aleshores fins ara. N'hi ha un 14% a Andorra, i la resta "d'andorrans en el món" es troben repartits de la manera següent: un 46% a Espanya, un 36% a França, i un 4% en altres països. Pel que fa a les nacionalitats, la proposició sol ser d'un 70% d'andorrans, un 23% d'espanyols i un 4% de francesos. Així, els andunis formen un col·lectiu d'unes 750 persones, que, revisant les dades estadístiques escolars del ministeri, es pot pensar que no variaran en un termini d'uns set anys.

A més a més, s'ha de tenir en compte el col·lectiu d'unes 200 persones que també estan fora per raons acadèmiques, seguint una formació no universitària.

Així doncs, estem parlant d'un grup important d'unes 1.000 persones que, com he dit abans, és decisiu a l'hora de consolidar tant l'estructura demogràfica com la xarxa social del país.

Si tenim en compte que es tracta d'un col·lectiu que perviurà amb les mateixes condicions indefinidament, no és políticament responsable deixar de prestar-los l'atenció necessària segons les seves característiques.

En aquest sentit, l'estiu passat els universitaris vam redactar una carta (amb 89 signatures) en què especificàvem unes inquietuds comunes, com el repartiment de les beques i crèdits, la manca d'informació, les despeses en els viatges i, sobretot, la necessitat d'establir una connexió entre els andunis i les empreses.

I partint d'aquestes mancances, vam fer arribar als ministres d'Educació, Joventut i Esports, tant de l'anterior govern com de l'actual, tot un seguit de propostes que tenien per objectiu principal "apropar la realitat canviant del país" i que consistien en la creació d'un butlletí informatiu, una borsa de pràctiques i de treball i una borsa de transport de vehicles particulars a través del telèfon missatgeria; en l'avançament, del mes de maig al mes de novembre, de la concessió de beques i crèdits; en la interrelació dels col·legis o associacions professionals del país amb aquells joves que s'estan formant per tal que estiguin assabentats de les activitats del seu camp que es porten a terme (cursets, conferències...).

Eren tot un seguit de propostes que pretenien despertar la sensibilitat de les administracions públiques que, excepuant l'àrea de joventut del comú d'Andorra la Vella, es limiten a la concessió de beques.

Aquestes possibles solucions (que no s'han adoptat) podrien arribar a canalitzar-se per mitjà d'Internet. De fet, és un projecte en el qual s'està treballant des de l'Institut d'Estudis Andorrans de Barcelona. Tot i que és un camp molt verge, és interessant potenciar-lo des d'aquí, perquè s'evitarien moltes despeses i, alhora, permetria interconnectar els andunis de les diferents ciutats i també amb Andorra mateix. Per aquesta raó, els estudiants ja ens hem posat en contacte amb l'ABA,

per tal de demanar als bancs la creació d'un crèdit tou per a la compra d'ordinadors amb mòdem per a estudiants.

Cal destacar que, a més d'aquests problemes de desconexió vers Andorra, hi ha altres problemàtiques, com les acadèmiques, entre les quals destaquen, pel fet de ser andorrans i, per tant, membres no comunitaris, la impossibilitat d'accedir a les oposicions del MIR o del FIR (...) o la impossibilitat d'utilitzar els programes d'intercanvi universitari Erasmus i Sòcrates. D'altra banda, hi ha la limitació fins a 25 anys del carnet de beneficiari de la seguretat social. A banda d'una manca d'informació general i útil per viure a l'estranger, necessària sobretot per als estudiants que marxen del país per primera vegada.

Com s'observa, són moltes i diverses les qüestions que s'han de resoldre amb propostes concretes que s'inserixin dins una política (no paternalista) que vetlli pel jovent i, per tant, també pels andunis.

Així, en aquesta petita ponència, he volgut fer de contrapès al tema de la diada d'aquest any, intentant recalcar l'exigència d'un consolidament social des de la seva base, universitaris o no, ja que no s'ha volgut fer des del conjunt de la societat.

Alexis Estopiñán i Pascual

Estudiant de filosofia de la UB

Les relacions de la Seu d'Urgell i de l'Alt Urgell amb el Principat d'Andorra

Jordi Pasques

1. Introducció

Atenent l'amable invitació de la Societat Andorrana de Ciències d'exposar, en el marc d'aquesta Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, les relacions de la Seu d'Urgell i de la comarca de l'Alt Urgell amb el Principat d'Andorra, em plau presentar una imatge general dels estrets lligams que existeixen entre ambdós territoris; uns vincles històrics seculars, de fa gairebé mil anys, destaquen en aquesta relació, dels quals el pare Cebrià Baraut, si avui hagués pogut assistir a aquest acte, ens n'hauria parlat de manera entenedora i il·lustrada. Esperem poder llegir els seus sempre interessants comentaris, en la publicació de la SAC corresponent a la diada que avui ens aplega. De totes maneres, el fil històric que lliga Andorra i l'Alt Urgell és ben conegut per tot andorrà, per poques nocions que tingui del passat del seu país. Només citant els Pareatges de 1278 i de 1288, d'acord i d'entesa entre el comte de Foix i el bisbe d'Urgell, tenim la base dels lligams perdurables entre Andorra i la seu del Copríncep, que en el cas que ens ocupa, per proximitat, és la de l'episcopal.

Al llarg d'aquests set-cents anys, Andorra ha estat sobirana en el seu destí i si bé ha anat agafada de la mà, a voltes més fermament, altres no tant, dels dos Coprínceps, els andorrans han fet seu el territori i hi han bastit una estructura d'Estat ben travada, amb una organització parroquial estructuradora de tot el difícil –orogràficament parlant– territori andorrà.

La proximitat de la seu del Copríncep episcopal, a dues hores de mula abans i en els temps moderns en un dit i fet per carretera, ha pesat notablement, més i tot que la força de l'Estat francès, potent però localitzada en un París llunyà físicament i a l'ensem llunyà culturalment. Remarcant aquesta proximitat, citarem

un bon coneixedor de la història del Principat d'Andorra, alhora persona de confiança del copríncep Joan Martí, en Joan Massa, que diu: "Andorra ha pervingut gràcies al fet que un dels Coprínceps és bisbe" (per pura qüestió de no propiciar ni trames ni conxorxes encaminades a incrementar o disminuir l'extensió territorial). I significant altre cop la proximitat entre el bisbe príncep i les valls d'Andorra, altra cosa hauria estat tenir lluny un —entre cometes— dels "braços protectors". Qualsevol alçament, qualsevol revolta, com algunes hi van ser en territori andorrà en moments del segle passat, potser haurien fet forat.

No és, però, la intenció parlar de la importància de la figura del bisbe d'Urgell, nexa històric entre els dos territoris que tractem. Des d'ara, doncs, us parlaré de la Seu d'Urgell fent abstracció del Copríncep episcopal, més quan la Constitució andorrana ha fet passar a la història la figura del veguer, remarcant encara més l'arrel sobirana del poble andorrà.

2. Andorra i la Seu d'Urgell, dos veïns ben avinguts

Les relacions entre la Seu d'Urgell i el Principat d'Andorra són relacions palpables, tangibles. Els dos àmbits territorials, als quals separa una frontera determinada per la conca hidrogràfica de la Valira, mantenen unes relacions normals de veïnatge, com succeeix en qualsevol territori unit a un altre per un corredor natural, aquí, ja ho hem dit, representat per la vall de la Valira. De sempre, de segles, la relació ha estat la de dos veïns que han fet la seva, sense complicar-se gaire la vida l'un a l'altre. L'encontrada andorrana, però, ha crescut de tal manera en els últims trenta anys, en habitants i en factors econòmics, que un dels dos veïns ha quedat empetitit, numèricament parlant. Quan la població de les valls d'Andorra, fa cinquanta anys, era gairebé la mateixa de la Seu, cap a cinc-mil habitants, les dues poblacions no s'afectaven entre si. Ha estat amb el singularíssim "fenomen de creixement" d'Andorra, quan la Seu d'Urgell ha estat si no engolida, si condicionada per la realitat social andorrana: 70.000 habitants al Principat i 10.000 a la Seu d'Urgell fan que automàticament Andorra es converteixi en un nucli viu, en xuclador, en projector d'una munió de novetats mai no vistes a la serralada dels Pirineus. Andorra és una font de riquesa i, evidentment, també de maldecaps. La Seu d'Urgell, n'és partícep, tant dels aspectes positius que se'n deriven com dels negatius, aquests més difícils d'encaixar.

Amb les desiguals xifres de població, es presenten una sèrie de qüestions com ara: quina incidència té Andorra sobre la societat urgellenca? Quins beneficis econòmics en deriven? Com són les relacions socials i com són les relacions polítiques? Hi ha intercanvi cultural? I també, si hi ha servitud del més petit, la Seu, cap a Andorra, o dit en altres paraules: pateixen la proximitat d'Andorra, els habitants de la Seu, deixant de banda l'inqüestionable profit econòmic que el

Principat comporta? Si més no per curiositat, per tenir notícia del veí, les respostes despertarien interès.

3. La Seu i l'Alt Urgell, partíceps per igual

Cal referir-se, abans d'entrar de ple en els diferents àmbits de relació, a la resta de la comarca de l'Alt Urgell, de la qual la Seu d'Urgell n'és capital. No podem deixar de banda poblacions com les situades properes a la mateixa Seu i per tant, a Andorra. Tampoc no seria correcte focalitzar només a l'àrea nord de l'Alt Urgell, la influència andorrana. Cada dia més, el radi d'acció arriba més cap al sud, afectant sobradament Organyà (1.049 habitants el 1991) i Coll de Nargó (623 habitants). Oliana, la segona població en habitants de la comarca (2.017), és el límit sud d'influència directa d'Andorra en els factors d'incidència social.

Ens trobem, doncs, davant una creixent i determinant influència d'Andorra en l'Alt Urgell. Fins i tot, podríem citar altres línies de connexió amb territoris també veïns del Principat, com la Cerdanya, comarca de la qual hi ha un flux més o menys regular de persones desplaçades cap al Pas de la Casa o bé directament via la Seu. Parlem d'una mobilitat obligada per motius laborals, no de lleure, s'entén, ni turístics.

Un cop vista la continuïtat arreu de la comarca de l'Alt Urgell, en major o menor mesura, de la influència andorrana, i sense deixar per conclòs aquest aspecte, el qual tornarem a veure més endavant, entrarem ja a enumerar cadascun dels àmbits que podem considerar com específics en la relació establerta. L'ordre d'exposició respon a la importància, pel que fa al número de persones vinculades a l'activitat, això és, com més individus hi estiguin implicats.

4. Relacions entre Andorra i l'Alt Urgell

a) Relacions de treball

Són més significatives, tant pel que representen per a l'economia urgellenca com per la mobilitat que comporten regularment. Com en els següents punts, és òbvia la més gran relació de la Seu d'Urgell, per població i immediatesa territorial (10.374 h), sobre els 8.636 de la resta de l'Alt Urgell, amb un total comarcal de 19.010 habitants l'any 1991.

Del total de la població ocupada a l'Alt Urgell l'any 1991, 7.490 persones, 334 desenvolupen el seu treball a l'estranger, majoritàriament a Andorra. Aquestes són xifres oficials, a les quals s'hi poden ben bé sumar unes quantes desenes més de treballadors, sigui per no constar o per desenvolupar un segon treball al Principat,

a més del seu propi a l'Alt Urgell.

La xifra de 334 desplaçats a Andorra per motius de treball pot semblar poc important. Però si considerem que la taxa d'ocupació de la Seu d'Urgell i de l'Alt Urgell és del 93,19 i del 91,55%, respectivament, es pot considerar força respectable, constatant l'efecte d'absorció del Principat.

Pel que fa a la taxa d'atur, la de la Seu és del 6,81% i la de l'Alt Urgell del 6,36%, prou baixes. Cal, però, fixar-se en quins sectors l'atur es manifesta més: en el de l'alimentació afectava l'any 1991 14 persones (14,34% del total d'aturats a la comarca). El sector de les indústries metal·lúrgiques tenia 21 desocupats, vinculats als primers senyals de clara davallada de l'empresa Taurus d'Oliana. Però el sector amb més desocupació, corresponia a comerç, restaurants i hoteleria (113 desocupats, el 39,51% de la taxa d'atur comarcal). Si analitzem per sobre aquestes dades, ens adonarem que els sectors de serveis són els més afectats, quan a la Seu d'Urgell representen el 66,46% de la població ocupada. Aquest detall ens permet entrar a tocar un punt delicat en les relacions entre Andorra i la Seu d'Urgell i per extensió la resta de comarca. Si bé el Principat genera un corrent laboral positiu, afecta els agents econòmics de la Seu. L'oferta tan extensa i els preus més baixos, influeixen negativament en el comerç de la Seu. Botigues de roba, de calçat, botigues d'alimentació, veuen com la clientela potencial de la Seu va a comprar a Andorra o bé fins i tot a Lleida i Barcelona.

Per altra banda, cal considerar les edats dels treballadors de la Seu i de l'Alt Urgell, els quals són en la seva majoria joves. La seguretat, tot i la precarietat en molts casos evident, dels llocs de treball andorrans, xucla un potencial humà jove, que un cop ha tastat la mobilitat diària, es converteix en fronterer, malgrat les cues de matí i tarda. La Seu i l'Alt Urgell, doncs, perden la base humana que mantindria i renovaria l'activitat comercial i productiva.

Per resumir i no cansar amb més números, s'ha de remarcar la mobilitat cap al Principat de molta població urgellenca, la qual viu d'Andorra i fa de la Seu una mena de residència-dormitori, tot i ser-ne resident.

Per acabar en aquest punt, potser el més important de tots, només indicar que molts dels treballadors fronterers ocupen llocs de treball en el sector de l'ensenyament, sigui en l'andorrà, en l'espanyol o en el francès. També s'han de destacar els llocs de treball en entitats financeres del Principat, i en centres d'assistència sanitària. Aquests dos detalls són importants, ja que aquests llocs de treball són de sectors que requereixen gent amb una formació adient. En aquest aspecte, la Seu perd també saba jove i preparada, tot i que representa un coixí per a l'ocupació d'universitaris que d'altra manera segurament es quedarien a les àrees urbanes i no s'afincarien a la Seu (encara que ara només sigui per tenir-hi l'habitacle).

b) Relacions socials

Exposarem en aquest apartat la interrelació derivada dels serveis que Andorra ofereix a la població urgellenca. Són, principalment, serveis relacionats amb la salut, d'assistència mèdica. En efecte, tot i disposar la Seu d'Urgell d'un hospital, molts malalts o ferits són traslladats a l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell, per tal de poder atendre el pacient amb més mitjans tècnics, dels quals l'hospital de la Seu està mancat. També cal destacar el flux de persones que van a visitar-se a especialistes del Principat, per pura voluntat, encara que prima la comoditat de no desplaçar-se a Lleida o a Barcelona i en menor grau, la preferència pels titulats que treballen a Andorra. Dels quals, tot sigui dit, algun metge i força ATS són ciutadans de la Seu i de la resta de l'Alt Urgell que es desplacen a Andorra a desenvolupar la seva professió.

També podem referenciar en aquest apartat, la relació entre els serveis de salvament i d'extinció d'incendis. Si fins ara els serveis i les ofertes que hem tractat tenien Andorra com a pol d'atracció, el cas de la cooperació dels bombers de la Seu i d'altres parcs en cas de necessitat d'Andorra, trenca la norma i gairebé és l'excepció. No trobarem altres relacions en què la part deficitària sigui el Principat.

c) Relacions culturals

És un dels blocs més definits en la relació tractada. El balanç de l'oferta cultural també és clarament favorable a Andorra, però en aquest cas hi ha un corrent recíproc.

Andorra ofereix a la Seu cinema diari, festivals de música, actuacions de qualitat, impensables enmig dels Pirineus, com les d'Ordino o d'Andorra la Vella. També cal citar la producció teatral dels grups andorrans. Aquí tornem a trobar l'efecte de xuclador de saba. És el cas del grup Som-hi teatre, del comú d'Andorra la Vella, activat, dirigit i portat per un professional del teatre fill de la Seu, com ho són molts dels actors d'aquest grup. Quan aquest es va formar, automàticament, xucla que xuclarà –i no hi ha sentit de repulsa en aquestes expressions–, el grup de teatre de la Seu, compost pels desplaçats a Andorra, va caure en picat.

Andorra ofereix a la Seu exposicions de pintura, exposicions artístiques en general. Ara, cal preguntar-se si realment l'oferta cultural del Principat és ben aprofitada pels sectors interessats de la Seu. En una prospecció entre amics, es nota que tot i ser conscients de la importància de l'oferta cultural andorrana, no es suficientment aprofitada.

Per la seva banda, la Seu d'Urgell ofereix les sessions setmanals del Cineclub, constatant un desplaçament d'andorrans. També hi ha desplaçament i diríem que gairebé un desplaçament vital, cap a la Universidad Nacional d'Educación a Distancia, al centre associat de la Seu. La UNED absorbeix estudiants que baixen

del Principat, així com personal docent. El suport econòmic a la UNED, per part del govern andorrà, és considerable, dels més alts en proporció a les altres administracions. Aquí és lícit preguntar-se si no seria més profitós decidir-se per un impuls de la Universitat Oberta de Catalunya, molt més al dia en temàtica i estructuració de plans d'estudi i més còmoda de seguir. A més, s'evitarien situacions tan poc acadèmiques com l'obligació sota pena de no corregir l'examen, de fer servir només la llengua castellana. És un exemple, de com a vegades, els diners públics no acaben d'anar on haurien d'anar.

Per finalitzar amb les relacions culturals, només citar el conveni intel·lectual que Andorra ha aportat, en matèria de creació. Artistes com Sergi Mas han escampat obra i mestratge Valira avall. Creadors com el desaparegut Esteve Albert, afincat a Andorra, van fer possible espectacles com els representats a la Seu d'Urgell, el Retaule de Sant Ermengol, i a Cabó, Arnaldeta de Caboet.

No cal oblidar tampoc l'aportació del Govern d'Andorra al curs de Música Antiga, organitzat conjuntament per la Generalitat i el govern andorrà, tot i que aquest estiu no ha pogut tenir lloc per manca de pressupost per la banda catalana.

d) Relacions polítiques

És aquest un àmbit en el qual es fa difícil d'escatir fins a quin punt les relacions existents entre les administracions properes, govern i parròquies per part andorrana i Consell comarcal i ajuntaments per part urgellenca, responen a una voluntat d'acostament o senzillament s'escauen quan sorgeix algun tema a tractar o estrictament per protocol.

Quant a comuns i consistoris, res no apunta a una col·laboració regular ni a intercanvis temporals ben definits en un calendari de reunions. Tret d'una certa bona disposició en el tema de la retirada de neu de la carretera N-145, a l'hivern, l'ambient general és d'anar passant. Aquest és un dèficit ben palès, posat en evidència quan surten temes en els quals una bona relació política, és a dir, dels governants, sigui del nivell institucional que sigui, suposaria ser més efectiu a l'hora de solucionar eventualitats o problemes que s'arrosseguen temps i temps. Amb tres exemples, podem veure com les relacions poden derivar cap a un simple joc de paraules, manta vegades buides i sense coherència.

El primer exemple és el referent a la runa provinent d'Andorra i portada a abocadors de municipis de l'Alt Urgell. Quan feia dos anys ben bons que el Consell comarcal havia assumit les competències delegades pels ajuntaments per mirar de solucionar aquest tema, i havia pogut organitzar els punts d'abocament i tenir-ho controlat, una decisió presa a Barcelona va fer que la policia autonòmica efectués controls als camions que baixaven runa. Automàticament, els mitjans de comunicació plens del "problema". Si hi hagués hagut una relació política, el govern d'Andorra hauria sortit a dir que el "problema" feia dos anys que era ben portat. Al contrari,

es calla, es dóna una imatge de passivitat.

El segon exemple va lligat amb el tercer, encara que és tan curt de veta, que fa riure. Resulta que un ara exalcalde de Puigcerdà, en unes declaracions referents a la qualitat de les aigües dels rius de la Cerdanya, va carregar fort contra "els andorrans", perquè ja seria hora, deia, que l'aigua del Pas de la Casa baixés més neta. De geografia poca en sabia, el bon senyor. A Andorra, ningú va dir ni piu. Imatge de passivitat.

El tercer exemple és precisament la qualitat de l'aigua que baixa per la Valira. Per què no demanar la col·laboració de la Junta de Sanejament de Catalunya, si les aigües les rebran més avall? Silenci, mutisme, passivitat.

Hi ha, per acabar, aspectes més polititzats que de veritable relació entre administracions. L'adhesió dels comuns andorrans a instruments partidistes com la CIPL, donen una imatge de superficialitat. Altres contactes a nivell institucional, ofereixen un aspecte més saludable, com ara la implicació en la CTP, Comunitat de Treball dels Pirineus.

5. Altres relacions

En els darrers anys, més enllà de les relacions clàssiques de treball, socials, culturals, es pot detectar un interès per part de grups andorrans a invertir a l'Alt Urgell. Seguint les traces de la família Betriu, quan va decidir de construir a començaments dels vuitanta un aeroport que donés servei a Andorra, en territori de l'Alt Urgell, actualment hi ha activat el Camp de golf d'Aravell, ben proper per cert, a l'aeroport. Evidentment, són inversions estudiades i obligades a fer fora del Principat per manca d'espai, però al cap i a la fi són actiu per al desenvolupament dels municipis propers i és evident, per a Andorra.

Respecte a l'aeroport, sembla que està per caure la benedicció definitiva del Govern andorrà, poc explícit fins ara; posició ben diferent de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, que esperona fa mesos la reobertura d'aquesta important i infrautilitzada infraestructura de transports.

Canviant completament de tema, citarem la importància de mantenir activitats agrícoles i ramaderes en pobles petits de l'Alt Urgell, constatant que molts dels propietaris són andorrans. Per exemple, ramat d'eugues a Arsèguet, activitat agrícola i ramadera recuperada a Fígols, ramat a la vall de Cabó, mel a Coll de Nargó, etc.

Un altre fenomen que tendeix a equilibrar l'abandó dels pobles més petits i la seva pèrdua, és l'adquisició i la rehabilitació de moltes cases de pobles petits, que haurien quedat abandonades. Pocs pobles hi ha en tot l'Alt Urgell, que els dies de festa no hi trobeu una matrícula andorrana davant d'una casa comprada o rebuda de familiars.

És important també ressenyar el profit que l'Alt Urgell i la Seu treuen de la proximitat d'Andorra. Algú creu que si el Principat no tingués tanta força i tanta població, les línies d'autobusos (Alsina Graells, Hispano Igualadina), els serveis de taxi i d'ordinaris serien tan complets?

6. Aspectes negatius

El primer, el principal, i per dir-ho sense embuts: el contraban. No hi valen excuses; el món, si voleu fins i tot en certa manera romàntic, dels contrabandistes, ha canviat radicalment. Les bandes organitzades que passen a qualsevol hora del dia, a coll, per la muntanya i als nassos mateix de les autoritats duaneres espanyoles, actuen embogits pel diner. Afegim-hi armes, pas de drogues i el panorama és preocupant. El mecanisme pot derivar cap a un crim organitzat, que ni autoritats andorranes ni espanyoles podran aturar. Recordem les morts d'aquest any degudes a temes relacionats amb afers de mercaderies "perilloses", quatre. L'any passat, accidents de trànsit inclosos, sis morts.

Pot ser que no hi tingui relació, però com s'explica, doncs, que l'assistència a toxicòmans sigui molt elevada a l'Alt Urgell respecte a altres comarques de muntanya: Alt Urgell 23 casos l'any 1993, Cerdanya 3, Alta Ribagorça 5, Pallars Jussà 4, Pallars Sobirà 2, la Val d'Aran 2. És una data preocupant, com també ho és el clima enrarit del món de la droga a la Seu, perjudicial des de tots els punts de vista. Fins a quin llistó hi té a veure la proximitat d'Andorra, fins a quin punt els marcats estrats culturals de la societat andorrana impliquen convertir la Seu en un rebost a l'abast, de substàncies tòxicodependents? Són qüestions que cal no amagar ni ignorar-les.

D'altra banda, no hi ha altres aspectes tan greus com l'actual xarxa desaforada del contraban de tabac; són temes molt més acotables, malgrat la incidència negativa: runes que baixen cap a l'Alt Urgell, aigües residuals, quatre caps verds que són el terror de la carretera, coses que passen.

7. Cloenda

Fins aquí aquesta visió de les relacions entre el Principat d'Andorra i l'Alt Urgell. Segurament que no hi han aparegut tots els elements que configuren l'intercanvi a través del corredor de la Valira. Hem tocat, encara que molt de passada, els aspectes més vius, els més latents, les relacions laborals, els lligams culturals, el dia a dia que de tan rutinari acaba esdevenint normal. De fet, si anéssim a definir fins a quin grau d'impermeabilitat arriba la frontera entre la Seu i l'Alt Urgell amb Andorra, a molts andorrans i urgellencs que comparteixen aquesta part del territori,

els seria difícil establir on acaba i on comença el territori que els és vital.

En el supòsit que algun dia s'arribés a tenir un mitjà de transport ràpid, com ara un tren, s'enfortirien els lligams? Segurament que sí. No cal córrer, però l'estructura social andorrana està afectada de mancances que en un moment donat poden girar la truita sense gairebé ni adonar-nos-en. De la capacitat interna d'Andorra de dotar-se d'uns valors segurs i suficients per garantir el funcionament d'un conglomerat urbà en continu moviment, en depèn l'estructura de la seva societat. Els aires nous, l'interès per la cosa pública de molts ciutadans, deixen entreveure un futur ben encaminat en l'estatus d'un Estat petit però modern, en el marc de l'Europa comuna.

Des de fora, els més propers només poden estar expectants, amb l'esperança que duri, sobretot, que duri.

Jordi Pasques i Canut
Escriptor i autònom pluridisciplinari

La llengua i la cultura catalanes, targeta de visita d'Andorra al món

Jaume Ros

Una nova targeta de visita d'Andorra

Una primera reflexió referent a les targetes de visita amb les quals Andorra ha pogut fins ara presentar-se al món em porta a dibuixar-ne tres. Crec que avui ja hem arribat a la tercera, que caldrà sempre millorar, i al mateix temps encetar-ne una altra: prendre cura de la pròpia casa endins, assenyalar disfuncions i, sobretot, vetllar per la llengua i la cultura nostres. Som un reduït però admirat edifici de façana moderna, però amb un interior que se'ns atrotina.

Si encetem el fil de les targetes de visita d'Andorra a l'exterior, la primera fou limitada al seu entorn i pràcticament ignorada més enllà d'on Carlemany posà la seva influència. És a dir, dels comtats pirinencs que nasqueren fills de la seva acció. Fou una primera targeta ben humil la que podia tenir durant segles un poble agricultor de tres mil a cinc mil habitants, situat enmig d'un poc accessible Pirineu.

Recentment, en el seminari d'història fet dins el marc de l'Escola d'estiu i referent a la història contemporània, parlarem de la segona targeta. Hom ressaltà que tot i la desgràcia humana que representaven les dues guerres –la d'Espanya i la mundial de França– foren una sort que li caigué al damunt al Principat.

S'inicià així una segona ona de l'expansió del coneixement d'Andorra en el món, que ja no quedà limitada als més pròxims territoris dels Estats veïns. El que fou decisiu per al Principat foren els efectes de la devastació que produí la guerra civil espanyola, que ens convertí en un port franc comercial, al servei de la zona industrial catalana. L'Estat espanyol vivia en ple desvari dictatorial, autàrquic i anticatalà, amb mínimes relacions comercials exteriors i amb la indústria catalana boicotejada per la manca de llicències d'importació. Només s'afavoria la naixent indústria de Madrid.

Fou una oportunitat econòmica que Andorra no podia defugir. Si la destinació de la mercaderia que es movia vers el sud quedava limitada a pocs centenars de quilòmetres, la recerca d'aquesta mercaderia obligava a furgar en els àmbits comercials de tot el mercat europeu, on la targeta i el nom d'Andorra adquiriren una rellevància real.

I aquest fet es produí igualment quan s'inicià l'època de les botigues i dels turistes compradors. Un mercat creixent sense límits feia anar els andorrans cada vegada més lluny. Quan el Mercat Comú ens permeté espolsar-nos l'obligació de passar per força per les mans comercials franceses, fou l'hora de portar la targeta de visita d'Andorra per tot el món. Especialment a la cacera dels mercats barats d'Àsia, als quals s'havia de fer entendre que Andorra era un port franc en terra ferma i un aparador permanent per als seus productes.

Comercialment parlant, havíem entrat en la tercera fase d'expansió andorrana, d'una durada de 35 anys i que avui, convertits ja en un Estat de dret, ha tingut un final feliç. Han estat cinquanta anys de guanyar terreny. Pel camí, havíem deixat la nostra tercera targeta en alguns organismes internacionals i també en els Jocs Olímpics, i des de la incorporació a les Nacions Unides n'hem fet una sembrada a una seixantena d'Estats.

Tanmateix, jo he vingut aquí a Prada a valorar una altra possible targeta de visita: el coneixement d'Andorra en el món en un espai que estem negligint. Deixo de banda, doncs, les targetes polítiques i comercials d'Andorra, perquè confio que tothom té consciència que la projecció enfora ja ha trobat els seus límits i hem arribat a cotes ben altes i ajustades a la realitat actual. D'ara endavant, els nostres progressos seguiran un creixement normal, reduccionista comercialment, i obligatòriament expansiu a l'interior del sector turístic real. La necessitat origina virtuts i és segur que ens hi adaptarem. Anivellada la crisi, tornarem a créixer suaument com tothom i a més forta raó que l'agençament turístic de què disposa el Principat correspon més als gairebé 12 milions del 1989-90 que als 6 milions actuals.

Tot Europa entra en una fase restrictiva que ens obliga a conservar els recursos i a trobar-ne de nous. Dins la nova conducta econòmica a què es veu obligada Europa, la petitesa inherent a un territori com el nostre, la seva dependència amb els veïns i amb la Unió Europea que marcarà el pas, tot ens obliga a acceptar les realitats. Som una societat que en certa manera ha aconseguit l'èxit si només valorem Andorra com un mercat. Però aquest èxit, que té la seva relació amb l'estómac d'un ésser vivent, Andorra no l'ha aconseguit en el terreny del cor, en la conservació de la seva identitat i de la seva cultura. Sembla que s'ha oblidat que un país és un país només quan hi ha simbiosi entre el cor i l'estómac. Els passos que es fan en aquest sentit són insuficients enfront d'un creixement tan desorbitat i no integrat com el que tenim.

El cap de Govern Òscar Ribas, a les Nacions Unides, va emmarcar el cor d'Andorra justament amb la pertinença cultural d'origen comú de tots els territoris de llengua catalana. Avui, aquí, a Prada, cal recordar que Andorra no solament és l'únic país, avui Estat, que sempre ha tingut la llengua catalana reconeguda com a pròpia. Cal recordar també que és l'únic país d'aquest marc que no ha sofert persecucions. I que, sense persecució se'ns està afeblint culturalment, ja que existeix una indiferència preocupant per normalitzar el país. De fet, per als catalanoparlants, el Principat, durant la darrera persecució, era un santuari on la llengua estava sana i estalvia. I encara ho hauria d'estar.

No es pot oblidar que, al cap i a la fi, amb tot, Catalunya és l'únic territori potent i voluntariós que resisteix l'onada lingüística depredadora i que tampoc no és un territori que pugui estar segur de vèncer-la. Cal estar-ne conscienciats. Evidentment, és el bon "coixí" per a Andorra, un "coixí" que no hauria d'anestesiari voluntats. Jo, que tinc molta relació amb el col·lectiu professional sociolingüista, sé molt bé que plana damunt d'ell un "pessimisme combatiu", que és molt millor com a conducta que "l'optimisme passiu", tan còmode i del qual no gaire gent s'escapa, ni a Catalunya ni a Andorra.

Una cultura i la llengua que la sustenta, minoritària, si vol sobreviure en el món actual no pot prescindir dins el seu marc d'una educació i una formació pròpies dels joves fins a l'edat que comencin a ser homes i dones. Rilke va dir que la pàtria de l'home és la infància, ja que és quan s'obre la porta a un propi futur col·lectiu.

Dels països que tenen el català com a llengua pròpia, Andorra és l'únic que gaudeix de sobirania; i si fa molt, no fa prou, i el resultat el tenim al carrer i en l'enquesta sobre l'ús social de la llengua encarregada pel ministeri d'Afers Socials i Cultura. Cal afegir que el territori veí que ens fa de paravent viu immersit en un bilingüisme que tampoc no atura l'allau substituïdora de la llengua comuna. El nostre Principat, tanmateix sobirà, vistos els resultats, hem de concloure que conviu i accepta la indefensió.

La nostra llengua, més gent l'aprén i menys la parla. Existeix una lenta velocitat de recuperació cultural, sí. Però la velocitat depredadora de la cultura i la llengua castellanés la dobla. Això explica el pessimisme de tots els pensadors i professionals que no estiguin adormits sota l'aixopluc d'un càrrec i d'un sou.

El 9 de juliol de 1995, en l'únic periòdic català de la megalòpoli barcelonesa de 4 milions –i situat ben avall en el rànquing de la premsa–, Oriol Bohigas, un personatge prou conegut i vàlid per fer-ne un diagnòstic, deia sota el títol de L'agonia del català:

"He passejat per diversos indrets de Barcelona, carrers, mercats, botigues, restaurants, espectacles, etcètera. Ho he comptabilitzat a l'engròs: no més d'un deu per cent de catalanoparlants! Això em confirma que el català es parla poc i que més aviat va endarrere".

L'any 1990, August Rafanell, Albert Rossich i Modest Prats, eminents sociolingüistes, feien unes afirmacions molt greus: “Mai els catalanoparlants actius no havien representat un percentatge tan baix al nostre domini lingüístic. El procés d'extinció del català pot quedar sentenciat en cinquanta anys si segueix la reducció del seu ús quotidià”. Abans, Josep Murgades ja havia encés el llum vermell.

El dia 16, Bohigas tornava a la càrrega sota el títol Un bilingüisme eixorc. Altres professionals l'han qualificat de verinós, sempre en benefici de la llengua dominant. Un altre autor ho definí així: “Els catalanoparlants estan obligats a ser bilingües en benefici dels qui no volen ser-ho”. I aquesta setmana passada, Álvarez Emparantza, lingüista basc, deia: “El bilingüisme és la mort de la llengua”.

La realitat és que no se salva cap llengua que no disposi de sobirania lingüística, almenys com al Quebec. I en territoris més reduïts, amb sobirania lingüística i un “coixí de suport”, com és el cas de Flandes amb Holanda o els tres territoris que componen la Federació Helvètica, sustentats per tres potents cultures veïnes. Però el romanx, minoritària llengua suïssa aïllada, he llegit que ja només la parlen uns centenars de persones. També passa a l'Alguer, i seria igualment el cas d'Andorra sense el “coixí” català.

En el món de la nostra llengua, o ens salvem entre tots, o bé la nostra cultura serà una peça de museu. Un quiosc de premsa o una llibreria ja en són la mostra. El món actual, tan global, és depredador a l'extrem per se. Ho és tant econòmicament com culturalment. El marc global de la nostra llengua, si no reacciona, és presoner de la interpenetració que domina el món modern. Tot juga en contra dels desprevinguts.

Estem a l'hora del gran repte. Jo crec que aquí arribem a una nova targeta de visita que Andorra no pot menysprear. El Principat té actualment una gran preocupació econòmica que metafòricament cal situar a l'estómac. En aquest sector, crec que molts hi aplicaran moltes neurones, però seria un crim que els intel·lectuals i els polítics no s'esmercessin en la mateixa mesura a fer un retorn en profunditat per salvar el cor del país.

L'enquesta feta pel ministeri d'Afers Socials i Cultura és francament reveladora i depriment, ja que aclareix els usos o desigs lingüístics de la població andorrana. I no és gens afalagador que un 29% dels habitants diguin que el català no és imprescindible per integrar-se al país, que un 37% manifesti que encara que un no parli català ha de tenir dret a accedir a la nacionalitat andorrana, o bé que un 49% cregui que l'administració pública ja fa prou pel que fa a la difusió del català a Andorra, o encara que un 50% pensi que els empresaris no tenen cap raó per exigir als seus empleats que parlin la llengua del país.

Heus aquí els primers resultats de tenir la casa poc acurada i poc conscienciada. A qui pot tranquil·litzar la permanència d'un caos poblacional amb insuficiències lingüístiques i culturals que al capdavall malmeten la nostra

col·lectivitat? Turisme és parlar llengües al servei del client. Però no és cap enriquiment que en taxis, autobusos, bars i grans magatzems un 47% només en parlin una i no sigui la pròpia del país, mentre que més d'un 70% dels visitants provenen –com s'ha publicat– dels països de llengua catalana.

El coneixement públic d'aquesta enquesta ha estat mínim i tanmateix, en un Estat sobirà, a qui correspongui se li ha d'encendre un llum vermell. I ha d'actuar en conseqüència. Andorra pot i ha de liderar la defensa de la cultura catalana a escala internacional. Ve't aquí la nova targeta de visita.

És i seria un acte d'estricta legitimitat i al qual no es pot atribuir cap interferència política que en el terreny de la llengua i de la cultura, on sobren els passaports i les fronteres, Andorra s'erigís en capital de la llengua i de la cultura catalanes. La nostra llengua és una herència mil·lenària, nascuda al Pirineu, i prova en són les Homilies d'Organyà. És una responsabilitat que vincula Andorra amb deu milions d'habitants: entre els qui van adquirint noves arrels, entre els qui les perden i els qui les conservem.

En una visita al nostre país, Josep Miró i Ardevol, exconseller del govern català, va declarar al Diari d'Andorra: "El Principat està en condicions d'esdevenir la capital mundial de la cultura catalana a efectes institucionals".

Aquesta afirmació té un doble vessant, ja sigui en pro de la preservació i l'expansió de la cultura del país i el que se'n segueix de promoció turística. Sota l'empara de la Unesco, som una part de la Terra amb 134 universitats del món on s'estudia el català. Des d'Andorra podem donar vida a institucions similars a l'Institut Joan Lluís Vives, que agrupa catorze universitats dels països de llengua catalana. Podem recollir l'anhel expressat fa anys per l'emèrit promotor valencià Eliseu Climent quan, a la recerca de l'assentament de la nostra cultura comuna, digué: "... a Andorra. Allí tinguérem la gran sensació, perquè els andorrans, amb poc més de cinquanta mil habitants, tenien la nostra llengua i cultura al mateix nivell que qualsevol país normal... mentre que nosaltres..."

Podem acollir congressos de filologia, convencions de llengües minoritàries, conferències, trobades de casals i centres de la cultura catalana. Podem organitzar visites a Andorra sota el paraigua cultural romànic, amb aplecs de geganters, castellers, de cors i d'orfeons, del rock català, d'arts plàstiques i de tota mena d'arts. El potencial existeix. No cal inventar-lo, com passa amb altres iniciatives.

Parlar d'una capitalitat cultural basada en tots els drets humans vigents és parlar d'una realitat que Andorra ha d'assumir, i més ara que s'està a la recerca de noves realitats turístiques que es complementin amb la neu i la muntanya. I més enllà del turisme i de l'acolliment d'aquesta capitalitat, la targeta de visita cultural andorrana es pot estendre a tot el món, amb la canalització de tot aquest potencial vers l'escena internacional. No es tracta només de l'adhesió mimètica, formal i burocràtica a les organitzacions culturals internacionals; es tracta sobretot d'aportar

al món, amb etiqueta andorrana, totes aquelles expressions de la llengua i la cultura comunes que tenim en estoc en els territoris veïns i germans i que només ens cal allargar el braç per fer-les nostres.

Encara que fos de biaix, Marc Forné, en la recent trobada amb Aznar, no ho va amagar i ho va dir ben clar: “Els lligams culturals amb Catalunya, amb qui les relacions són històriques tant per la llengua com per la cultura”. Jo crec que la nostra societat ho hauria d'assumir i s'hauria de traduir en una acció de consens en la política cultural de tots els partits i dels futurs governs.

Ben clar ho va dir en la bústia del setmanari 7 Dies del 2 al 8 d'agost, quan sota les seves inicials, un ciutadà andorrà clamava amb el seu passaport número 1684: “Jo em pregunto, no hauríem de ser els andorrans els qui llancéssim el català al món?”.

Crec, jo també, que és la targeta de visita institucional i cultural que ens manca al servei del triangle cultural mediterrani.

Jaume Ros i Serra
Escriptor i comerciant

La solidaritat internacional des d'Andorra

Lourdes Font

Andorra és un país petit, però obrint-lo als problemes i a la solidaritat, l'hem de fer gran.

Són moltes les persones que des d'Andorra volen aportar el seu gra de sorra per intentar disminuir les conseqüències d'un mapa del món mal repartit, en el qual les diferències entre nacions riques i pobres són cada vegada més escandaloses.

Nombroses organitzacions treballen des d'Andorra en aquest sentit. Càritas, Mans Unides, Creu Roja, UNICEF, Les Enfants du Mékong en són una prova.

També hi ha molta més gent que s'ha compromès, com ho he fet jo, i que ha tingut la sort de poder fer realitat una de les seves il·lusions: treballar en el tercer món, amb l'estímul de sentir-se útils en una realitat totalment diferent de la nostra i, a més, conèixer nous horitzons a través de la convivència i del treball.

El que us explicaré a continuació és la meva experiència durant un any i mig a Bolívia i durant tres mesos a Tanzània. Totes dues vegades vaig marxar amb l'organització Metges Sense Fronteres (MSF), una Organització no governamental sense finalitat lucrativa i que aporta la seva ajuda a poblacions amb situacions precàries, a les víctimes de catàstrofes ecològiques de origen natural o humà.

Bolívia i Tanzània, dues experiències extremes, però en camps de treball molt diferents. A Bolívia es tractava d'un projecte de desenvolupament en una zona que s'havia estudiat profundament, amb un programa d'acció planificat per aconseguir-lo en un termini de cinc anys. El camp de Tanzània era una acció d'emergència, fruit del drama de la guerra del poble rwandès.

Bolívia

Bolívia, un país extraordinari, separat del mar a causa d'una guerra que va perdre a principis de segle, es troba actualment en una situació crítica. És un país sotmès a forts interessos exteriors, amb molts recursos naturals (estany, plom, coure, or, plata...) i amb una població que es compon de 52% d'indis, 27% de mestissos i 21% de criolls i europeus. Bolívia té unes taxes sanitàries gairebé catastròfiques i el tancament de diverses mines als departaments d'Oruro i Potosí ha fet que milers de persones es desplacin cap a llocs més segurs per sobreviure.

Bolívia és un dels països d'Amèrica del Sud amb més necessitat d'ajuda. Per aquest motiu, MSF va decidir obrir un projecte sanitari amb un programa d'acció d'una durada de cinc anys en una de les zones més deprimides de Bolívia: Palos Blancos. Vaig tenir la sort de formar part d'aquest equip de cinc persones (tres metges, una llevadora, una infermera), que vam treballar juntes durant un any i mig en aquest racó perdut, humit i verdíssim, a la vora d'un afluent de l'Amazones. La vegetació i la fauna són comunes d'un clima tropical, amb tants mosquits i amb tanta calor que de vegades es fa dur de viure-hi. Un poble petit, Palitos per a tots nosaltres, en el qual viuen 2.000 habitants sense aigua corrent, ni electricitat, però amb molts altres encants. Té com a característica una població molt dispersa en petites comunitats que porten el nom de colònies. Aquests nuclis es diuen així perquè la majoria de la gent que viu en aquesta zona no n'és originària. Ve de la zona de l'altiplà (part alta de Bolívia) i per diverses circumstàncies s'ha vist obligada a emigrar (secada brutal, tancament de mines...).

Per unes o altres raons, la diversitat és la característica de la gent que viu a les valls de les terres baixes. No ha estat fàcil per a cap d'ells adaptar-se a aquestes condicions de vida no menys dures que les de l'altiplà. De cop, han passat dels 4.000 metres, del fred i el gel més terribles i de la terra més pobra i seca, a la riquesa tropical, als turons sempre verds, fins i tot durant els mesos de l'estació seca, i a la proliferació d'infinat d'insectes que transmeten malalties.

Cal afegir que, amb el profund contrast climàtic, la gent pateix un xoc cultural, no menys conflictiu, que marca les seves actituds i els seus costums.

Haviem repartit les responsabilitats entre els quatre apartats en què vam dividir el projecte.

Qualsevol iniciativa, activitat, sempre segons el criteri propi de la responsabilitat de cadascú, que no s'estudia durant la carrera, ni s'aprèn en les llibres ni en el medi en què un viu i es mou a Andorra, França, Espanya... i que s'adquireix progressivament, s'accentua quan et trobes enmig de gent amb tantes necessitats, enmig de tanta misèria.

Dins els diferents apartats, cadascú assumia la responsabilitat del que anomenàvem la unitat mòbil, i tenia al seu càrrec tot el que feia a les campanyes de vacunació, però també havia de convocar les diferents comunitats, avisar fins

i tot els mestres i, evidentment, no fallar, perquè si ho feies, la pròxima vegada que es convocarien no hi hauria ningú. També s'encarregava de totes les sortides del vehicle que s'utilitzava per als trasllats de malalts i per a qualsevol altra activitat relacionada amb la salut.

D'altra banda, hi havia el complicat assumpte de les farmàcies populars, amb els medicaments essencials establerts per l'OMS a un preu molt més baix que en les dels particulars.

Un altre capítol era la gestió i la direcció del petit hospital (tenia de sis a nou llits). Les seves dimensions no arribaven a cent metres quadrats i era l'únic hospital per a una població de 22.000 habitants dispersos en una circumferència d'uns 50 km i on l'únic personal que hi treballava érem els voluntaris MSF i dues noies bolivianes que tenien una formació d'auxiliars.

De cara a la població, l'hospital era la nostra millor eina per millorar la confiança de la gent, integrar-nos a la vida quotidiana i d'aquesta manera poder compartir els seus problemes. L'augment progressiu de les consultes i activitats en general reflectia el canvi d'actitud de la població respecte de l'hospital, ja que per diverses circumstàncies i durant molt de temps n'havien tingut una imatge molt negativa.

I finalment, però no per això menys important, sinó tot al contrari, el que requeria els esforços més grans sense cap possibilitat de valorar-ne els resultats en molt de temps, quan ja ningú de nosaltres no hi seria per veure'ls: totes les activitats d'educació.

L'educació es va enfocar en primer lloc als auxiliars d'infermeria, que amb una formació d'un any havien d'assumir obligatòriament totes les responsabilitats en el camp de la salut, en els llocs més apartats i amb una manca absoluta de mitjans. També hi ha les "parteres empíriques", que són responsables de la immensa majoria dels parts en tot el país (perquè són poques les dones que pareixen als hospitals per falta de confiança i de diners) i que necessitaven un suport i un seguiment permanent amb un objectiu final: la disminució de la mortalitat maternoinfantil, desgraciadament massa elevada.

Un altre capítol el formaven els Responsables Populars de Salut (RPS), pagesos voluntaris i col·laboradors a qui es donava, d'acord amb la política sanitària del moment, més o menys responsabilitat.

I finalment les "escoles", el més enriquidor, però també el més laboriós: s'havia d'intentar portar la salut en aquest lloc a través de jocs i de participació activa.

Aquests serien, d'una manera general, els pilars i la raó de ser de la nostra presència allà, a través d'un conveni amb el ministeri de salut bolivià i amb moltes dificultats per dur-lo a terme.

Encara que hi hagués un responsable per a cada apartat del projecte, tots treballàvem conjuntament. No existia un treball estrictament mèdic o

d'infermeria. La integració havia de ser plena i el treball en equip.

Quan ja portava vuit mesos a Bolívia, gràcies a la solidaritat andorrana, vam poder equipar el nostre petit hospital amb un aparell de raigs X. Fins llavors, molts accidentats i altres malalts, quan necessitaven fer-se una radiografia per a un diagnòstic, havien de ser traslladats a set o vuit hores de jeep, per uns camins que no us podeu ni imaginar com eren de dolents.

També es va poder dur a terme durant un any un programa per ajudar els malalts de leishmaniosi (parasitosis de l'home i d'alguns animals produïda pel protozoo flagelat i transmesa per la picada de flebotoms infectats).

Per a la gent necessitada de Palos Blancos va ser un estalvi de patiment, de dolor i de diners.

Benako Camp. Tanzània

La mort dels presidents de Rwanda i Burundi el 6 d'abril de 1994 va marcar l'inici de la lluita entre les forces armades rwandeses i el FPR (Front Patriòtic Rwandès), moviment de rebel·lió armada de la minoria tutsi. Hi va haver un autèntic genocidi contra els tutsis i els hutus moderats, que va ocasionar centenars de milers de morts.

A partir d'aquest genocidi, el FPR va conquerir tot el territori rwandès llevat de la "zona de seguretat", a la regió de Gikongoro creada per l'exèrcit francès (Operació turquesa) per protegir les víctimes del genocidi.

Més d'un milió de rwandesos (la majoria hutus) van començar un èxode cap als diferents punts fronterers.

Els refugiats van arribar a Tanzània en unes condicions precàries i extenuats a causa del llarg camí recorregut.

A uns quinze quilòmetres de la frontera amb Rwanda es troba Benako Camp. Amb quasi 300.000 refugiats, és el camp de refugiats més gran del món. La població del camp és majoritàriament hutu.

Des d'un principi, el camp de Benako es va organitzar amb la mateixa estructura social i política existent a Rwanda (comuna, sectors, cèl·lules), fent que els líders de cada poble continuessin mantenint el poder i el control sobre la gent. Els desplaçaments van ser organitzats i dirigits per molts dels responsables de les matances.

Per resumir podem dir que, juntament amb les dones i els nens, també van fugir els líders organitzadors del genocidi, utilitzant la població com a escut.

Quan vaig arribar a Benako Camp ja feia quatre mesos que nombroses organitzacions no governamentals, coordinades per l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) s'havien establert a la zona per facilitar als refugiats les necessitats bàsiques (aigua, aliments...). Entre aquestes organitzacions,

hi havia la secció MSF, que amb un equip format per divuit persones (metges, infermers i logistes) assumia el servei sanitari.

Els "mussungus", com ens deien ells, assumíem de la millor manera possible, donades les condicions, el funcionament de les estructures posades a l'abast dels refugiats. Tots els actes eren gratuïts.

1) SFC (Supplementary Feeling Center)

El nombre de nens atesos era de 600 per dia; hi acudien nens mal nodrits i se'ls distribuïa un suplement de ració alimentària. El centre tenia un grup de home visitors, persones encarregades d'anar casa per casa buscant els nens abandonats i identificant casos nous. En aquest recinte es va instal·lar una tenda per rebre els nens orfes.

2) OPD (Out Patient Dispensary)

S'atenien unes 1.100 consultes per dia. A l'entrada de l'OPD hi havia una zona de screening per separar els casos greus dels menys greus.

3) IPD (In Patient Dispensary)

Aquest va ser essencialment el meu lloc de treball durant tres mesos. Només hi havia dos expatriats (1 metge i 1 llevadora) per fer funcionar aquest hospital de 180 llits. Sortosament també podíem comptar amb l'ajuda de la població local, refugiats que havien treballat en hospitals. El problema és que n'hi havia pocs i sovint poc qualificats.

Una bona coordinació entre el servei mèdic i logístic és obligatòria per aconseguir un bon treball. Tots teníem un repte comú: fer disminuir la mortalitat i la morbiditat dels refugiats.

Penso, sincerament, que aquest objectiu es va aconseguir. El mes de setembre del 94, la mortalitat general al camp era de 10 per 10.000 per a les persones de més de cinc anys. El mes de desembre del 94 (tres mesos més tard) la mortalitat era de 0,75 per 10.000 per a les de més de cinc anys. L'hora de la meua partida havia arribat; en deixar aquest lloc volia em volia convèncer que molt aviat les institucions internacionals trobarien una solució per permetre el retorn amb garanties i amb condicions segures dels refugiats. Que prepararien la repatriació amb un seguiment adequat de la població de retorn a les seves comunitats, amb una presència d'observadors que garantissin que no serien castigats per la població que es trobava allí en aquells moments. En qualsevol situació de refugiats del món, l'ideal és que puguin tornar al seu país i que facin una vida normal. Però la situació que no s'ha de perpetuar és la de continuar com a refugiats en els camps.

Per acabar, voldria tornar a ressaltar la importància del treball en equip. Donar-nos suport, aportar cadascú la seva experiència, és la part més important del projecte, és la clau per oferir un bon servei a la gent i és vital per a nosaltres

mateixos. El fet d'estar lluny de tot, de la família i del que ens és familiar, de viure molts moments intensos (bons i dolents) i compartir-los, crea uns lligams molt forts entre tots nosaltres. Treballem junts, mengem junts, riem junts i també ens ajudem quan un de nosaltres passa moments més difícils. Tot això obliga a obrir els ulls, a fer concessions, a respectar els altres. Per conuiuere tantes persones juntes, aquestes actituds són fonamentals; en cas contrari, el nostre treball seria impossible.

Lurdes Font i Puigcernal

Llevadora i membre de Metges sense Fronteres

La percepció del món econòmic sobre Andorra

Oriol Ribas

Se'm demana una breu dissertació sobre la percepció que el món econòmic (de l'exterior, s'entén) té del nostre país. D'antuvi he de dir que, per a una apreciació correcta i objectiva del fenomen, caldria parlar amb el suport d'alguna enquesta d'opinió feta entre els representants d'aquest "món econòmic", cosa que, em sembla, no s'ha fet mai.

Per tant, les opinions que es vagin perfilant dins aquesta exposició cal agafar-les a tall d'inventari, ja que només són el resultat d'una enquesta particular i aleatòria feta per mi mateix, no pas amb l'afany de sistematitzar, sinó tan sols amb la curiositat de saber què pensen els altres de nosaltres.

El denominador comú d'aquesta "percepció" és, sense dubtes, el desconeixement. Aquest serà el fil conductor de l'exposició, ja que ni tan sols els menors graus d'aquest desconeixement de la realitat econòmica d'Andorra ens permeten d'eliminar-lo com a tret fonamental de la percepció del món econòmic forà sobre nosaltres.

Andorra és un país essencialment desconegut, fins i tot en la seva esfera econòmica. Per mesurar què coneixen i què desconeixen de l'esfera econòmica d'un país els agents econòmics de l'exterior, partim d'un grau de coneixement superior al que té una persona del carrer. No en va aquest "món econòmic" està format per empresaris i professionals als quals se'ls suposa una capacitat més gran d'informació i d'anàlisi.

Òbviament, tothom sap que Andorra és un país turístic i comercial, amb tots els tòpics que hi vulguem afegir. Però quan parlem de desconeixement, estem parlant de les normes, els circuits, les eines, els processos i les normatives sobre les quals se sustenta l'economia andorrana, i tot amb un grau de coneixement mitjà sobre la seva complexitat.

Aquesta situació és possiblement el reflex lògic del desconeixement de la realitat política i institucional d'Andorra, fet també que, als qui tenim freqüents contactes econòmics amb l'estranger, ens origina situacions moltes vegades pintoresques, per emprar un mot gràfic. A tots ens ha passat d'haver d'improvisar petites o llargues dissertacions sobre l'origen i l'estatut polític d'Andorra davant una audiència bocabadada.

Cal analitzar quines són les causes per les quals l'economia andorrana és essencialment desconeguda.

a) No genera interès ni en alguns sectors, ni en algunes branques d'activitat. El pes específic de la nostra economia és, en molts casos, molt poc significatiu, des de diferents punts de vista. Per a les grans empreses de caràcter multinacional, Andorra no representa un mercat a tenir en compte de manera prioritària; de la mateixa manera, l'exigüitat del territori i els primers indicadors (sobretot el preu del terreny) exclouen qualsevol interès per la producció industrial. Per tant, objectivament, moltes branques i sectors econòmics no tenen interès per conèixer.

b) En segon lloc, l'economia andorrana no passa de ser, salvat algun sector determinat, una economia "de províncies", ja que el seu volum la relega a un estadi de desenvolupament financer bastant allunyat de l'avantguarda del capitalisme. Contràriament al que sembla, això no és una crítica, sinó que fins i tot pot ser un elogi, i va referit a l'absència de moneda i de mercats financers, i a l'absència de mercats borsaris i altres institucions que giren al seu entorn.

Andorra és una economia bàsicament dominada per l'empresa familiar, amb uns mecanismes de finançament força senzills si els comparem amb altres el volum i la magnitud dels quals van originar l'establiment de borses i les subsegüents revolucions financeres, la darrera d'elles als anys vuitanta.

Una economia oberta d'aquest tipus exigeix una generació constant d'informació, tant del país com de les principals empreses presents en aquests mercats, fet que contribueix moltíssim a propagar-ne el grau de desenvolupament de l'economia real i els seus principals indicadors. Sense anar més lluny, fins fa deu anys, ben pocs sabíem en què es basava l'economia de Corea del Sud; avui, amb la creació de, per exemple, fons d'inversió sobre valors dels països emergents, l'economia coreana és pot qualificar, en els cercles econòmics i financers, de "coneguda".

I deia que no és una crítica, no pas perquè abonem el manteniment de l'economia andorrana en un estadi de retard comparat amb el seu entorn, sinó perquè creiem que, donada la seva magnitud, és desitjable mantenir la base d'una economia d'empresa familiar, que necessàriament pot ser autòctona, abans d'entrar en la dinàmica de la multinacional.

c) Finalment, les pròpies característiques ja esmentades —el volum poc significatiu i la base empresarial familiar—, a més de les fortes restriccions a l'accés

del capital estranger, converteixen l'economia andorrana en un fet que es percep com a tancat. Pel que fa a les regulacions, la barrera del 33% de capital estranger autoritzat –sense valorar-ne l'oportunitat– és una barrera també per continuar aprofundint sobre Andorra i el seu sistema econòmic. D'altra banda, la poca talla (en termes de volum) del mercat i de les empreses d'Andorra fa difícil assolir el “mínim eficient”, de manera que la majoria de sectors es caracteritzen perquè es mouen a l'entorn de la figura de l'oligopoli imperfecte, que respondria a la situació per la qual tres o quatre empreses grans es reparteixen gran part del mercat, i un grup d'empreses petites intenten d'assolir el mínim eficient. En aquestes condicions, es fa força difícil atreure l'atenció de l'anomenat –en aquesta exposició– món econòmic exterior.

Hem fixat el denominador comú –el desconeixement– i les causes que ens han semblat més dignes de ressaltar. Però com que ja hem advertit que la base d'aquests comentaris és molt lluny de ser la desitjable (és a dir, la científica d'una enquesta ben feta), cal matisar-los per no caure en la petulància de donar per certes afirmacions que no es poden comprovar.

El desconeixement és, lògicament, inversament proporcional a la proximitat geogràfica amb Andorra. Això sol ser una norma no tan sols pel que fa al ciutadà normal, sinó també pel que fa a l'opinió suposadament qualificada del professional d'economia o l'empresari. Hi ha, lògicament, els casos de sectors o empreses determinats amb un fort contacte amb Andorra que coneixen millor la realitat econòmica del país, però són les excepcions. A més, el grau de coneixement cau de manera important no gaire lluny de les nostres fronteres. Per exemple, a Catalunya (i particularment a Barcelona) hi ha un cert nivell de coneixement, però, i en general, Madrid és ja –curiosament– un lloc on és difícil de trobar en els cercles econòmics algú que conegui Andorra amb una profunditat acceptable.

Més enllà dels aspectes que anomenaríem quantitativus –és a dir, el nombre de coneixedors i el grau de coneixement de l'economia andorrana–, hi ha altres aspectes que cal considerar i que formarien el bloc més aviat qualitatiu de l'enunciat d'aquesta dissertació, i que ens semblen també interessants.

En efecte, dins el que hem descrit com a quadre general de desconeixement de la realitat de l'economia andorrana, sobresurten una sèrie de tòpics recurrents que resulten més preocupants del moment que, a força de repetir-se, es converteixen de mica en mica en llocs comuns, en opinions difoses que, sovint, malmeten la nostra imatge. No sempre és així, naturalment, però la nostra economia, ens agradi o no i salvant les excepcions, no té avui una imatge exterior sempre positiva. És segurament atribuïble aquesta imatge al desconeixement, però el cert és que avui, en la modesta opinió del qui subscriu, els tòpics es repeteixen massa sovint.

M'agradaria reiterar, però, que les que vénen no són apreciacions que compartim necessàriament, ni que pensem que es puguin generalitzar.

a) L'economia andorrana sol tenir, fora de les nostres fronteres, una imatge econòmica forçament especulativa. Per ser més exactes, l'apreciació més generalitzada correspon a allò que Alain Minc anomena a L'argent fou una "economia-casino", i que no respon a una apel·lació econòmica estrictament, sinó que inclou aspectes més amplis, com els sociològics. En definitiva, tot el que compon en clau econòmica i social una economia en boom: alts preus immobiliaris, alts rendiments de les inversions, creixements manifestament superiors als d'un ritme natural d'una economia estable, inestabilitat de l'establiment econòmic o social, poc arrelament d'algunes activitats econòmiques i teixit social invertebrat.

D'aquí en surten altres implicacions, de caràcter més folklòric, que és la relació –al meu entendre magnificada– de la societat andorrana amb el diner o amb l'economia, matèria sobre la qual la sociologia en podria dir molt més, i sobre la qual ja pesen alguns acudits –alguns de força graciosos.

Però que la imatge d'Andorra és que és una comunitat amb un denominador comú fonamentalment econòmic, en què el lligam primordial entre els seus habitants és principalment i exclusivament l'econòmic, em sembla una realitat avui dia. Molt possiblement això no és la realitat de tota la societat andorrana. Però l'Andorra vertebrada, arrelada, estable, que forma una comunitat més allunyada de l'economia (estic parlant de la societat civil) no ha transcendit fora de les nostres fronteres.

Una paradoxa, doncs: Andorra és una societat el tret més destacat de la qual, a l'exterior, és la seva economia, i malgrat tot, aquesta és superficialment coneguda.

b) La imatge de manca de regulació de l'economia andorrana sobresurt també entre els conceptes més o menys difosos que l'exterior té de nosaltres. Aquesta imatge comporta, naturalment, l'aspecte fiscal com el més recurrent. El fet de "no pagar impostos", la lleugeresa de les regulacions administratives i l'esperit liberal del qual suposadament seríem creditors els andorrans, formen part de l'imaginari exterior. Fins i tot (i vegi'n la fotocòpia annexa, que prové dels EUA) els andorrans seríem... "anarquistes"!

La menys regulació de l'economia andorrana (i dic menys ja que la fal·lera legislativa del parlament i la impositora d'uns comuns m'impedeix de parlar de no regulació), té dues valoracions diferents. L'una és francament positiva: Andorra és un país de base consensual en les relacions econòmiques, d'autoregulació. Naturalment, el món econòmic valora molt positivament aquest esperit, que en definitiva constitueix el màxim atractiu del país, segons ell.

D'altra banda, l'absència de regulació i les llacunes en àmbits d'ordre públic econòmic pesa, i en alguns casos ha pesat, sobre la imatge de l'economia andorrana. Hi hauria, així, un consens generalitzat i abstracte del món econòmic en el sentit que, si bé és desitjable un alt nivell d'autoregulació i de llibertat a l'hora de fixar les relacions entre els agents econòmics, no tot es pot deixar a les mans

In addition you will find out about a certain type of banking that is entirely paperless and traceless. In fact it predates banking itself. You will also be given the opportunity to observe some of the money laundering tactics of the top criminals.

Plus Dr Hill reveals the priceless TAX FREE secrets of some high tax countries and uncovers a little-known investment haven where anything goes!

Dr Hill shows you how to keep your money safe from the clutches of Big Brother government. He reveals the havens where you can deposit your money tax free in safety or invest it and watch it grow. Privacy is now a myth. Big Brother wants to know more and more about you.

Banking in Silence shows you how to beat the bureaucrats. You and your money can achieve total anonymity and safety. Purchase your protection now.

ISBN 0 90619 4 7 5

Two reports in one volume -
Double value for money:

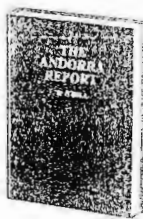
by Dr W G Hill

The Andorra Report

Has W G Hill found the ultimate personal tax haven? Here he explores a medieval principality secluded from the rest of the world, yet a short drive from the sparkling beaches of the French Riviera and that bustling European Economic powerhouse, Barcelona, Spain. We have found Andorra for you. A hidden haven for a few in the know. Property is still affordable. Living costs are low. Natural beauty, powder snow in winter, rules of ski and hiking trails. The lowest prices in Europe on a huge selection of goods makes this Mini-Switzerland the top personal tax haven in Europe. It's a place with no economic depression, no rampant AIDS, no random violence and no police intimidation. No nuclear plants are in the vicinity. Andorra has no Leftist political parties and hardly a government.

There are no taxes whatsoever. Labour unions? Strictly forbidden. There is no hint of a socialist mentality. Andorrans, all basically anarchists, used to smuggle for a living. They recognize that nobody owes them anything. Today, these mountain people work hard, study hard and try to get ahead. Result. Without any big fuss or fanfare they now have a thriving 100 per cent privately owned, local service based economy. Their unregulated banking system is among the safest in the world. It is sound, prosperous, computerized, streamlined, discreet and very customer orientated. Some of the wealthiest people in the world prefer Andorra's banks to those famed institutions of once secretive Switzerland.

Dr W G Hill shows you where, how and when to buy property in this unknown Alpine paradise. Now is the time to get in, he says. There is free health care for everyone, including old age pensions. Schools are free for everyone too. Its people are affluent. They do

not pay any taxes at all. Andorra is a cosmopolitan mountain retreat. More than two-thirds of all residents are wealthy, self made foreigners, most of whom moved to Andorra to escape their own government's red tape and destructive bureaucracy.

Our all new fourth edition has been revised and expanded. Dr Hill also reveals the secrets of two Spanish enclaves. OS and Llivia - both small, provincial towns hidden in the surrounding mountains of Andorra. In fact, they are only accessible via Andorra. As explained in the report, these secret enclaves could be your key to tax freedom, particularly for those interested in becoming prior tax-payers of North European countries (Sweden, Denmark, Germany). Best of all, property prices are even less than those in Andorra-proper.

Andorra is a truly unique haven, and is the only country in the world that almost encourages its citizens to hold at least three different passports.

For those interested in getting a property in a tax haven that will go up substantially in value, the Andorra & Gibraltar Report is highly recommended.

The Gibraltar Report - A Free Bonus

Andorra is located on the northern border of Spain, facing southern France. To the south of Spain's Costa del Sol is Gibraltar. This sovereign British Crown Colony is fast becoming the preferred European tax haven for offshore corporations. *The Rock of Gibraltar* is one of the best places in the world to register your tax haven company, your trust, your car, yacht or airplane. In this report, W G Hill examines in great detail the financial advantages of Gibraltar. He also considers quality of living, the real estate market, where to get one of the best car deals in Europe and how to get the most out of life in Gibraltar.

Chapters include: Confidential Banking in Gibraltar; How to Set Up Your Own Tax Haven Corporation; Owning a Home in Next-Door Spain. With the vital information supplied, including a resource list of important contacts, your feet will hit the Rock running.

ISBN 0 90619 31 9

by Dr Reinhard Stern & Lee Anne Kestler

Few people are aware that banks in Austria offer all the same advantages of their Swiss counterparts - plus the only true remaining bank secrecy laws in Europe. Now a new Scope report introduces Austria, the small country with the reputation as one of the world's most popular tourist destinations.

The author, Dr R Stern services private clients and businesses world-wide as a banking and privacy consultant, and speaks at seminars on asset protection and offshore banking. His valuable report gives you the chance to take advantage of the investment opportunities his native Austria has to offer.

The first part of the book profiles Austria and gives you

del mercat sense esperar conseqüències desastroses. Aquestes, en la nostra imatge, vénen bàsicament del llastimós espectacle que ofereix el resultat de la no planificació pública de l'ordenament del territori i, en un altre ordre de coses, de l'absència de control, de regulació i de sanció en els casos d'abusos de caràcter comercial (tots els sectors confosos: comerç, hoteleria, immobiliària, etc.).

Aquesta suposada absència d'una autoritat administrativa a la qual recórrer en cas d'abús en la venda o en la prestació d'un servei ha estat, i és, una menysvaloració en la percepció d'una economia que bàsicament es jutja dinàmica.

En definitiva: sense poder parlar partint de dades fiables, els aspectes exposats són els que sobresurten de la imatge que els professionals i els empresaris de fora d'Andorra solen tenir del nostre país, segons el nostre criteri, extret de manera arbitrària dels contactes més o menys sovintejats amb ells. En primer lloc, el desconeixement, que és un denominador comú. I en segon lloc, com ja s'ha vist, unes tènues impressions, no sempre positives, del que constitueix l'economia andorrana.

Oriol Ribas i Duró

Llicenciat en dret i conseller delegat de Banca Reig

Benvinguda i presentació de la publicació de la 8a Diada: El finançament de l'estat andorrà

Miquel Porter

Molt il·lustre Sr. Síndic i participants en aquestes jornades. Abans que res vull expressar-vos la il·lusió, el goig i la satisfacció de saber que continua aquesta col·laboració entre Andorra i la Universitat Catalana d'Estiu.

Abans d'entrar en la presentació del llibre, voldria donar algunes indicacions que em semblen pertinents perquè s'entengui una mica el quadre amb què emmarquem les activitats.

Vosaltres sabeu que aquest és el vint-i-vuitè any que es fa la Universitat Catalana d'Estiu, que va començar com una cosa resistencial en un moment políticament molt difícil per als catalans dels països del sud; que va néixer amb una gran voluntat, un gran desig de llibertat, i que a poquet a poquet aquestes cotes de llibertat s'han anat guanyant, però pensem que és ben lluny del que voldríem.

Naturalment, vosaltres, els qui sou d'Andorra, teniu la sort de poder dir: "No només som una nació", sinó que també podeu dir: "Som un Estat". A nosaltres això, de moment, encara no ens toca, no vull dir que no arribi, però de moment, no toca.

La gran novetat d'enguany és l'aparició d'una fundació, la Fundació Universitat Catalana d'Estiu, que permet que, des d'un punt de vista jurídic i administratiu, actualment tinguem ja una continuïtat i una llibertat d'acció logística i d'altres tipus, que abans penjava sempre del fil del voluntarisme d'un grup de gent que s'esmerçava per organitzar-la.

Des d'aquest any, això es tradueix en l'existència d'una petita seu permanent a la mateixa vila de Prada i en la possibilitat de fer algunes coses tot l'any, no pas únicament durant la tongada d'estiu.

Un dels nostres desitjos més pregons és el de les col·laboracions, i considerem que les vostres jornades són de col·laboració; potser a vosaltres us és útil fer-la aquí, però a nosaltres ens honora i també ens és útil que la feu aquí. En primer lloc, per donar una mica aquesta sensació d'unitat a través de la llengua i de la cultura; però, en segon lloc, perquè és molt interessant que la gent es conegui. En català tenim una dita que diu: "Parlant la gent s'entén", i és així que ho entenem.

Necessitem fòrums oberts, necessitem llocs en què l'expressió i l'intercanvi de l'expressió es facin sense haver-se de mossegar la llengua cada dos per tres, i és bo, per tant, que això ho puguem fer en un marc únic, al qual vénen els algueresos, que són d'un Estat que es diu Itàlia, que vénen els de la comunitat valenciana, que tenen la seva pròpia personalitat, que vénen d'arreu amb la mateixa llengua i amb un pòsit cultural comú, a part de divers.

En aquest sentit, m'és molt grat també fer la presentació del llibre que teniu a les mans, que és el resultat d'un treball equivalent al que esteu fent aquests dies aquí, però que va ser fet l'any passat. Aquest llibre es converteix en certa manera en una monografia, en una monografia important perquè encara que els temes siguin variats, en realitat hi ha tota una filosofia de caràcter econòmic, especialment financer, que potser mai no s'havia reunit en una publicació.

Encara que la meua especialitat no és pas precisament l'economia, penso que és importantíssim que es facin monografies com aquesta, no solament per als qui treballem a Andorra, sinó també per conèixer Andorra.

Malauradament, molt sovint ens trobem que un país és d'un costat o d'un altre i s'ignoren. No s'ignoren pas estrictament, si voleu, geogràficament aquí hi ha una frontera i això es diu tal nom. Però s'ignoren en la seva intimitat, que és molt pitjor que la frontera de les creuetes i les fronteres administratives.

Presentar un llibre com aquest, d'altra banda, vol dir també, no únicament el coneixement sinó la facilitat d'arribada. Jo desitjaria que aquesta monografia la féssiu córrer, i que la féssiu córrer al màxim possible en benefici vostre, per bé que jo també en parli interessadament, perquè va ser feta en aquest context.

El meu interès mentre sigui a la Presidència de la Universitat Catalana d'Estiu és que els qui veniu aquí tingueu la sensació que no heu perdut el temps, la sensació, al contrari, que heu fet una lluita contra el temps i que l'heu guanyada. Per això intentem posar-hi mitjans, per bé que no tots els que voldríem, perquè com tots sabeu l'economia a Europa en general viu una certa crisi, la de l'estat francès també, i la de l'estat espanyol, no en parlem. I com que nosaltres som una petita part d'un estat que està en crisi, resulta que ens en toquen les conseqüències i, com tots sabeu, quan hi ha restriccions, la majoria de les vegades el primer que rep és la cultura.

Per tant, hem de jugar a la contra, cosa no sempre fàcil, però vosaltres, que teniu un govern propi i que teniu un institut, que teniu un grup de gent com aquests, la gent que de debò ha organitzat el llibre, que ha fet un esforç de

sistematització, vosaltres ho podeu fer i ho feu. Però no n'hi ha prou que s'hagi fet, ara l'heu de fer conèixer. Si aquests llibres queden en uns calaixos no valen la pena. Us puc dir, perquè tinc una experiència de trenta anys de fer de llibreter, que conec moltes editorials amb uns enormes magatzems plens de llibres que no llegirà ningú. I això passa especialment amb els llibres institucionals o semiinstitucionals. Si són novel·les tipus Corin Tellado no us preocupeu, que se'n faran moltes edicions; si són del Vázquez Moltalbán se'n faran menys, si són en català se'n faran menys edicions, però si a més a més són llibres especialitzats, se'n faran menys edicions encara i la que s'hagi fet, potser es quedarà en armaris.

Ja que heu lluitat per fer-ho, ara procureu que no es quedi a l'armari, és el millor desig que us puc donar. I si podem fer des d'aquí alguna cosa per fer promoció del llibre, la farem. Evidentment, això es pot traduir a través del que pugui sortir a la premsa, tant d'Andorra com de la resta dels països, però també si cal un esforç i voleu fer un acte estricte només sobre aquest llibre en el fòrum obert, el podeu aprofitar per fer més propaganda.

Bé, no tinc gaire cosa a dir-vos, entre d'altres coses no tinc gaire temps més per dir-vos, perquè ara he d'anar a un altre acte. Cregueu que de debò, mentre sigueu aquí, i no només mentre sou aquí, em teniu a la vostra disposició. Jo ja sé que els éssers humans no tenim el do de la ubiqüitat, però també sé que hi ha capacitats i voluntats i que si un vol, pot; per tant, insisteixo, estic a la vostra disposició, si voleu aprofitar-me, aprofiteu-me.

Gràcies per la vostra feina.

Miquel Porter i Moix
President de la Universitat Catalana d'Estiu

La lliure competència en el sector de les telecomunicacions

Ricard Rodrigo

Introducció

D'uns anys ençà, els mitjans de comunicació donen un protagonisme creixent al sector de les telecomunicacions. S'escriu i es parla molt de noves tecnologies i de nous serveis, però no és únicament el que s'anomena "canvi tecnològic" el que focalitza l'atenció del públic en general. Poc tenen a veure amb les noves tècniques fets com la desreglamentació, la liberalització o el mercat únic. El títol d'aquesta presentació posa de manifest la necessitat d'entendre les implicacions dels canvis en la política de les telecomunicacions del nostre entorn geogràfic.

- Adreçat a un professional del Servei de Telecomunicacions d'Andorra, el tema a tractar és, a més, una clara provocació. Una provocació sens dubte molt sana, ja que planteja una reflexió crítica i amb obertura d'esperit sobre el present i el futur d'un sector econòmic clau per a la societat.

Reprement el tema genèric de la diada, Andorra en el món, situarem en primer lloc el present de les telecomunicacions d'Andorra en l'àmbit internacional. Seguidament, analitzarem des de la perspectiva de les telecomunicacions algunes tendències d'evolució cap a una societat on la capacitat de processar, emmagatzemar i comunicar la informació esdevé cada vegada més un element clau de l'ordenament socioeconòmic. Com pot preparar-se a Andorra la transició cap a l'anomenada societat de la informació? Si bé al títol se suggereix a priori un canvi radical per a un sector tradicionalment controlat per l'Estat, haurem de definir-ne prèviament els objectius. Finalment, i amb independència de les opcions i dels credos de política econòmica, exposarem la necessitat d'establir un marc jurídic coherent i modern, que pugui abastar la diversitat i la complexitat d'un sector en evolució constant.

1. Situació de les telecomunicacions d'Andorra

Per tal de situar les telecomunicacions d'Andorra en l'àmbit internacional, farem ús d'indicadors quantitius que recull periòdicament la Unió Internacional de Telecomunicacions.

1. Nombre total de línies/100 habitants

Aquest és l'indicador més utilitzat per qualificar la universalitat de l'accés al servei telefònic.

Veiem que la xifra d'Andorra correspon exactament a la del conjunt dels països de l'OCDE (i que se situa en el grup dels països econòmicament més desenvolupats. Diversos factors contribueixen a aquest resultat:

- 1). El grau de desenvolupament de les infraestructures
- 2). El cost del servei
- 3). La riquesa del país i de la seva població
- 4). Factors demogràfics, com per exemple la dimensió mitjana de la família o, més precisament, el nombre mitjà d'individus que comparteixen una mateixa llar.
- 5). Factors que anomenarem "culturals" i que es refereixen a l'extensió de l'ús d'aparells com el fax, l'ordinador, el mòdem...

Núm. total de línies/100 habitants

Suècia	68 %
EEUU	60 %
França	54 %
Japó	47 %
Bèlgica	45 %
Espanya	37 %
Europa	31 %
Àfrica	1,6 %
Àsia	4,8 %
OCDE	47 %
Món	11 %

Andorra 47 %

Font: UIT - World Telecommunications Indicators

Tràfic internacional sortint/habitant

Andorra	563 min
Luxemburg	483 min
Àustria	102 min
Suècia	78 min
EEUU	50 min
França	43 min
UE	51 min

minuts/any/habitant

Font: UIT - World Telecommunications Indicators

Podem atribuir als dos últims grups de factors una part important de les diferències de resultat entre els països més desenvolupats.

2. Tràfic internacional sortint per habitant

Aquest indicador complementa l'anterior i ens informa de la intensitat amb què s'utilitza el servei.

A més dels factors comentats en el paràgraf anterior, per explicar aquest resultat excepcional s'han de tenir en compte altres circumstàncies:

¹ Aquest indicador es calcula de la manera següent: Nombre total de línies x 100 / Nombre total d'habitants (No inclou els telèfons mòbils).

² Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic.

- 1). El cost dels serveis internacionals
- 2). La dimensió del país i les seves relacions de veïnatge

Sembla, doncs, que els usuaris andorrans utilitzen molt els serveis internacionals. Matisarem, però, aquesta conclusió amb les dades que segueixen.

3. Distribució del tràfic internacional sortint per habitant

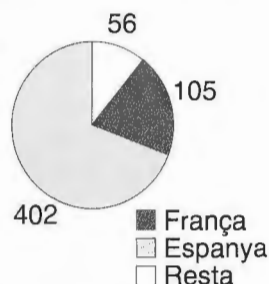
Analitzem com es distribueix aquest tràfic internacional per destinacions.

El 70% del tràfic sortint és amb Espanya i el 18% amb França. Aquests percentatges demostren la importància de les relacions de veïnatge d'Andorra. Tornem, però, a situar Andorra respecte dels altres països, provant de reduir l'efecte del veïnatge.

Si consideréssim Andorra com a part d'un país format pel conjunt de França i d'Espanya, encara hi hauria un tràfic internacional sortint per habitant de 56 minuts anyals, xifra superior a la del conjunt dels països de la Unió Europea. Podem, doncs, confirmar que els usuaris andorrans utilitzen el servei de telefonia internacional amb intensitat.

Distribució del tràfic internacional sortint

Tràfic sortint d'Andorra per destinació minuts/any/habitant

4. Grau de digitalització

El grau de digitalització indica quin és el percentatge dels equipaments de la xarxa de telecomunicacions amb tecnologia digital. Aquesta presentació no pretén il·lustrar els avantatges de les noves tecnologies de telecomunicacions i, per tant, utilitzarem aquesta xifra simplement com una mesura de la modernitat de les infraestructures.

Podem verificar l'esforç d'inversió dut a terme durant els últims anys en la renovació dels equipaments, que situa Andorra en un nivell de modernitat de què pocs països poden gaudir. Evidentment,

la dimensió del país i, per tant, de la xarxa de telecomunicacions associada, han facilitat aquesta evolució.

Grau de digitalització de la xarxa

Andorra	100 %
França	89 %
Països Baixos	100 %
Luxemburg	82 %
Mitja OCDE	65 %

Disponibilitat del servei

Cua d'espera (núm. de demandes)

Turquia	1,03 milions
Grècia	406 mil
Austria	16 mil
EEUU, UK, Canada	0
Andorra	0

(xifres des/93)

5. Disponibilitat del servei (cua d'espera)

Aquest indicador es defineix com el nombre de demandes de connexió al servei de telèfon que no poden satisfer-se per falta d'infraestructures.

Aquesta xifra confirma el resultat de l'esforç d'inversió abans esmentat.

6. Serveis de telecomunicacions disponibles a Andorra

Les xifres que hem analitzat es refereixen majoritàriament al servei telefònic, que, a efectes quantitius, és de lluny el més important dels serveis de telecomunicacions. Tot i que les noves tecnologies i els nous serveis no afecten encara sectors majoritaris de la població, són no gensmenys essencials per a la modernització i el desenvolupament de l'economia.

Aquests són els serveis que ofereixen els operadors més desenvolupats a les zones urbanes. A Andorra, estan disponibles amb caràcter universal, és a dir, a totes les poblacions i amb un cost equivalent.

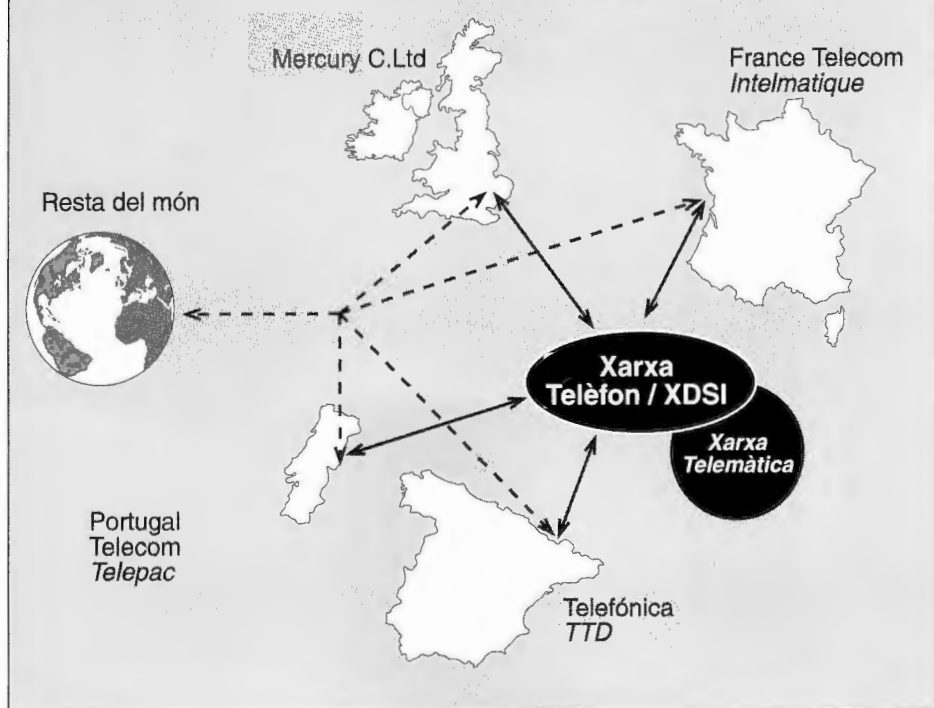
Altres serveis disponibles

- Xarxa Digital de Serveis Integrats (XDSI)
- Telèfon mòbil GSM
- Dades: línies especialitzades, X25, Frame Relay...
- Tèlex
- Videotex
- Accés Internet
- Radiolocalització

7. Xarxa internacional de l'STA.

La interconnexió directa amb els operadors d'altres països només és econòmicament rendible quan els volums de tràfic assoleixen uns mínims. Per a Andorra, aquest és el cas ben evidentment d'Espanya i de França, però també de Portugal i del Regne Unit. La interconnexió amb aquests dos últims països va fer-se durant l'any 1995, després que entrés en funcionament el codi de país d'Andorra, el 376. L'accés a la resta de països del món es fa mitjançant el que s'anomena trànsit commutat, és a dir, la utilització de les infraestructures internacionals d'altres operadors mitjançant el pagament d'un lloguer o d'un tant per minut. Tots els operadors de telecomunicacions fan ús del trànsit commutat, ja que cap no té una xarxa que arribi a tots els països del món. És el trànsit commutat el que garanteix l'abast mundial del servei telefònic.

Enllaços directes internacionals del STA

2. Vers la societat de la informació

La segona part de la presentació analitza tres tendències d'evolució del sector de les telecomunicacions en l'àmbit internacional: la interconnexió, la globalització i la convergència de les tecnologies.

2.1. Interconnexió

Parlar d'interconnexió en matèria de telecomunicacions és gairebé un pleonasma. Les tècniques de telecomunicacions tenen com a objectiu bàsic la interconnexió de dispositius o de xarxes de dispositius. El que volem sintetitzar amb aquesta paraula és més aviat una tendència general cap a una definició harmonitzada dels serveis en el si dels organismes internacionals.

Posarem un exemple força conegut per il·lustrar aquest fet: la telefonia mòbil GSM. Un usuari pot fer ús del seu telèfon GSM a qualsevol país on el servei

sigui disponible de manera immediata, sense haver de contractar el servei en aquest país. Podrà trucar amb tota llibertat, ja que aquestes trucades li seran facturades al seu país d'origen. A més, els seus interlocutors podran trucar-lo sense haver de saber on es troba. Això és el fruit d'un enorme esforç d'especificació i de coordinació a escala internacional per tal de crear xarxes sense fronteres per als usuaris.

Interconnexió: cap als serveis harmonitzats i les xarxes integrades

- Actuals:
 - Comunicacions de dades amb commutació de paquets (X25)
 - Global System for Mobile (GSM)
 - Xarxa Digital de Serveis Integrats (ISDN)
 - ATM
- Aviat:
 - UTMS etc...
 - Broadband-ISDN

2.2. Globalització

El terme globalització s'utilitza sovint, però sense una definició gaire clara. D'una banda, aquesta paraula expressa el sentiment que el món esdevé cada cop més petit i, d'altra, que les activitats modernes transcendeixen les fronteres.

Globalització: Desaparició de les distàncies

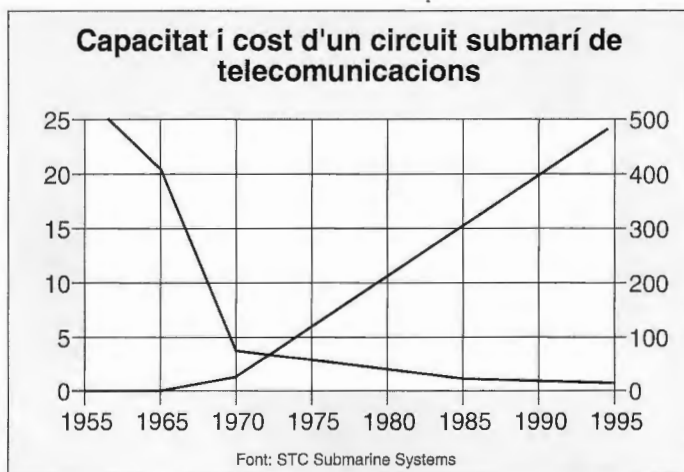
Les tarifes dels serveis de telecomunicacions han estat tradicionalment condicionades per la distància de les trucades. Per a la major part de la gent, el cost d'una trucada local és gairebé insignificant. Una família o el gerent d'un petit negoci que hagin de trucar sovint a Espanya o a França hauran de tenir en compte el cost d'aquestes trucades en el seu pressupost. Per a un ciutadà mitjà, les trucades intercontinentals (per exemple cap als Estats Units o cap a Corea) són gairebé un luxe que ha d'utilitzar amb comptagotes.

La taula que segueix sintetitza la "filosofia tradicional" per estructurar les tarifes de telecomunicacions:

Trucada local	Llarga distància	Internacional	Intercontinental
Baratíssima	Cara	Caríssima	De luxe

Les noves tecnologies de transmissió (fibra òptica, satèl·lit) fan que aquesta estructura ja no es correspongui amb la realitat dels costos implicats en aquestes trucades³ (el gràfic següent il·lustra l'evolució del nombre de circuits de veu, és a dir, del nombre de converses simultànies que pot suportar un cable submarí, que és el mitjà de transmissió intercontinental per excel·lència).

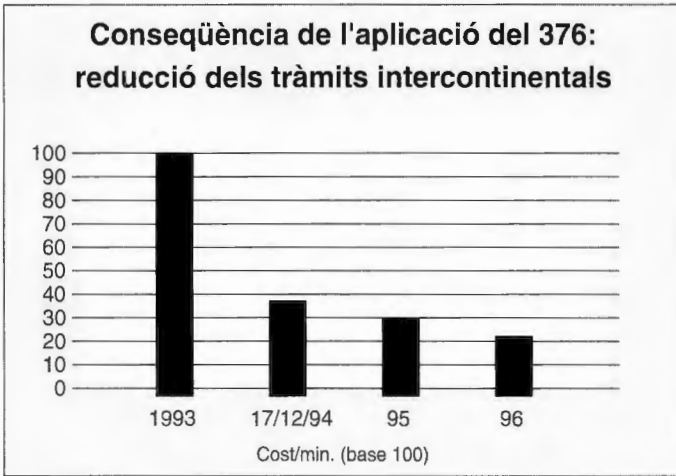
Durant els últims set anys, el cost d'un circuit submarí entre Europa i els Estats Units s'ha dividit per 10, i es preveu que es redueixi deu vegades més en els propers cinc anys. Aquesta evolució també afecta la resta dels mitjans de transmissió (satèl·lit, ràdio).

Tornem al cas d'Andorra. A partir de l'aplicació del codi de país (376), l'STA va esdevenir un operador de telecomunicacions internacionalment reconegut. Aleshores es va fer possible la interconnexió directa amb altres països que no fossin França i Espanya. Això va comportar una reducció del cost de trànsit. El gràfic següent mostra l'evolució del cost del trànsit intercontinental.

Tot i que a Andorra no hi ha un mercat obert a la competència, veiem en el gràfic següent que aquesta reducció de costos es tradueix progressivament en una reducció de les tarifes.

3 Si la transmissió de llarga distància ja no comporta un cost gaire elevat, quina és la raó per què a la major part dels països les trucades de llarga distància siguin molt més cares que les trucades locals? Els operadors de telecomunicacions són majoritàriament empreses públiques tutelades pels governs, que, entre altres coses, fixen les tarifes dels serveis. Aquests governs han estat sovint reticents a l'hora d'actualitzar les tarifes locals, ja que aquest tipus de mesura és impopular i incideix molt directament en l'índex de preus al consum (IPC). Per equilibrar els pressupostos, doncs, ha calgut mantenir elevats els preus de les trucades de llarga distància. El servei de llarga distància, cada cop més rendible, finança el servei local, cada cop menys rendible. Això és el que els economistes anomenen una subvenció creuada.

En aquest gràfic veiem com es redueixen les tarifes cap a Europa i cap als EUA. És, però, molt més ràpida la reducció de la tarifa intercontinental. És un exemple molt clar de l'efecte de desaparició de les distàncies.

Globalització: liberalització i obertura dels mercats de telecomunicacions

Com hem comentat al paràgraf precedent, els avenços tecnològics han afavorit la reducció dels costos dels serveis de llarga distància. Aquests han esdevingut cada cop més rendibles, ja que les tarifes associades no han seguit aques-

ta evolució. Generalment, el resultat generat per aquests serveis ha estat utilitzat per finançar el que s'anomena "servei universal", és a dir, tot allò que la societat considera imprescindible, però que no és viable des d'un punt de vista comercial.

Aquesta disparitat entre el preu i el cost real dels serveis de llarga distància ha estat probablement una de les causes que ha impulsat amb més força cap a la liberalització de les telecomunicacions. No és però aquesta l'única raó. Fem seguidament un brevíssim repàs de com es va produir la liberalització en alguns països.

Als Estats Units, després d'un llarg procés judicial i administratiu, l'any 1971 la companyia privada MCI⁴ va obtenir la concessió d'una llicència per a la provisió de serveis de telefonia de llarga distància. Inevitablement, aquesta llicència va anar seguida de moltes altres. La lluita d'aquestes noves empreses per aconseguir una competència en igualtat de condicions amb la companyia dominant AT&T,⁵ que encara gaudia del monopoli pels serveis locals, va concloure amb la separació dels negocis locals i de llarga distància d'aquesta empresa l'any 1984.⁶

Fins al 1981, el Post Office era l'organisme oficial que oferia amb exclusivitat tots els serveis de telecomunicacions al Regne Unit. Sembla que l'opinió general sobre la qualitat d'aquests serveis no era gaire bona. El govern conservador de Margaret Thatcher, dins el marc d'una política general de reestructuració i privatització del sector públic, va crear a partir del Post Office l'empresa British Telecom, que finalment va ser privatitzada el 1984. El govern va introduir aquell mateix any la competència sota la forma d'un duopoli, fomentant la creació de MCL i atorgant-li una llicència per tots els serveis de telecomunicacions. A partir del 1991, la competència es va estendre progressivament amb l'atorgament de noves llicències. El mercat britànic de les telecomunicacions és avui dia un dels més competitius del món, tant per les comunicacions locals com per les de llarga distància i internacionals.

El 1987, la Comissió Europea va publicar el llibre verd sobre el Desenvolupament d'un mercat comú per als equipaments i els serveis de telecomunicacions. Aquest document va marcar l'inici d'un seguit de directrius de la comissió⁷ que han anat obrint progressivament el sector a la competència. La primera mesura que es va prendre va ser la liberalització dels terminals el 1988. Això va representar una dinamització molt important de la indústria productora de telèfons i, poc temps després, els ciutadans europeus tenien el privilegi de poder instal·lar a casa seva telèfons amb funcionalitats variades i formes tan suggerents com la d'una hamburguesa o la d'un plàtan. El 1990 es va publicar la directriu sobre serveis, que llevava el monopoli sobre els serveis anomenats de valor afegit.⁸ Aquesta

4 Microwave Communications Inc.

5 American Telephone and Telegraph.

6 L'AT&T és ara una companyia de llarga distància, i el monopoli dels serveis locals és explotat per les companyies regionals anomenades Baby Bells (NYNEX, Pacific Bell...).

7 L'article 90 del tractat de la Unió Europea preveu que la Comissió pugui emetre directrius que afavoreixin el compliment dels objectius del tractat per part dels Estats membres.

8 No s'hi inclou la telefonia fixa, la telefonia mòbil ni els serveis de satèl·lit.

política europea té com a horitzó el 1998, data en què els Estats membres hauran de garantir un mercat obert a l'interior de la Unió, fins i tot per als serveis anomenats "bàsics".

Un cas més genèric és el de certs països econòmicament subdesenvolupats, on es fa necessari obrir el sector a la competència per tal d'atreure les empreses i els capitals dels països rics. Això permet finançar unes infraestructures de telecomunicacions essencials per al creixement econòmic.⁹

Les polítiques de liberalització han estat, en la major part dels casos, acompanyades de privatitzacions de les empreses públiques del sector. Això pot evitar que l'aparell de l'Estat estigui massa temptat d'abusar del seu poder, distorsionant les regles de la lliure competència per tal de preservar els revinguts generats per les seves empreses. A més, per a un govern, la privatització és un mitjà molt temptador d'eixugar una part del deute públic. Pot ser, però, una política del "pan para hoy, hambre para mañana", ja que cal renunciar a ingressos futurs.

Per tal de fer front a la competència en els seus mercats d'origen, les grans empreses de telecomunicacions han adoptat estratègies que poden variar segons els casos, però que tenen dos factors comuns:

- 1). Una optimització de l'estructura de l'empresa. És el que els experts

⁹ És a dir, el telèfon. S'ha atorgat un ajornament d'aquest termini per a Luxemburg, Portugal, Grècia i Espanya.

en ciències empresarials anomenen reengineering i que comporta, entre altres coses, una reducció substancial del personal de l'empresa.

2). Accions per compensar la inevitable pèrdua de mercat al país d'origen amb activitats a l'estranger. Llavors poden participar en noves empreses a l'estranger o en la creació de grans consorcis, que adapten la seva oferta comercial als grans grups multinacionals i, més generalment, als grans clients de telecomu-

Conseqüència de l'obertura dels mercats: creació de consorcis

- Global One: France Telecom, Deutsche Telecom, Sprint (US)
- Concert: BT & MCI (US)
- Unisource: Swiss PTT, Netherland PTT, Telia, Telefónica
- Uniworld: AT&T (US), Unisource
- World Partners: AT&T, KDD, Hong Kong Telecom, Telstra, Unisource, Telecom New Zeland, Embratel...

nicacions internacionals. Aquests consorcis permeten, a més, assolir importants economies d'escala en la producció dels serveis internacionals, que són els més afectats per la competència.

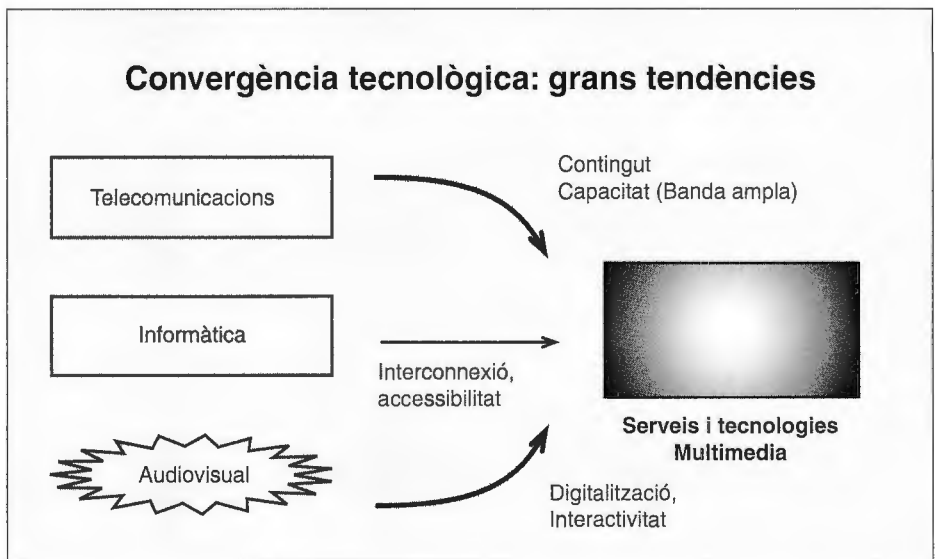
La permeabilitat de les fronteres en matèria de serveis de telecomunicacions és encara limitada. A cada país, la participació estrangera en empreses del sector només es possible amb moltes limitacions, tot i que la situació varia molt segons el grau de liberalització i els acords bilaterals que s'hagin establert amb altres Estats o organitzacions d'Estats. L'acord general sobre la comercialització de serveis (GATS)¹⁰ estableix les bases d'un nou marc de treball per a la consecució d'acords multilaterals en la matèria entre els països membres de l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Cal dir, però, que la ronda de negociacions sobre els serveis de telecomunicacions que va concloure l'abril d'enguany no va donar cap resultat.

10 General Agreement on Trade in Services, elaborat en el si de les negociacions del GATT de la Ronda Uruguai.

2.3. Convergència tecnològica

Hem intentat eludir al màxim els tecnicismes al llarg de la presentació. Provarem no gensmenys d'exposar les principals tendències d'evolució tecnològica i les conseqüències més visibles.

La digitalització d'una informació significa, en el sentit més ampli, "la representació d'aquesta informació mitjançant un conjunt determinat de signes". És llavors quan recordem el final d'un acudit on l'Eugeni deia "Sí, vale, pero, hay alguien más?". Tornem a tocar de peus a terra, i provant d'extreure'n la substantifique moelle hem de dir que una de les virtuts remarcables de la tecnologia digital és la seva capacitat de codificar, emmagatzemar, manipular i transmetre amb el mateix format tots els mitjans d'expressió de la informació, per exemple els textos, la veu, els sons o les imatges. La tecnologia digital és la base d'allò que s'ha posat tant de moda i que anomenem tecnologies multimèdia. Els sectors de la informàtica, de l'audiovisual, de l'editorial i de les telecomunicacions esdevindran, mitjançant les tecnologies digitals, les bases d'un macrosector econòmic d'importància creixent: la indústria de la informació.

Encara no se sap exactament quins ni com seran els serveis multimèdia del futur. L'aplicació que es considera que té més potencial és el Video on demand (VOD), que traduirem literalment per vídeo a la demanda, és a dir, una mena de videoclub per accedir al qual no cal desplaçar-se, ja que la pel·lícula ens arriba a

casa mitjançant la connexió a un centre servidor de pel·lícules. El client pot, en qualsevol moment, canviar de pel·lícula, reveure'n una escena, congelar la imatge o interrompre momentàniament la projecció per fer, per exemple, una comanda mitjançant un servei de telecompra. D'altres exemples de serveis multimèdia són els videojocs interactius o l'accés a serveis bancaris des de casa. Veiem, doncs, que la interactivitat, és a dir, la capacitat d'establir un diàleg entre l'espectador/usuari i el centre de producció del servei, és un element essencial per a l'evolució dels productes audiovisuals cap als serveis multimèdia. Això apropa més encara les tecnologies audiovisuals del futur a les telecomunicacions actuals, que ja ofereixen la interactivitat.

Com ja hem vist prèviament, les tècniques de telecomunicacions permeten la transmissió de volums d'informació cada cop més importants. En el futur, les xarxes de telecomunicacions permetran als usuaris comunicar amb una capacitat suficient¹¹ com per transmetre imatges animades amb una qualitat molt superior a la dels vídeos domèstics que utilitzem avui dia. Aquestes xarxes de telecomunicacions seran el suport de la connexió entre els centres de producció dels serveis multimèdia, com és el cas del servidor de vídeos a la demanda, i les nostres cases.

L'únic exemple existent de plataforma multimèdia a l'abast d'un segment significatiu de la societat va sorgir fa més de 25 anys del món de la informàtica. Internet, la xarxa de les xarxes d'ordinadors, és una realitat. Tot i que Internet presenta moltes limitacions i deficiències per al desenvolupament d'aplicacions comercials, ens pot permetre anticipar el resultat de la convergència tecnològica. Ha estat el World Wide Web, l'aplicació interactiva amb més èxit d'Internet, la que ha produït una explosió en el nombre d'usuaris. El World Wide Web ofereix un sistema senzill per accedir als recursos multimèdia a través d'una interfície gràfica d'utilització molt immediata. L'accessibilitat de la informació és un altre dels factors clau per al desenvolupament dels serveis del futur.

Per acabar, parlarem de la multiplicació de l'oferta de serveis. Gràcies a l'evolució de la informàtica, una de les característiques de les xarxes de telecomunicacions del futur serà la seva flexibilitat, que permetrà definir serveis adaptats a les necessitats de segments de mercat cada cop més especialitzats (adreçats, per exemple, al jovent, a les petites/mitjanes/grans empreses, als estudiants). Els serveis de valor afegit, és a dir, els serveis de telecomunicacions que en lloc d'oferir únicament la capacitat de comunicar donen a més, i sobretot, l'accés a una informació/contingut, significaran una font molt important de diversificació de l'oferta. No oblidem l'èxit que ha tingut a França el Minitel, que ha estat la base del desenvolupament de tota una indústria pionera dels serveis de valor afegit. Probable-

11 Els serveis de telecomunicacions de capacitat elevada s'anomenen serveis de banda ampla. Per oposició, els que no en necessiten tanta, s'anomenen de banda estreta. Un exemple de servei de banda estreta és la telefonia. Per transmetre un senyal de vídeo amb una qualitat VHS cal una capacitat equivalent a més o menys 32 canals de veu. Les tecnologies de telecomunicacions del futur adaptaran la capacitat de la xarxa al servei que utilitzi el client en cada moment. Podrem, doncs, accedir des de casa al que s'anomenen serveis d'amplària de banda variable.

ment, una gran part dels serveis multimèdia del futur seran serveis de valor afegit basats en les xarxes de telecomunicacions.

3. Propostes per al futur del sector a Andorra

Un cop analitzades breument les tendències d'evolució en l'àmbit internacional, tornem al cas d'Andorra. Tenim els mitjans per assegurar l'evolució del sector de les telecomunicacions?

L'estatut orgànic del Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA) és l'única norma que estableix l'ordenament del sector.¹² Defineix l'objecte de l'STA, és a dir, "la gestió i explotació, en exclusiva, dels serveis de telecomunicacions en general". Havent establert un monopoli, la resta del text se centra sobretot en l'estructura i els mecanismes de funcionament de l'STA.

La situació actual és molt diferent de la del moment en què es va elaborar aquesta llei. Els serveis s'han multiplicat i, segons el que hem exposat, aquesta tendència serà encara més pronunciada en el futur. Sembla que una bona manera de preparar el futur del sector pot ser definir un marc reglamentari que tingui en

compte aquesta diversitat. Cal, a més, precisar els objectius generals que es persegueixen en l'explotació dels serveis públics de telecomunicacions, fixant, per exemple, les exigències de qualitat, cobertura, seguretat, i no discriminació en l'accés als serveis, i també els criteris que cal seguir en l'establiment de les tarifes.

Un altre tema que convé tractar amb globalitat i visió de futur és l'ús del que s'anomena domini públic radioelèctric. Cada cop s'utilitzen més aparells que emeten ones radioelèctriques. El domini públic radioelèctric és el conjunt de les freqüències i dels territoris pels quals poden propagar-se aquestes ones sense produir ni sofrir interferències. És aquest un recurs limitat, per al qual cal definir unes normes generals d'utilització i els procediments per a la seva gestió.

Com hem vist prèviament, els serveis de valor afegit, és a dir, els serveis que ofereixen un contingut o una informació seran probablement una de les

Un nou marc reglamentari: Qüestions a tractar

- Us de l'espai radioelèctric
- Exigències per als serveis públics bàsics:
 - Qualitat i cobertura
 - Seguretat
 - Servei Universal
 - No discriminació
 - Equips terminals
 - Tarifes: adequació als costos i homogeneïtat
- Definició i exigències dels serveis de valor afegit
- Etc...

12 Existeixen dos altres lleis: la primera regula el servei mòbil terrestre de radiocomunicacions (es tracta de radiocomunicacions privades) i la segona, les activitats dels radioaficionats.

vies d'evolució més importants per al sector. L'explotació d'aquests serveis no requereix la utilització del domini públic ni la creació d'infraestructures. Creiem, doncs, que l'obertura d'aquest sector a la iniciativa privada pot afavorir-ne el desenvolupament sense perjudicar el funcionament dels serveis bàsics. El sector públic pot crear puntualment serveis de valor afegit (de fet ja n'existeixen alguns com, per exemple, la guia electrònica, el servei de missatgeria vocal, l'accés a Internet, tots els serveis de videotext...). Que ho faci només l'Estat és, però, tan poc convenient com reservar-los l'accés amb exclusivitat a d'altres mitjans de comunicació, per exemple als espais publicitaris de la premsa.

Per concloure, direm només que la liberalització no pot veure's com una finalitat en ella mateixa. Ha de ser només un mitjà per assolir els objectius d'una política que cal haver definit prèviament. Al segon capítol hem vist un conjunt de motivacions que han fet que alguns països segueixin aquesta via, però aquestes no poden aplicar-se actualment al cas d'Andorra. El debat "liberalització: sí o no?" sembla que ha d'anar precedit d'un debat per a l'establiment d'uns objectius generals i d'un ordenament més rigorós del sector que permeti escollir per a cada tecnologia o tipus de servei el tractament reglamentari adequat.

Bibliografia

- Kennedy, Charles H. i Pastor, Veronica. An Introduction to International Telecommunications Law. Artech House.
- International Telecommunications Union. World Telecommunications Indicators. 1995, 1994.
- Bangemann et al., Recommendations to the European Council. Europe and the global information society. Maig 1994.
- Información Comercial Española. "La nueva era de las telecomunicaciones: Liberalización de servicios". Revista de Economía, núm. 740, Abril 1995.
- "L'évolution du rôle de l'état à l'heure de la déréglementation des télécommunications". Colloques de l'UIT sur la réglementation. Rapports préparatoires (Fév. 1993, Déc. 1993, Nov. 1994, Avril 1995, Déc. 1995).

Ricard Rodrigo i Monsonís

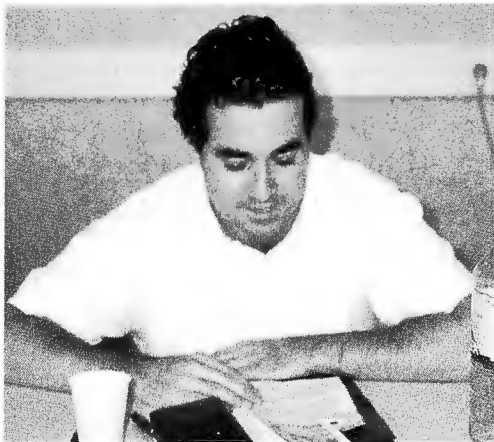
Enginyer

Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA)

Departament de Relacions Internacionals

Andorra i el món de les divises

Carles Torres

En primer lloc, vull donar les gràcies a la Societat Andorrana de Ciències per aquesta amable invitació. La meua ponència és una reflexió sobre els efectes que tindrà a Andorra la futura moneda única europea. En aquest sentit, convé recordar que Espanya s'apropa de mica en mica als requeriments del Tractat de la Unió Europea i que, per tant, és molt probable que Espanya es trobi en el grup de països que adoptaran la moneda única. D'altra banda, malgrat que la circulació d'euros en forma de bitllets i monedes no començarà fins al dia 1 de gener del 2002, la data fixada per al naixement de l'euro és l'1 de gener del 1999, dia a partir del qual els Estats de la Unió Europea emetran el seu deute públic en la nova moneda.

1. Introducció: Una nova moneda per a Andorra

El dia 1 de juliol de l'any 2002, la pesseta i el franc francès hauran estat reemplaçats per la moneda única europea. És a dir, d'aquí a 6 anys no existirà cap de les dues monedes que avui dia són de general acceptació a Andorra, que, sense haver-ho volgut, es trobarà dins el grup de països que compartiran la moneda única.

Andorra formarà part, juntament amb Mònaco (que avui té el franc francès) i San Marino (que avui té la lira italiana), d'un grup d'Estats independents que tindran l'euro com a moneda sense formar part de la Unió Europea. Per aquest motiu, haurem de diferenciar allò que serà la Unió Monetària Europea, formada pels quinze països que avui formen la Unió Europea (amb la possible autoexclusió del Regne Unit) i allò que serà la "zona monetària de l'euro", formada per divuit països, els quinze de la Unió Europea i els tres microestats que hem esmentat. Els altres tres

microestats d'Europa, Liechtenstein (amb el franc suís), Malta (amb la lliura maltesa) i Xipre (amb la lliura xipriota) no experimentaran cap canvi monetari.

Fins al 2002, Andorra haurà compartit la seva moneda amb Espanya, però a partir d'aquesta data, la compartirà amb disset països més. Com demostrarem en aquesta ponència, la crisi actual d'Andorra ha estat, en part, conseqüència d'haver compartit la pesseta espanyola sense haver coordinat la seva política econòmica amb Espanya. Per tant, a partir d'ara, Andorra es troba davant el repte de coordinar la seva política econòmica amb la de la resta de països de la zona monetària de l'euro, cosa que significaria, a més, la seva plena integració a Europa.

2. Quina és la moneda que convé a un inversor resident a Andorra?

Durant els últims 25 anys, la divisa més rendible va ser el ien japonès (vegeu quadre 6). Però el ien va tenir una volatilitat força elevada: va caure un 23% el 1979, un 20% entre els anys 1989 i 1990 i un 11% el 1995 (encara que aquest últim any va arribar a caure un 23% respecte del màxim anual).

Quadre 6. Rendibilitat bruta i després d'un impost del 25% sobre els interessos dels dipòsits en pessetes i en les principals divises (%)

	1975-94		1976-95	
	bruta	neta	bruta	neta
Ien	17,0	15,3	15,6	14,0
Pesseta	13,7	10,3	13,7	10,4
Marc	13,5	11,8	13,7	12,0
Franc francès	13,5	11,0	13,2	10,7
Lliura	13,3	10,6	13,2	10,5
Franc suís	12,4	11,3	12,6	11,5
Dòlar	11,9	10,0	11,2	9,3

Font: 50 anys de divises, or i argent, editat per Banc Agrícola, 1998. Dades de 1976-95 actualitzades

D'altra banda, la rendibilitat del marc va ser més elevada que la del franc suís. L'únic any en què va tenir rendibilitat (apreciació més interès) negativa des del 1950 va ser el 1988 i, a més, va ser lleugera, del 3%. En canvi, el franc suís va tenir rendibilitats negatives durant cinc anys en el mateix període: quatre d'aquests anys van ser molt lleugeres (inferior al 3%), però un any (1988) va ser del 9%. Entre el 1988 i el 1989, el franc suís es va depreciar contra la pesseta un 17% mentre que, en el mateix període, el marc alemany només va caure un 6%.

És a dir, la millor moneda, quant a relació rendibilitat-risc, per a un resident a Andorra va ser el marc alemany. Donat que l'euro tindrà moltes de les característiques de la moneda alemanya, Andorra es beneficiarà d'abandonar la pesseta i d'adoptar l'euro.

3. Conseqüències de l'euro a Andorra

A la diada de Prada de l'any passat, l'economista Francesc Bonet va presentar el primer estudi sobre la inflació a Andorra. Segons els seus resultats, la taxa d'inflació mitjana durant el període de cinc anys entre 1988 i 1992 va ser del 13,3% anual. En canvi, a Espanya, la inflació es va moderar sensiblement en aquest període i va ser del 6,6% anual (d'acord amb la inflació que mesura el deflactor del PIB, l'índex de preus al consum espanyol encara va ser inferior, de just el 6% anual de mitjana). Això implica que, al llarg d'aquests cinc anys, els preus a Andorra van créixer un 36% més que a Espanya (vegeu quadre 1).

Quadre 1. Inflació a Andorra i a altres països al quinquenni 1988-92

	% Inflació anual	% Inflació acumulada	% Diferencial d'inflació acumulat
Andorra	13,3	86,7	-
Espanya	6,6	37,7	35,6
Regne Unit	6,2	35,1	38,2
Suïssa	4,1	22,2	52,5
Estats Units	3,9	21,1	54,5
Alemanya	3,2	17,1	59,2
França	2,8	14,8	62,5
Japó	1,7	8,8	71,8

Nota: El diferencial d'inflació no és la diferència per substracció entre les taxes d'inflació de dos països, sinó la diferència per quocient. Per exemple, el diferencial d'inflació entre Andorra i Espanya no és $86,7\% - 37,7\% = 49\%$, sinó $1,867 \div 1,377$, que és igual a 1,356. Les dades corresponen al deflactor del PIB. En el cas d'Andorra, es tracta d'una estimació feta per Francesc Bonet sobre la base del model Fisher-Marshall i és assimilable al deflactor del PIB

Font: Butlletí Informatiu de Banc Agrícola número 86 i Els possibles recursos de finançament de l'Estat, ponència de Francesc Bonet pronunciada a la vuitena Diada Andorrana.

Fins al 1982, Espanya no va tenir una política antiinflacionista rigorosa. No obstant això, la disciplina monetària imposada pel govern espanyol a partir del 1983 va començar a trencar la dinàmica inflacionista de l'economia espanyola a partir del 1986. En canvi, l'absència d'una política de control de preus a Andorra va fer que el país continués tenint una inflació similar a la que va tenir Espanya els anys anteriors. Es dona la circumstància que durant el període 1988-1992 la inflació anual mitjana a Andorra estimada per Francesc Bonet (del 13,3% anual) va ser molt semblant a la que hi va haver a Espanya entre 1980 i 1987 (del 12,8% anual). És a dir, si Andorra hagués posat en pràctica una política per mantenir una inflació semblant a la d'Espanya, avui dia el diferencial de preus seria tan gran com ho era el 1980.

A llarg termini, gairebé tota l'apreciació de la moneda d'un país respecte de la moneda d'un altre país és conseqüència del diferencial d'inflació entre ambdós

països. Per exemple, entre el gener del 1975 i el gener del 1995, el marc alemany es va apreciar un 6,7% anual contra la pesseta i els preus van créixer un 7,3% anual més a Espanya que a Alemanya; el franc francès es va apreciar un 3,4% anual contra la pesseta i els preus van créixer un 4,0% anual més a Espanya que a França; el franc suís es va apreciar un 7,9% anual contra la pesseta i els preus van créixer un 7,3% anual més a Espanya que a Suïssa (vegeu quadres 2 i 3)

Quadre 2. Composició de la rendibilitat dels dipòsits en pessetes i en les principals divises, 1975-94

	% Apreciació anual mitjana	% Interès anual mitjà	% Rendibilitat total anual mitjana
len	10,3	6,1	17,0
Pesseta	-	13,7	13,7
Marc	6,7	6,4	13,5
Franc francès	3,4	9,8	13,5
Lliura	2,3	10,8	13,3
Franc suís	7,9	4,2	12,4
Dòlar	4,4	7,3	11,9

Font: Servei d'estudis de Banc Agrícol

La unió monetària ha creat un nou escenari en què les monedes ja no s'ajustaran per corregir les diferents variacions de preus entre països. Amb una moneda única, si a Espanya els preus s'apugen més de pressa que a França, la vida serà cada cop més cara a Espanya que a França i els espanyols aniran a comprar a França perquè la moneda francesa ja no es podrà apreciar, ja que serà la mateixa que l'espanyola. Com que això no interessa a Espanya, el govern espanyol prendrà les mesures adequades. Però el mateix podem dir d'Andorra. Què passarà si els preus continuen augmentant més de pressa a Andorra que a Espanya, que és el que ha passat els últims anys? Doncs que els residents a Andorra marxaran a comprar a Espanya. Ha arribat, per tant, el moment de posar en pràctica una política de control dels preus.

Quadre 3. Diferencial d'inflació i de tipus d'interès, 1975-94

	% Inflació anual mitjana	% Diferencial d'inflació amb Espanya	% Diferencial de tipus d'interès
Japó	2,8	8,1	7,6
Espanya	11,1	-	-
Alemanya	3,5	7,3	7,3
França	6,8	4,0	3,9
Regne Unit	8,9	2,0	2,9
Suïssa	3,5	7,3	9,5
Estats Units	5,4	5,4	6,4

Nota: el procediment per calcular el diferencial d'inflació, per exemple, entre Espanya i Alemanya és: $(11,1\% - 3,5\%) \div 1,035$. (Font: Servei d'estudis de Banc Agrícol)

4. La rendibilitat real dels actius financers a Andorra

Quan dos països diferents, com és el cas d'Andorra i Espanya, tenen la mateixa moneda, la rendibilitat real depèn de la inflació a cada país. Per exemple, si l'interès d'un dipòsit en pessetes és del 10%, la inflació a Espanya és del 4% i la inflació a Andorra és del 8%, un resident a Espanya haurà obtingut un rendiment real del 6% i un resident a Andorra, del 2%.

Quadre 7. Tipus d'interès a tres mesos de mercat i a Andorra (%)

	31-12-1994			31-12-1995			30-06-1996		
	Mercat	Andorra	%	Mercat	Andorra	%	Mercat	Andorra	%
Pesseta	8,44	5,25	62	9,06	5,50	61	7,19	5,00	70
Fr. francès	6,00	4,75	79	4,94	3,50	71	3,81	2,50	66
Marc	5,19	3,75	72	3,75	2,25	60	3,31	2,00	60
Dòlar	6,44	5,00	78	5,69	4,00	70	5,47	4,00	73
Lliura	6,56	5,00	76	6,47	5,00	77	5,75	4,25	74
Fr. suís	4,12	2,75	67	1,75	0,25	14	2,50	1,00	40
len	2,34	1,00	43	0,59	0,00	0	0,59	0,00	0

Nota: Tipus d'interès a Andorra: Interès dels certificats de dipòsits. (Font: Servei d'estudis de Banc Agrícola)

A Andorra, el tipus d'interès dels certificats de dipòsits ha estat habitualment el 75% del tipus d'interès de mercat, de manera que l'interès efectiu d'un resident a Andorra correspon al que obté a Espanya un inversor que tingui un tipus impositiu del 25% (que ha de pagar una persona amb uns ingressos de 5-6 milions de pessetes) (vegeu quadres 7 i 8). Per a aquells inversors espanyols amb rendes anuals superiors a 6 milions, l'interès efectiu és superior a Andorra. A més, s'ha de tenir en compte que a Andorra no hi ha impostos sobre el patrimoni i que

Quadre 8. Tipus d'interès a un any de mercat i a Andorra (%)

	31-12-1994			31-12-1995			30-06-1996		
	Mercat	Andorra	%	Mercat	Andorra	%	Mercat	Andorra	%
Pesseta	9,81	6,75	69	8,88	6,00	68	7,16	5,00	70
Fr. francès	6,75	5,50	81	4,94	3,50	71	4,19	2,75	66
Marc	5,81	4,25	73	3,63	2,00	55	3,59	2,25	63
Dòlar	7,69	6,25	81	5,38	3,75	70	5,94	4,50	76
Lliura	7,88	6,50	82	6,28	4,75	76	6,03	4,50	75
Fr. suís	4,60	3,25	71	1,75	0,25	14	2,75	1,25	45
len	2,66	1,25	47	0,63	0,00	0	1,06	0,00	0

Nota: Tipus d'interès a Andorra: Interès dels certificats de dipòsits. (Font: Servei d'estudis de Banc Agrícola)

el guany de capital obtingut amb l'apreciació d'una divisa és lliure d'impostos (mentre que a Espanya pot estar gravat amb més d'un 40%).

Si bé als inversors residents a l'estranger els compensa mantenir dipòsits a Andorra perquè obtenen una rendibilitat nominal superior a la del seu país mentre pateixen la inflació al seu propi país, la situació és diferent per als inversors residents a Andorra, que han invertit en monedes d'altres països (sobretot França i Espanya), però han patit els efectes d'una inflació més elevada que la d'aquests països. En canvi, els que sí que hi han sortit guanyant són els que tenen un préstec hipotecari, perquè la inflació disminueix el valor real dels deutes. De la mateixa manera que l'interès real que obté un inversor és el resultat de restar la inflació de l'interès nominal, l'interès real pagat per un préstec és la diferència entre l'interès del préstec i la inflació. Per exemple, si un resident a Espanya hagués hipotecat el seu habitatge el 1988 al 15%, els cinc anys següents hauria pagat un interès real del 7,9%. En canvi, un resident a Andorra hauria pagat un interès real de només l'1,5% anual.

Quadre 4. Rendibilitat real anual dels DIPÒSITS al país corresponent, per períodes, 1950-95 (%)

	Espanya	França	Alemanya	Estats Units	Regne Unit	Japó	Suïssa
1950-60	-	-2,5	2,9	-0,1	-1,2	4,3	0,1
1960-70	-	0,7	0,8	1,4	1,8	2,8	-1,5
1970-80	-4,8	1,0	0,4	-0,7	-3,4	-0,7	-2,4
1980-90	4,4	3,6	3,6	3,4	4,1	4,4	0,6
1990-95	6,0	6,3	4,1	1,5	4,8	3,2	2,9
1950-70	-	-0,9	1,8	0,6	0,3	3,5	-0,7
1970-95	1,8	2,3	2,4	1,4	1,2	2,1	-0,2
1950-95	-	0,9	2,1	1,1	0,8	2,7	-0,4

Nota: Dipòsits en pessetes, a partir de 1973. Abans d'aquesta data no existia a Espanya un mercat monetari comparable al dels altres països. Període considerat: del dia 1 de gener del 1950 fins al dia 1 de gener del 1995. (Font: Butlletí Informatiu de Banc Agrícola n.ºm. 90)

El fet que la rendibilitat real dels actius financers hagi estat més baixa que a Espanya no és tan estrany. A Suïssa, un país que s'assembla a Andorra en molts aspectes, ha passat una cosa similar. Els dipòsits en francs suïssos han tingut una rendibilitat real negativa per als residents a Suïssa els darrers 25 anys, mentre que els bons en la mateixa moneda han tingut una rendibilitat real inferior a l'1% anual i en tot cas molt inferior a la dels altres països (vegeu quadres 4 i 5).

És a dir, a Andorra s'ha produït un fenomen similar al de Suïssa, encara que per causes oposades. Mentre que a Suïssa la inflació ha estat molt moderada, però els tipus d'interès també ho han estat, a Andorra, tant els tipus d'interès com la inflació han estat molt elevats. La coincidència és que en ambdós països la inflació ha estat superior a l'interès.

A diferència del rendiment dels actius financers, el rendiment dels actius immobiliaris, o sigui els lloguers, es poden actualitzar cada any amb la inflació.

Quadre 5. Rendibilitat real anual dels BONS al país corresponent, per períodes, 1950-95 (%)

	Espanya	França	Alemanya	Estats Units	Regne Unit	Japó	Suïssa
1950-60	-3,5	-0,9	4,8	0,8	0,2	nd	1,9
1960-70	-0,7	1,3	3,6	2,1	2,8	1,6	0,1
1970-80	-3,4	-0,5	2,3	0,5	-1,2	-0,3	-0,1
1980-90	3,9	4,3	4,4	5,1	3,4	4,5	0,7
1990-95	5,8	5,7	3,9	3,9	4,5	3,8	2,4
1950-70	-1,5	0,2	4,0	1,4	1,5	nd	1,0
1970-95	1,3	2,6	3,4	3,0	1,7	2,4	0,7
1950-95	0,3	1,6	3,6	2,3	1,6	nd	0,8

Nota: Bons en pessetes i en marcs, a partir del 1956; bons en iens, a partir del 1966. (Font: Butlletí Informatiu de Banc Agrícola núm. 90)

Quan la inversió immobiliària es converteix en l'única inversió sense risc de la qual es pot treure un rendiment real significatiu, s'afavoreix l'especulació immobiliària, cosa que repercuteix en un ràpid augment dels preus dels lloguers de pisos i de locals comercials. Però, en definitiva, la inversió immobiliària ha patit igualment els efectes de la inflació. Imagineu-vos que vau comprar una propietat el 1988 i que avui la veneu al doble d'allò que us va costar. La plusvàlua sembla que ha estat espectacular, però en termes reals ha estat negativa! Perquè el cost de la vida a Andorra s'ha incrementat en més d'un 100% els darrers vuit anys. Llavors, els rendiments reals obtinguts amb els lloguers queden descompensats per la pèrdua de valor real de l'immoble.

Ahora, l'increment dels preus dels lloguers obliga a pujar els salaris. El creixement dels salaris va ser de l'11,8% anual entre 1989 i 1992 segons dades de la CASS, 4,5 punts més que a Espanya, on els salaris van créixer a una mitjana del 7,3% anual el mateix període. Durant el període 1989-1995, el diferencial va quedar reduït a 2 punts anuals: els salaris van créixer un 8,4% anual a Andorra i un 6,4% anual a Espanya, cosa que implica de totes maneres que a Andorra els salaris van acumular un creixement d'un 14% més que a Espanya en aquests set anys.

És possible que l'increment dels preus dels lloguers comercials i dels salaris hagi repercutit en el comerciant, que s'hauria vist obligat a augmentar els preus en una proporció superior als dels comerciants espanyols per mantenir els seus marges de beneficis, cosa que ha agreujat la dinàmica inflacionista de l'economia andorrana.

Un context econòmic de baixa inflació seria molt beneficiós per al país. D'una banda, ajudaria a aturar l'especulació immobiliària, perquè la inversió en actius financers es faria atractiva, cosa que a la seva vegada estimularia els residents a adquirir títols de deute públic de l'Estat andorra. D'altra banda, milloraria els marges de beneficis dels comerciants. Una mesura en aquest sentit podria consistir en la

congelació de lloguers i salaris durant un determinat període de temps.

Andorra també pot intentar tenir una inflació més petita que la Unió Europea en general i que Espanya en particular. Un diferencial d'inflació de l'1% anual, permetria ampliar el diferencial de preus en un 10% en deu anys i un diferencial del 2% anual en un 22% en deu anys. A més, si l'augment del cost de la vida fos inferior que a la Unió Europea, la rendibilitat dels actius financers (dipòsits, bons, accions, etc.) en euros seria superior per a un resident a Andorra, cosa que presentaria un gran avantatge per als rendistes, particularment en comparació amb Suïssa.

5. De la pesseta a l'euro

La terminologia europesseta, euromarc, etc. deixarà d'existir perquè l'euro és una moneda única a tots els efectes. Però possiblement es parlarà d'"euros-Espanya", fent referència als títols emesos a cada país. Per exemple, els residents a Alemanya podran adquirir títols de deute públic emesos a Espanya. La moneda serà la mateixa i el tipus d'interès també, perquè a llarg termini el diferencial d'interès de la pesseta respecte al marc alemany ha estat igual al diferencial d'inflació entre Espanya i Alemanya. Per exemple, entre el gener del 1975 i el gener del 1995, el tipus d'interès de la pesseta ha estat un 7,3% anual superior al del marc alemany, i la inflació a Espanya ha estat un 7,3% anual superior a Alemanya, és a dir, el diferencial de tipus d'interès ha estat exactament igual al diferencial d'inflació (vegeu quadre 3). Donat que el diferencial del tipus d'interès és la prima de risc que exigeixen els inversors internacionals per invertir en una moneda diferent de la seva, tota la prima de risc no és altra cosa que el diferencial d'inflació.

Però també Andorra podrà emetre títols en euros, i en aquest cas podrem parlar de l'"euro-Andorra". El Principat podrà demanar capitals per finançar els molts projectes que té previstos pagant una prima de risc relativament petita, perquè no existirà el risc de depreciació, ja que l'inversor estranger estarà prestant els seus diners a l'Estat andorrà en la seva pròpia moneda. En canvi, endeutar-se en pessetes hauria tingut l'inconvenient dels elevats tipus d'interès de la moneda espanyola, mentre que fer-ho en francs hauria tingut l'inconvenient del risc de depreciació de la pesseta.

Enfront de l'Estat, els títols de deute emesos per les empreses presenten un risc superior, perquè una empresa no té la possibilitat de recórrer a ingressos coercitius, com ara els impostos, en cas de dificultat financera. Per això, han d'oferir un rendiment superior als dels títols públics.

En aquest sentit, podria ser positiu que el Govern d'Andorra portés a terme les inversions que el país necessita endeutant-se als mercats internacionals i actuant

amb criteris de rendibilitat (per exemple, construint una autopista de peatge), amb l'objectiu de mantenir el diferencial fiscal, que no tan sols resulta un atractiu en si mateix, sinó que permetria al comerç mantenir el seu diferencial de preus. Donat que actualment la major part dels productes que resulten competitius al país ho són per raons fiscals, no seria convenient incrementar els impostos que, a més, serien inflacionistes. En tot cas, no sembla prudent plantejar-se una reforma impositiva sense disposar d'un índex de preus que permeti valorar-ne l'impacte sobre la inflació.

Andorra té un punt molt positiu davant els països de la Unió Europea, que és el seu baix nivell de dèficit públic en relació amb el PIB assolit pel govern actual. En això juga amb avantatge, ja que el dèficit públic genera inflació i constitueix el principal problema econòmic dels països de la Unió Europea. En canvi, la Unió Europea no té problemes d'inflació i Andorra sí que en té. Mentre que la Unió Europea haurà de dedicar els propers anys a resoldre els seus problemes de dèficit i de deute públic, Andorra hauria de dedicar el seu temps a recuperar el diferencial de preus. Això no suposa mirar cap enrere, sinó corregir un error, de la mateixa manera que els països de la Unió Europea no consideren un retrocés el fet de recuperar nivells de dèficit públic similars als que tenien en el passat.

D'altra banda, fins ara Andorra ha tingut una moneda dèbil, però amb l'euro tindrà una moneda forta. Recordem que la Unió Europea és la primera potència econòmica mundial: representa el 30% del PIB mundial, més que els Estats Units (26,3%) i que el Japó (16%). És a dir, Andorra disposa d'una gran oportunitat per promocionar-se com a plaça financera, ja que als seus avantatges ja existents (baixa tributació, dèficit públic inferior al de la major part de països, sistema bancari sòlid) se li afegirà el de disposar d'una moneda forta i de general acceptació en un gran nombre de països.

Si amb la Constitució del 1993 Andorra va fer un pas de gegant en convertir-se en un Estat independent, ara té el repte i l'oportunitat d'integrar-se de manera definitiva en la comunitat internacional.

Carles Torres i Blanquez

Economista

Departament de màrqueting de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra

Idees per una representació internacional d'Andorra

Meritxell Mateu

Després de molts anys d'incertituds, de picabaralles, de conflictes entre uns i altres, de provar d'afirmar en cercles més o menys tancats (col·loquis universitaris, ponències, memòries, publicacions jurídiques) la realitat de l'Estat andorrà dins el sistema internacional, ens hem trobat de cop i volta enmig d'aquest sistema de relacions internacionals.

Aquest fet ha provocat diversos canvis visibles, com la creació del ministeri de Relacions Exteriors i la posada en marxa d'un cos diplomàtic en llocs que el país ha considerat importants o estratègics i invisibles, com l'aprenentatge de les negociacions, l'estudi de convenis o les reunions d'experts.

L'objectiu d'aquest parlament no és de donar directrius, ja que no és ni la meua pretensió, ni la meua tasca, però sí d'intentar aportar elements suplementaris al nou camí que Andorra traça des de fa tres anys, a més de la possibilitat del nostre país d'endinsar-se dins el concert de les nacions establint una estratègia global a llarg termini.

1. Andorra dins el sistema internacional: noció d'espai

El 1924, durant unes conferències pronunciades a l'Acadèmia de la Haia, el professor de dret internacional a la Universitat de Princeton Philip Marshall Brown explicava que "la diferència essencial entre el dret internacional i el dret nacional resideix en el fet que aquest darrer rep les lleis i la seva administració de l'autoritat sobirana i que el primer no té autoritat si no obté el consentiment general i unànim de la comunitat internacional". Aquest és un fet que continua essent d'actualitat, i que no deixa de ser una font de conflictes i de malentesos dins la comunitat

internacional. Europa viu hores molt difícils i gairebé insolubles amb els problemes recents bosnià i txetxè, i alguns de més antics com el xipriota. Malgrat les instàncies internacionals europees, com la UE, l'OSCE o el Consell d'Europa, i les reiterades amenaces o recriminacions dels secretariats d'aquestes organitzacions, les violacions del dret internacional i dels drets humans per part dels països en conflicte és constant. Per exemple, l'administrador europeu de Mostar, a Bòsnia, ha decidit de posar fi a la seva missió per falta de comprensió i de consens. A Txetxènia, malgrat les diverses promeses fetes pels candidats russos durant les eleccions del darrer mes de juny i la treva signada el dimarts 13 d'agost, els combats continuen i fins i tot n'augmenta la virulència.

Vist això, la nostra contribució a escala mundial és mínima, però no sense importància. Som un país que, gràcies a la Constitució, va arribar a l'escena internacional el 1993, sense cap entrebanc ni conflicte. El títol I, articles 1, 2 i 3, del qual citarem el primer apartat, afirma:

“Andorra és un Estat independent, de Dret, Democràtic i Social.” És complementat pel títol III article 44-1, on els coprínceps passen la mà als andorrans “...Manifesten el consentiment de l'Estat andorrà a obligar-se internacionalment, d'acord amb la Constitució”.

Aquest model d'independència i d'accés a la total sobirania pacífica es podria promoure, enmig d'una Europa que vol unir-se i unificar-se i que a la vegada no acaba d'estabilitzar les seves fronteres.

Àdhuc, el Consell d'Europa o l'OSCE són dues institucions on Andorra pot fer sentir la seva veu i pot aportar la seva experiència. San Marino es va donar a conèixer el 1975, tot i que és independent des de l'any 301, durant la conferència de Hèlsinki de la que s'anomenava aleshores CSCE (Conferència per la Seguretat i la Cooperació a Europa). Andorra podria, per què no?, a través del Consell d'Europa, vetllar pel respecte del Conveni de drets humans dels països presents i que volen entrar. Fa unes setmanes, el darrer 30 de juliol, el periodista Marcel Scotto es queixava a la primera pàgina del diari *Le Monde* de la manca de fermesa i de coherència del Consell d'Europa (tant de l'assemblea parlamentària com del comitè de ministres i del secretariat) respecte de l'entrada de Rússia i de Croàcia. Andorra hauria pogut aspirar, gràcies a una estratègia geopolítica, elaborada a escala d'Estat, amb la col·laboració dels diferents actors del moment (polítics, institucionals i tècnics), a argumentar per demanar garanties o exigir el compliment dels mínims necessaris per formar part del Consell d'Europa. Aquestes prerrogatives estan previstes en la nostra Constitució a través del títol V article 72-2 i del títol IV capítol III, article 64, paràgrafs 1 i 2, dels quals cito: article 72-2: “Sota l'autoritat del seu cap, dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra”, i l'article 64-2: “El govern informarà el Consell General i els coprínceps de la conclusió dels altres acords internacionals.”

D'altra banda, l'experiència i el repte de l'Escola Andorrana són elements

indiscutibles per ser confrontats i compartits amb altres sistemes educatius del món. La UNESCO i el Consell d'Europa són actualment dos marcs de treball adients en aquest sentit. Enmig d'un món que busca solucions per millorar els sistemes educatius, on es confronten diverses teories i on es procuren reformar escoles i universitats, Andorra crea el seu propi sistema educatiu. Aquest fet hauria pogut trobar el suport d'organismes. Tanmateix, amb temps i una planificació, s'hauria pogut preparar un dossier per presentar l'escola a la Comissió internacional sobre l'educació per al segle XXI, de la UNESCO, presidida pel Sr. Jacques Delors. L'informe final, intítulat L'Educació. Un tresor està amagat a dins, que va ser presentat durant aquesta primavera amb l'assistència de membres del Consell General, hauria pogut prendre nota del treball i del repte emprès ara fa quinze anys per les autoritats i els pares d'alumnes d'Andorra.

Nogensmenys, tant la UNESCO com el Consell d'Europa, gràcies al Conveni Cultural signat i ratificat el gener de 1996, constitueixen per aquest sector dues eines de promoció, de formació i d'orientació amb les quals es compta i s'hauria de comptar.

2. Independència política dels diplomàtics: visió d'Estat

Aquesta idea és interessant per elaborar projectes i per establir estratègies de visió a llarg termini, garantint així la continuïtat i la credibilitat de l'Estat.

Els diferents Estats del món posseeixen un cos diplomàtic coordinat pel ministeri de Relacions Exteriors. El mot "diplomàcia", del grec Diploma, que significa plegat en dos, fa referència a les cartes i missives que s'enviaven enmig de dues plaques metàl·liques les ciutats autònomes gregues que decidien d'estrènyer lligams. La diplomàcia moderna europea i americana es va anar coordinant i establint amb codis i estructures administratives independents al llarg dels segles.

El cas dels petits països com Malta i San Marino és el que pot assemblar-se més al que Andorra pot estructurar. El seu personal, per raons demogràfiques, de capital humà i econòmiques, és totalment tècnic i independent políticament. Els diplomàtics juren fidelitat a l'Estat i no al govern. Nogensmenys, el govern és l'expressió de la voluntat del poble en un sistema democràtic, i doncs, els diplomàtics han de servir amb lleialtat els dirigents que el poble (que és la base d'un Estat) ha escollit.

Els països amb tradició diplomàtica es regeixen per normes i marcs legislatius específics. Per exemple, la Roger Act de 1924 organitza el cos diplomàtic americà amb oposicions al secretariat d'Estat d'Exteriors. No obstant això, existeix una via política per a un terç dels ambaixadors que són personalitats que han tingut un paper important durant la campanya electoral del candidat a president guanyador a les eleccions americanes. A França, abans de l'ENA (1945) existia el Gran concurs

del ministeri d'Afers Estrangers, i substisteixen dues vies paral·leles amb les oposicions per als secrétaires du cadre de l'Orient i la via política. A la Gran Bretanya, el Foreign Office organitza el Civil Service Selection Board, seguit del Final Selection Board per escollir i formar els seus diplomàtics. A Espanya, els diplomàtics han de superar les oposicions de l'Escola diplomàtica, després de la llicenciatura (dret, econòmiques, ciències humanes...).

Tanmateix, els nous països, com els països de l'Est –Geòrgia, Azerbaidjan, Bielorússia, Eslovènia, antiga república iugoslava de Macedònia–, o països que han entrat dins el concert internacional, com els països bàltics, o els països que han canviat d'estructura política i institucional com Polònia, Hongria, República Txeca, han hagut de procedir de manera diferent esperant de posar en marxa la seva estructura pròpia. Els diplomàtics d'aquests països són majoritàriament antics universitaris, industrials, exdissidents polítics o intel·lectuals que ajuden a crear una estructura estable d'Estat, independentment dels canvis polítics del país que representen; per exemple, malgrat el canvi de color polític a Bulgària o a Polònia, els ambaixadors i el personal diplomàtic de les ambaixades de París i d'Estrasburg no ha variat.

Així doncs, a fi d'assolir al millor possible i amb màxima independència la seva tasca, el diplomàtic, un cop al càrrec, ha d'acceptar i d'executar la seva labor en nom del país que representa; sense tenir cura de les seves idees polítiques, socials o econòmiques personals. El filòsof austríac Ludwig Wittgenstein, molt atent al sentit i a la filosofia del llenguatge, va dir, als principis dels anys vint, unes paraules que em semblen adequades: “De què no podem parlar, sobre el que hem de callar”, a *Tractatus logico-philosophicus*, Viena 1921 i edició francesa, París, Gallimard 1972.

3. Uns patrimonis propis preciosos: la neutralitat, la presència i la llengua

Fa prop de cinquanta anys que l'escriptor i poeta Paul Valéry va dir: “El temps del món acabat comença”. D'ençà aquestes paraules, el món ha conegut diversos trastorns, dels quals l'enfonsament del sistema soviètic a l'Est, arran de la Perestroika, ens toca directament.

Des del final de la segona guerra mundial s'han anat creant grups d'interessos i zones d'influència específiques dins el marc econòmic, de defensa, de drets humans, de seguretat a l'interior de l'espai europeu com l'OCDE (Organització de Cooperació i de Desenvolupament Econòmic), l'UEO (Unió d'Europa Occidental), el Consell d'Europa, l'OSCE (Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa), la UE (Unió Europea), entre d'altres. Per raons econòmiques i financeres, la UE sembla l'organització actual amb més empenta i que suscita l'atenció i l'interès dels països membres i que hi postulen.

Andorra és una illa enmig de la Unió Europea. Ens endinsem dins el seu

espai geogràfic, econòmic, financer, cultural, polític i diplomàtic, tot provant de conservar les nostres prerrogatives i particularitats. La nostra tasca és de demostrar que dins un marc global d'un espai definit poden conviure formes de vida, de pensament, de personalitat diferents. És a dir, que una de les tasques, al meu entendre, de la diplomàcia andorrana, tant a escala europea com mundial, és de mostrar que les diferències, lluny de ser un perill, són una font de riquesa. La neutralitat és una de les prerrogatives més antigues i pròpies de què ens podem "enorgullir". Forma part del nostre patrimoni nacional i és un dels aspectes més positius que podem "exportar" a través de la diplomàcia, la literatura, el comerç... En aquest sentit, trobem l'esperit d'independència amb la garantia de la neutralitat, dins tot el Manual Digest de 1478, d'Antoni Fiter i Rossell, però especificat en el capítol XII, pàgina 121 "No dependeixen de ningun parlament audiencia, Intendencia, no altre tribunal de Fransa, ni de España, ni de part alguna Regne, o Provincia del Mon, y esta no dependencia, o no dependencias Expresadas son lo principal (y pot ser unich) Constitut dela sua antiga, y tant decantada neutralitat". Aquest concepte ha estat un dels més arrelats dins les mentalitats dels andorrans, tant en l'àmbit polític com humà. Fa uns anys, el 1977, tres intel·lectuals i advocats andorrans publicaven un recull de textos en què mostraven que Andorra era un Estat. A la introducció, traduïen el seu neguit respecte de la neutralitat amb aquestes paraules: "Andorra ha constituït també, al llarg de la seva història, un lloc on s'ha acollit emigrants dels països veïns: un nucli neutral i un refugi muntanyenc", a L'Estat Andorrà: recull de textos legislatius i constitucionals d'Andorra, Jaume Bartumeu, Manuel Mas, Antoni Morell.

Els fòrums internacionals, com les Nacions Unides, de les quals ens parlarà el meu company Juli Minoves, el Consell d'Europa, l'OSCE, la UNESCO o la UIT, són per a nosaltres terrenys de contactes, de trobades, de diàleg i de lligams molt interessants i molt importants.

La nostra veu té el mateix pes, quant a vot i prerrogatives, que la d'un país amb un important pes administratiu, econòmic, financer, demogràfic o militar. La noció de gran o petit esdevé caduca en aquest context. Per exemple, al Consell d'Europa, un país com Liechtenstein té un potencial financer i econòmic molt més alt que països com Albània o Lituània. Tanmateix Andorra ha fet enguany una contribució voluntària per ajudar Letònia a elaborar un nou sistema de procediment penal.

Aquests espais són uns marcs ideals per expressar la nostra identitat de poble i la nostra llengua. Cal recordar que som l'únic país on el català és l'única llengua oficial. Els discursos de consellers, síndic, ministres i del cap de govern adreçats en català durant les reunions internacionals són una excel·lent carta de visita. No cal oblidar l'èxit del discurs d'adhesió a l'ONU el juliol de 1993, pronunciat en català davant l'Assemblea General, pel cap de Govern de l'època. El darrer mes de novembre, nombroses delegacions van felicitar Andorra per haver gosat

que el seu ministre de Relacions Exteriors pronunciés el seu discurs en català durant el comitè de ministres del Consell d'Europa, a Estrasburg.

El fet d'haver entrat dins l'escena internacional enmig d'altres països amb dificultats ha estat i és, per a Andorra, un repte. D'una banda, hem pogut anant fent camí a poc a poc sense ser el centre d'atenció de la resta de països, ja que érem un més entre tots, i, d'altra banda, en alguns casos no ens hem pogut beneficiar de l'atenció internacional necessària per l'esdeveniment i el canvi històric del nostre país. Tanmateix, ara per ara el més important i el més eficaç per al Principat és la presència.

Mostrar al món la nostra voluntat de participació en organismes internacionals, conferències, taules rodones o fòrums, nacionals, regionals o internacionals, esdevé una necessitat per consolidar la nova realitat andorrana i per recaptar informació i experiències foranes.

Ser presents no implica aixecar la veu, ni manifestar-se gaire fort, ni fer accions personals; requereix, penso jo, discreció, constància i perseverància, per arribar a un reconeixement internacional. Un cop més citaré el Manual Digest, capítol I, pàg 41: "Los naturals delas Valls, son comunament, y Especulativament parlant (y sens adulacio alguna) pacifichs, quiets, reposats, alegres de geni, fermes en la Religio, y Constancia de la paraula... Callats y prudentes... torno â dir, que dissimula, es proberbi Comu, y antiguissim lo dir: Que aquell fa lo Andorrà."

Conclusió

Per concloure aquest esquema obert sobre algunes de les possibilitats existents i els reptes que ens esperen en l'esdevenidor, insistiré dient que la representació internacional d'Andorra és cosa de tots. Però, a fi de donar una estructura sòlida, eficaç i creïble als ulls dels nostres interlocutors, és necessària una confrontació i un consens nacional a llarg termini.

Així doncs, com que tinc confiança en el seny dels andorrans, acabaré citant unes paraules d'Antoni Morell, escrites en el seu llibre *Tastar Andorra*: "Andorra no té necessitat de copiar. Andorra ha de sumar, unir-se, conformar voluntats."

Meritxell Mateu i Pi

Ambaixadora a França

Representant permanent al Consell d'Europa

Delegada permanent a la UNESCO

Andorra i l'ONU

Juli Minoves

Avui fa cinc anys vaig parlar per primera vegada a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent. En aquella ocasió vaig elaborar una ponència sobre El futur internacional d'Andorra. Quan, amb curiositat científica, començava un programa doctoral en ciències polítiques, i tot just podia entreveure pràcticament les possibilitats d'allò que escrivia, aquest fòrum em va donar la valuosa oportunitat d'abordar una qüestió que preuava des de feia molt temps i a la qual donava una importància cabdal dins el marc de reflexió constitucional en què vivíem aleshores. Vull, doncs, aprofitar l'ocasió per regraciar els organitzadors d'aquesta jornada d'Andorra per haver tingut l'atenció de convidar-me dues vegades a exposar, en un marc de llibertat i de fraternitat acadèmica, alguns pensaments sobre aquest sector de la nostra vida institucional –el sector internacional– en el qual he tingut el privilegi de participar de diverses maneres. Gràcies.

Se m'ha demanat de fer una avaluació de la relació Andorra-Nacions Unides, en vint minuts. Ho voldria fer notant que, com és natural, les posicions que hi pugui adoptar es fan dins el quadre acadèmic d'aquesta universitat, i les prenc en tant que participant en aquesta vida internacional d'Andorra, però no van més lluny que la meva persona.

Seria bo començar amb la pregunta: "Què hi fem, a les Nacions Unides? Per què hi som?". Aquesta és una pregunta que hom m'ha fet tantes vegades, en el decurs dels darrers tres anys, des de la nostra admissió –i de vegades me l'han feta de manera molt més col·loquial!– que potser fóra útil, dins el marc d'aquesta trobada, provar de donar alguns elements de resposta. L'any 1993 va ser un any ple d'emocions per a tots els andorrans: de vegades la història s'accelera, i, aleshores, el que els pobles han estat gestant durant anys de dura labor s'acompleix

en pocs mesos, i allò que poc abans semblava una utopia esdevé real, palpable, amb l'efecte que els mateixos actors se'n sorprenen. L'admissió d'Andorra com a membre 184 de l'Organització de les Nacions Unides el 28 de juliol de 1993 va seguir de prop l'entrada en vigor de la nostra nova Constitució. En adoptar-la, el poble andorrà es va dotar d'un instrument de sobirania que havia de tenir repercussions exteriors, una de les primeres manifestacions de les quals era l'entrada a les Nacions Unides.

Quan Andorra va entrar a formar part de l'ONU, la seva qualitat d'Estat de dret, amb presència internacional, va esdevenir indiscutible. Això no obstant, un cop els objectius polítics primers assolits, va començar la feina del dia a dia. Ser membre d'una organització internacional com les Nacions Unides implica una sèrie de responsabilitats per a l'Estat andorrà que no s'exerceixen en una trobada, o en un debat, sinó en una feina continuada, de vegades molt tècnica, que necessita una atenció i un seguiment diaris.

1. L'organització de les Nacions Unides

A grans trets, l'Organització de les Nacions Unides consta de sis òrgans principals: l'Assemblea General, en la qual tots els Estats membres participen amb igualtat de veu i vot; el Consell de Seguretat, només amb 15 membres, 5 de permanents (la Xina, França, la Federació russa, el Regne Unit i els Estats Units) i 10 d'elegits per l'Assemblea General per períodes de dos anys; el Consell Econòmic i Social, amb 54 membres elegits per l'Assemblea per períodes de 3 anys; el Consell de Tutela, compost pels membres permanents del Consell de Seguretat dels Estats que administren territoris en tutela i altres membres elegits per l'Assemblea; la Cort Internacional de Justícia, amb 15 jutges elegits per l'Assemblea General i el Consell de Seguretat conjuntament per períodes de 9 anys; i el Secretariat, amb el secretari general al capdavant, elegit per l'Assemblea sobre la recomanació del Consell de Seguretat. Amb aquestes quatre pinzellades, redueixo molt la complexitat de l'edifici Nacions Unides, però vull deixar entreveure que malgrat que Andorra només estigui representada a l'Assemblea General de les Nacions Unides en aquest moment, les seves responsabilitats de vot abasten molt més enllà, havent de fer-se present en el seguiment dels afers d'aquests altres òrgans sobre els quals té una capacitat i una responsabilitat d'elecció que no es pot exercir lleugerament i que ha de menester coneixement de causa. Per exemple, cal citar les eleccions de membres no permanents al Consell de Seguretat, d'un interès principal per a molts Estats i que, pel joc diplomàtic del *do ut des*, del "jo dono i tu dones", esdevé una eina força important per a un petit Estat com Andorra, que nogensmenys s'ha de manejar amb cautela per no alienar aquells Estats que no haurem de votar.

2. L'Assemblea General

Permeteu-me, en aquest punt, que expliqui de quina manera s'estructura l'Assemblea General, l'òrgan en què participem de ple dret. Bàsicament, hi ha un president, els vicepresidents, el comitè general –la mesa, si així es pot dir–, el comitè de credencials, sis comitès principals i altres comitès i òrgans subsidiaris. Els sis comitès principals, són, al meu entendre, el pulmó diari de l'Assemblea General on els Estats debaten, es queixen, acorden i s'entenen sobre els temes diferents que toca l'Organització. És aquí on es jutja de manera més clara la tasca dels Estats a l'Organització, i particularment, diria, la dels Estats més petits com Andorra, quan aquests fan feina de fons. El primer comitè tracta de desarmament i de seguretat internacional; el segon, de qüestions econòmiques i financeres, i també socials en matèria de desenvolupament; el tercer, d'afers socials, humanitaris i culturals –temes de drets humans–; el quart, d'afers polítics especials i descolonització; el cinquè, d'afers administratius i pressupostaris de les Nacions Unides, i el sisè és el comitè legal.

3. La diplomàcia andorrana

Participar activament en els treballs d'aquests comitès va resultar un canvi considerable en la tradicional diplomàcia andorrana. El nostre país –“les valls neutres d'Andorra”, com deia el doctor Fiter i Rossell– havia practicat sempre una diplomàcia limitada als dos Estats veïns i a la paritat tradicional en la nostra relació amb ells. L'any 1993, l'arribada del vot andorrà a l'Organització de les Nacions Unides va significar per a nosaltres un replantejament de la neutralitat andorrana, o almenys del concepte que ens en fèiem, en haver de votar a favor o en contra d'algunes resolucions a l'Assemblea General. La neutralitat és, però, un concepte que ha evolucionat molt al llarg dels anys, i és alligador veure que Andorra s'ha adaptat bé a aquesta evolució. Després de l'acabament de la guerra freda, la noció dels no-alineats que n'havia sorgit ha perdut molt llustre; la neutralitat tampoc no és la que argumentava Emerich de Vattel al segle XVIII, semblant a la que proclamava per a Andorra el copríncep Simeó de Guinda durant la guerra de successió d'Espanya al començament d'aquell segle. A les acaballes del segle XX, tampoc no ens serveix de model de referència la nostra no intervenció en la segona guerra mundial, que va salvar la nostra terra de la barbàrie en què es van endinsar molts altres pobles d'Europa. Andorra no ha sacrificat la seva neutralitat en entrar a formar part de les Nacions Unides; ans al contrari, en el moment històric en que això ha succeït, és a dir, quan els altres petits Estats dits neutrals d'Europa –com Liechtenstein, o bé San Marino– també ho han fet, ha vingut a ser l'evolució natural de la nostra cultura de pau. Hem d'interpretar la neutralitat andorrana amb els instruments de l'època que estem vivint, entendre-la com la projecció internacional de la nostra cultura de pau i de defensa dels drets humans, d'acord amb els principis

de solidaritat de la nostra Constitució. Votant a les Nacions Unides manifestem una manera d'entendre les coses que més de 700 anys de pau ens han donat; el nostre vot és, doncs, un reflex fidel de la nostra filosofia d'Estat.

4. El primer comitè: desarmament i seguretat internacional

El primer comitè de l'Assemblea General, el que tracta de temes de desarmament i de seguretat internacional, és potser el que ha motivat més una reflexió sobre el paper de neutralitat andorrana, sobretot en l'aspecte de les relacions amb els nostres veïns Espanya i França, ja que un d'aquests és membre permanent del Consell de Seguretat, a més d'Estat nuclear. El vot és un exercici polític i, per tant, com a diplomàtic en exercici al servei de l'Estat, no em correspon comentar sobre un vot particular o no. Els dono, però, un exemple a l'abast del públic molt característic, on l'exercici del vot andorrà esdevé delicat en el primer comitè: la resolució 50/70 A adoptada pel primer comitè, el 12 de desembre de l'any passat, sobre les proves nuclears. A la balança, hi entren en joc la posició de principi d'Andorra sobre la qüestió, l'avaluació del text mateix de la resolució –ja que una resolució amb bons objectius de vegades, voluntàriament o involuntàriament, amaga implicacions menys innocents–, la divisió de criteri dels països de la Unió Europea sobre la matèria, la diferència d'opcions que trien els petits Estats com ara Liechtenstein, Mònaco i San Marino, i, en la nostra posició tradicional de neutralitat envers els Estats veïns, evidentment, el pes específic de la qüestió per a aquests Estats i, en aquest cas concret, la incidència que una manifestació definida de la nostra posició pot causar en les nostres relacions bilaterals. Com poden veure és una balança força carregada. Hi ha qui diria que potser és millor no participar en aquest tipus de votacions: la no participació, quan hom és membre de Nacions Unides, també és una posició, i és considerada com a tal, i implica una decisió prèvia tenint en compte els mateixos elements.

5. Segon i tercer comitè

Els petits Estats, pel fet de no gaudir dels recursos materials i humans de què disposen Estats més grans, potser també perquè no es poden fer sentir –ben afortunadament– en els camps de batalla i en els fòrums de la força, tenen interès a especialitzar-se, en l'Organització de les Nacions Unides, en alguns temes concrets on sí que arriben a tenir una certa veu i, de vegades, una influència en proporció inversa a la seva talla. Fent això, concentrem els nostres esforços en una o altra àrea i tenim més possibilitats d'aprofundir amb èxit aquests temes. Andorra, en línies globals, des de la seva entrada a l'ONU, ho ha fet en dos camps, en els temes coberts pel segon i el tercer comitè de l'Assemblea General, és a dir en les matèries de drets humans, matèries econòmiques i socials. La raó és ben

patent: d'una banda, toquem allò que ens és més propi, la defensa de les llibertats, el camí de la pau, l'expressió de solidaritat amb els altres pobles que marca rotundament la nostra Constitució; d'altra banda, construïm credencials d'imatge per al nostre Estat. A partir del moment en què ens vam presentar al món, els ministeris de Relacions Exteriors dels altres Estats van començar a construir els seus dossiers sobre Andorra, en molts casos sobre una base inexistent. Molts d'aquests Estats coneixen Andorra pel que hom fa a les Nacions Unides, i per aquesta raó és bo potenciar aquestes credencials d'imatge que ens poden servir quan, en algun moment, haguem de negociar una o altra cosa a escala bilateral.

Com a elements puntuals per assenyalar, els recordaria la nostra posició capdavantera en el debat contra la pena de mort que va mobilitzar el tercer comitè aviat farà dos anys: molts Estats de la Unió Europea no van poder anar més lluny d'una senzilla manifestació en contra, ja que encara tenen la pena de mort en els seus codis militars. Un Estat petit com Andorra té possibilitats de parlar amb l'autoritat ètica que li dóna la seva història i la seva Constitució en aquesta matèria, per exemple, ja que se'l veu desproveït d'una agenda política partidària i, per tant, s'admeten amb més receptivitat els nostres arguments a favor. També, en aquesta línia, tenim una història que ens fa dignes portadors del missatge de la tolerància. Amb 185 Estats membres, cal entendre que a les Nacions Unides, de vegades, se sent a parlar representants d'Estats que s'allunyen bastant en les seves interpretacions dels conceptes fundadors de l'Organització, que tracten els drets establerts en la declaració universal dels drets de l'home de 1948 amb adaptacions regionals. En aquest camp, Andorra s'ha manifestat nombroses vegades, al costat dels seus companys de països que consideren la tolerància un element essencial de convivència –amb els límits que imposa la intolerància mateixa, ja que és necessari ser intolerants amb aquells que prediquen la intolerància. També hi ha la qüestió de la joventut, en què Andorra està tenint un interès major, i en què, a poc a poc, anem acumulant experiència. No és estrany, vista la nostra piràmide d'edat amb una forta proporció de gent jove, i atenent les converses que he tingut amb Butros Ghali sobre el tema. A la cimera de les Nacions Unides, a Copenhaguen, el març de 1995, sobre desenvolupament social, Andorra va ser un dels pocs Estats que, de manera independent, va reeixir a incloure un paràgraf sencer en la declaració final dels caps d'Estat i de govern. Que aconseguíssim això, tan aviat després de la nostra entrada a les Nacions Unides, em sembla un element modest però indicatiu del crèdit que rep el nostre Estat en aquestes matèries. És aquest un paràgraf sobre el diàleg entre generacions que serveix de base per a la contribució andorrana al tema de la joventut, sobretot a la llum del programa mundial d'acció per a la joventut per l'any 2000 i més enllà, que l'Assemblea General va adoptar en la resolució 50/59 ara fa vuit mesos. Afegiré que el fet que la delegació d'Andorra sigui relativament jove ens fa particularment sensibles a les preocupacions del secretari general sobre aquest tema. De la mateixa manera, l'ambaixadora de

Liechtenstein a l'ONU ha tingut una sensibilitat especial pels temes relacionats amb la situació de la dona. Com és d'esperar –tot i que confessaré que em va sorprendre al començament de la meva estada a la representació andorrana a l'ONU–, l'aspecte personal també troba les seves manifestacions en l'Organització de les Nacions Unides, com en qualsevol altre organisme humà. És important per als Estats, sobretot per als més petits, on la maquinària de l'Estat no disposa de la mateixa inèrcia, saber canalitzar aquest aspecte personal inevitable dels diplomàtics cap a l'aplicació dels objectius del país, formant al mateix temps diplomàtics amb vocació de servei a l'Estat i una independència política marcada, en les seus exteriors on això sembli necessari, que assegurí la continuïtat de la política exterior amb la seguretat d'una fidelitat incorruptible a les institucions, amb un respecte segur a la figura del ministre de Relacions Exteriors.

Parlava dels drets humans i de qüestions econòmiques i socials; no hi ha prou temps per donar-los una idea concreta de tots els temes que abordem relacionats amb aquestes matèries; les resolucions en la redacció de les quals participem, les resolucions que votem, de vegades amb votacions paràgraf per paràgraf, primer al segon i tercer comitè, després en el marc de l'Assemblea, van des d'exàmens de situacions específiques de drets humans en diversos països, com ara l'Iraq, la Xina, l'Afganistan, Rwanda, Iran, Cambodja o bé Myanma, a la integració dels discapacitats, els treballadors migrants, la desertització, les dones en el desenvolupament, el terrorisme, o els èxodes en massa, entre molts altres.

6. Quart, cinquè i sisè comitè

El quart, el cinquè i el sisè comitès també reclamen la nostra atenció. La descolonització, que hom tracta al quart comitè, és un tema que s'acaba, atès el nombre reduït de països colonitzats o dependents que existeixen a hores d'ara. El cinquè comitè presenta un interès especial pel que fa a les votacions per a un òrgan subsidiari, l'ACABQ, o comitè de consell per a les qüestions administratives i pressupostàries, i també el comitè de contribucions. Al sisè comitè hem volgut vetllar per la bona aplicació del dret internacional. Al cap i a la fi, el dret internacional, el respecte al principi de la igualtat sobirana dels Estats, petits o grans, és el millor aliat dels Estats més petits, ja que ens permet de negociar en un pla de respecte mutu amb els més grans i per tant la defensa del dret en les relacions internacionals, per lluny que n'estiguem encara de manera global, ha de ser una fita per a la qual a l'Estat andorrà li convé de treballar. És cert, lluny són ara els anys setanta en què hom parlava –acadèmies i juristes internacionals– d'una categoria de mini-Estats que no serien com els Estats més grans en l'àmbit del dret internacional, partint de la base que existia un cert nombre d'habitants i de territori per sota del qual no s'era un Estat de debò. Si aquesta idea, que alguns haurien volgut veure triomfar, hagués subsistit, no tan sols n'hauriem patit els Estats més petits com Andorra o

Liechtenstein, també n'hauria patit el dret; un cop s'ha establert una subclasse d'Estats amb drets desiguals sobre un criteri de talla, tant més fàcil és de fer-ho per altres criteris, com per exemple els recursos materials, o el nombre de tropes, etc. I qui dicta aquests criteris? Perdonin que al·ludeixi a aquesta qüestió, però he vist com, en els meus temps com a diplomàtic, alguns rebrots d'aquesta idea sorgien aquí i allà, i, al meu entendre és un tema que els petits Estats hauran de vigilar ben atentament els propers anys. Tinc la convicció que el tracte que rebran els petits Estats pel que fa a dret internacional, respecte al principi de la igualtat dels Estats sobirans que clama la carta de les Nacions Unides, serà cabdal per a entendre l'evolució de les relacions internacionals en el segle que començarem aviat, i per saber si aquest serà un segle de dret o de força.

7. Diplomàcia discreta

Perquè no sigui un segle de força, cal potenciar l'acció diplomàtica dels Estats, i aquí, dins el marc de les Nacions Unides, els petits Estats podran aportar –alguns ja ho fan– una contribució valuosa en matèria de diplomàcia discreta, aquesta diplomàcia d'intermediari que Estats com Andorra estan particularment habilitats a tirar endavant, vist que, pel fet de no tenir interessos militars i geoestratègics concrets, se'ns pot veure com un bon mitjancer per posar pau. Fa més de set segles, el nostre país nasqué d'un pacte de pau; és el nostre deure històric i humà posar la nostra diplomàcia al servei de trobades discretes i sense fer massa soroll perquè altres en tinguin.

8. Presidència del Grup Occidental

El juny de 1994, vaig passar del rang diplomàtic de conseller al de ministre plenipotenciari, i vaig esdevenir president del Grup d'Estats d'Europa Occidental i altres Estats, el grup d'Estats a l'ONU que agrupa tots els Estats d'Europa occidental més el Estats Units, el Canadà, Austràlia i Nova Zelanda. Aquesta va ser l'estrena d'Andorra pel que fa a una responsabilitat d'aquest tipus a l'ONU i va ser una petita prova d'aquesta confiança de mitjancer que ens poden atribuir altres Estats, amb vista a les consultes que vaig haver de realitzar cap al final del meu mandat entre tres Estats importants del grup, en conflicte per motius electorals. El 4 d'octubre d'aquell mateix any, el cap de Govern va inaugurar oficialment, en tallar la cinta, la primera missió diplomàtica que Andorra tenia al món.

9. Relacions bilaterals

Aquesta missió diplomàtica no s'ha limitat només a fer les tasques pròpies d'una missió a l'ONU, que, per se, són ja prou importants, dins el marc del que he

explicat abans. Un país petit com Andorra, que no es pot permetre de tenir ambaixades a tots els Estats i que només en té quatre, troba en les Nacions Unides un quadre de relacions bilaterals sense precedent amb la majoria dels Estats representants en un radi reduït i amb l'avantatge de la relació cordial entre el caps de missió que es tracten a diari. Fins ara, a la nostra missió a l'ONU, Andorra ha negociat relacions diplomàtiques i consulars amb més de vint Estats, ha conclòs acords d'exempció de visat, i ha defensat interessos de ciutadans andorrans en Estats allunyats de les nostres fronteres.

10. Relacions amb els Estats Units i el Canadà

A això cal afegir-hi la tasca bilateral amb els Estats Units i el Canadà, on se m'ha acreditat recentment com a ambaixador, una tasca de promoció turística i de desenvolupament del pla estratègic, sense oblidar les possibilitats en matèria d'educació. L'ambaixada als Estats Units i al Canadà ha de fer que els nostres empresaris i els nostres estudiants coneguin millor Amèrica del Nord, perquè hi hagin acords, si pot ser, que permetin de crear riquesa al país, potser en l'àmbit de la petita indústria no contaminant, i que hi hagi més llocs de treball i més variats per als nostres joves, aplicació pràctica de l'èmfasi andorrà sobre el tema de la joventut.

11. Promoció cultural de la imatge de l'Estat

També hem fomentat el coneixement d'Andorra entre els altres països en els àmbits cultural i artístic: recordem el concert del Cor Nacional dels Petits Cantors, al vestíbul central de les Nacions Unides, davant l'estàtua de Zeus, festejant solemnement el 50è aniversari de l'ONU, i el segon de la nostra admissió. Quan els infants cantaven, el 28 de juliol de l'any passat, els meus homòlegs apreciaven el futur d'Andorra, i aquella imatge valgué més que mil paraules en la ment de molts ambaixadors. El setembre d'enguany acollirem l'esbart Sant Romà, que ballarà per commemorar el 8 de setembre i com a tribut al 50è aniversari de l'UNICEF. Aquestes activitats culturals són mèrit de la vibrant capacitat d'Andorra per fomentar la inquietud cultural dels seus ciutadans. També hem parlat en català, i hem donat així a conèixer la nostra llengua, una llengua antiga en què els nostres avantpassats van escriure les cròniques de molts anys d'independència i de pau.

12. Conclusió i visió de futur

Perdonin que, vers l'acabament de la meva al·locució, m'hagi permès una mica d'optimisme i de satisfacció. Ha estat, però, molt important per a mi donar a conèixer la feina feta i deixar constància pública de com s'ha estructurat la tasca

de la missió permanent d'Andorra a les Nacions Unides, dels resultats d'Estat i pràctics que el poble d'Andorra en traiem. "Per què hi som, a l'ONU?". La resposta que voldria fer arribar als nostres conciudadans és que els beneficis d'Estat i de tasca diplomàtica que se'n desprenen supera el que hi posem. Per als qui no ho saben, és bo de remarcar que tenim una de les missions més petites i un dels pressupostos més baixos comparativament.

I amb vista al futur, què ens espera? Primer remarcaria la gran tasca que queda encara per fer a l'Estat quant a les convencions internacionals dipositades prop del secretari general. La convenció dels drets del nen, la convenció de no-proliferaió nuclear, o les convencions de Viena sobre relacions diplomàtiques i consulars, han estat els primers passos. Seria convenient que seguissin les convencions de drets humans de l'ONU. Pel que fa a debats globals extraordinaris, ens serà necessari, durant els propers mesos, seguir de prop els treballs del grup sobre la reforma del Consell de Seguretat, i del grup sobre la reforma financera de l'ONU. També serà d'actualitat la reforma global de l'ONU, per aconseguir un millor funcionament, més eficient, amb menys despesa. Les Nacions Unides no ho fan tot bé, però tampoc no són el pou sense fons i sense iniciativa de què hom parla de vegades: hi ha coses per reformar, és cert, però la major part de la tasca de l'Organització és necessària per al manteniment i la prosperitat d'un ordre internacional; a més, l'ONU custodia els valors universals que la humanitat es va atorgar després de l'hecatombe de la segona guerra mundial. Ara per ara, però, estem preparant la presidència del Grup Occidental que assumiré per segon cop, ara com a ambaixador, de l'1 al 30 de setembre, i durant la qual acabarem la informatització dels arxius del Grup que vam començar durant la presidència anterior. D'altra banda, donat que el Grup Occidental em va elegir com a candidat seu a la vicepresidència de l'Assemblea General per un any, a comptar de finals de setembre, quan s'encetarà la 51a Assemblea, caldrà que faci front a la tasca de la mesa. Andorra, en poc temps, però de manera progressiva, ha assumit la plaça que li corresponia dins el concert de les nacions presents a l'ONU. Ara el que caldrà és mantenir el ritme i continuar la tasca començada. Gràcies.

Juli Minoves

Ambaixador d'Andorra a les Nacions Unides, als Estats Units d'Amèrica i al Canadà.

Economista, políticòleg i escriptor. Llicenciat en ciències econòmiques i socials per la Universitat de Friburg (Suïssa); màster general en ciències polítiques i relacions internacionals i màster doctoral en política econòmica, política comparada i filosofia política per la Universitat de Yale (EUA).

Endreçar la casa i estar en el món

María Reig

Fa més de tres anys, el 22 de juny de 1993, molt poc després de l'entrada en vigor de la Constitució, es va fer, a Encamp, el primer, i, que jo recordi, l'únic acte públic, en forma de taula rodona, que hi ha hagut mai sobre el tema de la imatge exterior d'Andorra.

En aquell acte vaig fer una intervenció sobre la llavors imminent entrada del nostre país a l'ONU, en la qual, segons la crònica publicada l'endemà al Diari d'Andorra, vaig dir: "A Andorra li falta creure en ella mateixa. Abans d'anar a l'ONU, hem de demostrar qui som: un país lliure, sobirà i seriós".

Com sol passar de tant en tant, algú va malinterpretar les meves paraules i es va escandalitzar, imaginant que preconitzava una política de tancament, d'autarquia i d'aïllament internacional.

I res més lluny de la realitat.

Avui, tres anys més tard i havent-se produït menys canvis fonamentals dels que en aquell moment eren d'esperar, repeteixo aquelles mateixes paraules: "A Andorra li falta creure en ella mateixa. Abans d'anar a l'ONU, hem de demostrar qui som: un país lliure, sobirà i seriós".

Cosa que no vol dir, és clar, que hàgim de fer marxa enrere i desfer tot el camí que hem fet en les relacions exteriors, ONU inclosa, sinó al contrari, que hem de completar un camí que en general no sembla que hàgim fet amb tant convenciment com el de les relacions oficials amb els Estats i amb les organitzacions internacionals, i que és un camí que hem de recórrer també, si volem donar sentit i solidesa al primer.

Creure en nosaltres mateixos

Entre els canvis propiciats per la Constitució, el més fonamental, aquell en el qual s'originen tots els altres, és el de l'afirmació de la sobirania del poble andorrà. Una sobirania que s'expressa tant des de les institucions de l'Estat com a través de la vida quotidiana de la societat.

La Constitució és l'expressió d'una realitat: som un poble, un país constituït, un grup sobirà i responsable davant de si mateix i davant dels altres.

Però ve't aquí que, una cosa tan senzilla, sembla que no ens l'acabem de creure. De vegades ens ha enlluernat tant l'Estat, que hem relegat a segon terme la realitat "país" i tot el que comporta com a entitat primària anterior i superior a l'Estat.

Per què dic això? Molt senzill: Bé o malament, estem organitzant l'Estat: la Constitució ens ha servit de punt de partida en aquesta tasca. Però, paral·lelament a l'organització de l'Estat, que és una cosa que no acabem de fer, tampoc no organitzem el país, que és la base humana permanent que dóna sentit i raó de ser a l'Estat i sense la qual tot Estat esdevé una entelèquia.

Saber on anem

La Constitució ha representat la gran revolució de l'Estat, la creació de l'Estat de dret. És el resultat polític i jurídic dels grans canvis experimentats per Andorra durant els últims quaranta, cinquanta i seixanta anys.

Hí ha hagut un gran consens per fer la Constitució. Però la Constitució és un marc per organitzar la realitat, no és la realitat ella mateixa. I sembla que ens costi organitzar la realitat segons les exigències d'un país que es reconeix a si mateix i que sap on va.

I arribar a tenir un país que es reconegui a si mateix i que sàpiga on va és una responsabilitat de les institucions, i, per tant, un repte per als polítics que les encarnen.

La veritat, però, és que no sembla pas que tots els polítics, des dels llocs que ocupen en les diferents institucions, considerin aquesta responsabilitat, aquest repte, aquesta obligació. En molts aspectes, continuem amb la nostra atàvica por de definir bé les coses, de prendre decisions, d'assumir responsabilitats. Massa sovint s'esgrimeixen encara, com autèntics espantaocells, excuses poc clares per no canviar les coses i impedir que, com la Constitució mana, els interessos col·lectius predominin per damunt dels interessos individuals. En aquest sentit, i per posar un parell d'exemples, preguntaria: A qui li ha de fer por, sinó a alguns interessos particulars concrets, que Andorra se situï a un nivell europeu homologable en qüestions com l'obertura financera o la decidida protecció de la natura i el paisatge?

El resultat d'aquesta manca de definició és que es perjudiquen les relacions d'Andorra amb els altres països, amb els altres col·lectius humans, a més de continuar-se perjudicant cada cop més seriosament els interessos globals del propi país en els àmbits polític, econòmic i social.

Endreçar la casa

Tenim Constitució, som el 184è Estat de les Nacions Unides, hem establert relacions diplomàtiques amb més de 60 Estats, pertanyem a una colla d'organitzacions internacionals, però continuem tenint, en molt bona part, la casa per endreçar. Ens passem els mesos –i ja els anys– dient que ens cal definir quin país volem, generem una quantitat immensa d'estudis, informes, conferències, jornades, simposis, plans estratègics i plans d'accions. I el fet és que avui, quan fa tres anys de l'aprovació de la Constitució i uns quants més que es parla de crisi econòmica, de crisi estructural, de crisi de model, avui els ciutadans encara no tenim clar, d'una forma més o menys definida i poc o molt consensuada, de quina manera i amb quines prioritats i amb quin *timing* hem d'endreçar la casa per forjar el nostre futur i el dels nostres fills.

En molts aspectes fonamentals –en massa aspectes fonamentals, diria jo– és com si avancéssim amb un tren sense un itinerari fixat ni una estació de destí. Tenim ja un corpus de lleis considerable, però les institucions no les compleixen al cent per cent, o no les fan complir com caldria i per igual a tothom. Tenim un gran paquet de lleis importantíssimes encara per fer o per refer –i que estan cridades a enfortir els drets i les llibertats dels ciutadans–, però no sembla que hi hagi gaire pressa per tirar-les endavant. Tenim una institució Govern amb catorze anys d'existència, i els successius executius s'excusen en la falta de majoria política per no governar amb autoritat i fer complir una cosa tan simple i clara com és la legislació vigent.

I si és així, no hem d'amagar el cap sota l'ala i ho hem de constatar: l'Estat com a vetllador de l'interès comú continua en molt bona part segrestat per interessos privats. I què vol dir això? Doncs, vol dir que no compleix la seva obligació preventiva a tot arreu on l'hauria de complir, que no actua d'ofici allà on ha d'actuar, que no dicta totes les lleis que el país necessita i que, sovint, ignora les que estan en ús. El resultat és la persistència d'una situació predemocràtica que genera un perjudici per al conjunt dels ciutadans, per a la garantia dels seus drets i llibertats, per als seus interessos econòmics, per a la seva qualitat de vida, per a la seva salut i la seva seguretat.

De l'Andorra fora de norma a l'Andorra homologable

Endreçar la casa vol dir resoldre tots aquests dèficits, vol dir definir aquell itinerari i aquella estació de destí que ens manquen.

I, per arribar-hi, cal que es compleixi una premissa fonamental: en primer lloc, ens hem de creure que som un país, hem de creure en la nostra realitat humana, en les nostres potencialitats econòmiques, socials i culturals. Hem de creure que existeix una comunitat –una casa a endreçar– més enllà dels interessos particulars de cada u.

Complerta aquesta premissa, podem fixar un model, unes prioritats i uns objectius dins les tres grans àrees de necessitat, que són les següents:

Primera: El desenvolupament de la Constitució en els temes cabdals pendents: drets i llibertats, model impositiu, desenvolupament de la justícia, ordenació del territori i del sòl urbà, i altres. Només amb la satisfacció d'aquests dèficits es complirà de veritat el mandat constitucional.

Segona: La definició del model econòmic de l'Andorra del segle XXI pel que fa al turisme, al comerç, a l'agricultura i la ramaderia, en definitiva a tota l'activitat econòmica, que avui continua campant tota sola i obeint majorment uns interessos molt concrets, situació que cada dia resulta més nefasta per al futur del país.

Tercera: La definició d'un model social que posi fi a la improvisació i que propiciï un millor equilibri en l'accés al treball, la igualtat d'oportunitats, la regulació de la immigració, la nacionalitat, l'educació, la salut pública, la cultura, i també el foment de la participació dels ciutadans per aconseguir un desenvolupament harmònic de la societat.

En la mesura que es compleixin aquests objectius, podrem dir que hem anat endreçant la casa, el país real dels propers 50 anys. Però, sense creure que tenim tot un país entre mans i sense un consens polític i un consens social, no passarem de posar pegats a una eterna Andorra fora de norma.

Andorra en el món

El tema a debat en aquest fòrum d'avui és Andorra en el món. Què volem dir quan diem “Andorra en el món”? Amb quina filosofia ens mirem el món exterior i què n'esperem, de la nostra capacitat de relació?

En la concepció d'Andorra en el món, massa sovint ens traïx la visió estatalista contra la visió de país. Quan diem “Andorra en el món”, generalment

pensem: “L'Estat andorrà en el món”. I menys sovint pensem: “Andorra, el país, la societat, la vida diària, l'economia, la cultura, cada u de nosaltres, com a andorrans, en el món”.

I és que, també en les relacions d'Andorra amb el món, sembla que no ens acabem de creure l'existència del país, de la nostra societat de 60.000 ciutadans, com el centre de tot interès, com l'autèntic substantiu; sembla que només valorem l'Estat –l'adjectiu– com a instrument per actuar de portes enfora únicament a la recerca de profit.

Si fem un esforç per complir aquelles premisses més amunt assenyalades, si creiem en el país i trobem el consens polític i social per organitzar-lo internament, estarem també en condicions d'estar en el món, no en qualitat de caçadors furtius, a l'aguait del guany immediat que puguem treure de les nostres relacions, sinó d'una manera plena, rebent dels altres però també donant nosaltres la part que ens correspon aportar.

Només així es pot entendre, crec jo, sense ruboritzar-se, el concepte d'“Andorra en el món”. El món no és un espai més per depredar –com hem depredat, amb resultats tan penosos com evidents, el nostre territori–, sinó un espai per intercanviar. Això és així per raons ètiques, però és així també per raons pràctiques, polítiques i econòmiques, perquè ho imposa la correlació de forces i la realitat.

Conclusió

Andorra en el món, sí. És la conseqüència d'assumir que som un país i no només una societat d'interessos al servei d'una elit. Però hem de partir d'una filosofia que permeti estar-hi amb comoditat i mereixent la confiança de tots els qui també hi estan. Rebent, però també donant. Des de les instàncies oficials, però també –fomentada per les instàncies oficials– des de la iniciativa d'una societat forta i lliure.

Hem de definir el paper d'Andorra en l'escena internacional –ve't aquí una altra important qüestió pendent–, i l'hem de definir amb valentia i ambició, amb sentit de la realitat, abandonant tota idea de ser l'excepció consentida i entrant de forma plena en l'intercanvi internacional en el pla institucional, polític, econòmic, social, cultural, en tots els plans d'intercanvi possibles. Usant, en definitiva, de la nostra reconeguda majoria d'edat.

És per això que, en aquella taula rodona del mes de juny de 1993, reclamava, com a condició per estar en el món, “un país lliure, sobirà i seriós”. Reclamava, en definitiva, un país que no surt enfora a pidolar, a moure's en l'incert territori de les llacunes legals i dels tripijocs, sinó que hi surt amb tota la legalitat d'un Estat que ha estat admès en pla d'igualtat en el concert de les nacions. I això demana un seriós funcionament tant de portes endins com de portes enfora:

- De portes endins: Fent que les institucions funcionin elles mateixes d'acord amb les seves obligacions i que potenciïn i propiciïn el funcionament una societat digna, forta i lliure.

- De portes enfora: Preservant, defensant i implantant amb legalitat i amb lleialtat el model andorrà en les plataformes institucionals, polítiques, econòmiques, socials i culturals de tot el món.

No és difícil aconseguir-ho. Com més i més bé endrecem la casa, més i millor obrirem finestres al món.

Maria Reig i Moles

Empresària, exconsellera general i expresidenta d'Apapma

Andorra i Europa

Jaume Bartumeu

El tema d'enguany de la Diada Andorrana a la UCE és molt ambiciós. Andorra en el món, més enllà d'una obvietat, podria semblar una certa petulància mal vinguda si els andorrans, oblidant la nostra prudència, no fóssim capaços de tocar de peus a terra.

Diu la Maria Reig en una altra comunicació que endreçar la casa esdevé una condició prèvia per poder sortir al món. Té força raó. De fet, els darrers anys ja hem endreçar bastant. No pas el que caldria, no pas tot el que voldríem, però hem endreçat força.

La Constitució, aquesta casa comuna de tots els andorrans, ha servit per començar l'endreçament general.

Però la Constitució, que era indispensable per poder sortir al món, s'ha de fer viure, s'ha de desenvolupar i, per tant, s'ha d'omplir de continguts concrets. També en política exterior.

La Constitució ha permès el reconeixement definitiu de l'Estat andorrà per la comunitat internacional i l'accés d'Andorra als fòrums internacionals: Nacions Unides i Consell d'Europa.

Ja hi som, com un membre més. Igual que qualsevol altre.

Ara ens toca en certa manera saber per què hi som i, sobretot, per a què hi hem volgut ser.

I aquí és on certament hem de començar a endreçar.

No s'ha fet encara, quan ja hem exhaurit pràcticament la primera legislatura constitucional, el necessari debat públic sobre quina ha de ser la presència i la participació andorrana en els fòrums internacionals. Un debat públic que hauria de començar a Casa de la Vall, però que s'hauria de fer, s'haurà de fer indefugiblement, amb la participació ciutadana.

Fa uns mesos, en plantejar el Govern la ratificació pel Consell General de la demanda d'adhesió d'Andorra a l'Organització de Seguretat i Cooperació Europea, el nostre grup parlamentari hi va manifestar la seva oposició perquè enteníem que el que calia no era dispersar esforços escassos i multiplicar adhesions ni despeses, sinó que seria més positiu concertar la política exterior a Brussel·les i Estrasburg. La nostra argumentació no va prosperar. Però ningú no va rebatre el nostre plantejament.

L'adhesió a l'OSCE va ser adoptada per la majoria del Consell General com si es tractés d'una fatal conseqüència. Sense debat, sense plantejament del que s'hi havia d'anar a fer. Sense cap mena d'engrescament ni d'il·lusió.

El debat sobre per què som en el món internacional i per a què hi som va ser ajornat.

Es tracta, al nostre entendre, d'un debat que esdevé urgent, perquè amb el tradicional procediment de deixar que el temps resolgui allò que no es gosa encarar decididament i francament no s'aconseguirà res de positiu.

De fet, el que va passar el mes de març amb la problemàtica derivada de la sobtada desaparició de les restitucions de la Unió Europea a l'exportació vers Andorra de determinats productes agrícoles subvencionats ha estat un toc d'atenció.

No és mai bo anar improvisant polítiques a mesura que ocorren els esdeveniments que demanen una resposta immediata. Però, en política exterior, la improvisació és encara més catastròfica.

També és veritat que en aquest àmbit els andorrans som molt novells.

A la tradicional política andorrana de mantenir un cert equilibri inestable en les relacions amb –i entre– els dos grans Estats veïns, hi hem hagut d'afegir, des del 1988, una nova dada de cabdal importància: la Comunitat Econòmica Europea, esdevinguda avui la Unió Europea.

Brussel·les ha ocupat, per la força de la història recent que ha fet avançar el camí de la construcció europea, un paper decisiu en el futur econòmic d'Andorra. Més que Madrid. Més que París.

L'evolució econòmica d'Andorra, el seu futur com a comunitat independent amb una estructura econòmica consolidada, passa per Brussel·les i Estrasburg. I no passa, ni pot passar, per altres capitals del món.

Així doncs, a Nova Democràcia estem convençuts que una vegada enllestida –i gairebé ja ho està– la tasca de donar-nos a conèixer com a Estat independent en la comunitat internacional, cal concentrar els esforços internacionals allà on ens hem de moure i desenvolupar: Europa.

Pensem que aquesta és una prioritat econòmica i política que hauria de ser entesa i admesa com una qüestió d'Estat, que no hauria de deixar cap esclatxa al plantejament de polítiques de partit.

Com escrivia el mes de juny passat, Andorra s'ha d'adaptar al ritme del nostre entorn europeu. Ho ha de fer perquè només arribant a establir una bona i

fluida relació amb la Unió Europea podrà consolidar un nou model econòmic i donar feina als joves andorrans que, cada dia més nombrosos, arriben a l'edat de treballar i es troben amb un mercat en plena davallada.

Aquest és el repte: Andorra, país que ja és geogràficament dins Europa, ha de trobar la manera d'adaptar-s'hi per ser considerat un interlocutor seriós, cosa que equival, en termes de relacions internacionals, a esdevenir un país respectat.

Penso que hem de ser realistes. Andorra no solament no ha de pretendre tenir un paper internacional més enllà de l'espai europeu. No el pot tenir. No tenim ni tindrem mai els mitjans econòmics ni tampoc en tenim les possibilitats polítiques.

Andorra ha d'aprendre de Liechtenstein i, en una altra mesura, de San Marino. Aprendre no vol dir copiar mimèticament.

La política exterior d'Andorra s'ha de consolidar, doncs, a partir de dos peus. El manteniment de les tradicionals relacions d'equilibri entre França i Espanya i l'articulació d'una bona relació amb les institucions europees: el Consell d'Europa, on ja participem, i la Unió Europea, amb la qual convé reforçar i desenvolupar els lligams.

Tenim així davant nostre una enorme tasca de definició i de consolidació d'una política d'Estat. Voler anar més lluny, voler ser a tot arreu, seria una equivocació.

Jaume Bartumeu i Cassany
President del grup parlamentari ND

Projecció internacional de les institucions andorranes

Josep Dalleres

Quan, el 29 de juliol de 1993, Andorra és admesa a l'Organització de les Nacions Unides, a Nova York, es clou un procés llarg, el que porta al ple reconeixement internacional de l'Estat andorrà, tancant així una etapa que s'inicia amb els primers passos de l'Andorra medieval. Per posar-hi una data, si ens situem dins la lògica que regeix cada època, diria que amb la confirmació pel papa Martí IV del Pareatge de 1278, l'any 1282.

D'aquest llarg caminar, tan sols faré menció d'alguns passos, els més recents, alguns prou significatius –em limitaré al segle vint–, i que no són sinó un seguit d'estira-i-arrotonsa, dins de casa i a fora, entre els diferents poders andorrans: coprínceps, Consell General i, més tard, govern (consell executiu, recordem-ho!).

Qui, dels qui ens interessàvem per la política del país, no té present la demanda d'adhesió d'Andorra a la Convenció Internacional de Telecomunicacions, la demanda d'Andorra per ser membre de la UIT? El relat d'aquell fracàs mereixeria, ell sol, una comunicació! Mirat amb la necessària distància que imposa el temps, el resultat, malgrat haver estat negatiu en termes d'adhesió, no ho va ser del tot en termes absoluts, ja que Andorra va superar, encara que fora de termini, per una aplicació anormalment estricta del reglament d'aquell organisme internacional, els vots necessaris. Andorra va merèixer, en aquella ocasió, un important suport pel pronunciament públic a favor d'un important conjunt d'Estats. No deixa de ser un primer reconeixement, encara que parcial, en l'esfera internacional.

Érem lluny d'aquella notificació, feta l'any 1925 pel síndic general Pere Font al secretari general de la Societat de Nacions, per a l'adhesió d'Andorra al Conveni internacional de l'opi.

En aquella ocasió, el govern francès va demanar, i obtenir, tot i que sense

unanimitat, la nul·litat de l'acte, al·legant que: "... les Valls d'Andorra no constitueixen un Estat" i que en tot cas correspondria a França interposar la demanda d'adhesió.

No va passar igual amb la Convenció per a la protecció dels béns culturals en cas de conflicte armat (La Haia, 1954); en aquest cas, la convenció havia estat signada en nom del copríncep episcopal.

La notificació francesa en contra no fou acceptada en dipòsit pel director general de la UNESCO. Atès que aquesta convenció necessitava, però, ratificació, i que el Consell General no havia pres cap iniciativa en aquest sentit, Andorra no fou invitada a la reunió de les altes parts contractants de l'any 1961.

A la mateixa època, l'intent de participació del Consell General a l'Exposició internacional de Brussel·les de 1958 mereix un comunicat del veguer francès que gairebé es pot qualificar de xantatge al Consell General (tot plegat, cal recordar-ho també, amb un rerefons d'assumpte de radiodifusió que no es resolrà fins al 1961).

L'intent, per part andorrana, de ser present en el món internacional és efectivament constant al llarg del segle, però en realitat la no presència d'Andorra a l'exterior és, en primeríssima instància, un problema intern. És a casa on se sobreposen diferents conflictes, diferents posicions, quan es parla d'Andorra en termes de representació internacional.

La posició de França

Globalment és l'expressada pel govern francès l'any 1925 davant la Societat de Nacions, o encara l'any 1957, i que xoca frontalment amb la del copríncep episcopal i amb la del Consell General. No començarà a canviar fins al començament de la dècada dels setanta, si bé en la dels cinquanta es comença a acceptar la visió que no és França, sinó el president de la República a títol personal, qui ha "heretat" el coprincipat.

L'enfrontament que oposa els coprínceps al llarg de la Conferència per a l'elaboració d'una convenció universal sobre els drets d'autor sota els auspicis de la UNESCO (1954-1973), que és molt il·lustrativa del tema de les relacions entre coprínceps durant una època determinada de la nostra història, i en particular de la forma com entenen la representació internacional d'Andorra, s'acaba l'any 1973, quan el director general de la UNESCO convida Andorra mitjançant notificació als dos coprínceps.

Personalment, no crec gaire en coincidències fortuïtes en política! Cal pensar, doncs, que és un dels resultats de la trobada de Cahors. Qui hi participà ho pot dir. Els fets demostren, d'allí endavant, que els coprínceps, conjuntament i per individus, detenen la representació internacional d'Andorra.

La posició dels coprínceps

Cadascun per separat defensa que és el més indicat per representar Andorra a l'exterior:

- el francès, alineant-se amb la posició de França.
 - el bisbe, al·legant que Andorra no és França, que el copríncep francès ja representa França i que, per tant, és ell qui ha de representar Andorra.
- En cap cas no es pensa en cap altra possibilitat.

La posició del Consell General

És cert que hi ha hagut iniciatives, com ja he dit. Permeteu que en recordi una de curiosa: l'intercanvi de cartes entre el ministre d'Estat espanyol i el president del Consell General de la Vall d'Andorra, el 1867, en què establiren relacions comercials entre els dos Estats.

No crec, malgrat tot, que es pugui parlar de posició clara del Consell General reivindicant per a ell la representació internacional fins al final dels anys vuitanta o començament dels noranta (i aquestes es comencen a fer paleses des del govern potser d'una manera més clara).

Si el Consell s'alinea amb la posició del copríncep bisbe defensant que la representació internacional no pertoca a França, no ho fa mai com si es tractés d'una qüestió pròpia. De ben segur que mentre dos discuteixen...

No hi ha, de fet, reivindicació constant fins que no es comença a parlar de reformar les institucions, i no hi és en termes clars fins que no s'inicien les negociacions amb la Comunitat Econòmica Europea, al final de la dècada dels vuitanta i, més tard, quan es parla de Constitució.

El joc de totes aquestes posicions que afloren amb més o menys força, segons el moment, porten el professor Zemanek, en l'estudi que, a petició del Consell General, realitza l'any 1978, a escriure:

“Els contactes que Andorra ha tingut fins ara amb la comunitat internacional (conferències internacionals, convencions multilaterals, organitzacions internacionals) han deixat essencialment una imatge marcada per la controvèrsia entre els coprínceps. Ara bé, és justament aquesta controvèrsia portada en públic i els arguments invocats per França en el seu transcurs els que són susceptibles de desvetllar els dubtes dels tercers Estats sobre la qualitat estatal d'Andorra, perquè fan dubtar de l'existència d'una voluntat i d'un govern únics a Andorra”.

La Constitució de 1993 és la porta que s'obre per poder posar fi a tot aquest procés de reivindicacions d'uns i altres, i estableix el nou marc jurídic que articula les relacions entre les diferents institucions andorranes.

L'article 43 de la Constitució diu:

“1. D'acord amb la tradició institucional d'Andorra, els coprínceps són, conjuntament i indivisa, el cap de l'Estat, i n'assumeixen la representació més alta.

2. Els coprínceps, institució sorgida dels Pareatges i de la seva evolució històrica són, a títol personal i exclusiu, el bisbe d'Urgell i el president de la República francesa. Llurs poders són iguals i derivats de la present Constitució. Cadascun d'ells jura o promet exercir les seves funcions d'acord amb la present Constitució.”

I l'article 44 punt 1, diu:

“Els coprínceps són símbol i garantia de la permanència i la continuïtat d'Andorra, així com de la seva independència i del manteniment de l'esperit paritari en les tradicionals relacions d'equilibri amb els Estats veïns. Manifesten el consentiment de l'Estat andorrà a obligar-se internacionalment, d'acord amb la Constitució.”

S'ha volgut fer creure en certs moments que aquests articles (i en particular el 44.1 en la seva darrera frase: “Manifesten el consentiment de l'Estat andorrà a obligar-se internacionalment”, oblidant el final: “d'acord amb la Constitució”), que aquests articles, deia, donaven als coprínceps la representació internacional i la direcció de la política exterior del país.

Aquest va ser un dels punts que va caldre explicar detingudament en el moment de la campanya en favor del sí, el març de 1993.

Evidentment, aquests articles no es poden treure de context ni se'n pot fer una lectura restrictiva que no tingui en compte la resta de l'articulat de la Carta Magna. D'entrada, el mateix punt 3 de l'article 44, que precisa:

“3. Llevat dels casos previstos en la present Constitució, els coprínceps no estan subjectes a responsabilitat. Dels actes dels coprínceps se'n fan responsables qui els contrasignen.”

I, en particular del 72 punt 2, que deixa clar que:

“2. Sota l'autoritat del seu cap [el govern], dirigeix la política nacional i internacional d'Andorra.”

I el 64:

“1. Els tractats internacionals han de ser aprovats pel Consell General per majoria absoluta de la cambra (segueix l'enumeració dels diferents casos de figura) en els casos següents:

- a) Tractats que vinculin l'Estat a una organització internacional.
- b) Tractats relatius a la seguretat interior i a la defensa.
- c) Tractats relatius al territori d'Andorra.
- d) Tractats que afectin els drets fonamentals de la persona regulats al

Títol II.

e) Tractats que impliquin la creació de noves obligacions per a la hisenda pública.

f) Tractats que creïn o modifiquin disposicions de naturalesa legislativa o que requereixin mesures legislatives per a llur execució.

g) Tractats que versin sobre representació diplomàtica o funcions consulars, sobre cooperació judicial o penitenciària.

2. El govern informará el Consell General i els coprínceps de la conclusió dels altres acords internacionals.

3. Per a la denúncia dels tractats internacionals que afectin les matèries enumerades a l'epígraf 1, també caldrà l'aprovació prèvia de la majoria absoluta de la cambra.”

Que la Constitució deixi clar qui dirigeix la política internacional i quin és el paper de cadascuna de les diferents institucions que entren en joc quan es tracta d'affers internacionals no vol dir que tot hagi estat senzill. Hi ha dos punts en particular que han posat problema en el moment d'executar/interpretar el text constitucional:

- el punt 2 d'aquest article 64, en parlar “d'altres acords”;
- l'article 66 punt 1 que diu:

“1. els coprínceps participen en la negociació dels tractats que afectin les relacions amb els Estats veïns quan versin sobre les matèries enumerades en els apartats b), c) i g) de l'article 64.1.”

Les diferències de visió no han portat en cap moment a enfrontaments entre institucions, sinó que s'ha optat per trobar solucions de procediments als problemes que es plantejaven, entenent que per via del procediment, allò que es discuteix és l'ordre polític, sense que sempre es vulgui reconèixer.

Així doncs, i arran d'una remarca plantejada pel Tribunal Constitucional en la seva primera memòria anual, s'arribà a l'elaboració d'un primer text per intentar salvar els possibles problemes que es podien plantejar, conseqüència de les diferents lectures possibles de l'article 64.2.

Tot i que la Constitució deixa ben clar que és el Consell General l'òrgan legislatiu, la junta de presidents demanà als síndics que intentessin consensuar un text amb les altres dues parts implicades: govern i coprínceps.

La Llei qualificada reguladora del procediment de control previ de constitucionalitat dels acords internacionals a què es refereix l'article 64.2 de la Constitució i de Modificació de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional s'aprovà el 14 de desembre de 1995.

Actualment s'està treballant, seguint el mateix procediment i sense fer soroll, en un segon text per intentar fer el mateix amb l'article 66.1. És d'esperar que aquest text serà enllestit durant el proper període de sessions parlamentàries.

Malgrat aquests petits entrebancs, naturals, d'altra banda, en el moment que es posa en funcionament tot un sistema nou, quin és l'estat actual quant a la participació i als compromisos contrets per Andorra a escala internacional?

Andorra, des del 1983, forma part de la Comunitat de Treball dels Pirineus (és interessant llegir l'article de Jean-Claude Colliard “L'État d'Andorre”, publicat a l'Annuaire français de droit international l'any 1993, sobretot llegir-ne el no-dit!).

També de l'època preconstitucional és la participació del Consell General a l'Associació Internacional de Parlamentaris de Llengua Francesa (AIPLF) com a membres associats i que, vista la relació amb França, s'ha mantingut.

L'any 1993, com tots sabem, Andorra entra a formar part de l'Organització de les Nacions Unides com a membre número 184 i l'any següent passa a ser el 33è membre del Consell d'Europa.

A hores d'ara, a més d'haver ratificat diferents convenis i tractats d'abast internacional, tan sols citaré l'europeu dels drets humans i les llibertats fonamentals. Andorra forma part de diferents organismes internacionals:

- Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI).
- Unió Internacional de Telecomunicacions (UIT).
- Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO).

- Organització Mundial del Turisme (OMT).

- Organització per a la Seguretat i Cooperació Europea (OSCE).

Entrar a formar part d'organismes internacionals no ho és tot, cal encara que la presència sigui efectiva, i no sempre la nostra actitud ha estat exemplar per a la imatge internacional d'Andorra. Recordaré la política de la cadira buida que es va perllongar un cert temps al Consell d'Europa i que ara sembla haver-se rectificat.

Cal que tots plegats treguem lliçó de les errades i marquem la via que ha de ser la que ha de seguir Andorra, independentment dels canvis que puguin esdevenir.

L'any 1995, Andorra entrà a formar part de la Unió Interparlamentària (UIP), que agrupa representants dels parlaments a escala mundial. La UIP no té una seu determinada, com és el cas de l'ONU, i si el secretariat és a Suïssa, l'organització funciona a raó de dues conferències anuals. Els temes que es tracten són temes generalment d'actualitat sobre els quals els parlaments s'han de pronunciar, han de legislar.

Andorra hi ha participat de manera efectiva des de l'inici i la coordinació entre Consell i govern en aquest aspecte ha estat, al meu entendre, un exemple que cal tenir en compte: Andorra forma part dels Estats que van proposar un text de cooperació que va ser adoptat poc temps més tard per l'Assemblea General de les Nacions Unides.

Ja sento la crítica: "I nosaltres, què n'hem de fer, de tot això?", "Què se'ns hi ha perdut a Nova York?", "Tot plegat viatges i més viatges!".

Això porta a fer-se la pregunta de si cal o no ser present en el món internacional. No se m'hauria acudit mai, ja que considero que és quelcom que forma part de l'expressió de la pròpia sobirania. Em sona a l'orella com quan, en els primers temps que era ensenyant, aconsellava a algun pare que valia la pena que el seu fill o la seva filla continués estudiant i em preguntava: "Per què?"

Llavors intentava trobar alguna raó convincent. En el cas present intentaré

avançar-ne dues, la primera, d'ordre economicopolític (o politicoeconòmic, com es prefereixi) i que es fa fàcil d'entendre, il·lustra de forma imperfecta, però, crec jo, entenedora, allò que expressa molt millor el professor Ramon Tamames a: "Introducción a la economía internacional".

Un conseller general manifestava en la sessió del 30 de juny de 1994, al llavors cap de govern: "...potser ens estem ocupant massa dels aspectes exteriors i estem oblidant massa els aspectes interiors". Un comentari que no tindria més rellevància si no fos que aquest conseller, pocs mesos més tard, va passar a ocupar el càrrec de ministre de Relacions Exteriors (d'un nou govern, s'entén).

Uns mesos més tard, la Comunitat Europea eliminava les restitucions al formatge per a les exportacions vers Andorra. A l'exterior acabaven de prendre una decisió que afectava indiscutiblement el dia a dia del nostre "interior", i el nostre govern no va ser capaç de reaccionar a temps per, si no evitar-ho (sabem que les restitucions tenen els dies comptats a Europa), si no evitar-ho, deia, almenys fer possible una reducció menys traumàtica, cosa que sí que van fer Suïssa, Turquia, el Japó, Xipre, o Argentina, per exemple, que formaven part del mateix lot. A Andorra ens vam quedar a casa!

La segona raó és més d'ordre historicopolític (gairebé de filosofia política).

1993 clou una època, deia.

1993 n'inicia una de nova.

Si sabem què i com ha estat la primera, sols podem intuir, més que no pas imaginar què i com pot ser la segona.

Difícilment quan el rei de França llençava les diferents creuades contra els albigesos (els càtars), podia imaginar que la filla gran de l'església catòlica (la pubilla, en diríem a casa nostra) acabaria essent, després d'haver decapitat la monarquia, una República laica.

Actualment estem vivint, no sempre de manera conscient, profundes modificacions. L'estructura estatal que s'ha anat forjant al llarg del temps (segles en alguns casos) s'està desmuntant, transformant, recomponent en quelcom que, a hores d'ara, ningú no pot dir què serà.

Si el GATT (General Agreement on Tariffs and Trade, Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç) no acaba de ser operatiu, no deixa de ser un fòrum de discussió i de reflexió importantíssim.

No es pot ser atent a acords com l'ALEA (Acord de lliure canvi asiàtic), la NAFTA (North american free trade agreement), MERCOSUR (Argentina, Brasil, Uruguai, Paraguai), el projecte del GEAO (ASEAN + Japó, Corea del Sud, Hong Kong i Taiwan) i, per descomptat, la Unió Europea, perquè els canvis que això pot representar en el món econòmic ens afectaran, ho vulguem o no.

Així mateix, hem de ser conscients que el capital es desplaça, ara ja, en temps real, i les comunicacions fan del planeta un poble. Aquests són paràmetres que han canviat sense que ens n'adonéssim, però ja és així, i desconeixem quines

seran les modificacions que això aportarà en els diferents àmbits de les nostres societats.

Caldrà, de ben segur, repensar el concepte de sobirania nacional en un món on les societats transnacionals actuen més enllà del territori nacional (d'origen) i poden desbordar la pura esfera comercial i econòmica.

La conscienciació cada cop més dels drets ecològics de les generacions futures portarà de ben segur a una visió diferent del concepte de frontera heretat del passat.

Estic parlant de llarg termini, qui sap, potser de set-cents anys més: és en tot cas una aposta que cal guanyar dia a dia, sabent dosificar la part de local i de forà, la part de passat i de present en una adaptació incessant, constant.

Ser presents en els llocs on es reflexiona, on es prenen les decisions, és un trumfo que cal no menysprear i saber jugar (saber servir), conscients de la nostra petitesa, que no sempre és un element negatiu.

Si no ho fem nosaltres, ja hi haurà qui se'n cuidi, i no pot ser a favor. En aquest sentit, per exemple, Maurice Duverger, en el seu llibre *Europe des Hommes*, ja ha iniciat una reflexió sobre Europa i els microestats.

Més val no adormir-se.

A tall de conclusió, permeteu-me una anècdota. Els anys 1991-92 em va correspondre negociar els convenis d'educació amb Espanya i França. Eren els darrers mesos de l'antic règim. Va ser molt important per a mi, per al govern, en aquell moment, sentir tot el suport el Consell General. És cert també que, en tots moments, el Consell General, mitjançant la comissió d'Educació i Cultura, va ser informat puntualment i des del primer moment va saber quines eren les posicions que es defensaven des del govern. Així mateix els serveis dels coprínceps.

Andorra va parlar amb una sola veu a l'exterior. És aquesta la clau de l'èxit en política exterior.

Cal saber escoltar, saber callar, cal poder reaccionar de manera ràpida i amb una sola veu quan sigui necessari i des dels diferents sectors de la societat andorrana, els polítics: govern, Consell General, coprínceps, comuns, però també els civils: Cambra de Comerç, col·legis professionals, ciutadans particulars.

A Andorra, això ha de ser possible, hem de saber treure profit de la nostra petitesa perquè, i si no ho entenem així, ens equivocarem, Andorra és cosa de tots.

Josep Dalleresi Codina

Educador i Sindic del Consell General

Cloenda

Àngels Mach

Per concloure aquesta 9a Diada Andorrana a Prada, voldria remarcar que la SAC sempre ha estat conscient de la necessitat d'establir relacions amb altres entitats d'àmbit científicocultural, ja des de la seva fundació el 1983. Per aquesta raó, destacaré dues dates que han marcat molt intensament l'obertura de la SAC a l'exterior:

- El 8 de juny de 1985 es va signar el conveni d'agermanament entre la SAC i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, cosa que va permetre la celebració del XIIIè Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana a Andorra el novembre de 1988, i la participació de la SAC en l'organització dels següents, amb una vicepresidència en el comitè científic. El proper tindrà lloc a Lleida el 31 d'octubre d'enguany.

Aquesta entitat aplega una gran quantitat de filials a Catalunya i a Balears que agrupen professionals de totes les àrees de les ciències de la salut. La SAC rep informació de tots els actes, convocatòries de premis de recerca, cursos, reunions i congressos, a més de les publicacions que en rebem periòdicament i que, per manca d'infraestructures pròpies, seran lliurades properament a la Biblioteca Nacional, perquè els socis o altres persones interessades puguin consultar-les.

- 6 de juliol de 1988. D'aquesta data és l'acta que testimonia l'entrada de la SAC al Patronat de la Universitat Catalana d'Estiu, que es va signar a Andorra per tal d'iniciar aquest lligam cultural que ha anat tenint la continuïtat que desitjàvem tant els representants de la UCE d'aquell moment –E. Casassas, S. Alegret, J. Maluquer i J. Becat– com els representants de la SAC.

El 28 de setembre de 1995, el Patronat es va constituir en Fundació Universitat Catalana d'Estiu i la SAC va passar a ser-ne membre amb capacitat d'intervenció, igual que totes les universitats dels Països Catalans i altres entitats culturals com l'Institut d'Estudis Catalans, Òmnium Cultural, Amics de la UCE a Catalunya sud i nord, Obres Culturals Balear i de l'Alguer i Acció Cultural del País Valencià.

La presència de la Diada Andorrana any rere any en un fòrum universitari, que per a altres cursos i seminaris concedeix crèdits vàlids per a les assignatures corresponents de les llicenciatures, proporciona un valor afegit de formació a la qualitat de les ponències que conformen la sessió monogràfica de tota la jornada i que és reconegut internacionalment.

Gairebé totes les diades andorranes a Prada han estat publicades, i algunes fins i tot exhaurides, exceptuant la tercera i la quarta que, per motius tècnics, s'han hagut d'ajornar si bé actualment estan en procés de transcripció. Aquesta novena diada es publicarà al més aviat possible per tal de conservar el seu sentit d'immediatesa.

L'organització d'aquesta diada des d'Andorra per part de la SAC és una mostra de la col·laboració imprescindible entre les associacions científicoculturals, les institucions i les empreses privades, que culmina en aquesta monografia anual, considerada un treball especialitzat de qualitat, consultable tant per enriquir coneixements com de cara a la recerca.

Volem expressar el nostre agraïment al patrocinador d'aquesta diada i de la seva posterior publicació, el Banc Agrícola i Comercial d'Andorra, i el nostre desig de continuïtat per a les properes edicions. Així mateix, també agraïm l'aportació directa del Govern d'Andorra a la Fundació de la UCE, dins el pressupost global, a través del ministeri d'Educació, Joventut i Esports per a altres actes organitzats a la Universitat.

La diada que és a punt d'acabar potser ha servit per adonar-nos que els progressos de la tècnica han ajudat els petits països com el nostre. Ja no ens relacionem tan sols amb els veïns més propers, sinó que ens hem convertit en ciutadans del món. Volem agrair la dedicació i la presència a Prada de tots els ponents, que han analitzat, cadascun des del àmbit, la presència d'Andorra a l'exterior. Tant la visió històrica com l'actual, econòmica, humanística, social, humanitària, tècnica, diplomàtica i política, ens han permès ampliar els nostres coneixements i la visió global externa del país.

Agraïm també la presència dels mitjans de comunicació, que ens permeten arribar més fàcilment a l'abast dels qui no s'han pogut desplaçar a Prada tot i estar interessats pel tema.

Per acabar, em permetreu que faci una petita observació de ficció. Ara que sembla que es podrien trobar éssers vius en altres llocs del sistema solar,

com s'està estudiant en el meteorit procedent del planeta Mart, o com podria haver-hi sota la capa de gel del satèl·lit Europa de Júpiter o del satèl·lit Titan de Saturn, potser d'aquí a uns anys haurem d'ampliar horitzons i ens haurem de plantejar no tan sols la presència d'Andorra en el món, sinó la seva relació amb altres móns.

Àngels Mach i Buch
Secretari Junta Directiva SAC

ANNEX

**Conveni
d'agermanament de
la SAC amb
l'Acadèmia de
Ciències Mèdiques
de Catalunya i
Balears.**

Reunits el dia vuit de juny de mil nou-cents vuitanta-cinc.

D'una part, la Societat Andorrana de Ciències, amb seu a Andorra la Vella i, d'altra part, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, amb seu a Barcelona. De mutu acord manifesten:

La decisió d'establir un agermanament d'ambdues entitats en els termes següents:

1. La Societat Andorrana de Ciències i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, de conformitat amb l'article 62 dels seus Estatuts, acorden agermanar-se per a un millor acompliment de les finalitats de les dues entitats.

2. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears i la Societat Andorrana de Ciències, que declaren conèixer cada una els Reglaments i els Estatuts de l'altra, es comprometen a mantenir-se mútuament informades de les modificacions que en un futur siguin introduïdes en aquells articulats, sense, però, que l'adhesió i la informació tinguin en cap cas el caràcter d'ingerència.

3. La Societat Andorrana de Ciències podrà fer ús, quan ho consideri oportú, de l'epígraf "Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears" i del símbol gràfic d'aquesta.

4. Els membres de la Societat Andorrana de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears tindran recíprocament, amb relació a l'assistència als actes que siguin organitzats a qualsevol població de Catalunya, les Balears o Andorra, a l'ús de les respectives biblioteques i a condicions especials d'inscripció a cursos, reunions i congressos, els mateixos drets. En tots els casos hauran d'exhibir el document que acrediti la seva pertinença a una de les dues entitats.

5. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears inclourà en la seva revista *Annals de Medicina* les convocatòries de les sessions programades per la Societat Andorrana de Ciències o la referència posterior a llur celebració que la Societat li trameti, amb un tracte idèntic al de les associacions o societats integrants de l'Acadèmia

i les seves filials.

La Societat Andorrana de Ciències inclourà en les seves publicacions les convocatòries de les sessions o actes programats per l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears o les referències posteriors a llur celebració que li siguin trameses.

6. La Societat Andorrana de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears i la Societat Andorrana de Ciències s'informaran mútuament de totes les seves activitats, per mitjà de les convocatòries corresponents.

7. Els membres de la Societat Andorrana de Ciències que desitgin tenir la condició de soci de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears i la plenitud dels seus drets (veu i vot a les assemblees generals ordinàries i extraordinàries, possibilitat d'inscripció a les entitats especialitzades integrants de l'Acadèmia, rebuda personal d'Annals de Medicina i de les altres publicacions de l'Acadèmia, accés a càrrecs directius, etc.), ho sol·licitaran per conducte de la Societat.

8. La Societat Andorrana de Ciències es compromet a facilitar a l'acadèmia la relació d'aquells d'entre els seus membres que hagin optat per la possibilitat considerada en l'apartat anterior, i així mateix les altes i baixes que s'hi produeixin.

9. La Societat Andorrana de Ciències establirà una quota addicional als seus membres socis de l'Acadèmia en la mateixa forma que les filials de l'Acadèmia i ho abonarà de la forma més convenient per les dues parts.

10. Els socis de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears que desitgin tenir la condició de soci de la Societat Andorrana de Ciències amb la plenitud dels seus drets ho sol·licitaran per conducte de l'Acadèmia.

11. La Societat Andorrana de Ciències designarà entre els seus membres socis numeraris de l'Acadèmia que seran convocats a les reunions en qualitat de portaveus.

12 Aquest conveni podrà ésser revisat a petició de qualsevol de les entitats signatàries.

Andorra, a vuit de juny de 1985.

Llegida la present, s'aprova per unanimitat.

Assistents:

Sr. Màrius Foz Sala (President de l'ACMCB)

Sr. Joaquim Ramis i Coris (vicepresident de l'ACMCB)

Sr. Pere Pardo i Peret (Secretari de l'ACMCB)

Sr. Salvador Sargues i Joncosa (vicepresident de l'ACMCB)

Sr. Josep Vilanova i Trias (president de la SAC)

Sra. Meritxell Fiter Vilajoana (cap de la secció de medicina de la SAC)

Sra. Elisa Muxella i Molins (secretària de la SAC)

Sr. Antoni Pol i Solé (tresorer de la SAC)

Sra. Immaculada Mañà i Delgado (vocal de la SAC)

Reproducció de l'acta d'entrada de la Sac al Patronat de la UCE

Presentació de la Universitat Catalana d'Estiu - Prada

Any 1988

El dimecres 6 de juliol, s'han reunit a Andorra la Vella les persones següents:

Sr. Enric Casassas (president UCE 1988)
Sr. Salvador Alegret (coordinador Àrea de Ciències)
Sr. Joan Maluquer (gerent)
Sr. Joan Becat (secretari del patronat)
Sr. Antoni Pol (secretari SAC)
Sra. Àngels Mach (tresorera SAC)
Sr. Joan Mingorance (vocal SAC)

En ocasió de ser la primera vegada que una entitat del Principat d'Andorra secunda la UCE tot formant part del seu Patronat conjuntament amb les entitats:

- Institut d'Estudis Catalans
- Òmnium Cultural
- Obra Cultural Balear
- Acció Cultural del País Valencià
- Federació d'Entitats de la Catalunya Nord
- Amics de la UCE a la Catalunya Nord
- Universitat Autònoma de Barcelona
- Universitat de les Illes Balears
- Universitat de Perpinyà
- Universitat de Barcelona
- Universitat Politècnica de Catalunya
- Universitat Politècnica de València

i altres personalitats individuals, la Societat Andorrana de Ciències saluda i agraeix a les persones que avui són presents a Andorra i que han fet possible l'inici d'aquest lligam cultural, que tots desitgem que es pugui mantenir i enfortir de cara al futur pel bé de la Universitat Catalana d'Estiu i d'Andorra.

Institucions polítiques i socials d'Andorra

Any 1984

Josep Mª Vidal i Guitart

2. Andorra en l'ordre internacional

Andorra a l'Exterior

Andorra mai tingué la pretensió d'ingressar a la Societat de Nacions, i les tentatives que es feren, foren obra d'alguns desaprensius desitjosos de provocar incidents i sense tenir presents de cap manera els interessos dels andorrans.

Les Valls, presidides pel Consell General, no tenen una personalitat en dret internacional; no poden mantenir independent en dret Internacional; no poden mantenir relació directa amb les potències estrangeres; el dret de representació diplomàtica és una de les atribucions de la sobirania i pertany als Senyors.

Els agents diplomàtics i consulars francesos, de fet, asseguren la protecció dels andorrans a l'estranger; els andorrans no tenen per ara altre document d'identitat que el passaport pel Síndic, i que està redactat en català, francès i castellà; després de l'any 1935, necessita el visat dels dos Veguers.

L'any 1834 entrà a les Valls un comissari espanyol per a vigilar els refugiats carlistes, i França reclamà al govern de Madrid per a que retirés a l'emissari.

En el mes de juny de 1835, l'ambaixador francès féu advertències contra les incursions de tropes de la Seu d'Urgell a Andorra.

Es féu una altra reclamació per Juliol de 1836, perquè una columna de soldats espanyols travessà les Valls.

“En 1841, c'est l'évêque d'Urgel, qui proteste contre les entreprises espagnoles sur l'Andorre dans une mémoire adressé par lui au rou Louis-Philippe. En effet, le cabinet de Madrid vient de conclure directement, avec le syndic et le Conseil général, un traité en vertu duquel un commissaire espagnol est autorisé à résider en Andorre pour y surveiller les menées des carlistes. Le Ministre des Affaires étrangères fait aussitôt adresser des représentacions à Madrid contre la conclusion du traité que l'on doit considérer comme nul et comme attentoire aux droits des co-princes”¹⁷.

Amb motiu de l'ocupació, feta pels gendarmes francesos l'any 1933, d'acord amb la mitra, però sense coneixement del govern de la segona república espanyola, es féu des de Madrid una extensa reclamació al Papa encaminada a conseguir la dimissió del bisbe d'Urgell de la pròpia seu, però a Roma anaren ajornant la solució, que ja no arribà a cristal·litzar perquè mentrestant esclatà la

17.- TOURENG, *Statut juridique del Vallées d'Andorre*, pg.209.

guerra espanyola (18 juliol 1936 a 1 abril 1939) i el bisbe seguí gaudint de les pròpies prerrogatives del seu principat civil.

Una altra tentativa féu el govern de la segona república espanyola a l'enviar al bisbe d'Urgell, l'any 1935, un innecessari "Consejero delegado del gobierno cerca del obispo príncipe cosoberano de Andorra" amb el pretext d'assistir-lo en els assumptes andorrans i en realitat per a invadir les funcions de sobirania. Aquest funcionari residí de manera ordinària a la Seu d'Urgell i la seva misió quedà sense objecte des del juliol de 1936.

Amb la data 1 juliol 1937, el Bisbe d'Urgell, talment com molts d'altres, firmà la carta col·lectiva de l'episcopat espanyol dirigida als catòlics de tot el món, en la què s'explicava la persecució religiosa realitzada pel govern republicà d'Espanya; poc després el Ministre d'Estat de la República, pensà en la designació d'un clergue per a ocupar el lloc de Copríncep d'Andorra: com que els únics sacerdots nominalment adictes al govern de Madrid eren els del nord d'Espanya, cap allí s'encaminaren les gestions i el govern basc donà el nom d'un canonge també basc: el clergue digué que per part d'ell ni hi havia inconvenient, però que calia demanar el consentiment a Roma; el govern espanyol es dirigí al Vaticà per medi del monsenyor Verdier, Cardenal de París, però el Papa no contestà i no es féu res.

L'any 1938, corregué per Andorra el rumor de que el govern de la República espanyola hi havia enviat un emissari i que les autoritats de les Valls l'havien expulsat tot seguit.

Si parlem de les tentatives d'incorporació d'Andorra per part d'Espanya, podem dir que l'any 1821, el capità espanyol Antonio Valls presentà un memorial a les Corts espanyols pel què pretenia demostrar que Andorra formava part de Catalunya, i, per lo tant, d'Espanya (Valls: "Memoria acerca de la soberanía... de Andorra"); però els andorrans dirigeixen una súplica al rei dels francesos i l'incident queda acabat.

A finals del segle XIX, a Madrid, en una memorable sessió de Corts, el senyor Carvajal afirma que Andorra forma part d'Espanya.¹⁸

"El dia 20 de setembre de 1897, el consell francès de Prades, proposa que Andorra s'entregui a Espanya i que l'enclau espanyol de Llívia sigui cedit a França"¹⁹

L'any 1918 el senyor Miret i Sans proposa que Andorra formi part d'Espanya i que en compensació s'entregui la Vall d'Aran a França.²⁰

A principis del segle XX Espanya procedí amb cautela i quan arribà l'ocasió de la coronació del rei Alfons XIII, l'any 1903, el consell General d'Andorra nomenà una delegació encarregada de representar oficialment, a les Valls, a Madrid;

18. CARVAJAL, *Las Cortes españolas de 1895 y las franquicias de Andorra*.

19. TOURENG, *Statut juridique des Vallées d'Andorre*, pg.223.

20. MIRET I SANS, *Noves y documents inédits sobre... Andorra*, pg.64.

el ministre d'Estat, informat del cas pel bisbe d'Urgell, contestà al prelat que no es podia acceptar una delegació d'andorrans elegida pel Consell General que vingués oficialment en representació del poble andorrà per a assistir a les cerimònies de la coronació : els delegats andorrans podien venir oficialment, però només com a delegats del bisbe o en representació del Copríncep eclesiàstic; diu el ministre espanyol que el Consell General d'Andorra solament té caràcter administratiu, sense cap personalitat internacional per a enviar representants tant a França com a Espanya.

L'any 1924, quan el rei Alfons II féu una excursió als pirineus catalans, visità el poble andorrà de Sant Julià de Lòria, però d'incògnit, i es negà a ésser rebut pel Consell General, per tal de no crear incidents diplomàtics.

En el cas de que Espanya volgués incorporar-se dels poders que corresponen al prelat, desseguida protestaria el Senyor francès contra tal successió il·legal doncs despullaria al bisbe d'Urgell i vulneraria els pariatges; en el debat potser també hi interviendria el superior jeràrquic del bisbe des del punt de vista espiritual que és el Papa.

"Le Pape possède seulement sur les Vallées une suzeraineté spirituelle. Mais au cas d'une usurpation par l'Espagne des droits de l'évêque, cette suzeraineté spirituelle pourrait jouer et justifier une intervention pontificale. Nous le croyons d'autant plus que, dans une conversation qu'eut, à la fin du siècle dernier, Mgr. Bianchi, nonce à Madrid, avec l'ambassadeur français, amiral Jaurès, le légat du Pape déclara que le Saint-Siège n'interviendrait jamais en Andorre, sauf pour défendre contre une spoliation l'église d'Urgel dont il est le protecteur naturel".²¹

Segons rumor que circulà amb insistència per la Seu d'Urgell, en el mes d'abril de 1940, es produí una reclamació formulada per l'enviat especial de la Santa Seu a Madrid, monsenyor Ildebrando Antoniutti, al ministre d'Assumptes Exteriors, Senyor Serrano Súñer, per a prevenir l'ordre d'invasió d'Andorra; segons deien els urgellesos, les tropes rebren avís de suspendre la marxa, un diumenge al sortir de missa, ja preparades amb l'equip complet de campanya per a invadir les Valls.

La història del petit país demostra que en els moments en què Espanya hi intentat intervenir directament a Andorra, s'ha trobat amb l'oposició de França, i queda clar que la manera més eficaç per a mantenir el prestigi espanyol a les Valls, és ajudar i sostenir les iniciatives del bisbe d'Urgell.

C. Comparada amb altres Estats

En l'ordre internacional Andorra és un veritable unitat i cal atribuir-li la plenitud de la personalitat jurídica d'Estat.

"La genuina representación internacional reside no en el Consejo general,

21. TOURENG, *Statut juridique del Vallées d'Andorre*, pg.212.

ni en Francia conjuntamente con el Obispo, sino en el Prelado solo, toda vez que el Prelado es el Soberano, y Francia no puede arrancar sus derechos limitativos de otro origen que los Pariaties o el Decreto de Bonaparte; y ni uno ni otro documento legal circunscriben hasta este punto el gobierno supremo de la Mitra".²²

Si examinen les relacions de les Valls amb llurs Senyors, veurem immediatament que Andorra és com un naufrag o supervivent del feudalisme: un mapa de l'Europa medieval presenta una multitud de petits Estats independents o gairebé independents, que després han sigut absorbits per altres Estats més desenrotllats o poderosos; els Estats espanyols del temps de la reconquesta (s.VIII-XV), són un exemple típic; per altra banda, Borgonya i Tolosa, són indistingibles de França; Venècia, Lombardia i Sicília, formen part de la República italiana; molts Estats alemanys quedaren refosos en el gran Imperi de la família Hohenzollern; i quelcom semblant passa a Gran Bretanya.

Per a que el lector pugui comparar Andorra amb els altres petits Estats d'Europa, reproduïm la notícia que en dóna un llibre anglès. Comencem per la mateixa Andorra, que és el més antic, el més extens, el menys accessible (no té platja, ni ferrocarril, ni aeroport), i, fins fa poc temps, el menys modernitzat.

22. TRIAS, *Constitución política y personalidad internacional del Principado de Andorra*, pg. 24.

Institucions polítiques i socials d'Andorra

Any 1984

Josep Mª Vidal i Guitart

2. Actualitat internacional d'Andorra

La Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, en aquests últims temps, ha tingut el goig de comptar amb una sèrie de professors que han explicat als alumnes alguns aspectes ben interessants del Principat d'Andorra.

A la càtedra de Dret Internacional, el primer docent amb profunditat sobre l'esmentat país, fou l'inoblidable, doctor Joan de Déu Trias i Giró, qui escrigué el llibre *Constitución política y personalidad internacional del Principado de Andorra*. El succeí son fill, l'il·lustre doctor Josep M.ª Trias i de Bes, qui explicà i amplià les idees de son predecessor, i també prologà llibres sobre Andorra, emeté dictàmens sobre el país, etc. Oportunament nomenà ajudant de càtedra a són fill el senyor Josep M.ª Trias de Bes i Borràs, qui ho fou per poc temps, doncs es decidí per la carrera diplomàtica i avui (gener, 1980) és ambaixador a Praga. Simultàniament amb el fill ens nomenà a nosaltres, i ja no cal dir que secundàrem amb tota amplitud la tesi del catedràtic sobre Andorra.

En els nostres dies el doctor Ramon Viñas i Farré, professor de Dret Internacional de la Universitat Central de Barcelona, ha escrit a la "revista Jurídica de Catalunya", l'article *El "Treaty Making Power" y la representación internacional del principado de Andorra*, és a dir, "el poder de fer tractats en l'ordre internacional per part d'Andorra"; nosaltres hem traduït el treball al català i li hem posat per títol *Actualitat internacional d'Andorra* per a que lligués més amb el nostre conjunt.²⁶

ABREVIATURES

<i>Arxiu DMU</i>	Arxiu de la Delegació de la Mitra d'Urgell.
<i>Clunet</i>	Journal du droit international.
<i>D</i>	Recueil Dalloz.
<i>Gaz.Pal.</i>	Gazette du Palais.
<i>JCP</i>	Juris-classeur périodique.
<i>J.O.</i>	Journal Officiel.
<i>Rec.ONU</i>	Recueil des traités enregistrés par le Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies.
<i>RDP</i>	Revue du droit public.
<i>RGDIP</i>	Revue général du droit public.
<i>Rev.crit.</i>	Revue critique de droit international privé.
<i>S</i>	Recueil Sirey.

26. RAMÓN VIÑAS, el "Treaty..."; *Revista Jurídica de Catalunya*, abril-junio, n° 2, pgs. 319-342, Barcelona, 1976.

CONSIDERACIONS PRÈVIES

Els Estats petits presenten unes característiques particulars, degudes, en bona part, a l'extensió del territori que tenen i a la col·lectivitat que hi viu. En el pla influència i el paper que faran en la Comunitat internacional variarà considerablement, segons els casos.²⁷

Les peculiaritats augmenten quan es tracta dels Estats nomenats "exigus" o "minúsculs", situats geogràficament entre comunitats estatals més importants, amb les que s'estableixen relacions permanents, estructurals, i l'origen de quins petits Estats es remunta a circumstàncies històriques molt variades.

Es jurista, enfront d'aquesta realitat, es planteja varies qüestions. Entre elles, es pregunta per la participació de l'Estat minúscul en l'elaboració del Dret internacional, sa participació en la societat Internacional, i en quin grau estan establertes les relacions amb els Estats veïns.

S'han fet estudis sobre l'esmentada problemàtica en cadascun dels Estats que entren en la qualificació de "minúsculs", com seria el cas de la República de San Marino, del Principat de Mònaco, o del Principat de Liechtenstein, tres Estats obligats a viure, segons modalitats diverses, en estreta unió amb Itàlia, França o Suïssa, respectivament. El nostre treball sols té la pretensió d'estudiar unes qüestions concretes referents al Principat d'Andorra, situació veritablement complexa, que prové del feudalisme, i quines relacions estructurals amb Espanya o França són molts originals. Partim de la basa de que el Principat d'Andorra constitueix una entitat perfectament diferenciada de França i Espanya. Té un territori de 462 Km. Quadrats, delimitat per unes fronteres i per una població pròpia que gaudeix de l'estatut de la nacionalitat andorrana; existeix el passaport andorrà que lliura pels Coprínceps, assistits pel Consell General de les Valls. Dintre del territori d'Andorra, els dos Coprínceps exerceixen les funcions estatals; en llur representació actuen els dos Veguers i els dos Delegats Permanents a títol d'autoritzats andorranes. En aquest aspecte és clara l'afirmació que conté el comunicat del Ministeri d'Afers Extranjeros francès, de data 15 de juny de 1971 a l'ambaixada espanyola a París.²⁸

Per a la problemàtica sobre si Andorra és un Estat, una República, un

27. Cfr. LEDERMANN, L., *Considerations sur les petits Etats*, Neuchâtel, 1946; FLEINER, Th., *Die Fleishtaaten in den Staatenverbindungen der zwanzigsten Jahrhunderts*, Zürich, 1966; SAINT-GIRONS, B., *L'organisation des Nations Unies et les micro-Etats*, RGDIP, 1972, pgs. 445-474; VITAL, D., *The survival of small States*, London, 1971.

28. Le Ministère des Affaires Etrangères est en mesure de confirmer que les Vallées d'Andorre sont et demeurent placées sous la souveraineté personnelle et exclusive des deux Co-Princes d'andorre: l'Evêque de la Seo d'Urgel et le Président de la République française. Il s'ensuit que ni l'état français ni aucun autre état en sont en droit d'exercer leur souveraineté dans les Vallées.

29. COUGOUJ, J., *Étude historique, juridique et économique de l'Andorre*. Toulouse 1943; OSONA, A., *La República d'Andorra*, Barcelona 1896; RIBERAYGUA, B., *Los Valles de Andorra*, Barcelona 1949; RÍOS, F. de los, *Vida e instituciones del pueblo de Andorra, una supervivencia señorial*, Madrid 1920; SIX, J., *Les institutions politiques du Val d'Andorre*, Lille 1901; TRIAS, J., *de Dios, Constitución política y personalidad internacional del principado de Andorra*, Barcelona 1890, J. M. *Instituciones políticas y sociales de Andorra*, Madrid 1949; VILAR, A., *L'Andorre, étude de droit public et international*, Paris 1904.

protectorat, un Condomini una Monarquia, cal remetre's a les obres clàssiques. Entre elles citem la publicada pel Consell de les Valls: *La cuestión de Andorra*, Barcelona, 1984, i les següents autors.²⁹

D'acord amb el títol del treball, ens interessa saber qui posseeix el poder de firmar i ratificar acords internacionals, qui pot representar internacionalment al Principat, i qui exerceix, de fet, la protecció internacional dels andorrans i llurs interessos a l'estranger, sense oblidar que el seu estudi exigeix una atenció especial, per ésser difícil fer entrar les institucions d'Andorra dins de les nocions jurídiques modernes".³⁰

Teoria general

La facultat de representació en el Dret Internacional està encara regulada amb preferència per l'Ordenament Constitucional de cada Estat; no obstant, el Dret Internacional té quelcom a dir sobre aquest dret de representació i els seus efectes. Com a conseqüència, es produeix una imbricació de regles internes, primordialment de caràcter constitucional i de normes internacionals en la problemàtica del *ius repraesentationis* dels subjectes del Dret Internacional, i en la mida i fins on alncanci aquesta condició d'éssers de Dret Internacional.

¿Què és el que estableix el Dret Constitucional andorrà, entès en sentit ampli, respecte d'aquest poder de representació exercit en nom d'aquest singular subjecte que constitueix el Principat d'Andorra, poder de representació que incideix substancialment en aquestes dues vessants: representació en l'exercici de la funció diplomàtica ordinària i en la facultat de concloure acords internacionals.³¹

Com se sap, la legislació, pròpiament dita, és més aviat escassa a Andorra. Les fonts del Dret són les "Lleis pàtries" i el Dret comú. Les primeres estan integrades per la legislació autòctona, completada per les normes del Dret català anterior al Decret de Nova Planta, i el costum. Ni les *Lleis*, ni el *Manual Digest*, ni el , que recullen per escrit els costums andorrans, diuen res sobre el cas. Per altra banda, els *Pariatges* de 1278 i 1288, són muts en aquesta matèria.³²

No existeixen, doncs, regles formals referents a les qüestions plantejades. Impera el buit legal.

Ara bé: cal col·locar al Principat d'Andorra, pel que fa al cas, en la situació

30. Cfr. AGUILAR NAVARRO, M., *Derecho internacional público*, t. II, vol. I, Madrid 1954, pgs. 402-403, nota 22; FAUCHILLE, *Traité de droit international public*, T. I., Paris 1926, pg. 268.

31. Entre altres, cfr. BLIX, H., *Treaty-making*, London, 1960; BOEHMER, G., *Der völkerrechtliche vertrag mi deutschen Recht*, Köln, Berlin 1965; GECK, W.K., *Die völkerrechtliche Wirkungen verfassungswidriger verträge*, Köln, Berlin 1963; Mc. NAIR, *The law of treaties*, Oxford 1961.

32. Els "Pariatges", són, en realitat, els textos constituïts del Principat; en aqueixos quedava establerta la situació de les tres entitats que componien el "Senyoriu" de les Valls d'Andorra: el Bisbe d'Urgell, el Comte de foix (feudatari del Bisbe), i el poble andorrà. No obstant, ni hem d'oblidar que en el transcurs de la història, hi ha hagut una deformació institucional d'aquell "Senyoriu" que s'ha convertit en Coprincipat. Vegi's, per exemple, l'evolució des del Decret Imperial de Napoleó I, de 27 de març de 1808. Per a una exposició sobre aquest punt, vfr. El dictamen redactat pel catedràtic Dr. Trias de Bes el 20 de maig de 1949 (Arxiu DMU, n.º 123142-76). Altres interpretacions poden consultar-se a BELINGUIER, *La condition juridique des Vallées d'Andorre*, Paris 1970.

de les antigues Monarquies absolutes, en les que la representació orgànica corresponia al Monarca d'una manera plena i íntegra. Ell tenia el "ius repraesentationis omnimodaë".

Si el "Senyoriu" d'Andorra no hagués sofert una deformació institucional en el transcurs dels segles, el Bisbe d'Urgell gaudiria de l'esmentat "ius repraesentationis omnimodaë", en qualitat d'*Únic Senyor*, ja que el Comte de Foix era un feudatari, copartípic solament en drets que expressament li havien sigut atribuïts; no obstant, el règim jurídic actual d'Andorra és el d'un Copríncipat. L'Autoritat suprema sobre el territori andorrà està detentada pel President de la República francesa i pel Bisbe d'Urgell. Tant l'un com l'altre són Coprínceps, és a dir, exerceixen la sobirania sobre el territori i població de les Valls, per igual, en comú i de manera absoluta.³³

En ells resideix el poder legislatiu, executiu i judicial. Això sembla que requereix una *actuació conjunta* i de comú acord, en el Govern del poble andorrà.³⁴

Aquesta exigència de coparticipació de la cosobirania cal aplicar-la tant en l'ordre intern com en l'internacional. Degut a que el dret de concloure Tractats internacionals és atribuït de la sobirania, sembla que tot el relacionat amb l'esmentada actuació ha d'ésser realitzat "simul ac communiter" pels dos Coprínceps. Llavors, la negociació, firma i ratificació dels Tractats deurà fer-se en nom dels dos Coprínceps. Els enviats a les Conferències internacionals, deuran ésser designats per ells per a representar-los, cosa que exigirà, o bé el nomenament d'un delegat

33. Cal observar que el títol de Copríncep d'Andorra va unit a la Presidència de la República Francesa, a París, i també a la Seu Episcopal de la Diòcesi d'Urgell, a la Seu d'Urgell. Els Coprínceps ho son en virtut dels càrrecs que ocupen i son andorrans durant el temps que duren llurs funcions. Es tracta d'una nacionalitat funcional. Al mateix temps conserven la nacionalitat francesa i espanyola, respectivament. El President de la República francesa en quant Copríncep, actua com autoritat andorrana; actua amb independència de l'organització política i administrativa de la que és Cap d'Estat a França. La jurisdicció administrativa francesa, competent per a anul·lar els actes il·legals de les autoritats administratives, s'ha declarat incompetent en el referent als actes del President de la República. Segons el Consell d'Estat francès: "la decision ainsi attaquée en constitue pas un acte d'une autorite française dont l'annulation puisse être demandée par la voie du recours pour excès de pouvoir prévus par les lois des 7-14 octobre 1790 et 24 mai 1872; que la requête susvisée n'est dès lors pas recevable..." (Consell d'État, Arrêt Société "Le Nickel" de 1 desembre 1933, Rev. Crit., 1935, pgs. 788-790, amb comentari de Ch. ROUSSEAU, Crf. També Radiodiffusion française c. Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre", de la Cour d'Appel de Paris, de 24 maig 1949, a Gaz.Pal., 1949, II, 139, i la Decisió del Tribunal des Conflits de 2 de febrer de 1950, a RDP, 1950, pags. 418 i segs.). Un exemple de que el càrrec de Copríncep dura mentres dura el càrrec de President de la República francesa, el trobem en la discussió haguda en la Cambra de Diputats, a París, el dia 22 nov. 1927, a propòsit d'una interpel·lació de Paul Laffont, contra l'afirmació del que llavors era President del Consell Raymond Poincarre: "ayant été Président de la République française, il a été, et il est toujours, car il s'agit sans doute d'une dignité imperissable, prince d'Andorre"; respongué a l'interpel·lat dient que amb l'abdicació de la Presidència de la República, ja no havia picipat (J.O., Débats parlementaires, Chambre des Députés, 2me. Séance du 22 novembre 1927, 1927, pgs. 3168-3169).

34. La història és testimoni de que hi ha hagut algun desacord "quasi institucional", com diu el Professor Ourliach (Existe-t-il une nationalité andorrane?, MELANGES MAURY, Paris, 1960, t. I, pags. 403 ss.). En nombroses ocasions un Copríncep ha pres decisions sense el consentiment de l'altre, o bé tots dos han actuat de manera paral·lela. L'exercici en comú de la sobirania, suposa que cada Copríncep té la facultat de fer, però s'osmesa a igual facultat que l'altre. En cas de sorgir una discrepància entre ells, la negativa d'un equival a dret de veto: impideix que es compleixi la decisió de l'altre. El professor Trias parlava d'una semblança amb la "intercessió" del Dret Romà: "S'ha qualificat la posició dels Coprínceps com un cas d'"intercessió" que el Dret Romà atribuïa als titulars del condomini, tant en el Dret public com en el privat. Efectivament, el "jus prohibendi", o sia, la possibilitat de que una persona s'oposi a les decisions de l'altre, es un dels trets més notoris de la cosobirania - i ens referim únicament als temps de la República romana -, cada magistrat es titular, de manera plena, de l'"imperium". Cada col·lega assumeix la totalitat dels poders públics, però els actes i decisions d'un, poden ésser impeditos pel veto -intercessió- de l'altre. L'oposició no cal que sia fonamentada, i, per altra banda, no hi cap un acte, que, al seu torn, vagi contra ella (Dictamen sobre algunes concessions administratives, de 20 maig 1949, arxiu DMU, n° 123143-45). En els altres dies estem assistint al desenvolupament d'una etapa d'acció conjunta, que és una manera eficaç per a defensar els drets del poble andorrà.

per cada Copríncep, o bé el previ acord sobre una o varies persones encarregades de representar-los.

Veiam què diuen la doctrina i la pràctica franceses pel que fa al cas.

La doctrina francesa diu que França detenta l'exclusivitat de la competència internacional en els dos aspectes del "treaty making power" i de la representació diplomàtica.³⁵

I algun autor, partint de la base de que el President de la República francesa és el Copríncep que gaudeix de personalitat internacional, afirma que és l'únic habilitat per a firmar Tractats, de tal manera que qualsevol acord pres sense la participació efectiva del Copríncep francès seria nul i inexistent.³⁶

Per a salvar les formes, ens diuen que el Copríncep francès informa al Bisbe d'Urgell de qualsevol acció diplomàtica relativa al Principat, però, no obstant, és una *simple informació* encaminada a la consecució de l'harmonia entre els dos Coprínceps, necessària a l'hora de legislar en el pla intern. Al Bisbe d'Urgell, se li atribuirà, de fet, el monopoli espiritual d'Andorra.³⁷

La jurisprudència francesa, partint de la base de que Andorra no és un Estat ni una persona de Dret internacional, afirma que el Principat no pot comprometre's directament per medi de Tractats internacionals.³⁸

35. La doctrina francesa ha estudiat extensament la problemàtica del Principat, encara que no pas sempre amb la profunditat desitjada. Així ho reconeix el mateix Rousseau en el Prefaci al llibre de Bélinguier: "Encore est-il juste d'observer que spécialement dans la littérature française – si l'on excepte les analyses pénétrantes du professeur Ourliac, que sa formation d'historien du droit prédisposait à une approche réaliste du problème—les travaux relatifs aux Vallées d'Andorre relevaient dans l'ensemble, il faut bien le dire, moins de la science juridique, que du folklorique ou de l'information touristique" (la condition juridique des Vallées d'Andorre, opus cit. Pàg. VII). Últimament s'ha trencat aquesta tradició poc conforme amb la feina seriosa jurista i s'han fet treballs molt apreciables, que estudien les institucions andorranes, situant-les en son context i perspectiva històriques i confrontant-les amb la realitat actual. Tractant-se d'Andorra, cal fer referència a la seva formació històrica, perquè els trets característics d'aquesta comunitat política han sigut dibuixats per una sèrie de fets històrics. Entre altre autors, vegi's ROUSSEAU, Ch.; Droit international public, t. II, Paris 1974, pàg. 347; VELLAS, P., Les États exigus en droit international public, RGDI, 1954, pàg. 564.

36. Llegim a BELINGUIER, opus cit., pàg. 156. "Il est évident que dans le cas de l'Andorre, le Président de la République française qui est le seul des deux coprinces à détenir la personnalité internationale, est le seul habilité à signer des traités engageant les Vallées".

37. A França, la doctrina ha sostingut la partició de competències: el President de la República francesa exerciria l'autoritat temporal, i el Bisbe d'Urgell estaria solament investit de les atribucions d'ordre espiritual. L'esmentada tesi ha sigut impugnada. En una carta que el Bisbe Ramon Malla, envià, amb data de 8 agost 1970, al Ministeri d'Afers Estrangers, deia que, per causa d'algunes insinuacions de la part francesa, proclamava que "l'exclusivitat de l'exercici de la potestat religiosa per part del Bisbe, no pot interpretar-se com a contrapartida de l'exclusivitat en la representació diplomàtica per part del Copríncep francès. La jurisdicció temporal, en la que el Bisbe té plena igualtat, és d'ordre diferent a la jurisdicció religiosa" (Arxiu DMU, nº711137).

38. Deia Odent, Comissari del Govern francès en el cas Radiodiffusion française c. Société de gérance et de publicité du poste de radiodiffusion "Radio Andorre", que les Valls, per causa de que no són un Estat ni tenen estatut internacional, no podien concertar amb França un tractat o una convenció "comme il en existe, per exemple, entre la France et la Principauté de Monaco" (Kiss, Répertoire de la pratique française en matière de Droit international public, t. II, Paris 1966, pàg. 474). Algunes sentències franceses afirmen que Andorra no és un país estranger. Així en el cas Vives de 12 maig 1859 la Chambre criminelle afirma que els drets exercits per França a Andorra "en permettent pas de considérer son territoire comme étranger" (S: 1859, 1975). En el mateix sentit vegi's la sentència de 22 novembre 1905 del Tribunal correctionnel de Toulouse (Ibidem, 1906, 2, 286), sentències de 23 juliol 1952 i 18 octubre 1962 del Tribunal de Montpellier (JCP, 1953, II, 7739; Clunet 1963, pàg. 758), sentència de 27 gener 1969 del Tribunal de Grande Instance de Paris (Clunet, 1970, pàg. 298). Altres vegades es diu el contrari, i d'aquí es dedueix que entra en les previsions de l'art. 4 del Codi civil francès, segons el què l'estranger, inclòs el no resident a França, pot ésser demandat davant de Tribunals francesos per obligacions concretes en país estranger amb francesos. Vegi's, en aquest sentit mateix, la sentència de 10 novembre 1967 de la Cour d'Appel de dijón (Gaz. Pal., 1968, I, Pàg.231) i sentència de 26 novembre 1954 del Tribunal Administratif de Toulouse (Ibidem, 1955, I, pàg.252). En canvi, en el cas Elsen et cie, la Patrimoine c. consorts Bouillot la Cour de Cassation, diu, en sentència de 6 gener 1971, que no és aplicable l'esmentat artícle. Per a decidir que les sentències donades a Andorra no poden ésser considerades com provinents de jurisdiccions estrangere, diu: "si les Vallées d'Andorre jouissent de certains privilèges et franchises et ont une organisation judiciaire distincte de celle de la France, elles en constituent ni un État, ni une personne de droit

És precisament França qui té la responsabilitat internacional³⁹ d'Andorra qui compromet amb la seva firma a l'esmentat territori, i d'aquí que els Estats protestin davant del Govern francès pel no compliment de disposicions per part d'Andorra.⁴⁰

Part d'aquestes afirmacions està basada, doncs, en la hipòtesi de que el Copríncep francès per ser President de la República francesa, gaudeix de personalitat internacional, mentres que el Copríncep episcopal, per ésser Bisbe d'una Diòcesi espanyola i del territori andorrà, no té tal qualitat.⁴¹ Tal idea no és exacta, perquè solament gaudeixen de personalitat jurídica internacional els subjectes de Dret internacional. Qui gaudeix de tal personalitat, és l'Estat francès. El Cap de l'Estat és un òrgan de representació exterior de França, i, com a tal, no té representació internacional; solament gaudeix d'existència internacional, en quant és òrgan de l'Estat francès.

En alguna ocasió s'ha dit que França, al firmar les Convencions internacionals, comprometia també a Andorra.⁴² *Sibert*, diu textualment: "L'Andorre est un fief sans existence internationale... D'autre part les Andorrans no sont pas, en France, considérés comme des étrangers. D'où ces conséquences: a) par sa signature, la France engage le territoire andorran comme le sien propre..."⁴³ cosa ens portaria a la conclusió de tots els Tractats firmats i ratificats per França serien aplicables al Principat.⁴⁴

Sembla que una solució més adequada consistiria en dir que tot Tractat del que França fos part contractant, obligaria al Principat, si hagués sigut conclòs

*internacional; que l'État français y exerçant les droits qui lui sont dévolus et singulièrement celui de la justice qu'il partage avec l'évêque d'Urgel..." (Rev. Crit., 1971, pág. 553). Hi ha el mateix raonament a la sentència *Elsen et Cie. Le Patrimoine c. Boudet* per a dir que les decisions preses a Andorra no poden ésser considerables com pronunciades en nom d'una sobirania estrangera. Les afirmacions dels esmentats considerants foren el motiu d'una nota de l'Ambaixada d'Espanya a París, dirigida al Ministeri d'Afers Estrangers francès, i d'ella en triem el següent: "El Gobierno español no puede por menos de expresar su sorpresa por la afirmación sentada en el considerado transcrito, ya que ha sido y es doctrina tradicional ampliamente reconocida por la jurisprudencia y por el Gobierno francés, que el Estado francés no tiene Jurisdicción sobre los Valles de Andorra, los cuales forman una entidad distinta y deferenciada de la República francesa". La resposta francesa es limità a afirmar que "l'attention du Président de la République, Coprince d'Andorre, a été appelée, en son temps, par la rédaction de l'arrêt de la Cour de Cassation, en date 6 janvier, auquel fait allusion la note de l'Ambassade" i a confirmar que les Valles d'Andorra estaven posades sota la sobirania personal i exclusiva dels dos Coprínceps (Nota de l'Ambaixada espanyola, núm. 175, del 4 juny 1971 i contestació del Ministeri d'Afers Estrangers francès de 15 juny, Arxiu DMU, n.º 711191-96).*

39. Vegi's la sentència de la *Cour d'Appel de Montpellier* de 18 octubre 1962 en el cas *Boedecker et Ronski* (RGDI, 1963, pág. 936 ss.).

40. D'entre les conclusions del Comissari del Govern francès, *Odent*, es l'esmentat cas de *Ràdio Andorra*, en triem el següent. "Et comme la mitre d'Urgel, l'autre suzerain, n'a pas davantage que le territoire d'Andorre d'existence internationale, il s'ensuit nécessairement que la France, et la France seule, a la responsabilité internationale des Vallées d'Andorre. C'est bien à la France d'ailleurs que se plaindrent les États dont les stations étaient brouillées par les émissions irrégulières de Radio-Andorre. En contrepartie de cette responsabilité qui incombe au Gouvernement français, il faut bien lui reconnaître le pouvoir juridique de prescrire les mesures nécessaires pour contraindre les autorités andorranes à respecter les réglementations internationales qui sont obligatoires dans les Vallées d'Andorre dès lors qu'elles le sont pour la France. Sur le plan international, la France engage par sa signature le territoire d'Andorre comme le sien propre, puisque ce n'est pas territoire étranger. Certes, sur le territoire spécifiquement français, les traités diplomatiques régulièrement ratifiés en sont opposables aux personnes physiques ou morales qu'à condition d'avoir été publiés..." (KISS, opus cit., pág. 474). Vegi's també la contestació del *Ministre d'Afers Estrangers francès* a la pregunta de *Michel Debré* en el sentit de que França és responsable "de la Principauté devant les Puissances" (*J.O., Débats parlementaires, Conseil de la République*, 1953, p. 2129).

41. Vegi's la intervenció del representant del Copríncep francès en la Conferència de Ginebra de 1971 per a la Protecció de Fonogrames (*Unesco - Ompi - Phon. 2/34*, pág. 2).

pel President de la República en sa qualitat de Copríncep d'Andorra,⁴⁵ però tal afirmació presuposaria la competència exclusiva del Copríncep francès en matèria de Tractats internacionals.

L'atribució, per part de França, del monopoli, en aquesta matèria, ha motivat protestes per part d'Espanya i de la Mitra. Cal dir que França s'ha queixat de les iniciatives espanyoles al firmar Convenis internacionals representant al Copríncep Episcopal com després veurem.⁴⁶

B. Celebració de tractats i assistència d'Andorra a Conferències Internacionals

Un examen de la pràctica andorrana en qüestió andorrana d'acords internacionals, ensenya que, en algunes ocasions, hi ha actuacions en forma paral·lela i concurrent per part dels Coprínceps; altres vegades, el francès ha intervingut de manera exclusiva arrogant-se el dret de la representació internacional del Principat. En èpoques més recents s'ha evolucionat de manera progressiva envers formes d'actuació conjunta. També hi ha acords firmats pel Síndic, unes vegades en nom del Consell General i altres en nom dels dos Coprínceps. Això vol dir que hi ha hagut tentatives per part del Consell General d'arrogar-se la representació internacional.

Creiem oportú d'exposar a grans trets, els principals acords internacionals firmats en nom d'Andorra i la problemàtica que ha suscitat la participació dels representants dels Coprínceps en Conferències internacionals.⁴⁷ Si bé és petit el nombre d'acords internacionals en els què Andorra hi és part, no obstant, es preveu més activitat, en aquest punt, en un futur proper.

42. Vegi's conclusions d'Odent en la nota 12.

43. *Traité de Droit international public, Paris 1951, t. I, pàg. 158.*

44. *Amb la institució del Mercat Comú Europeu sorgí la pregunta de si la firma francesa comprometida a les Valls d'Andorra. L'art. 227, 4rt., del Tractat de Roma, diu: "les dispositions du présent traité s'appliquent aux territoires européens dont un État membre assume les relations extérieures". Els comentaristes opinaven que, en realitat, no hi havia raó suficient per a justificar "l'estensione automatica dei trattati stipulati dagli Stati maggiori"; de totes maneres, persistia el dubte. Així, COCCO, deia: "Per le Valli di Andorra, dati i particolari che intercorrono fra questo territorio... e la Repubblica francese potrebbe anche sostenere l'estensione del Trattato; senovhè per le Valli di Andorra sembra che il Trattato no sia stato in pratica considerato in vigore" (Trattato istitutivo della Comunità Economica Europea, Commentario, vol. III, Milano, 1965, pàgs. 1661-1662). El problema fou paltejat oficialment per l'Ambaixada de la República Federal Alemanya, en una carta dirigida al Minsitleri d'Afers Estrangers francès, el dia 11 agost 1965. La Rep. Fed. Al., tenint en compte l'art. 227, 4rt., del Tractat de Roma, preguntava si el territori d'Andorra formava part de la CEE: França gigué que, segons el propi parer, Andorra no entrava dins de la CEE per dues raons: primer, pel seu règim duaner; i segon, per l'estatut d'Andorra. Cal recordar, en aquest punt, que el Consell de la Comunitat ha excòs a Andorra dels territoris duaners de la Comunitat Econòmica Europea (Cfr. Règlement 1496/68 del Consell de la CEE del dia 27 de setembre, a Journal Officiel des Communités européennes, 28 set. 1968, nº.238, pàg. 1).*

45. En aquest sentit BELINGUIER, opus cit., pàg.158.

46. Sobre la doctrina espanyola, direm que entre el autors que admeten que el Bisbe d'Urgell històricament és l'únic sobirà, n'hi ha que sembla que tenen dubtes sobre la seva representació internacional. Així, TRIAS, J. De Dios, opus cit., pàg.22 i ss.; RIOS, F. de los, opus cit., pàg.58; VIDAL Y GUITART, opus cit., pàgs.220 i ss. Tampoc hi ha seguretat entre els qui afirmen que la sobirania pertany a Espanya i que el Bisbe és son representant a les Valls, cfr. MIRET I SANS, Noves i documents inèdits sobre la família senyorial de Caboet i la qüestió d'Andorra, Barcelona 1918.

47. La doctrina, fins ara, no n'ha fet gaire cas. No obstant, CASANOVAS, O.; Andorra davant el Dret internacional, conferència pronunciada el 4 setembre 1972 en les "Primeres Jornades d'Estudis andorrans"(inèdita), parla de la pràctica andorrana existent fins a la data en matèria de conclusió d'acords internacionals.

L'examen que farem servirà per a veure els principals acords existents, la intervenció de les Delegacions, especialment francesa i espanyola, en les Conferències internacionals, i, ademés, serà útil per a conèixer una sèrie de documents que potser no són molt coneguts.

a. Actuacions del Consell General de les Valls

El Consell General de les Valls, és, fonamentalment, un òrgan administratiu que actua sota el control dels Coprínceps. Si bé és veritat que ells han delegat en el Consell, de manera tàcita o expressa, part de llurs atribucions, hi ha hagut en el transcurs de la història, tentatives per a obtenir un augment de poders en el pla intern i algunes iniciatives per a atribuir-se la representació exterior del Principat. Vegem els casos més característics en aquest últim aspecte, deixant de banda alguns fets i incidents, com l'anada d'una delegació per a representar al Consell en la Coronació del Rei Alfons XIII d'Espanya,⁴⁸ i la designació d'un comissari general d'Andorra, feta pel Síndic, en ocasió de l'Exposició Universal de Brusel·les de l'any 1958.

a'. Convenis hispano-andorrans del segle XIX

El dia 22 de desembre de 1834 fou escrit un acord entre el Síndic General de les Valls i el Comissionat Especial del Govern d'Isabel II. Es denomina "Acuerdo de las Autoridades de los Valles de Andorra en virtud de reclamación del Capitán General de Cataluña" i consta de nou articles, pels que els andorrans es comprometen a no ajudar de cap manera els enemics de la Reina.⁴⁹ L'acord esmentat no es complí per la solidaritat del poble andorrà amb el carlisme. El Capità General de Catalunya féu vàries protestes en contra de la conducta dels andorrans i calgué assegurar el compliment de l'acordat per medi del Conveni de 17 de juny de 1841, suscrit pel Síndic Procurador General, Don Josep Picart, i el Tinent de la Plaça d'Urgell, Don Bonifaci Ulrich.⁵⁰

Les esmentades actuacions provocaren les protestes del Ministre francès de l'Interior. En carta de 6 d'agost de 1841, dirigida al Prefecte de l'Ariège, es deia que els convenis constituïen un atemptat contra els drets del Rei i del Bisbe d'Urgell, així com a la independència i neutralitat del país.⁵¹

48. ASTRAUDO, *Les petits États d'Europe: Andorre, son histoire, sa constitution et son statut international*, Paris, 1932.

49. FERRATER, E. DE, *Código de Derecho internacional*, t. I, Barcelona 1846, pgs. 512-513.

50. El Conveni preveia el nomenament fet pel Capità de Catalunya d'un Comissionat Especial, qui "residiendo en los Valles de Andorra pueda reclamar cuanto crea conducente a los intereses nacionales, contribuyendo también con su presencia y buenos oficios a estrechar las relaciones de los españoles con los andorranos"(art.2). De totes maneres, en l'"Adición" es deia que les forces espanyoles que entressin en territori andorrà "en el acto de perseguir sobre la frontera a malvados, como asesinos, ladrones, conspiradores y perturbadores del orden y sosiego público sin necesidad de perder tiempo en recurrir ante el comisionado especial..." "obtinieron el auxilio de las autoridades locales "con tal que no se excedan en pretensiones ni hechos que puedan comprometer los privilegios e independencia de la Andorra y los derechos que sobre ella tienen los copríncipes" (Ibidem, pàgs. 515-516.

51. Cf. Archives département Ariège, 1 Z 26 citat per BELINGUIER, opus cit., pg.58. Es pot consultar per que fa el cas, el llibre de BOUGY, *Andorre és Saint-Marin, les plus anciennes républiques d'Europe*, Paris 1851.

El Consell ha intentat també negociar Tractats comercials. Així, consta l'existència del Conveni de 15 de novembre de 1850, que regula el comerç amb Espanya i que tracta d'acabar el contraban entre ambdós països. Fou firmat pel Governador de Lleida, però no obtingué ratificació.⁵² L'any 1867 el Síndic Baró de Sanaller celebrà dos Acords sobre exportació de productes andorrans a França i Espanya. En el primer intervingué el Marquès de Moustiers i en el segon Lorenzo Arrazola.⁵³ Finalment, en el segle XIX, esmentem el Conveni de Fronteres de 12 d'agost de 1863, que és la culminació dels treballs d'una comissió hispano-andorrana constituïda l'any 1856. Fou firmat pel Consell, però sense intervenció dels Coprínceps, per lo que França no l'ha considerat vàlid.⁵⁴

b'. Segona Conferència de l'Opi de la Societat de les Nacions. Ginebra, 19 de febrer de 1925.

L'any 1925 el Secretari General de la Societat de Nacions dirigí una invitació al Consell General de les Valls per a que Andorra s'adherís a la Convenció de la Segona Conferència de l'Opi de 19 de febrer de 1925. El Síndic General, sense coneixement ni aprovació dels Coprínceps, intenta formalitzar l'esmentada adhesió mitjançant notificació cursada al Secretari General. Tal iniciativa provocà la reacció de França. El Ministeri d'afers Estrangers es dirigí a la S. de N., manifestant que calia considerar nul·la la referida adhesió, ja que el Síndic era incompetent per a realitzar actes de tal mena. Es deia, ademés, que, com que Andorra no era pròpiament un Estat, corresponia a l'Estat francès el prendre les mesures que calgués per a l'aplicació de l'esmentada Convenció, i pregava que totes les comunicacions, es l'esdevenidor, es dirigissin al Departament francès.

El Secretari General de la S. de N., rebé també una protesta d'Espanya, en la què s'invocaven els drets de sobirania que compartien el Bisbe d'Urgell i França, per lo que resultava indispensable la redacció d'un acord sobre la representació exterior d'Andorra.⁵⁵

52. VIDAL Y GUITART; *Instituciones políticas y sociales de Andorra*, Madrid 1949, pgs. 360 i ss.

53. Cfr. AMIGÓ-MORELL, *sis-cents noranta-tres anys després*, Andorra, 1971, pg. 103; OLIVART, M. DE, *Colección de los Tratados, Convenios y Documentos internacionales*, vol. IV. Madrid 1895, pgs. 379-382.

54. Cfr. VIDAL I GUITART, *opus cit.* Pàgs. 19 i ss. Segons BLADÉ, *la delimitació està feta conforme als documents històrics (Mémoire sur les limites de l'Espagne et de la Vallée d'Andorre, a Études géographiques sur la Vallée d'Andorre, Paris 1875, pàgs. 36 i ss.) No serà sober el recordar aquí que Andorra no ha participat en Tractats que li poden interessar tal com el dels Pirineus de 7 de novembre de 1659.*

55. Cfr. ROUSSEAU, *le territoire de la France, Cours de Doctorat, 1960-61*, pàgs. 281-309. Taambé hi ha nota francesa al Secretari General de la S. de N. de 15 febrer 1926, i nota espanyola de 30 abril del mateix any (Arxiu DMU, n. 11065-66).

b. *Actuacions en nom dels Coprínceps.*

a'. *Andorra i la U.P.U.*

Andorra forma part del territori de la Unió Postal Universal. En virtut de l'art. 9, lletra e) del conveni Postal Universal de Londres de 28 de juny de 1929, les Valls d'Andorra es consideren com pertanyents a la Unió Postal Universal "como servicios por la Administración de correos española y la Administración de correos francesa". Aquesta dual administració fou organitzada minuciosament mitjançant l'acord hispano-francès de 28 de juny de 1930.⁵⁶ L'Administració espanyola actuà amb el previ coneixement i expressa aprovació de la Mitra; la francesa actuà en nom del Copríncep francès.⁵⁷

b'. *Resolució VI de la conferència Monetària i Financera de Bretton Woods.*

Andorra se solidaritzà amb la Resolució VI de la Conferència de Bretton Woods, declarant el bloqueig al béns pertanyents a súbdits de l'Eix situats en son territori.

L'Instrument utilitzat per a aconseguir tal objectiu, fou de caràcter intern, no internacional. El Decret de 20 de desembre de 1945, subscrit pels dos Veguers francès i episcopal,⁵⁸ transformà en dret intern l'esmentada Resolució per lo que aquí podem parlar d'un supòsit de recepció.

L'interès del Ministre d'Afers Estrangers francès per a obtenir l'adhesió de la Mitra quedà patent en la carta que envià al Veguer francès, George Degrand, el dia 20 de novembre de 1945. S'afirmava que l'adhesió d'Andorra a l'esmentada resolució era convenient des del punt de vista de la Comunitat internacional, per a evitar retrets en el futur.⁵⁹

56. Arreglo sobre la organización del servicio postal en los Valles de Andorra, Gaceta de Madrid, 7 agost 1930.

57. Cal destacar la fórmula usada en la Real Orden del Minsitre de la Governació autoritzant al Director General de Comunicacions per a la firma de l'Acord: "S. M. el Rey (q.D.g.) conformándose con lo propuesto por esa Dirección General y previo conocimiento y expresa aprobación del Ilmo. Sr. Obispo de Urgel, Copríncipe de los Valles de Andorra, ha tenido a bien autorizar a V.I. para firmar, en nombre de la administración española, los ejemplares definitivos del Acuerdo hispano-francés relativo a la coparticipación y ejecución del servicio de Correos en aquellos Valles. Se ha servido, asimismo, S. M. autorizar a V. I. para que adopte cuantas disposiciones requiera la aplicación del aludido, así como para fijar, de mutua conformidad con la Administración francesa, la fecha en que dicho Acuerdo deba entrar en vigor" (Arxiu DMU, diversos).

58. "Decret: Bloqueig de béns en Andorra perteneixents a s'bdits de l'Eje o de països que han estat ocupats per l'Eje" (Arxiu DMU, n. 721030).

59. El text tenia en compte la posició del Copríncep francès davant de la Comunitat internacional: "Le Co-Prince français en saurait, en effet, courir le risque de se voir un jour reprocher par l'opinion internationale d'avoir laissé subsister dans les Vallées des chances de refuge pour les avoirs suspects... J'attacherais du prix à ce que la brèche qu'en apparence tout au moins, la position spéciale de l'Andorre laisse subsister dans le système de Bretton Woods fut comblée sans aucun retards". El que resultava incorrecte era el plantejament sobre qui podia comprometre internacionalment al Principat: "Encore qu'il s'agisse d'une mesure de guerre que le Co-prince français serait qualifié pour prendre seul, je en verrais pas d'inconvénient à ce que par égard pour la Mitre, cette mesure revetît la forme d'un signé par les deux Viguiers"(Arxiu DMU, n. 721036).

c'. Convenció *Universal sobre Drets d'Autor*, 6 de setembre de 1952.

L'Organització de les Nacions Unides per a l'educació, la ciència i la cultura és un dels Organismes especialitzats, que, des de la conferència sobre Drets d'Autor de 1952, ha cursat, regularment, invitacions a Andorra per a assistir a les reunions internacionals convocades sota els seus auspicis. No obstant, el procediment empleat per la *Unesco* (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) ha variat notòriament, com a conseqüència de les protestes fetes pel Copríncep episcopal i pel Govern espanyol.

La invitació corresponent al Principat per a la Conferència de Ginebra, solament fou dirigida al President de la República francesa.⁶⁰ La protesta del govern Espanyol quedà clara en una carta de l'Ambaixador d'Espanya a París al director General de la *Unesco*.⁶¹

El Delegat francès en la Conferència no estava en possessió de plenipotència del Cap de l'Estat francès com a Copríncep d'Andorra. La Mitra tampoc havia enviat delegats. No obstant, el Delegat del Govern francès i el Delegat del Govern espanyol, subscrigueren el Tractat i els Annexes en nom "d'Andorra"⁶² i del Copríncep episcopal⁶³ respectivament, malgrat que cap dels dos tenia poders donats en bona i deguda forma. Per part de la Mitra, el defecte fou subsanat al proveir de poders a l'Ambaixador d'Espanya a París. D'aquesta manera, el 30 de desembre de 1952, fou dipositat l'instrument de ratificació de la Convenció i dels Protocols, 2 i 3 en nom del bisbe d'Urgell.⁶⁴

El Ministre d'Afers Estrangers francès, Maurice Schuman, per carta dirigida al director General de la *Unesco*, de data 17 de gener 1953, reafirmà els drets exclusius del copríncep francès en matèria de Tractats internacionals i recusà la ratificació feta en nom del Copríncep episcopal.⁶⁵

60. Equivocadament fou dirigida al Prefecte dels Baixos Pirineus per medi del Ministeri d'Afers Estrangers francès (Arxiu DMU, n. 722020).

61. El text de la carta, de data 10 de setembre de 1952, deia: "Al cursarse por ese Organismo de su digna presidencia las invitaciones para asistir a la Conferencia sobre Derechos de Autor que ha tenido lugar recientemente en Ginebra, la correspondiente al Principado de Andorra fue dirigida tan sólo al S. Presidente de la República francesa. Me permito llamar su atención sobre esta anomalía, incompatible con el Estatuto del mencionado Principado, va que la soberanía del mismo corresponde, en calidad de Copríncipes, tanto al Jefe del Estado francés como al Obispo de la Seo de Urgel. Para evitar en el futuro esta irregularidad, mucho habría del agradecerle que las eventuales invitaciones que, para Congresos o conferencias, curse la Unesco al Principado de Andorra, vayan dirigidas a uno y otro Copríncipes Soberanos" (Ibidem, n.º. 722015).

62. El Delegat de la República francesa, firmà, en nom d'Andorra, abans de la clausura solemne de la Conferència, al·legant raons d'urgència per a tornar a París. El fet motivà una protesta per part de l'Ambaixada d'Espanya a París, davant del Ministeri d'Afers Estrangers. La carta, datada el 10 de setembre de 1952, diu, entre altres coses, que "el hecho revela una vez más que los representantes de la República francesa en las distintas conferencias internacionales, olvidando la verdadera situación jurídica, se vienen atribuyendo la representación exclusiva de Andorra" (Ibidem, n.º. 722017). Cfr. també la Nota verbal del Ministeri d'Afers Estrangers a l'Ambaixada d'Espanya a París (Ibidem, n.º. 722018).

63. El Delegat espanyol, veient l'actuació del Delegat francès, considerà procedent subscriure el conveni en representació del Copríncep episcopal (Ibidem, n.º. 722020).

64. El Bisbe d'Urgell, en carta dirigida al Ministre d'Afers Estrangers, de data 4 d'octubre de 1952, deia: "En cuanto a los acuerdos en sí, apruebo, después de examinarlos detenidamente, los firmados por España en mi nombre, como Co-Príncipe de Andorra, y autorizo a ese Ministerio para que, también en mi nombre, los ratifique oportunamente" (Ibidem. N.º. 722022). El Protocol referent a refugiats i apàtrides no fou firmat.

Pocs dies després el Delegat Permanent de França a la *Unesco* deposità l'instrument de ratificació al Conveni i Protocols 1, 2 i 3, en nom del Copríncep francès.

Algunes afirmacions de la carta de Schumann foren rebatudes pel Bisbe d'Urgell en carta dirigida al Director General de la *Unesco* el dia 10 de març de 1953. La posició de la Mitra era clara en la que fa a l'exigència de coparticipació en la firma i ratificació de Tractats internacionals fet en nom d'Andorra.⁶⁵

La *Unesco* considerarà que, depositat l'instrument de ratificació per part dels Coprínceps, Andorra havia d'ésser considerada com a part en la Convenció. El text de la ratificació fou tramès als Estats interessats, per carta datada a 25 de juliol de 1953.

Aquí se'ns planteja un problema. Consisteix en saber, si, a partir del 16 de setembre de 1955, data de l'entrada en vigor de la Convenció per a Andorra, està vigent el Protocol número 1, ja que el Copríncep francès ratificà el Conveni i els tres Protocols; en canvi, el Copríncep episcopal no ratificà el Protocol número 1. Sembla que la resposta ha d'ésser negativa.⁶⁷

d'. *Conveni sobre Protecció de Béns Culturals en cas de conflicte armat. La Haia, 1954.*

El Bisbe d'Urgell rebé de la *Unesco*, a través de l'Ambaixada d'Espanya a París, la invitació per a participar en la Conferència que es celebraria a la Haia en el maig de 1954 amb el fi de redactar un conveni sobre Protecció de Béns Culturals en cas de conflicte armat.⁶⁸ El Copríncep episcopal acceptà l'esmentada invitació i nomenà com a propi representant a l'Ambaixador d'Espanya a La Haia,

65. "...Il appartient donc au seul Président de la République, Co-Prince d'Andorre, de signer ou de ratifier les conventions internationales applicables au territoire andorran. Le gouvernement espagnol, qui n'a aucun titre dans les affaires d'Andorre, en peut au surplus se voir déléguer par l'Evêque d'Urgel des pouvoirs qui n'appartiennent pas à ce dernier" (ibidem, n.º 722025). També fou enviada Nota a l'ambaixada d'Espanya a París (ibidem n.º 722028).

66. "Precisamente los antecedentes históricos a que se refiere el señor Schumann en su carta, y el primero de ellos los "pariatges" de 1278, son el fundamento jurídico de la condición inalienable de soberanía que me permite, como Copríncipe de Andorra, participar en Acuerdos internacionales con los mismos títulos, por lo menos, que el señor Presidente de la República francesa. Como Soberano, y en uso de las facultades correspondientes de representación, ha considerado oportuno dar mandato al Gobierno español, y por el a su embajador en París, para ratificar los Acuerdos sobre Derechos de Autor, firmados en Ginebra el día 6 de setiembre de 1952. Por ello estimo, a pesar de la carta del señor Schumann, que ese alto organismo puede tan sólo considerar perfecta la ratificación de dichos Acuerdos Internacionales cuando concurren las ratificaciones de los dos Copríncipes. Sin esta coincidencia los Acuerdos Internacionales podrían no ser aplicables a Andorra" (ibidem, n.º 761014).

67. En l'anex a l'obra de ZWEIFGERT KROPHOLLER, *Sources de droit uniforme international, sobre l'estat de firmes i ratificacions, consta que a Andorra estan vigents el Conveni i els tres Protocols. També, la Carta circular de la Unesco (CL 1052), de data 11 de juliol de 1955, diu: "De acuerdo a su párrafo 2. b), el Protocolo anexo número 1 relativo a la protección de las obras de personas apátridas y refugiados, entrará en vigor el mismo día para los Estados siguientes: República Federal Alemana, Andorra, Camboja, costa Rica, EE.UU., Haití, Israel, Laos, Mónica y Liechtenstein" (Arxiu DMU, n.º 722035). Cfr. també *Droit d'auteur, gener 1967*. Vegi's no obstant, el Document CL 1409, on es diu que en la primera línia de la columna: "Dépósito del instrumento", s'expressa la data corresponent al dipòsit de l'instrument de ratificació de la Convenció i dels Protocols 2 i 3, efectuat per l'Ambaixador d'Espanya, en nom del Bisbe d'Urgell en sa qualitat de Copríncep d'Andorra; en la segona línia es veu corresponent al dipòsit de l'instrument de ratificació de la Convenció i dels Protocols 1, 2 i 3, efectuada pel Delegat Permanent de França a la Unesco, en nom del President de la República Francesa en sa qualitat de Copríncep d'Andorra (Arxiu DMU, n.º 722235). El text del Conveni le Ginebra de 6 de setembre de 1952 es pot veure a *Rec. ONU*, vol.216, pàgs. 135 i ss.*

entregant-li la corresponent plenipotència per a firmar l'instrument internacional⁶⁹ Don Josep Teixidor i Sánchez firmà l'Acta final de la Conferència i el Conveni, en nom del Principat civil de la Mitra, el dia 14 de maig de 1954.

L'actuació de l'Ambaixador espanyol, que no fou motiu d'objeccions a la Haia,⁷⁰ provocà més tard la protesta de França. Fou Robert Valeur, de la Direcció de Relacions Culturals del Ministeri d'afers Estrangers francès, qui, per carta dirigida al Director General de la *Unesco*, digué que era considerada nul·la la firma posada pel Cap de la Delegació espanyola en nom de la Mitra.⁷¹ Ben aviat arribà la resposta del Bisbe d'Urgell, rebutant l'argumentació francesa.⁷² Per la seva part, França féu una declaració sobre aquest punt en el moment del dipòsit de l'instrument de ratificació.⁷³

La Conferència està en vigor a Andorra, perquè fou suscrita per ambdós Coprínceps, encara que ho feren per medi d'actuacions paral·leles, sense acord previ.⁷⁴

e'. Conferència de Revisió de la Convenció Universal sobre Drets d'Autor. París, juliol de 1971.

El Director General de la *Unesco*, seguint les indicacions del Comitè intergovernamental, reunit el setembre de 1970, invità a la Conferència de Revisió a ambdós Coprínceps, invitació que fou acceptada.⁷⁵

En aquesta Conferència, un cop més, es posaren de manifest, davant de la Comunitat internacional, les diferències que existien entre els Coprínceps sobre la personalitat internacional i la representació exterior d'Andorra, encara que cal destacar algunes novetats comparant-ho amb anteriors reunions internacionals.

Per primera vegada el Copríncep Episcopal envià representants personals, en comptes de delegar en diplomàtics espanyols. Els senyors Nemesi Marquès i Oste, i Lluís Serdà i Prat, depositaren els poders firmats pel Bisbe, a la Secretaria de la Conferència, la que els entregà la documentació, les insígnies i el "laissez passer".⁷⁶

68. Vegi's carta del Director General interí Pierre Auger, de 12 febrer 1954 (Arxiu DMU, n.º. 723146).

69. *Ibidem*, n.º. 723007.

70. Cfr. Carta del Sr. Teixidor al Bisbe Ramon Iglesias, de 17 maig 1954 (*Ibidem*, n.º. 721010).

71. Carta de 5 agost 1954. Compari's la semblança amb la carta del Sr. Schumann de 17 gener 1953 (*Ibidem*, n.º. 722025).

72. Carta de 6 desembre 1954 al Director General de la *Unesco*. Entre els diversos paràgrafs, triem el següent: "Que el alto Organismo que Ud. dignamente dirige, no podrá en su día considerar perfecta la ratificación de ese Convenio, si no concurren las ratificaciones de los dos Copríncipes. Sin esta coincidencia, ese Acuerdo internacional podría no ser aplicable en Andorra, por juego de las normas jurídico-constitucionales internas" (*Ibidem*, Diversos, internacional).

73. J. O., 25 octubre 1960, pàg. 9646.

74. Text del Conveni de 14 maig 1954 a Rec. ONU, vol. 249, pàg. 215 i ss.

75. La invitació fou cursada al Bisbe d'Urgell per medi de l'Ambaixada espanyola, de 19 març 1971, i del Ministeri d'Affers Estrangers, de 16 abril 1971 (Arxiu DMU, n.º. 731012-12).

76. El nomenament dels Delegats recaigué en les dues persones esmentades, però els plens poders per a firmar la convenció foren donats a don Nemesi Marquès (*Ibidem*, n.º. 731018).

La Delegació francesa impugnà els poders donats pel Copríncep episcopal, considerant-los nuls de ple dret. La Delegació episcopal i el Delegat d'Espanya no admeteren el criteri referit i al·legaren raons doctrinals i pràctiques en favor de la representació del Copríncep episcopal. Intervingué novament la Delegació francesa i volgué matisar el que havia dit, afirmant que la representació d'Andorra, per a ésser vàlida, havia de tenir l'aval dels dos Coprínceps, i, així arribà a admetre la plena igualtat dels dos Coprínceps en l'esfera internacional.⁷⁷

El President de la Comissió de verificació de poders, en l'informe presentat a la Conferència, exposà les discussions sobre les credencials presentades en nom d'Andorra i afirmà que la Comissió no estava en condicions de formular una recomanació en el que a les credencials esmentades. També expressava el desig de que les autoritats interessades es possessin d'acord per a trobar una solució abans de l'acabament dels treballs de la Conferència i declarava aplicable, en l'interval, l'article 4 del Reglament Provisional, que feia referència a la participació provisional en la Conferència.⁷⁸

La invitació dirigida a les parts interessades per tal que es possessin d'acord, fou ben acollida, i es donaren els primers passos pel que fa al cas, però no s'arribarà a un resultat positiu i ambdues s'abstingueren de firmar l'acord preparat en la conferència.

f. Conferència sobre Protecció de Fonogrames, Ginebra, 1971.

Talment com a ocasions anteriors, fou cursada una invitació als Coprínceps per part de les Organitzacions que convocaren la Conferència sobre Protecció de Fonogrames.⁷⁹ El Bisbe, reprent una pràctica, interrompuda en la Conferència sobre Revisió de Drets d'Autor, es féu representar per diplomàtics espanyols.⁸⁰

Per part del Copríncep francès, veiem una nova modalitat de procediment. El President, Georges Pompidou, designà a l'Ambaixador Lament com a Delegat de França i d'Andorra, emetent dues credencials, és a dir, una com a Cap de l'Estat francès i una altra com a Copríncep d'Andorra. Els textos de les credencials eren diferents, però feien part d'un mateix instrument.

77. *La Delegació episcopal es mostrà satisfeta per les paraules del Delegat francès "porque ello suponía admitir el derecho del Obispo de hacerse representar; que era la primera vez que oía admitir por Francia el derecho de representación a favor del Copríncipe episcopal. No obstante quería remarcar que ciertamente para ser eficaz una convención internacional en Andorra, era necesario que los dos Copríncipes actuaran conjuntamente. Pero que para actuar en la Conferencia, podrian hacerlo conjuntamente o por separado enviando cada uno su propia representación" (Ibidem, nº. 731023-52).*

78. *"Toda delegación cuya admisión suscite oposición, participará provisionalmente en la Conferencia con los mismos derechos que las demás delegaciones, hasta que la Conferencia se haya pronunciado al respecto, después de haber oído el informe de la Comisión de la verificación de poderes".*

79. *La Conferència es celebrà a Ginebra els dies 18 a 21 d'octubre de 1971, sota els auspicis de la Unesco i de l'Organització Mundial de la Propietat Intelectual.*

80. *Els noms dels Delegats de la Mitra, són: Don Enrique Varela, Marqués de Añón, y don Roberto Bermúdez (Arxlu DMU, nº. 741022-27; 741041-45).*

Davant del Comit  de verificació de poders, es tornà a plantejar la q estiu dels poders presentats en nom d'Andorra, però aquest cop hi hagué impugnació recíproca per part de les Delegacions dels Coprínceps.

El Delegat del Copríncep franc s, bas  sa tesis en arguments vells. Deia, en síntesi, que les Valls d'Andorra no podien estar representades en una Conferència internacional, perquè no constituïen un Estat sobirà, i que, dels dos Coprínceps, solament el franc s gaudia de personalitat jurídica internacional.

La Delegació d'Espanya no acceptà el plantejament franc s, però no entr  en discussions doctrinals.⁸¹ Per la seva banda, la Delegació episcopal rebate l'argumentació francesa en el pla doctrinal, impugnant les credencials del Copríncep franc s.⁸²

La solució adoptada pel Comit  fou id ntica a l'adoptada en la Conferència anterior: declarar la q estiu en suspens fins que les parts es possessin d'acord. Com que les negociacions no resolgueren res, no hi hagué firma del Conveni preparat per la Conferència sobre Fonogrames.

g'. XXXIV Conferència Internacional d'Educació, Ginebre 1937 i Reunions del Comit  Intergovernamental de Drets d'Autor, París 1973 i 1975.

En aquest apartat reunim la XXXIV Conferència Internacional d'Educació i les dues Reunions del Comit  Intergovernamental de Drets d'Autor celebrades a París, perquè per primera vegada, hi assistí un representant d'Andorra designat pels dos Coprínceps.

Per a participar en la Conferència esmentada primerament, l'elecció recaigué en Don Antoni Morell; per a la segona i la tercera, fou designat Don Eduard Rossell. Les Cartes, dirigides al Director General de la UNESCO comunicant les decisions conjuntes dels Coprínceps, porten la firma dels Veguers Episcopal i Francès.⁸³

81. El Sr. Utray, Delegat d'Espanya, declaró: " La personalidad internacional no es más que una proyección, hacia el exterior, de la soberanía. Por ello y en cuanto que el Co-Príncipe Mitrado es soberano, tiene plena personalidad internacional, que no puede ignorar todo Estado u Organización internacional, que pretenda relacionarse con Andorra. En el ejercicio de esta personalidad, el Co-Príncipe Mitrado ha firmado numerosos tratados internacionales, entre otros la Convención sobre Derechos de Autor de 1952. Esta Delegación propone al comit  de verificación de poderes la aceptación de las Credenciales de ambos Co-Príncipes, ya que existe una invitación formal extendida por las organizaciones que convocaron la conferencia a nombre de cada Co-Príncipe, siguiendo una pr ctica anterior incontrovertible; y que los Co-Príncipes han aceptado la invitación y dado credenciales en buena y debida forma..."(Unesco - Ompi - Phon. 2/34. P gs. 2 i 3).

82. El representant de la Mitra feu la següent exposició: "El régimen jurídico de Andorra es el Co-Pr ncipado, de forma que ambos Co-Príncipes ejercen soberanía sobre el territorio y población de los Valles por igual, en común y de modo absoluto, residiendo en ellos las máximos poderes legislativo, ejecutivo y judicial. Un instrumento internacional carece de toda virtualidad en Andorra si no ha sido firmado y ratificado por ambos Co-Príncipes. La pr ctica internacional en materia de tratados y conferencias se caracteriza por la actuación paralela de ambos Co-Príncipes, con plena independencia el uno del otro. En observancia de esta pr ctica ambos Co-Príncipes han sido invitados a esta Conferencia, han aceptado la invitación y nombrado sendas delegaciones. La representación exterior de Andorra así como la firma y ratificación de tratados internacionales en su nombre, sólo es posible con el asentimiento de ambos Co-Príncipes soberanos. Por ello la impugnación de los poderes del Príncipe Mitrado equivale a la de los poderes del Co-Príncipe franc s, quien, por s  solo, no puede representar a Andorra. Desde el punto de vista formal, se hacen reservas a la credencial del Co-Príncipe franc s..."(ibidem, p g. 3).

Fins ara, els dos representants nomenats conjuntament, tenen la nacionalitat andorrana. Ens podem preguntar si hi hagué acord previ entre els Coprínceps pel que fa al cas. El nomenament de futurs delegats possiblement ens ho aclarirà.

h'. Convenis hispano-andorrans i franco-andorrans de caràcter tècnic i administratiu.

En els últims anys han sigut firmats alguns acords pel Síndic General de les Valls i les autoritzats espanyoles o franceses. Esmenten els Convenis hispano-andorrans de 4 de maig de 1968 sobre Seguretat Social i de 5 de juliol del mateix any sobre Telèfons, i el Conveni franco-andorrà de 1970 sobre Seguretat Social.

El Síndic ha actuat sempre per Delegació dels Coprínceps, i així queden salvades llurs atribucions⁸⁴ però queda viu el problema sobre la naturalesa d'aitals acords, que califiquem de "tècnics" o "administratius".

Espanya cregué que el conveni de Seguretat Social de 1968, era un acord bilateral de tipus administratiu.⁸⁵ Per la seva banda, França qualifica el de 1970 com a acord tècnic.⁸⁶ En el text de l'acord francès s'observa l'absència de termes i expressions que li puguin donar una aparença de Conveni internacional. Això és conseqüència del no reconeixement de la personalitat jurídica internacional d'Andorra. Es fa el possible per a evitar calificar-lo de Conveni internacional, quan, en realitat, és un acord que està en l'àmbit del Dret internacional.

Actuació exclusiva de França.

Hi ha alguns Convenis internacionals firmats per França, que comprenen també a Andorra. D'aquesta manera els andorrans dels drets i privilegis atorgats als francesos.

De primer, podem pensar en l'intercanvi de notes, que resulta un veritable acord, entre França i Estats units, relatiu a la tarifa dels visats de passaport, de

83. La primera carta diu així: *El texto de la primera carta es como sigue: "Monsieur le Directeur général: Pas lettres en date du 23 Mars 1973 adressées, sous la référence DG/1.1.23.3706, respectivement à Leurs Excellences les deux Co-princes d'Andorre, vous avez bien voulu inviter la Principauté à se faire représenter par un observateur à la 34ème session de la Conférence internationale de l'Education qui tient ses assises à Genève du 19 au 27 Septembre 1973. Au nom de Leurs Excellences les Co-Princes, les Viguiers épiscopal et français d'Andorre, conformément aux instructions que ceux-ci leur ont données, désignent M. Antoni MORELL, licencié en philosophie, en qualité d'observateur à la dite conférence. Les Viguiers d'Andorre vous prient d'agréer, Monsieur le Directeur général, les assurances de leur haute considération".* Firmat: Francesc Baida, i Claude-François Rostain. (Arxiu BMU, n.º. 742030;743047).

84. Els Delegats Permanents dels Coprínceps aprovaren, per Decret conjunt de 29 desembre 1967, cinc reglaments que instauraen la Seguretat Social Andorrana. En l'article 9 del Reglament General, es preveu la possibilitat de uqe es facin convenis entre les autoritats andorranes i les competents estrangeres. En la firma de l'hispano-andorrà intervingueren el Síndic i representants de l'"Instituto Nacional de Prvisión". L'acte esmentat es celebrà en el Palau Episcopal a la Seu D'Urgell, contre els desigs de França de que es fes a Andorra. Cfr. el Comunicat del Veguer francès al Síndic de data 2 març 1968 (Arxiu DMU, n.º. 821000 i ss.; n.º. 151100 i ss).

85. Nota informativa de 10 gener 1968 (Ibidem, n.º. 821000 i ss.).

86. Vegi's el Comunicat del Veguer francès, citat a la nota preanterior.

data 16 i 31 de març de 1949. Es fa referència a Andorra com lloc on “les citoyens des États-Unis peuvent, sur simple présentation de leur passeport national en cours de validité, entre sans visa”. Per la seva banda, EE.UU. concedeixen els mateixos beneficis als habitants d’Andorra; però cal notar una confusió: la nota de l’Ambaixada Nordamericana considera a la “Republica of Andorra” com “French territory”.⁸⁷

Segonament, hi ha la notificació feta per França, en el sentit de que a partir del 19 de febrer de 1953 seria extesa a Andorra la Convenció de Ginebra de 19 de setembre de 1949 sobre circulació per carretera.⁸⁸

C. La protecció exterior dels Andorrans i dels seus interessos.

És un fet comprovant que la protecció de les persones i dels interessos dels andorrans, a l’estranger, es fa primordialment per França. De totes maneres, els habitants del Principat també es poden dirigir als serveis consulars i diplomàtics d’Espanya, i així ho fan de tant en tant.

La doctrina francesa, de manera gairebé unànim, afirma que els ambaixadors francesos són els únics encarregats de representar als andorrans en el món, i que quan visquin a l’estranger caldrà que s’inscriguin, obligatòriament, en el Consulat de França del lloc on estiguin: així es beneficiaran de la protecció diplomàtica concedida als súbdits francesos.⁸⁹ La jurisprudència francesa també ha dit quelcom de semblant.⁹⁰ Ademés, en algunes ocasions, els Estats estrangers s’han dirigit a França per a formular protestes referents a qüestions sobre Andorra.⁹¹

Des de fa temps, en els Consolats francesos, en qual demarcació hi hagi un nombre notable d’andorrans residents fora del Principat, com és el cas del Consolat de França a Barcelona.⁹² Sempre que es presenti una persona davant dels serveis consulars francesos i tingui la nacionalitat andorrana, gaudirà de son apoi i protecció. El mateix es pot dir referent als serveis consulars espanyols. Per

87. “... the Government of the United States is appreciative of the concessions made by the Government of France by removing, effective April 1, 1949, the visa but not the passport requirements for American citizens, wherever they are resident who are entering the following French territories for a temporary visit: metropolitan France, The Republic of Andorra, Algeria, Morocco...”*Rec. ONU*, vol. 84 pgs. 285-289).

88. *Rec. ONU*, vol. 157, pg.387.

89. Cfr. BERLINGUIER, opus cit., pg.155.

90. En la sentència de 6 de desembre 1951 del Tribunal de Perpinyà, cas Masip o. Cruzel, llegim: “Attendu que commentant ces dispositions administratives, M. le Délégué permanent estime que le mot passeport ne paraît pas correspondre à la nature exacte de la pièce ainsi délivrée et visée par les autorités andorranes...; qu’observant enfin que seuls les ressortissant d’un Etat souverain – ce qui n’est pas cas pour les Andorrans—peuvent bénéficier d’un passeport national, il conclut que les Andorrans jouissent dans les pays étrangers de la protection diplomatique et consulaire française; qu’ils en peuvent donc être assimilés à des étrangers mais doivent bien être considérés comme des protégés français”(Gaz. Pal., 1952, I pág. 103 i ss).

91. Un cas el tenim en l’assumpte Ràdio Andorra. En la decisió del Tribunal des Conflits, de 2 febrer 1950, es diu: “Considerant que la station andorrane utilise irrégulièrement de façon permanente attribuées à des nations étrangères, sans avoir figuré sur aucun des plans de répartition; que ces agissements, contraires aux conventions internationales signées par la France, provoquent de la part de certains Etats des protestations adressées au Gouvernement français considéré comme responsable de l’activité de ce poste émetteur...” (JCP, 1950, n°. 5542).

92. De l’existència d’aquest registre ja en parlava el Copríncep Episcopal, Monsenyor Justí Guitart, en una carta dirigida al Secretari General d’Assumptes Exteriors, Senyor Palacios, de data 3 juny 1929. Deia que les nats a Andorra “para eximirse del servicio militar español, presentan entre otros documentos, el certificado de estar inscritos como súbditos andorranos en dicho Registro del Consulado General de Barcelona” (Arxiu DMU, diversos).

tant, a l'estar mancada Andorra de representació exterior, uns tercers Països actuen en nom d'ella. ¿Hi ha hagut delegació dels Coprínceps pel que fa el cas?

Espanya i França sempre han actuat seguint una "praxis" antiga, ja que els Coprínceps no han delegat a ningú. Els serveis consulars francesos ho han fet amb el vist i plau del Copríncep francès, i els serveis consulars espanyols, amb l'aquiescència del Copríncep episcopal. Però hi ha algunes dades sobre algunes delegacions formals "ad casum" concedides pel Copríncep episcopal al Govern Espanyol.. No es tracta de delegacions permanents o donades amb intenció de que s'exerceixen mentres duri al Principat del Bisbe d'Urgell; no obstant, revelen l'estat de la pràctica en matèria de representació exterior.⁹³

Sobre l'activitat dels Cònsols estrangers a França, que exerceixen al mateix temps competències sobre Andorra, direm que el President De Gaulle establí un procediment especial. Cal obtenir una Comissió consular relativa a la circumscripció en territori francès i una Comissió consular relativa al Principat d'Andorra. A aquestes Cartes patents, corresponen dos "exequàtur": un donat segons el procediment ordinari i l'altre firmat pel President de la República en sa qualitat de "Copríncep francès d'Andorra". Entre els Cònsols que han rebut jurisdicció sobre Andorra, hi ha el d'Itàlia a Toulouse, el de Suïssa a Marsella, i el Vice-Cònsol de Suècia a Perpinyà.

Hi ha un cas curiós: és el referent al consolidat Britànic a Barcelona. El Cònsol General a Barcelona rep també el nomenament de Cònsol General "for the Co-Principality of Andorra" de Sa Majestad Britànica.⁹⁴

Aquesta manera de procedir, pateix, sense dubte, d'un efecte. Posat el principi de la Cosobinaria, els Cònsols estrangers necessiten presentar un document que acrediti degudament la pròpia missió consular davant d'ambdós Coprínceps.⁹⁵ El no compliment d'aquest requisits pot ésser una font de problemes, i de fet ja han sorgit, especialment amb referència a relacions que cauen dins de l'àmbit del Dret Internacional Privat i que no obtenen una solució ràpida.

93. Un dels casos que ens poden informar millor és dels andorrans residents a zona francesa, ocupada pels alemanys l'any 1944, i qui foren convocats per les autoritats alemanyes per a passar revista mèdica a fi d'obligar-los a treballar en obres de fortificació i indústries de guerra. Els andorrans feren valdre la pròpia qualitat d'"estrangers", basant-se en el procediment de que "a los españoles sometidos a la Autoridad consular se les ha exceptuado de la afectación citada". La resposta alemanya, fou: "Son las Autoridades Andorranas, las únicas que pueden hacer valer los derechos de sus administrados, vis a vis de las Autoridades Alemanas de Ocupación". Davant d'això, es dirigiren al Copríncep episcopal, Don Ramon Iglesias, per medi del cònsol espanyol a Sete, demanant que fes "las oportunas gestiones cerca de las Autoridades Alemanas de Ocupación, para que, al igual que los súbditos españoles, sean los súbditos andorranos exceptuados del trabajo obligatorio de guerra, como miembros de una neutral"(Carta de 8 abril 1944, *ibidem*, nº. 641285-6): L'Ambaixador d'Espanya a França traslladà al Ministeri d'Assumptes Exteriors l'escrit esmentat, qui, al seu torn, el remeté al Copríncep episcopal. En carta de 24 maig 1944, dirigida al Ministre d'Assumptes Exteriors, deia el Bisbe d'Urgell: "Careciendo la Mitra de Urgel, Soberana de Andorra, de representación consular en el extranjero, y existiendo al procedente de haber solicitado y obtenido la de España, siempre que lo ha precisado, para salvaguardar los derechos de sus súbditos residentes fuera del Principado, ruego encarecidamente a V.E. que por el medio que estimare más conveniente, rápido y eficaz, se digno hacer-se intérprete ante las Autoridades Alemanas de ocupación en Francia, de mis respetuosos y firmes deseos de que los andorranos, como súbditos de un país neutral, sean exceptuados del trabajo obligatorio de la guerra" (*ibidem*, nº. 641288).

94. *Ibidem*, nº. 712109 i obté el corresponent "exequatur" del Copríncep francès.

95. És clara la posició de la Mitra sobre aquest punt. La resposta als Estats que s'interessaven per l'establiment de relacions consulars, podríem reduir-la als termes següents: els serveis consulars per a l'exercici de les seves funcions en el Principat, duen acreditar-se simultàniament, d'acord amb el règim d'Andorra, davant dels dos Coprínceps: El Bisbe d'Urgell i el Cap de l'Estat francès (*ibidem*, 712106-30).

RECAPITULACIÓ

1. Partint de la base de que el règim jurídic-polític d'Andorra, en el "statu quo" actual, és el d'un Copríncipat, de forma que els dos Coprínceps, és a dir, el francès i l'episcopal, exerceixen la sobirania sobre el territori i població de les Valls, per igual, en comú i de manera absoluta, resulta que la competència internacional en els aspectes del "treaty making power" i de la representació diplomàtica, correspon als dos coprínceps, per causa de que en ells resideix el "ius repraesentationis omnimodaee".

2. Aquesta exigència de coparticipació de sobirania, aplicable tant en l'ordre intern com en l'internacional, requereix la conformitat d'ambdós Coprínceps per a la validesa de qualsevol acte internacional. La firma i ratificació dels Tractats internacionals, deurà fer-se, doncs, en nom dels dos Coprínceps. Correspondrà precisament a ells el donar els poders i plenipotències els representants d'Andorra per a assistir a Conferències internacionals i firmar i ratificar els Convenis preparats en aquestes reunions. Si per acàs hi ha desacord entre els dos Coprínceps, la negativa d'un d'ells equivaldrà a un *dret de veto* i impedirà que es posi en pràctica la decisió de l'altra.

3. La doctrina i la jurisprudència franceses, igualment com el Quai d'Orsay, han atribuït a França, de manera gairebé constant, la representació internacional del Principat i el monopoli exclusiu en la conclusió de Tractats internacionals; no obstant, aquestes pretensions estan mancades de basa jurídica, perquè França no té l'exclusivitat de la competència internacional del Principat, ni ostenta la qualitat de representant per decisió conjunta dels Coprínceps. Des del Conveni de l'Opi de 1925, les protestes d'Espanya i de la Mitra, pel que fa el cas, han sigut abundants.

4. Els Convenis internacionals suscrits pel Síndic en nom del Consell General de les Valls, són nuls, perquè aquesta alta autoritat administrativa li manca el "treaty making power". El canvi, els Convenis qualificats d' "administratius" o "tècnics", suscrits també pel Síndic, són vàlids, perquè actua amb delegació dels Coprínceps.

5. En general, la pràctica internacional andorrana en matèria de Tractats i de conferències, s'ha caracteritzat per l'acció paral·lela dels Coprínceps, actuant un d'ells amb plena independència de l'altre. També hi ha hagut casos d'intervenció exclusiva per part de França. Avui en dia, hi ha formes d'actuació conjunta.

6. Des de la Conferència sobre els Drets d'Autor de 1952, la *Unesco* ha cursat, regularment, invitacions a Andorra per a assistir a les reunions convocades sota els propis auspicis. El procediment emprat per aquesta Institució especialitzada, ha variat notablement. Mentre la invitació corresponent al Principat per a la Conferència de Ginebra de 1952, fou cursada solament al Copríncep francès, cosa

que fou motiu de protestes per part d'Espanya i per part de la Mitra, les altres invitacions han sigut dirigides a ambdós Coprínceps. El Copríncep episcopal les ha rebut, normalment, a través de les Ambaixades espanyoles.

7. El nomenament dels Delegats, per a representar a la Mitra en reunions internacionals, ha recaigut la majoria de les vegades sobre diplomàtics espanyols. En altres casos, el Copríncep episcopal ha enviat representants personals.

8. A partir de la Conferència de Ginebra de 1952, el Cap de l'Estat francès, Copríncep d'Andorra, ha extès gairebé sempre una sola credencial per a designar als representants de França i Andorra en les Conferències internacionals. Per primera vegada, emeté dues credencials per a la Conferència sobre protecció de Fonogrames de 1971.

9. En les Conferències internacionals, les Delegacions franceses han impugnat els poders dels representants de la Mitra. La impugnació recíproca, començà en la Conferència per a la Protecció de Fonogrames.

10. Els Comitès de verificació de poders de les conferències de Revisió de la Convenció Universal sobre els Drets d'Autor de 1971 i sobre Protecció de Fonogrames del mateix any, han exigit l'acord previ dels Coprínceps sobre la representació internacional d'Andorra. Com que les negociacions no han donat resultat positiu, tampoc hi ha hagut firma dels instruments internacionals preparats en elles.

11. A partir de la XXXIX Conferència Internacional d'Educació, celebrada a Ginebra l'any 1973, s'han aconseguit formes d'actuació conjunta en el nomenament de delegats o observadors andorrans per a representar al Principat en Conferències o Reunions internacionals.

12. La protecció exterior de les persones i interessos d'Andorra, s'ha fet, primordialment, per França. A partir del procediment establert pel President de Gaulle, existeix l'exigència d'una doble Comissió pels Consòls estrangers que exerceixen llurs competències sobre una circumscripció en territori francès i sobre el Principat d'Andorra. El defecte d'aital instrument que acrediti la missió consular davant de l'altre Copríncep. La posició de la Mitra és clara pel que fa el cas. El no acompliment d'aitals requisits, és font de problemes

Els andorrans han acudit, i, de fet, acudeixen també als serveis consulars i diplomàtics espanyols. Hi ha dades de delegacions "ad casum" concedides al Govern espanyol pel Copríncep episcopal; no es tracta de delegacions permanents, però revelen l'estat de la pràctica en matèria de representació exterior.

5. ESTABLIMENT DE RELACIONS CONSULARS AMB ANDORRA

Últimament l'esmentat doctor Ramon Viñas ha publicat l'article "la protecció de los andorranos en el extranjero y el establecimiento de relaciones

consulars con el Principado de Andorra”, precisament en el *Libro-Homenaje al Profesor Luis Martín-Ballester*, pgs. 639-663; el volum està patrocinat per la “Institución Fernando el Católico de la Exma. Diputación de Zaragoza”, del “Consejo Superior de Investigaciones Científicas”, any 1983. Vista la notoria importància i actualitat del treball, nosaltres n’hem triat solament la segona part perquè s’adiu el nostre llibre, l’hem traduït, i l’insertem tot seguit.

A. Antecedents - Estats de la qüestió durant els anys 1960-1970

Durant la dècada dels anys seixanta, alguns Cònsols estrangers, residents a Espanya i França, exerciren competències sobre Andorra, rebent, per a tal fi, el corresponent exequàtur de mans del Copríncep Francès; l’actuació d’aquest estava en consonància amb la tesi francesa del monopoli del Copríncep Francès en matèria de representació internacional del Principat.

El General de Gaulle establí un procediment especial pel cas dels Consòls estrangers residents a França i a Andorra. Les persones esmentades havien d’obtenir dues Comissions Consulars: una per a la circumscripció en el territori francès i una altra pel Principat. A aquestes dues Comissions correspondrien dos exequàtur: el primer, amb la firma del President de la República Francesa, legalitzat pel Ministre d’Afers Estrangers francès; el segon, lliurat pel Cap de l’Estat francès com a “Copríncep d’Andorra”, i seguia el model que posem a continuació:

“Le Président de la République Française,
Co-Prince d’Andorre

Ayant vu et examiné la Commission en date du..., par laquelle Monsieur le Président de la République de A... a nommé Monsieur E..., Consul Général de A... pour la Principauté d’Andorra avec résidence à F..., et

VOULANT traiter favorablement Monsieur E... lui accorde de l’autorisation d’exercer les fonctions qui lui sont confiées dans l’intérêt des marchands de A... et de jouir de tous les privilèges, franchises et prééminences attachés à son emploi,

ORDONNE à toutes les autorités administratives et judiciaires de le reconnaître en la qualité de Consul Général, afin qu’il puisse remplir librement les dites fonctions consulaires, avec la réserve toutefois, que s’il se livrait à des actes pour lesquels il entrerait personnellement dans des engagements, il ne pourrait pas être admis à opposer aucun privilège.

ENJOINT aux dites autorités de tenir la main à l’exécution de la présente autorisation qu’elles feront enregistrer partout où besoin sera.

Fait à Paris le...”.

Entre els Cònsols que foren admesos a l’exercici de funcions consulars

a Andorra, hi havia el d'Itàlia a Toulouse, el de Suïssa a Marsella, el Vicecònsol de Suècia a Perpinyà, i el de la República Federal Alemany a Marsella. El Cònsol General Britànic a Barcelona, rebia també el nomenament de Cònsol General "for the Co-Principality of Andorra", i obtenia el corresponent exequàtur del Copríncep Francès.

Aquesta manera de procedir era defectuosa, ja que els Cònsols havien d'estar acreditats davant dels dos Coprínceps i rebre d'ells el corresponent exequàtur.

La posició de la Mitra era clara pel que fa el cas. Els serveis del Copríncep Episcopal, davant de la consulta feta per Estats interessats en l'establiment de relacions consulars amb Andorra, responia dient que els Cònsols, per a l'exercici de les seves funcions en el Principat, havien d'acreditar-se simultàniament, d'acord amb el règim d'Andorra, davant dels dos Coprínceps.⁹⁶ Amb relació al possible establiment de consolats andorrans a l'estranger, es deia que no estava prevista cap modalitat de representació diplomàtica o consular a l'estranger i que quan calia fer alguna gestió, s'utilitzaven els serveis francesos o espanyols.⁹⁷

En algun cas aïllat, el Cap de l'Estat Espanyol concedí l'exequàtur a algun Cònsol resident en territori espanyol per exercir "jurisdicción en el Principado de Andorra".⁹⁸

B. Nou procediment per a l'acreditació de Cònsols

La pràctica anterior, referent a l'acreditació de la missió consular davant del copríncep Francès, seguí al començar els anys setanta; però s'observa algun canvi en la manera de procedir dels Governos que volen acreditar Cònsols a Andorra: és resultat de diàleg entre les Delegacions Permanents dels Coprínceps.

Alguna comissió Consular, l'any 1973, ja va dirigida al President de la República Francesa i al Bisbe d'Urgell.⁹⁹ L'any 1974, davant les peticions d'exequàtur, formulades per via diplomàtica francesa, en interès de diversos Cònsols, les

96. ADMU, n.º. 712106-30.

97. Resposta de la Mitra al President de la "Confederación Internacional de Asociaciones Hispano-Americanas": carta de 11 gener 1967 (Ibidem, carp. N.º. 713000). A la pregunta d'un industrial alemany sobre la possibilitat de designar un Cònsol d'Andorra a la República Federal Alemanya amb finalitats de propaganda turística se li respongué que la Mitra "sirviéndose para atender a los andorranos en el extranjero de la representación diplomática y consular de España, no estima oportuno hacer ningún otro nombramiento especial que podría acarrear interferencia o confusión"(Carta de 8 de abril de 1968). Por su parte el entonces Síndic General de les Valls d'Andorra, ante la misma pregunta, respondió diciendo que el Principado "no posee representación consular en ningún país, y que la legislación actualmente en vigor no prevé la existencia de ninguna modalidad de representación diplomática". Se añadía que era el "Sindicat d'Iniciativa"el que se ocupaba del establecimiento de delegaciones para la propaganda turística (Carta de 6 novembre 1967, a ADMU, carp. N.º. 713000). En aquest context podem recordar que Andorra, l'any 1869, volgué acreditar un Cònsol general a París; el 1887 i 1891, un Cònsol a Berlín (Brutails, op. Cit., pg. 346).

98. Ibidem.

99. La Comissió Consular per la que el Cònsol General d'Itàlia a Marsella és nomenat també Cònsol a Andorra, de data 30 novembre 1973, va dirigida al "Presidente della Repubblica Francese e il Vescovo di Urgel, Coprinicipi di Andorra" Ibidem.

Delegacions Permanents intentaren arribar a un acord per a solucionar els casos plantejats i proseguir les negociacions pel futur.

A partir d'aquesta moment, el procediment per a l'acreditació dels Cònsols a Andorra es realitza tenint en compte els interessos legítims i les prerrogatives dels Coprínceps. Per altra banda, els Veguers, tant l'Episcopal com el Francès, han rebut una delegació expressa del Copríncep respectiu sobre la qüestió de les relacions consulars, de forma que els Cònsols acreditats hauran de tractar directament amb els Veguers, i rebre, per medi d'ells, l'exequàtur firmat pels dos Coprínceps.

D'acord amb el nou procediment, l'Estat que desitja establir relacions consulars amb Andorra, ha d'enviar una Comissió Consular al Copríncep Francès i una altra al Copríncep Episcopal, acompanyada cada una d'una carta pel Copríncep corresponent.

Fins al moment present, s'ha utilitzat més sovint la via diplomàtica francès per a fer arribar les esmentades Comissions Consulars als Copríncep Francès i una altra al Copríncep Episcopal, acompanyada cada una d'una carta pel Copríncep corresponent.

Tenim en compte el principi de l'actuació exclusiva i conjunta dels dos Coprínceps en matèria de relacions diplomàtiques i consulars, els Coprínceps, tant el Francès com Episcopal, poden usar els serveis diplomàtics i consulars que creguin convenient per a la recepció i tramesa posterior de les Comissions Consulars, o rebre-les directament dels Estats interessats.¹⁰⁰

Les Comissions Consulars i documents annexes, són enviats després als Veguers, que les arxiven i redacten el corresponent exaquàtur, que serà firmat pels dos Coprínceps. Aquest últim Document és entregat pels Veguers, conjuntament, al nou Cònsol acreditat, en ocasió de la primera visita que faci al Principat. Els Veguers informen, posteriorment, en carta conjunta, al Consell General de les Valls d'Andorra sobre l'entrega de l'exequàtur.

Hi ha l'acord entre els serveis dels Coprínceps de que s'autoritzarà l'establiment de relacions consulars amb països que tinguin un cert número de ciutadans residents en el Principat, ni obrir oficines consulars en territori andorrà, però se'ls autoritza a rebre allí als ciutadans del país a qui representen evitant així el desplaçament d'aquests al lloc de situació del Consolat; per a complimentar aquest extrem, els Cònsols acreditats deuran enviar una simple comunicació als Veguers. S'ha introduït el costum de que els Cònsols, quan es traslladen al Principat per a tractar directament amb els seus nacionals, fixen temporalment sa residència, cada vegada, en una Parròquia diferent de les set que componen les Valls.

Fins al moment present, han rebut autorització per a exercir funcions consulars a Andorra, els següents dignataris: Cònsol General d'Itàlia a Marsella;

100. Zemanek escriu: "Selon l'avis du Viguiet français, les lettres de provisions doivent être envoyées au Ministère français des Affaires Étrangères"(Op. Cit., pàg.88). Nostre punt de vista seria diferent d'acord amb el principi exposat.

Cònsol General Britànic a Barcelona; Cònsol de Portugal a Toulouse; Cònsol General d'Argentina a Barcelona; Cònsol General dels Estat-Units a Barcelona; Cònsol General de Bèlgica a Barcelona; Cònsol General de Suïssa a Marsella; Cònsol General de la República Federal Alemanya a Marsella, i Cònsol General de Veneçuela a Barcelona.

El Document de l'exequàtur és bilingüe: català i francès. El text català, diu així:

“Ses Excel·lències els Coprínceps d'Andorra,

Havent rebut i examinat la Comissió de data..., mitjançant la qual... ha tingut a bé nomenar..., Cònsol... per al Principat d'Andorra amb residència a...,

AUTORITZEM... per a exercir les funcions que té confiades en interès dels comerciants... i ORDENEM a totes les Autoritzats administratives i judicials que el reconeixin per tal Cònsol... a fi que pugui exercir lliurament les esmentades funcions consulars, amb el ben entès, però, que si es lluirés a actes dels que en dimanessin compromisos personals, podria ésser demandat, segons costum, sense poguer valdre cap privilegi.

ORDENEM finalment que se li reconeixin les exempcions, privilegis, franquícies i preeminències que li corresponguin conformament a les Lleis i Tractats, sense posar-li cap obstacle, ans al contrari facilitant-li l'auxili que pugui necessitar per a l'exercici de les seves funcions. ORDENEM EXPRESSAMENT a les Autoritats administratives i judicials que vetllin l'execució de la present autorització que serà registrada on escaigui.

Fet a la Seu d'Urgell i a París, el...”

C. Cas d'Espanya i França

No hi ha a Andorra cap agència consular espanyola¹⁰¹

En el referent als fets de l'estat civil respecte dels espanyols residents a Andorra, cap aplicar l'art.67 del Reglament de la Llei del Registre Civil. Allí es diu que la competència del Registre de la Línia s'extén a Gibraltar en el que fa súbdits espanyols, i a la de La Seu d'Urgell pel territori d'Andorra. Comenta el senyor Peré Raluy que l'esmenta article és “una próroga excepcional de la competencia de ciertos Registros municipales a territorio extranjero”, ja que al no haver-hi Consolat espanyol en els territoris esmentats, deurien “inscribirse en el Registro Central, en su calidad de oficina supletoria”.¹⁰² Així, doncs, la competència es prorroga respecte

101. Segons opinió de Peré Raluy, el fet “constituye una anomalia que produce graves dificultades en la práctica”. “La frase hay que colocarla dentro del contexto de los supuestos excepcionales de la competencia de los Registros Españoles”(Derecho del Registro Civil, T.I., Aguilar, Madrid 1962, pg. 242).

102. Opus cit., pàgs. 238 i 242. També es pot veure AZNAR, J., “Los intereses de España en la cuestión de Andorra”, Revista de Política Internacional de Registros y del Notariado, De. Montecorvo, Madrid, 1974, esp., pg. 214-215).

dels fets accessibles als Registres espanyols per raó de persona o de connexió.

Segons el mateix article, pel cas de Gibraltar, es portaran llibres separats; no obstant, per a Andorra, la inscripció es farà "sin separación de libros, legados o ficheros". La raó del criteri diferencial l'exposa l'esmentat autor tot dient: "La situación existente respecto de Andorra, tiene carácter permanente y se considera como definitiva, en tanto que el régimen registral relativo a Gibraltar tiene un patente carácter de provisionnalidad, siendo previsible, o la integración de dicho territorio a España, en cuyo caso quedaría sometido al régimen normal de los Registros municipales, o la vuelta al régimen consular".¹⁰³

Els documents andorrans en el Registre de la Seu d'Urgell, han d'ésser legalitzats del Delegat Permanent del Copríncep Episcopal. Al no haver-hi, ara com ara, matrimoni civil a Andorra, els súbdits espanyols que volen contreure'l, van al Jutge del Registre Civil de la Seu d'Urgell per a contraure l'esmentat matrimoni d'acord amb la legislació espanyola. El Jutge encarregat del Registre Civil de La Seu d'Urgell, dirigeix una Comissió Rogatòria als Batlles d'Andorra per medi de la Delegació Permanent de la Mitra, per a que es procedeixi a la publicació dels corresponents edictes a Andorra. Les Autoritats de la Mitra mai han denegat la col·laboració en la formació de l'expedient de matrimoni civil dels espanyols a Andorra.

La Vegueria Episcopal, comptant amb el beneplàcit del propi Copríncep, ha fet efectives, de vegades, funcions pròpies dels Consolats espanyols i segueix tenint cura dels interessos dels espanyols residents a Andorra.

L'esmentada Vegueria porta el Registre dels súbdits espanyols residents a les Valls d'Andorra: es tracta d'un Registre Administratiu per a acreditar la condició d'espanyol resident a l'estranger, a tots els efectes referent a les autoritats espanyoles.

La Vegueria referida fa la inscripció dels espanyols residents a Andorra en el *Censo Electoral de residentes-ausentes* de les mateixes funcions que els Consolats espanyols respecte de l'autenticació de les firmes dels interessats que sol·liciten l'esmentada inscripció i la tramesa als corresponents Municipis. En general, informa als interessats sobre les modalitats del vot per correu. A final de l'any 1977, amb motiu de la formació dels Cens Electoral especial dels espanyols residents absents que vivien a l'estranger¹⁰⁴ respecte de la seva formació, es disposà que els espanyols majors de setze anys que residien habitualment a l'estranger, podrien censar-se en el Municipi de la pròpia residència espanyola o el municipi del seu neixement, a través del Consolat espanyol en qual demarcació residissin, emplenant un determinat full d'inscripció. Els Consolats, després, enviarien els fulls censals al Ministeri d'Afers Estrangers, que els remetria a les Delegacions de l'Institut Nacional d'Estadística de les Províncies corresponents.

103. *Opus cit.*, pg. 242, nota 15.

104. Decret nº. 3341/77, de 31 desembre: B.O.E., de 3 i 31 gener de 1978.

Per una Ordre del Ministeri d'Affers Estrangers de 17 de gener de 1978¹⁰⁵ relativa a la formació del Cens Electoral de residents absents que vivien a Andorra, la Vegueria Episcopal rebé l'encàrrec de recollir els fulls d'inscripció i enviar-los al Ministeri d'afers Estrangers (Direcció General d'Assumptes Consulars), abans del 25 de febrer de 1978.

A la Vegueria Episcopal es passa la Revista Militar dels reservistes espanyols residents a Andorra i s'executen les sancions per la seva omisió (per medi del corresponent *Papel de Pagos al Estado*). En general, es dona curs a les comunicacions de les Autoritats Militars dirigides als residents a Andorra, tals com citacions per a incorporació a files, notificació d'exempcions, pròrrogues, etc. Es faciliten informes a les Autoritats Militars sobre domicili dels *Mozos o Reservistas*, i situacions familiars i econòmiques a efectes de pròrrogues. En canvi, no hi ha el *Registro de Llamada Militar*, ni tampoc el d'operacions d'*Alistamiento, Talla y Reconocimiento*; a la Vegueria tampoc es fa l'acte de la *Jura de la Bandera*.

Per medi de la Vegueria, es reben comunicacions, notificacions i altres documents de les Autoritats espanyoles, dirigides als seus súbdits residents a les Valls d'Andorra, que són entregades als interessats, i es contesta enviant els duplicats o notificant l'entrega feta.

A la Vegueria Episcopal es fan les legalitzacions de firmes d'Autoritats andorranes, dels Notaris de les Valls, o dels particulars per tal que produeixin efectes a Espanya. Aquestes funcions també s'efectuen a la Delegació Permanent.

En el que fa les Comissions Rogatòries dels Tribunals d'Espanya o altres països als Tribunals d'Andorra, són enviades al Delegat Permanent de la Mitra a la Seu d'Urgell, qui dona el "passi" i les trasmet a la Vegueria. Els Batlles andorrans les complimenten, les trameten a la Delegació Permanent, i són enviades seguidament als Tribunals d'origen, bé directament o bé per medi de les Audiències Territorials.

En el referent a relacions laborals, l'anomenat "Instituto Nacional de Emigración" volia obrir una oficina a Andorra amb direcció confiada a un agregat Laboral; no obstant, el Copríncep Episcopal es pronuncià en contra de la creació de tal oficina, i s'arribà a l'acord de que la instal·lada a la Seu d'Urgell s'encarregaria del que calgués. Últimament, el Govern espanyol ha nomenat a un advocat per tal d'assessorar als espanyols residents en el Principat.

La Vegueria Francesa s'encarrega de la defensa dels interessos dels ciutadans francesos residents a Andorra. Sobre si el Veguer Francès pogués ésser assimilat a un agent consular francès, diu Belinquier que això no és possible "dans la mesure où le Coprince français en pourrait évidemment nommer en Andorre un représentant qu'il accréditerait ensuite auprès de lui-même".¹⁰⁶

105. B.O.E., de 30 gener 1978.

106. *Opus*, cit., pg. 156.

Potser ara caldria clarificar un xic la figura dels Veguers: ells són els representants dels Coprínceps i tenen l'autoritat i jurisdicció que aquests els confereixen; però si s'excedissin en el poder, els seus actes serien impugnables per medi del "Recurs en Queixa", tal com demostra la història.¹⁰⁷

El Veguer Episcopal és nomenat pel Copríncep Episcopal i el Veguer Francès és nomenat pel Copríncep Francès, o, si e vol, pel President de la República Francesa es quant és al mateix temps Copríncep d'Andorra: en aquest cas actua com Autoritat andorrana, no com Autoritat francesa; actua, doncs, amb independència de l'organització política i administrativa francesa. Per això, la jurisdicció administrativa francesa, competent per a anul·lar els actes il·legals de les autoritats administratives, s'ha declarat incompetent en el que respecta als actes del President de la República Francesa com a Copríncep d'Andorra.

D. Ciutadans de països sense relacions consulars amb Andorra

Aquest ciutadans poden demanar assistència als Veguers, ja que aquests dignataris han rebut dels Coprínceps una delegació especial en el tema de les relacions consulars.

107. El Manual Digest, declara: "Sols en les Valls de Andorra se conservan los Veguers ab son primitiu supremo govern. sens dependir, tant en lo governatiu, com en lo de justicia, de altre Superior que dels Prínceps de ellas". I segueix dient que tenen el "mero, y mixto Imperi, ab lo exercici de la lata, media, y baixa justicia o Jurisdicció", però es deia constància de les limitacions referents al "Imperi maximo", que "competeix per si solament als Prínceps Supremos o Soberans especulativament parlant". Hi ha contància d'alguns recursos dels homes d'Andorra contre els Veguers, a Ferran Valls i Taberner, Privilegis i Ordinacions de les Valls pirinenques. III, Barcelona, 1920, pga. 486, 494 i 534. Cal veure també l'obre de Nemesi Marqués, Lleis i Resolucions dels Coprínceps i dels seus delegats, Andorra la Vella, 1980, pg. 20.

Actualització

Nota de l'autor Ramón Viñas

- L'article publicat a la Revista Jurídica de Catalunya l'any 1976, amb el títol : "El Treaty making power y la representació internacional del Principado de Andorra", va constituir el primer intent de posar ordre en el tema de les relacions exteriors del Principat. El seu contingut i les fons foren utilitzats pel Professor Karl Zemanek en l'estudi sobre la naturalesa de l'Estatut internacional de les Valls d'Andorra. Un altre autor de reconeguda vàlua, Maurice Duverger, es va ocupar en aquesta época de la reforma de les institucions andorranes (La réforme des institutions andorranes, Paris, 1981, mecanografiat). Posteriorment, varem escriure l'article : "La protección de los andorranos en el extranjero y el establecimiento de relaciones consulares con el Principado de Andorra", que forma part del llibre : Libro-homenaje al Prof. Luis Martín Ballester, Zaragoza, 1983.

- El Decret de 15 de gener de 1981 i la creació de l'Executiu al 1982 marcaren l'inici d'una nova etapa en la política exterior d'Andorra. Hi ha una presa de consciència per necessitat d'una presència del Principat en l'àmbit internacional per a la defensa dels interessos d'Andorra i d'una acció pròpia per a mantenir, promocionar i protegir aquests valors en els fòrums internacionals. Entre les accions més importants en l'àmbit internacional a partir d'aquests anys, podriem mencionar l'intent de formar part de la UIT i de la UER, el que no fou possible, doncs no es va obtenir el nombre de vots necessaris exigits per l'article 1 del Conveni de la UIT dintre de plaç, si bé els vots rebuts amb posterioritat hagués permés l'ingrés d'Andorra a la UIT. Andorra ha participat en les sessions, reunions sectorials i treballs de la Comunitat del Treball dels Pirineus, des de la seva creació. Durant aquesta época, el Principat va consolidar la seva consideració de part contractant del Conveni Universal sobre Drets d'Autor de 1952, participant en els treballs del Comité Intergovernamental creat pel mateix Conveni. També es produeixen novetats respecte a la pràctica anterior, com en el cas del Conveni de Seguretat Social entre la República Portuguesa i el Principat d'Andorra, de 28 de gener de 1988. Tota la problemàtica des de 1975 fins al 1981 fou magníficament estudiada per Nemesi Marqués en la seva Tesi Doctoral : La reforma de les Institucions d'Andorra (1975-1981). Aspecte interns i internacionals, De. Virgili i Pagés, Lleida, 1989.

- Com a últim punt de l'epoca anterior a la Constitució de 1993, convé destacar el règim d'Intercanvis entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Econòmica Europea. A mesura que avançava el procés d'integració d'Espanya a la C.E.E., especialment a partir de finals del 1983, els representants del poble andorrà

manifestaren la seva preocupació per les repercussions que el fet podria comportar sobre l'economia del Principat. Aquesta preocupació es centrava també en la manera com es podria establir una negociació amb la C.E.E. a partir dels problemes institucionals pendents sobre la representació exterior. La negociació de l'Acord entre Andorra i la C.E.E. va presentar des dels seus inicis grans dificultats, donades les peculiaritats del Principat i el seu complex sistema institucional, per la preocupació de les autoritats andorranes d'obtenir el màxim reconeixement dels drets d'Andorra com Estat sobirà i també pel fet de que la Comunitat obligava el Principat a acceptar la política comercial comunitària. Durant tot el procés negociador es varen respectar la sobirania d'Andorra i les regles de les seves Institucions. Això va significar un pas endavant pel reconeixement internacional d'Andorra. Sobre el contingut i significat d'aquest Acord, ens remetim al nostre estudi: "El Acuerdo en forma de cnje de notas entre la comunidad Económica Europea y el Principado de Andorra", Noticias CEE, nº 83, 1991.

- A partir de la Constitució de 1993, Andorra és un Estat plenament sobirà i independent. Dintre del marc de la Constitució andorrana s'han conclòs dos Tractats amb els països veïns : a) "Tractat de bon veïnatge, amistat i cooperació entre el Regne d'Espanya, la República Francesa i el Principat d'Andorra", fet a Madrid i Paris el dia 1 de juny de 1993, i a Andorra la Vella el 3 de juny de 1993, que fixa el marc de les relacions d'Andorra amb els dos països veïns sobre la base del respecte a la sobirania, la independència i la integritat territorial; b) "Acord sobre l'estatut del Copríncep Episcopal", fet a Madrid el 23 de juliol de 1993, pel que es dóna al Bisbe de la Seu d'Urgell la condició de persona internacionalment protegida com a Copríncep d'Andorra, Espanya, pel Reial Decret 852/1993, de 4 de juny, va crear la Missió diplomàtica al Principat d'Andorra, i per Ordre del Ministeri d'Affers Exteriors de la misma data va crear una Oficina Consular, amb categoria de Consulat General. La República Francesa, pel seu costat, va establir una Missió Diplomàtica i una Oficina Consular al Principat. Actualment, El Principat d'Andorra ha establert relacions diplomàtiques i consulars amb més de setanta països del món.

- Andorra va sol·licitar l'admissió com a membre de les Nacions Unides. El Consell de Seguretat, per mitjà de la Resolució 848 (1993), de 8 de juliol de 1993, examinà la sol·licitud d'admissió i procedí a recomanar a l'Assemblea General la seva admissió. L'A.G. decidí el 28 de juliol de 1993 admetre el Principat d'andorra com a membre de les Nacions Unides, i ocupa el número 184 com Estat membre d'aquesta Organització internacional.

El Principat d'Andorra també ha entrat a formar part de l'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual, de l'Organització Europea de Telecomunicacions per Satèl·lit EUTELSAT, de la Unió Internacional de Telecomunicacions (UIT), de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), del Consell d'Europa, de l'Organització Mundial de Turisme (OMT).

6 - El Principat d'Andorra ha ratificat el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals, de 4 de novembre de 1950. El Principat reconeix el dret dels recurs individual i la Jurisdicció del Tribunal Europeu dels Drets Humans per un període de tres anys. També ha ratificat el Protocol Addicional al CEDH, de 28 d'abril de 1983, i el Protocol d'esmena nº 11 al CEDH, de l'11 de maig de 1994, així com el Conveni Cultural Europeu, fet a París el 16 de desembre de 1994. Des d'un punt de vista del Dret internacional privat, és important el fet de que Andorra hagi començat a acceptar els Convenis de la conferència de la Haia de Dret internacional privat, com el Conveni que suprimeix l'exigència de la legalització dels documents públics estrangers fet a la Haia el 5 d'octubre de 1961. Amb tota probabilitat seguiran els Convenis sobre Assistència Judicial Internacional, Adopció Internacional i Segrest Internacional dels Menors.

Per a obtenir una visió actual sobre la Constitució del Principat d'Andorra i el Dret Internacional, en el doble vessant de Dret Internacional Públic i Dret Internacional Privat, és de lectura obligada el llibre que acaba de publicar-se: Andorra en el ámbito jurídico europeo, De. Marcial Pons, Madrid, 1996. El llibre recull els treballs de les XVI Jornades de l'Associació Espanyola de Professors de Dret Internacional i Relacions Internacionals, celebrades al Principat d'Andorra.

Discurs del cap de Govern el dia de la signatura del tractat trilateral amb els governs de França i Espanya

Excel·lentíssim Senyor
Molt Il·lustres Senyora i Senyors,
Senyores i Senyors,

L'acte que anem a acomplir representa per nosaltres, andorrans, una doble fila històrica. Per una banda, consolida la nostra sobirania nacional votada pel poble en el referèndum del passat mes de març, proclamada solemnement amb la ratificació de la constitució pels Excms. Coprínceps i la seva posterior promulgació el dia 4 de maig.

Per altra banda, el reconeixement pels dos Estats veïns d'Andorra com a Estat sobirà i la garantia de les seves fronteres, en aquest acte solemne, obre el nostre país noves perspectives en la vida internacional dels Estats, que potser avui encara no són suficientment valorades. Set segles d'una quasi autosuficiència d'Andorra, enclavada al mig de muntanyes pirinenques, han estat els testimonis del seu aïllament, i per tant, la garantia de les seves llibertats.

Però, la història del món evoluciona. Deia rere dia els pobles i els Estats són més independents. D'any en any s'estableixen noves formes de cooperació entre ells que condicionen el progrés de la pròpia societat. Progés que ha de bastir-se en la mútua confiança i amb el grau de solidaritat necessari per assolir una pau mundial justa que permeti el desenvolupament harmònic entre totes les nacions, entre tots els pobles de la Terra.

I Andorra no podia ser absent d'aquest repte. Havia de participar amb els altres pobles en aquest desenvolupament progressiu de la nostra societat contribuint, en la mesura de les seves possibilitats, a aquesta dinàmica internacional.

És per això que, en nom del Govern d'Andorra, vull palesar als Governos del Regne d'Espanya i de la República francesa, per mitjà dels seus representants que assisteixen a aquest acte, el nostre més sentit agraïment per la comprensió i el respecte a la nostra sobirania, amb fidelitat al principi de no-ingerència, que ens han demostrat tant el curs del nostre procés constituent com en el curs de les negociacions del Tractat Trilateral que ara signarem.

També agraïm als dos Governos el seu oferiment per donar suport el Principat d'Andorra en les seves peticions d'incorporació als organismes internacionals que pugui interessar. I és en aquest sentit que puc anunciar-vos que, en el dia d'ahir, el meu Govern va decidir sotmetre a ratificació del Molt Il·lustre Consell General, el seu acord per sol·licitar l'ingrés d'Andorra a les Nacions Unides, en un moment en què el Regne d'Espanya i la República francesa són membres del seu Consell de Seguretat, i el primer n'ostenta actualment la Presidència. Si,

com esperem, es materialitza aquest extrem, es produirà 68 anys després de la fallida adhesió d'Andorra a la Convenció de Ginebra de 1925 sobre l'OPI, 60 anys després de la fallida protesta d'Andorra davant la Societat de les Nacions i 10 anys després del també fracassat intent d'adhesió a la UIT.

No voldria acabar aquestes paraules sense felicitar i agrair la tasca duta a terme per la Comissió negociadora tant pel que fa als representants del Regne d'Espanya i els de la República francesa, com els dels Excms. Coprínceps, del Consell General i del Govern. Sense la seva comprensió, paciència i capacitat negociadora, ben segur que hauria estat més difícil assolir aquest tractat.

Fem vots perquè l'aplicació d'aquest tractat marc de cooperació, amistat i bon veïnatge, sigui realment un factor de tranquil·litat i progrés per al nostre poble i pugui desenvolupar-se com es consigna en el seu preàmbul, amb esperit de mútua confiança i equilibri entre els Estats signataris i així poder contribuir a la construcció d'una Europa pacífica, democràtica i solidària.

Oscar Ribas
3.06.93

Discurs pronunciat davant la 48a Assemblea General de les Nacions Unides. Dia d'admissió d'Andorra

Senyor President,
Senyor Secretari General,
Digníssims representants dels Estats,
Senyores i Senyors,

Avui és un dia històric per a Andorra. El meu Estat ha estat admès com a membre de l'Organització de les Nacions Unides; hem vingut aquí a Nova York per hissar la nostra bandera junt amb les dels altres Estats. Culminem així moltes de les aspiracions del nostre poble i tot un procés de serena i tenaç transformació. Andorra ja no és un vestigi del dret feudal i medieval sinó un Estat homologat segons els criteris del dret internacional modern. I d'aquesta manera, s'ha tancat tot un secular procés de formulació jurídica que es va iniciar amb els pariatges ara fa més de set-cents anys i ens ha conduït a la cerimònia que estam vivint.

En aquest moment, i en aquesta ocasió, és just que ho faci, i així ho faig, que tingui un especial record pels nostres dos caps d'Estat, els Excel·lentíssims Coprínceps que han impulsat, col·laborat i acceptat la modernització institucional; i per a tots aquells dels meus conciutadans que des de l'any 1925, amb un primer intent d'aproximació a la Societat de Nacions, han lluitat per fer possible que aquest acte se celebrés.

Permeti'm, també, que els digui que per mi personalment, és un altíssim honor el fet de representar avui i aquí el poble andorrà i que em considero molt privilegiat de viure aquest moment i complir aquest deure tan gratificant. Perquè, avui, en assolir aquesta fila, Andorra obté els objectius de normalització i d'integració a la comunitat internacional als quals moltes persones de la meva generació i jo mateix hem dedicat els millors anys de la nostra vida.

Vull expressar el sincer agraïment al Consell de Seguretat i el Secretari General pel suport que ens ha estat atorgat en la tramitació de la nostra entrada. I de manera molt singular, vull fer constar la nostra viva i profunda gratitud als Excel·lentíssims representants de la República francesa i del Regne d'Espanya que, de fet, apadrinen avui l'ingrés de la meva nació. Els prego que facin arribar als seus Governos respectius l'expressió dels nostres sentiments que són els que tradicionalment han marcat la nostra franca i lleial col·laboració, que estic segur que no solament en mantindrà sinó que encara la nostra integració en tot allò que la comunitat Europea representa perquè territorialment hi estem enclavats, però filosòficament i com a model de societat, volem igualment estar-hi immersos.

Som un Estat petit però conscient del valor d'allò que és autèntic i que,

arrels. I les nostres són les de la cultura catalana. El català és el nostre idioma oficial. És en la llengua de Ramon Llull, Ausias March i Salvador Espriu, la quina es parla des de Fraga -a l'Aragó - fins a Maó - a l'illa balear de Menorca- i des de Salses -al Roselló francès- fins a Guardamar -a les terres meridionals del País Valencià. És en aquesta llengua, la catalana, que he vingut davant aquesta Assemblea a parlar de pau, llibertat i fraternitat.

Permeti'm que acabi citant la llegenda que figura en el nostre Escut nacional -*Virtus, Unita, Fortior* (l'acció o la força unida és més forta)- que s'adiu que s'han fixat les Nacions Unides.

Moltes gràcies.

Oscar Ribas

28.07.93

Discurs pronunciat al Palau de la UNESCO el dia d'admissió d'Andorra

Senyors president i director general,
Senyora presidenta del consell Executiu
senyores i senyors delegats

En primer lloc, desitjo associar-me als oradors que m'han procedit per felicitar en nom d'Andorra els nous Estats membres que, com nosaltres, s'han adherit recentment a la UNESCO.

Des d'aquesta tribuna, vull agrair a cadascun dels presents en aquest fòrum, la benvinguda cordial que ens heu atorgat i també sostenir la pròxima nova nominació del director general, el treball del qual, des de fora d'aquesta organització, hem valorat i apreciat.

La història s'ha precipitat en el nostre país i així en menys de dos anys ha emergit el nou estat andorrà.

Avui, Andorra confirma els objectius de normalització i d'integració a la comunitat internacional, deixant de ser un vestigi del dret feudal i medieval per transformar-se en un Estat homologat segons els criteris de dret internacional modern. Tenim el desig de conversar l'esperit de solidaritat i l'acollida que hem demostrat tenir en moments transcendents de la història de la humanitat. Andorra, amb set-cents anys d'història, ha estat terra d'asil durant els conflictes mundials que colpiren la vella Europa.

L'esperit pacífic que ens caracteritza i la nostra voluntat d'obertura ens ha permès entrar últimament als organismes internacionals per fer escoltar les nostres inquietuds, la llengua, la cultura, amb la consciència del que significa ser un microstat.

La ubicació d'Andorra, en plena serralada pirinenca, li ha desvelat la vocació turística i amb ella el comerç; l'obertura a altres cultures i llengües. Trobar-se enmig de dos països com són França: amb una ferma influència política i cultural; i Espanya: amb una forta presència humana. Ens trobem, a més, units a la comunitat catalana d'ancestral testimoni cultural. D'aquests contactes permanents amb els nostres veïns només en podem dir que els sentim una riquesa.

Petitesa també pot significar originalitat. La història d'Andorra i les seves peculiaritats institucionals són els elements fonamentals que permeten explicar la complexitat de l'estructura educativa actual. A Andorra hi conviuen amb tota naturalitat tres sistemes educatius: francès, espanyol i el nou nat andorrà que tot just fa 10 anys que existeix, que han educat i eduquen gratuïtament les generacions d'infants d'Andorra.

Aquest mosaic educatiu va obligar les autoritats andorranes a desenvolupar un programa comú en les escoles franceses i espanyoles, dit d'andorranització. Aquest programa es fonamenta en dos principis bàsics: en primer lloc, a través de l'estudi del català, la història, la geografia i les institucions andorranes, s'intenta introduir un element comú en els sistemes educatius esmentats que s'ajusti a les característiques culturals d'Andorra. En segon lloc, aquest ensenyament es vol unificador, en el sentit d'afavorir que tots els infants escolaritzats al país rebin un ensenyament idèntic en qualitat. Aquest programa continua vigent encara avui.

Ja en el meu primer Govern l'any 1982, i davant la necessitat de preservar la nostra identitat, es va crear un sistema educatiu propi que ha prosperat malgrat les dificultats, avui, només ens resta que la Comunitat Internacional reconegui el valor dels nostres esforços educatius. L'escola andorрана afirma el principi que l'educació és essencialment un fenomen de naturalesa social que té com a finalitat afavorir el desenvolupament individual dels membres d'un grup en el si de la pròpia cultura, en el qual l'estudi de les llengües, element culturitzador per excel·lència, hi té un lloc específic.

Un projecte exportable que ja és una realitat a Andorra l'oferim amb la creació de l'escola d'infermeria. En base a les directius de la Comunitat Europea, a les recomanacions de l'OMS i tenint en compte els programes educatius d'Espanya i de França, Andorra ha confeccionat uns programes genuïns que permeten adequar el sistema escolar al món laboral amb celeritat. Amalgamar diferents programes que existeixen al món i portar-los a la pràctica, pot afavorir apropar el món educatiu a la realitat quotidiana

Obrint cap el món, Andorra s'ha preocupat i es preocupa per termes essencials de la humanitat. L'any passat la Universitat d'Estiu i enguany el curs de la Federació Mundial d'Estudis del futur, s'han interessat per la complexitat de la comunicació i, essencialment, pel tractament de la informació en els mitjans de comunicació. La cultura de la major part dels ciutadans és gairebé televisiva. Es tracta d'una cultura d'imatges, d'instantaneïtat, que dóna informació però també espectacle i juga, freqüentment amb l'emoció de l'espectador i la banalitat. Tot va molt de pressa. El que compta es treure cada cop més notícies en detriment de la reflexió. Aquesta constatació ens ha de fer reflexionar a tots, grans i petits Estats en el nostre futur en les nostres característiques i en la manera de comunicar entre pobles, i d'analitzar els esdeveniments.

Com ha subratllat en aquesta assemblea el Director General, la idea d'universitat que ha d'unir els pobles i atansar-nos els uns als altres, no ha de traïr les petites cultures ni uniformitzar els diversos valors que fins ara han caracteritzat cadascun dels pobles.

Des d'aquí, ofereixo la possibilitat que Andorra esdevingui el marc idoni que propiciï la reflexió, ja que la nostra petitesa i la senzillesa que volem reivindicar

faciliten la pràctica de noves experiències.

Tot això ens permet continuar somniant i també treballant per imaginar i bastir el nostre futur per tal que els petits projectes puguin esdevenir dignes realitzacions.

Moltes gràcies.

Oscar Ribas

1993

Paraules a la recepció a la Casa d'Andorra a Bruselas

Senyores i senyors,

Ens plau molt poder-me adreça: avui, a tots vostès des d'aquesta tribuna oberta a Europa per a satisfacció d'Andorra, per a enfortiment de la seva raó de ser i confraternitat entre tots els ciutadans del vell continent.

M'honora saber-me part implicada en aquesta presentació institucional, cultural, política i lúcida de l'Andorra eterna, aquella que va quedar ancorada en el principi de segle, envellida i envejada, protegida per la mà sàvia de l'home pirinenc; l'Andorra, a voltes, desconeguda pel gran públic, però que es manté vital i ferma. Antigor i modernor: aposta pel futur; respecte pel passat. Sempre el mateix repte. Mai les mateixes eines per superar-lo.

La projecció que qualsevol Estat anhela passa per l'enfortiment de la seva imatge exterior per crear ocasions de donar-se a conèixer en tants aspectes com li sigui possible. Aquest és, en part, el motiu de la presentació d'Andorra, fent camí per Europa. La gratitud, el respecte i l'afecte a les llibertats democràtiques, la sensibilitat, i l'enfortiment dels llaços amb tots els conciutadans europeus, fa la resta.

Agraeixo a Brussel·les que per a nosaltres, els andorrans, hagi estat el motor necessari per crear una nova embranzida en la concepció del que és Andorra; que haurem de saber treballar molt bé interiorment, amb perseverança, cautela i rigor per donar respostes útils als interrogants que la nostra gent es planteja cada dia.

Mai més no voldrem, els andorrans, quedar ancorats en cap passat que no ens deixi moure'n amb l'orgull de saber qui som, com som i per què hem volgut decidir per nosaltres sols. Després que el país hagi entrat de ple dret en l'àmbit de les relacions internacionals com un Estat més, és difícil de descriure com ser andorrà pot començar-se a entendre amb una altra condició d'orgull benentès, en el sentit més ampli i generós del mot. Volíem jugar en igualtat de condicions, amb els mateixes regles, drets i deures, que qualsevol altre Estat del món. I ho hem aconseguit.

Sento veritable devoció per Brussel·les pel compromís que moltes institucions i diplomàtics van contreure per tal d'aconseguir que Andorra esdevingués un veritable Estat de dret. Quan en l'època pre-constitucional vaig venir a inaugurar la casa d'Andorra ja vaig indicar la necessitat d'oxigenar Andorra obrint-la a les expectatives exteriors, confiant que Europa entendria, millor que ningú, que els microstats tenim el dret a participar, aportant les nostres peculiaritats i diferències, en l'elaboració d'una Europa dels pobles, més integradora, innovadora i rica en matisos.

I avui tornem a ser aquí, amb la Constitució aprovada i com a membre

número 184, de l'Organització de les Nacions Unides conscients que encara ens queda molt per recórrer, camí d'Europa. Per això, continuem necessitant el seu suport i entusiasme perquè entrem en l'àmbit de les relacions amb Europa amb total normalitat, i ho fem bàsicament a través d'una de les seves capitals més emblemàtiques: Brussel·les.

Brindo pel reconeixement mutu de les nostres comunitats i pel seu esperançador demà. Moltes gràcies.

Com a andorrà he d'agrair, doncs, que Europa s'entusiasmés amb Andorra i incidís perquè entréssim en l'àmbit de les relacions internacionals amb total normalitat, i que ho fes bàsicament a través d'una de les seves capitals més emblemàtiques: Brussel·les.

Vull retre homenatge, avui, al ciutadà de Brussel·les i a totes les seves autoritats polítiques, socials i culturals pel seu suport i entusiasme, inaugurant el períple de presentacions d'Andorra per europa, que comença aquí, a casa seva.

Confio que la posada de llarg del petit nostre país petit els satisfarà a tots els nivells. I que sabran tancar-la amb fermall d'or, coneixent la nostra hospitalitat pirinenca, el nostre perfil de país turístic i de serveis.

Brindo pel reconeixement mutu de les nostres comunitats respectives i pel seu esperançador demà. Moltes gràcies.

Oscar Ribas
1993

CONVOCATÒRIA I PROGRAMA PREVIST

9a Diada Andorrana a la UCE
XXVIII Universitat Catalana d'Estiu
Prada de Conflent (Cataluya Nord)

Tema: Andorra en el món
Dissabte, 17 d'agost de 1996
Organitza: Societat Andorrana de Ciències

Sessió de matí: de les 9.30 a la 1

1. L'Andorra medieval en el context de l'època
Cebrià Baraut, historiador i pare benedictí de Montserrat.
2. Andorra en el món turístic
Sergi Nadal, director de turisme del Govern d'Andorra.
3. Situació dels universitaris d'Andorra
Alexis Estopiñán, estudiant de filosofia.
4. La relació de la Seu i l'Alt Urgell amb Andorra
Jordi Pasques, escriptor i autònom disciplinari.
5. La llengua i la cultura catalanes, targeta de visita d'Andorra al món
Jaume Ros i Serra, comerciant i escriptor.

6. La solidaritat internacional des d'Andorra

Lourdes Font, llevadora i membre de Metges sense Fronteres.

7. La percepció del món econòmic sobre Andorra

Oriol Ribas, llicenciat en dret i conseller delegat de Banca Reig.

8. Presentació a Prada de la publicació de la 8a Diada Andorrana: El finançament de l'estat andorrà.

Sessió de tarda: de les 3 a les 5.30

9. La lliure competència en el sector de les telecomunicacions

Ricard Rodrigo, enginyer INSED i cap de relacions internacionals de l'STA.

10. Andorra i el món de les divises

Carles Torres, economista al departament de màrqueting de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra.

11. Idees per a una representació internacional d'Andorra

Meritxell Mateu, llicenciada en relacions internacionals i història; ambaixadora d'Andorra a França i a la UNESCO.

12. El paper d'Andorra dins l'ONU

Juli Minoves, llicenciat en ciències econòmiques i socials; ambaixador als Estats Units i a l'ONU.

13. Endreçar la casa i estar en el món

Maria Reig, empresària, exconsellera general i expresidenta d'Apapma.

14. Andorra i Europa

Jaume Bartumeu, advocat i president de la comissió de política exterior del Consell General.

15. Projectió internacional de les institucions andorranes

Josep Dalleres, educador i síndic del Consell General.

Llista de participants a la Diada

Toni Ardite	Periodista Dd'A	Andorra la Vella
Maria Artal	Bibliotecària	
Pere Bascompte	Estudiant dret intern.	Perpinyà
Joan Becat	Professor	Perpinyà
J.B. Bellsollé	Cineasta	
Marta Bonich Piqué	Estudiant	
Jordi Bossa	Enginyer	
Elisabeth Carpa	Professora	Andorra la Vella
Pere Cavero	Llicenciat en història	Andorra la Vella
Josep Dalleres	Ensenyant i Síndic	Andorra
Josep Duró	Cònsol	Ordino
Alexis Estopiñán	Estudiant	Andorra
Lourdes Font	Llevadora	Canillo
Isabel Galí	Periodista ATV	Andorra la Vella
Neus Gassol	Administrativa	
Alfred Giner-Sorolla	Bioquímic	Tampa/Vinaròs
Pep Iglesias	Fotògraf Dd'A	Andorra la Vella
Antoni Iscla	Informacions	
Joaquim Juan Vañó	Secretari	Andorra la Vella
Josep M. López Llavi	Periodista	Encamp/Barcelona
Àngels Mach	Farmacèutica	Canillo
Merixell Mateu	Ambaixadora	
Juli Minoves	Ambaixador	
Zou Molina		
Josep Montañés	Director banca	Andorra la Vella
Sergi Nadal	Director Turisme	Andorra la Vella
Joana Novau	Filòloga	Encamp
Pere Pascal Riera	Llic. Econòmiques	
Jordi Pasques	Autònom i escriptor	Oliana
Pere Pellicer		Coll de Nargó
Carmina Pich	Assistent social	
Antoni Pol	Arquitecte	Canillo
Maria Reig Moles	Empresària	Andorra
Maria del Mar Riestra	Enginyer	Andorra la Vella

Ricard Rodrigo	Enginyer	Andorra la Vella
Julià Rodríguez	Informacions	Andorra la Vella
Joan Carles Rodríguez	Jurista	Sispony
Jaume Ros i Serra	Escriptor-comerçant	Escaldes
Rosa M. Ruiz	Comerç	
Roger Tarradas	Comerç	Barcelona
Carles Torres Blánquez	Economista	Andorra la Vella
Anna Troy	Professora	Sant Julià de Lòria
Àlvar Valls	Periodista	Encamp
Mireia Verdaguer	Estudiant	Perpinyà
Montserrat Vernet	Secretària	Encamp

Reculls de premsa

La Universitat d'estiu tractarà el tema "Andorra en el món"

■ La Diada andorrana de Prada de Conflent tindrà lloc el 17 d'agost

Anna Casellas
ANDORRA LA VELLA

Andorra en el món ha estat el tema escollit entorn del qual girarà la novena edició de la Diada andorrana de la XXVIII Universitat catalana d'estiu, que se celebrarà a Prada de Conflent. La jornada —organitzada per la Societat andorrana de ciències— es desenvoluparà el dissabte 17 d'agost.

De moment encara no es coneix el nom dels participants que intervindran en les diverses sessions de treball, taules rodones i conferències que tindran lloc durant tota la jornada.

El contingut de les ponències

i els temes que es tractaran encara no s'han determinat, tot i que, cum la pugut saber el **DIARI D'ANDORRA**, les xerrades analitzaran des del paper d'Andorra en el context internacional, el lloc que ocupa el nostre país dins de la mundialització de l'economia, la lliure competència en el sector de les telecomunicacions i la transformació d'Andorra a través del turisme, fins a l'obertura de les comunicacions al país, el món de les finances i Andorra, i el segle XX i la diplomàcia andorrana.

Jornada econòmica

En l'edició passada, el tema escollit per a la Diada andorrana

de la Universitat catalana d'estiu va tractar sobre el finançament de l'Estat andorrà. En aquesta ocasió, la trobada va disposar de la participació d'importants i reconeguts polítics del país i personalitats relacionades amb el món de l'economia.

La jornada va ser inaugurada oficialment per l'economista Francesc Boret, que va parlar sobre els possibles recursos de finançament de l'Estat.

Així mateix, la clausura de l'acte la va portar a terme l'anterior cap del Govern, Oscar Ribas, que va pronunciar un discurs centrat en les finances públiques a través dels pressupostos.

Diada andorrana de la UCE de l'any passat.

■ "Andorra en el món", tema de la Universitat catalana d'estiu de Prada

La novena edició de la Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent se celebrarà el 17 d'agost vinent i tractarà sobre el tema *Andorra en el món*. La trobada, que es desenvoluparà durant tota la jornada, tindrà lloc al liceu Renouvier de Prada i està organitzada per la Societat andorrana de ciències.

De moment encara no han transcendit els noms dels participants que intervindran en les diverses sessions de treball, taules rodones i conferències que s'han preparat. Això no obstant, les xerrades analitzaran el paper d'Andorra en el context internacional, el lloc que ocupa el Principat dins de la mundialització de l'economia, la lliure competència en el sector de les telecomunicacions i la transformació d'Andorra a través de turisme, entre altres temes d'interès.

"Andorra en el món", tema de la Universitat de Prada

El proper 17 d'agost, a les instal·lacions del liceu Renouvier, de Prada de Conflent, se celebrarà la novena edició de la Diada d'Andorra dins la Universitat catalana d'estiu.

Enguany el tema del qual es tractarà en aquesta diada serà *Andorra en el món*. De moment encara no s'han donat a conèixer els noms dels ponents.

La SAC presenta el programa de la jornada, que tindrà lloc el 17 d'agost

'Andorra en el món', tema de la 9a Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu

La secretària de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Àngels Mach, i Antoni Pol, vocal

La 9a Diada Andorrana a la XXVIII Universitat Catalana d'Estiu que se celebrarà el proper 17 d'agost a la localitat francesa de Prada de Conflent tractarà d'enguany sobre *Andorra en el món*, tema elegit per l'entitat organitzadora, la Societat Andorrana de Ciències (SAC).

Àngels Mach, secretària de la SAC, i Antoni Pol, vocal, van presentar en roda de premsa el contingut de l'edició d'enguany d'aquesta diada. "La SAC sempre busca un contingut que sigui actual i que tingui un interès per la societat, a la vegada que permeti una certa reflexió teòrica. En

aquest sentit, el que la SAC realitza és una tasca de coordinació de tota una sèrie de persones que puguin parlar des de diferents àmbits sobre el tema", va manifestar Pol.

Aquest va destacar alguns dels objectius que persegueix la Diada, com són reflexionar sobre una qüestió que sigui in-

teressant per al país i donar a conèixer Andorra en un marc que es considera adequat com és la Universitat Catalana d'Estiu, que aplega tots els territoris de parla catalana. Així mateix es pretén, segons va indicar Pol, ser participants d'aques-

Els responsables de la SAC destaquen que la participació a la Diada ha anat augmentant

ta universitat amb l'organització d'un acte propi, ja que la SAC també forma part de la fundació que regeix aquest fòrum.

Assistència oberta

La XXVIII Universitat Catalana es desenvoluparà enguany entre els dies 16 i 25 d'agost al Liceu Renouvier. La jornada sobre Andorra estarà oberta a l'assistència de totes les persones que estiguin interessades en el tema. L'elecció del tema que s'analitza cada any es realitza de manera consensuada entre els membres que formen part de l'entitat. **"S'ha de buscar un tema que sigui molt genèric, és a dir, que pugui encabir persones de tots els àmbits, des de polítics a historiadors, etc."**, va manifestar Pol.

Els representants de la SAC es van referir també a l'augment de participació que ha enregistrat la diada al llarg dels últims anys. En total s'han comptabilitzat 102 ponents,

Una imatge de la 8a Diada Andorrana de la UCE

sense incloure els d'aquest any, i s'han publicat en un llibre les conferències de sis edicions. **"Al començament hi anaven els ponents i molt poques persones més i ara hi ha una major assistència. Fins i tot hi ha qui va només a escoltar algunes de les ponències que formen part del programa"**, comentava Mach.

Els ponents d'aquesta diada, pel que fa a la sessió del matí,

seran: Cebrià Baraut, historiadors i pare benedictí de Montserrat (*L'Andorra medieval en el context de l'època*); Sergi Nadal, director de Turisme del Govern d'Andorra (*Andorra en el món turístic*); Alexis Estopiñán, estudiant de filosofia (*Situació dels universitaris d'Andorra*); Jordi Pasques, escriptor i autònom pluridisciplinar (*La relació de la Seu i l'Alt Urgell amb Andorra*); Jaume

Ros, comerciant i escriptor (*La llengua i la cultura catalanes, targeta de visita d'Andorra al món*); Lurdes Font, llevadora i membre de Metges sense Fronteres (*La solidaritat internacional des d'Andorra*); Oriol Ribas, llicenciat en dret i conseller delegat de Banca Reig (*La percepció del món econòmic sobre Andorra*).

Sessió de tarda

A la tarda, els ponents seran: Ricard Rodrigo, enginyer INSED i cap de relacions internacionals d'STA (*La lliure competència en el sector de les telecomunicacions*); Carles Torres, economista del departament de màrqueting de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra

(*Andorra i el món de les divinitats*); Meritxell Mateu, llicenciada en relacions internacionals i història, i ambaixadora d'Andorra a França i la UNESCO (*Idees per a una representació internacional d'Andorra*); Juli Minoves, llicenciat en

El patrocini de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra permet publicar les ponències

ciències econòmiques i socials i ambaixador als Estats Units i l'ONU (*El paper d'Andorra dins l'ONU*); Maria Reig, empresària, exconsellera general i expresidenta d'APAPMA (*Endreçar casa, condició prèvia per sortir al món*); Jaume Bar-

tumeu, advocat i president de la Comissió de Política Exterior del Consell General (*Andorra i Europa*), i Josep Dalleres, educador i Síndic General (*Projecció internacional de les institucions andorranes*).

El Banc Agrícola i Comercial d'Andorra (BACASA) serà de nou enguany l'entitat patrocinadora que permetrà la posterior publicació de les conferències de la diada. La presentació de la publicació de la 8a Diada, que va tractar sobre *El finançament de l'Estat andorrà*, tindrà lloc una vegada acabades les ponències del matí, al voltant de la una del migdia. El llibre ja es va donar a conèixer al país per Sant Jordi. ■

Julia Rodríguez

La Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu tornarà a reunir enguany un bon nombre de ponents. Aquesta vegada el tema sobre el qual es parlarà serà 'Andorra en el món' i hi seran presents persones de diverses disciplines acadèmiques i polítics de diferents tendències. Entre aquests últims hi haurà el president de la Comissió de Política Exterior i secretari general de Nova Democràcia, Jaume Bartumeu; el Síndic General i membre de l'AND, Josep Dalleres, i l'exconsellera Maria Reig.

EDITORIAL

I això qui ho arregla...

Dir que les coses van malament no és descobrir res de nou. Explicar que la primera legislatura postconstitucional ha estat un fracàs, tampoc no és cap primícia. Ni argumentar que es necessita un repàs de dalt a baix, tampoc.

Fa vint anys els ecologistes predicaven que el fum dels tubs d'escapament dels cotxes eren nocius per a la salut i el medi ambient. Aleshores ningú no els va fer cas i es van seguir fabricant automòbils com a xurros. El temps però s'ha encarregat de donar-los la raó. Sí, el fum dels cotxes no ens deixa respirar, tenien vostès raó, senyors ecologistes!

Fa deu anys quan Espanya va entrar al que abans es deia CEE i avui és la UE, les persones amb visió de futur van predir que venien temps difícils per a l'economia andorrana. Ningú no els va escoltar. No hi havia problema, la mamella seguia rajant. De 14 milions de turistes anuals a finals dels anys 80 hem passat a tenir-ne uns 8 i amb sort. Gairebé la meitat. El comerç no és competitiu i molts es veuran en l'obligació de tancar. El que deien alguns fa una dècada i que aleshores ningú no els va escoltar, ara ho reconeix tothom.

El 1991 es va fer un pla estratègic per trobar solucions a una economia que només s'arreprenjava en tres o quatre pilars. Es va parlar de places financeres i d'instal·lar indústries no pol·lucants al país. Gairebé sis anys després no tenim ni una cosa ni altra. En definitiva fer encarregar estudis, fer reunions a les paròquies altes i fer corre rius de tinta per no res.

A hores d'ara no hi ha cap indicador que ens faci preveure que es produirà una millora econòmica ni cap espurna que ens pugui fer creure que de cara al 1997 les coses rutilaran. Al contrari, entre la gent del carrer, hi ha el convenciment que fins a les properes eleccions del mes de febrer aquí ja no és farà res més. Ningú creu que s'aprovin més projectes de llei ni es tiri endavant res del que s'anuncia. Ans al contrari, a sobre al nou gabinet li cauran un parell de patates calentes com són el tema dels passius o la futura llei d'immigració, de la qual es parla des de fa més de deu anys i encara no hi ha ni un esborrany.

L'esperança que partits polítics arribin a un possible pacte que faci governable el país de cara els propers quatre anys, també sembla que s'evacua per moments. Així que si un miracle no ho arregla, que Déu ens agafi confessats!

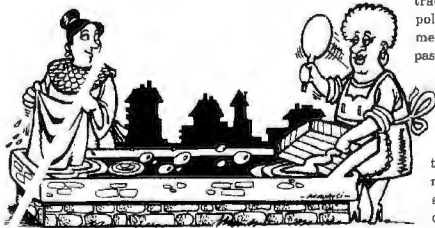
EL SAFAREIG

ZOBRES 3

*Per cert, diassabte vinent, una colla de polítics i altres persones se n'aniran fins a Prada de Conflent per allò de la Diada d'Andorra dins la Universitat catalana d'estiu...

El meu nét diu l'altre dia que sembla que són com a més valents quan xerren fora, que no quan ho fan aquí. Al cap i la fi només els escolten els quatre d'Andorra que hi van, no sé pas per què no podrien fer la Diada aquí i menys molesties de viatge i calor tot el dia... També diu *lo Paquito* que és com si comencessin a fer la campanya electoral, ja que almenys alguns ho aprofiten sense esperar Meritxell com mana la tradició... És que els polítics no tenen romei, uns perquè es passen el temps remenant les cires, i els altres perquè les volen remenar. Enguany fins i tot durant la setmana de caça de l'isard em sembla que faran *mitings* a les muntanyes...

EL TEMA DEL DIA

Andorra es projecta

La Diada tractarà de manera específica el paper dels diferents actors andorrans en el marc internacional. Les ponències comptaran amb especialistes de la cultura, la història i l'economia del Principat d'Andorra

jornades

Andorra torna a centrar l'interès de la Universitat Catalana d'Estiu. La Diada "Andorra en el món", una de les Reunions i Jornades Especialitzades que proposa el programa d'aviu, es desplegarà durant tot el dia -al aula 1-03-, per tractar de forma monogràfica els aspectes més concrets de la història, l'economia, la llengua, la

Al llarg de la jornada es presentarà la publicació

El finançament de l'Estat Andorra, que recull la VIII Diada.

actors andorrans. Intervindran Ricard Rodrigo, cap de relacions internacionals de STA (*La lliure competència en el sector de les telecomunicacions*), Carles Torres, economista del Banc Agrícola i Comercial d'Andorra (*Andorra en el món de les divises*), Meritxell Veteu, ambaixadora d'Andorra a França i a la UNESCO (*Idees per a una representació internacional d'Andorra*), Juli Minoves, ambador a als Estats Units i l'ONU (*El paper d'Andorra dins l'ONU*), Maria Reg, excancellera general, expresidenta d'APAPMA (*Endreçar casa, condició prèvia per sortir al món*), Jaume Bartheu,

president de la comissió de política exterior del Consell General (*Andorra i Europa*) i finalment Josep Daleries, síndic de Consell General (*Projectió internacional de les institucions andorranes*).

L'estorç de projectió

La consolidació del paper d'Andorra en els fóruns internacionals i l'establiment de les relacions diplomàtiques ha estat una dels fronts essencials de l'activitat política andorrana durant el 1995. L'audiència de Joan Pau II a una delegació andorrana després de la creació de l'ambaixada andorrana al Vaticà (16 de juny), va ser interpretada com l'estatut quondam, que tenia en la figura del bisbe de la Seu d'Urgell com a copríncep un dels

seus puntals. La projecció internacional d'Andorra durant l'any va arribar al seu punt màxim el 24 d'octubre, quan el president del govern, Marc Forné, va fer un discurs en català a l'ONU amb motiu del 50è. aniversari de l'organisme internacional. Un altre fet a destacar va ser la posada en marxa d'Andorra Televisió, e canel públic ancorat impulsat per l'Organització de la Ràdio i la Televisió d'Andorra.

A nivell polític, les darreres eleccions van definir un panorama dominat per tres grans partits, el Liberal, Agrupament Nacional Democràtic i Nova Democràcia. Els partits locals es van confirmar com els grans dominadors de les parròquies menys poblades. F.C.

cultura i les relacions internacionals de principat veí.

La Diada, que arriba a Prada per novena vegada de la mà de la Societat Andorrana de Ciències, s'estructura en dos torns. En el primer, de dos quarts de 10 a 1 del migdia, intervindran Cebrià Barau, historiador i pare benedictí de Montserrat (*Andorra Medieval en el context de l'època*), Sergi Nadal, director de turisme del Govern d'Andorra (*Andorra en el món turístic*), Àlex Estopiñán i Miquel Pascual, estudiants de filosofia i d'educació social (*Situació dels universitaris d'Andorra*), Jordi Pasques, escriptor i autònom pluridisciplinari (*La relació de la Seu i Alt Urgell amb Andorra*), Jaume Ros, comerciant i escriptor (*La llengua i la cultura catalanes: l'arrel de visita d'Andorra al món*), Lourdes Font, maretre de Metzges sense Fronteres (*La solidaritat internacional des d'Andorra*), i Oriol Ribas, conseller delegat de Banca Fesg.

A partir de les 3 de la tarda començarà el segon torn de ponències que tractaran de forma més específica les relacions internacionals dels diferents

Diari d'Andorra

ANY VI • NÚMERO 1.844 • DISSABTE, 17 D'AGOST DE 1996 • PREU: 125 PTES.

“Andorra al món”, reflexió i debat a la Universitat de Prada

■ La jornada dedicada al país inclou catorze comunicacions per altres tants ponents

Toni Ardill

PRADA DE CONSENT

Situar Andorra al món i analitzar, des de les perspectives més variades, el paper i l'evolució del Principat dins aquest àmpli context, serà el repte dels catorze ponents que durant la jornada d'avui, Diada d'Andorra a la Universitat catalana de Prada de Conflent, aniran desgranant diversos aspectes de la nostra relació amb la realitat, pròxima o llunyana, que ens envolta.

El títol encabeix l'aportació de figures representatives dels camps més variats de la cultura, l'economia, la política i la vida social andorranes, que disposaran de poc més de mitja hora per exposar el tema triat i obrir la discussió que precedeix cada ponència.

Els convidats d'aquesta novena edició de la diada són l'hostonador i pare benedictí de Montserrat Cebrià Baraut, que parlarà sobre *l'Andorra medieval en el context de l'època*, el síndic del departament de turisme, Sergi Nadal, sobre *Andorra en el món turístic*, l'estudiant de filosofia Alexis Estopiñán, sobre la situació dels nostres universitaris; l'escriptor i col·laborador del *Dià* A Jordi Pàsqies, sobre *La reina en amb la Seny i l'Alt Urgell*; el també escriptor Jaume Ros, sobre la llengua i l'última català neocòica amb tres identitats, La

Assistents a la Universitat de l'any passat davant l'edifici del liceu Renouvier.

lleidadora Lourdes Lom, sobre la solidaritat internacional des del Principat, i el conseller delegat de Banca Reig, Onof Ribes, sobre la percepció que té del país el món econòmic.

En el segon bloc d'exposicions, a tarda, comparèixeran Ricard Rodrigo, cap de relacions internacionals de TSTA, per abastir *La llengua i competències en la teleconomia a casa*; Carles Torres, economista, amb el mèn-

de les divises, Meritxell Mator, ambaixadora a França i a la Unesco, que aportarà *l'ides per a una representació internacional d'Andorra*; Juli Minoves, ambaixador als EUA i l'ONU, per explicar el paper del Principat a les Nacions Unides; Maria Reig, excancellera general, amb la verada *Andorra: la casa, condició prèvia per sortir al món*; Jaume Bartameu, president de la comissió de política exterior del

Consell, amb *Andorra i Europa*, i el síndic Josep Dalles, amb la *Projecció internacional de les institucions andorranes*.

La diada està organitzada per la Societat andorranca de ciències (SAC), que, com acostuma a fer en cada edició, aprofitarà l'ocasió per presentar la publicació de les xerrades de l'any passat, en què es va tractar el tema genèric de *El finançament de l'Estat andorrà*.

Presència a l'aparador més important de la cultura catalana

La Diada d'Andorra a la Universitat catalana de Prada és l'activitat més important que organitza la SAC, tant per l'aportació de les xerrades com pel fet que aquestes queden transcrites i són publicades, amb l'ajut de promotors privats, en volums que donen un valor permanent a aquesta informació.

La voluntat de participar en aquest esdeveniment, de nou dies de durada des d'ahir fins al 25 vinent i que enguany arriba a la 9na edició, respon a la doble intenció de suscitar un debat real sobre qüestions d'interès que afecten el nostre país i de mantenir una presència ininterrompuda i diferenciada, per voluntat pròpia, en la gran cita anual de la cultura catalana, en què s'apleguen centenars d'intel·lectuals i estudiants de tots els territoris que comparteixen la mateixa llengua.

Els joves inscrits aquest any són més de 500, qui tenen l'ocasió de sentir les explicacions, entre d'altres, dels consellers de la Presidència i Agricultura de la Generalitat de Catalunya, Xavier Trias i Francesc Xavier Marimon.

La inauguració oficial va tenir lloc ahir a càrrec del president de l'Institut d'Estudis Catalans, Manuel Castellet.

Diari d'Andorra

ANY VI • NÚMERO 1.645 • DIUMENGE, 18 D'AUGOST DE 1996 • PREU: 125 PTEES.

10 Diari d'Andorra

OPINIÓ

DI MINGU, 18 D'AUGOST DE 1996

Editorial

Andorra a la Universitat catalana d'estiu

La Universitat catalana d'estiu, a Prada de Conflent, ha estat justament definida com un aparador dels països de la cultura de la catalanitat, i en la seva vint-i-vuitena edició, com en tantes d'altres, ha dedicat un dels dies del seu programa al Principat d'Andorra, monogràficament.

Aquesta manifestació i trobada acadèmica continua fent-se a la localitat sota administració francesa, potser per fidelitat als seus començaments quan encara hauria estat impossible, pel règim polític d'aleshores, celebrar-la en el territori català més extens i poblat, i hauria estat molt més complicat des de tots els punts de vista situar-la al sovint oblidat Alger de l'illa de Sardenya.

A Prada es troben cada any els diversos països de la catalanitat, amb aquest nexa de comunitat cultural i també amb els seus trets diferencials, amb les seves pròpies identitats i amb l'excepció andorrana com a únic Estat sobirà reconegut en els àmbits internacionals.

El nexa de les exposicions i ponències desenvolupades ahir en aquest marc universitari era, precisament, *Andorra al món*, quan gairebé ha culminat el reconeixement i la presència del nostre país en els principals fóruns i organit-

zacions internacionals i s'han establert relacions diplomàtiques amb Estats dels cinc continents.

En l'òrbita política — però no solament la política — d'aquest veïnatge global sacsejat per tota mena de conflictes i per la confrontació d'interessos de les principals potències — Andorra és un dels petits Estats que, per no tenir aquest afany d'expansió, ni econòmica, ni militar, ni política, i per la seva tradició multiseccular de pactes i convivència amb dos grans Estats veïns, reuneix les condicions de prestigi i neutralitat que són útils per desenvolupar un paper d'arbitratge ètic i diplomàtic.

Aquesta capacitat ja ha estat reconeguda, i utilitzada — tot i que no feta pública, perquè seria restar-li eficàcia —, al si de les Nacions Unides, on ha ocupat durant un temps la presidència del grup de nacions europees i occidentals, que inclou totes les grans potències europees, els Estats Units i el Canadà.

Presentar les realitats i perspectives del nostre país en l'aparador de la catalanitat és una més de les necessàries accions divulgatives, més fàcil d'entendre en un àmbit de la mateixa cultura i llengua.

Catorze comunicacions van abordar ahir, des de perspectives diferents i analitzant aspectes molt variats, el paper d'Andorra en el món i en la Universitat catalana d'estiu, en què es van plantejar diversos problemes i, en tots, les respostes pròpies del país.

La consolidació de l'obertura al món, clau en l'evolució i el futur d'Andorra

■ Els ponents destaquen la Constitució i l'ingrés als fóruns internacionals com a fet d'importància cabdal

Toni Ardite

PRÉLUD I CONTINENT

La solida fundamentació i col·lectiu del procés d'obertura cap al nostre entorn i el posicionament de l'illa en el context internacional van ser temes principals en els objectius destacats per a Andorra per la majoria de ponents que van tractar el tema, ahir, en la novena Diada andorranca de Pràdo, que es va desenvolupar dins el marc de la 25a edició de la Universitat catalana d'estiu. Tan sols l'exconsellera i expresidenta d'Apapnia, Maria Reig, va absentar-se, com a mínim, va visitar al micròfon i va dir, respecte de prioritats, la resolució dels problemes interns del país, en una ponència el títol originalment preveia de la qual era precisament, *Endreçar casa, estudiis prèvia per sortir al món*.

En sintonia amb els prioritats es va manifestar Antoni Pol, vocal de la Societat andorranca de ciències, promotor de la jornada, en la introducció a les conferències pronunciades a la 1a i 2a sessió, *Andorra en el món*. Pol va contrastar el radical canvi d'orientació d'Andorra respecte de l'exterior entre l'època que comença fins al segle XVIII el pensament de la qual es reflecteix en les màximes i recomanacions del doctor Efraïm Russell i l'aprovació de la Constitució, una transició que només es pot entendre a la llum de les transformacions experimentades en aquestes darreres 200 anys per la societat andorranca i per l'influx de les polítiques foranes més properes.

Dintre d'aquesta recerca hi ha, a més, una preocupació per "atorgar els propis valors i valors de condició col·lectiva i individual" fins i tot la comparació geogràfica què en un segon pla, "se solta a més declaracions d'intencions de signe utopista" però amb un període d'obertura progressiva gairebé constant en aquest segle.

L'historiador Pere Cervera va motivar la lectura de Pol i va contextualitzar, resseguint el peatge d'Andorranos que en temps antics i no tant van desenvolupar la seva vida a l'estranger, que el Principat no va estar mai en una situació d'isolament, tot i que és a partir de final del segle passat i sobretot de la dècada de 1930 -uns anys especialment agitats- en què la relació amb

l'exterior afecta l'estructura social interna. Recordant aquesta fet i repassant els llindars de la traujectoria històrica moderna i la seva significació, l'ave va atribuir a un present en que el Principat és "una illa comunitària" que té com a referència immediata l'Europa i mitjà i en que no s'ha d'afiliat a ningú i tant tal com s'indica al *Manual Digest*.

L'economista Lluís Ferrer va demostrar l'absoluta intercanvi dels Estats en un sistema d'intercanvi únic per a tot el món, i molt especialment va destacar la repercussió sobre Andorra del funcionament i les fluctuacions econòmiques d'Espanya i França. Ferrer, que va avançar una objectiva, que és falta per a la impensada de la moneda única a Europa, i va analitzar les conseqüències d'aquest importantíssim canvi. Va esmentar la importància de mantenir el diferencial de preus -or a la qual cosa és "fonamental" controlar la inflació, que depèn d'una política de control de preus "immediata" i va apuntar alguns mecanismes per aconseguir-ho.

Driol Ribas descriu l'economia andorranca com una activitat "tancada i de base familiar", quasi del tot "desconeguda" a l'exterior per les seves limitacions, malgrat tot, "d'història". Els abusos comercials i la falta d'un pla d'ordenament territorial tenen grans conseqüències en el seu desenvolupament.

Política i diplomàcia

Des del marc de l'activitat diplomàtica, Meritzell Malueu, ambaxador a França i a la Presidència, i Juli Minoves, als EUA i l'ONU, i el síndic Josep Dalmau, des de la seva rica experiència en política nacional, van projectar la transcendència de l'ingrés d'Andorra als principals fóruns de decisió internacional, com els Nacions Unides que van considerar Andorra com a país de primer rang, en la seva història començant amb el dret d'aspirar a un altre fet de canvi important, com va ser l'aprovació de la Constitució. El conseller Jaume Borrutume, defensor de reconèixer la presència exterior a Europa, va observar que "s'ha fet molt, però encara queda molt per fer". Tot i que va entendre que les relacions polítiques internacionals d'alt rang són fonamentals per al futur del país i van advocar per mantenir-les i

Juli Minoves conversa amb el síndic, Josep Dalmau, en presència de Josep Duró i Meritzell Malueu.

ampliar-les, tot i que l'aturisme, va advertir que en aquest camp "la improvisació és catastròfica". Parafrasejant el *Manual Digest*, Minoves va afirmar a "mantenir la fusió encetada, sempre, però, fent l'andorra". "No fer l'andorra i definir el rol del país en el pla intern i extern" seran en canvi la manera apropiada d'obra segons Maria Reig. A partir de la diada i del seu significat simbòlic, es van exposar maneres orientades d'interpretar el Principat ja que per a ella, a més que "el món no és només un espai per deprepar, del qual obtenir beneficis, sinó per intercanviar", és prioritari enfortir la percepció de nació -element social i humà del territori- contraposada a la d'Estat.

La diada es va completar amb les exposicions dels escriptors Jordi Fraga i Jaume Ribes, sobre la relació del Principat amb l'Alt Llobregat i la importància de lluitar per la pervivència de la llengua catalana, respectivament, el director de Turisme, Sergi Nadal, de la situació del sector; l'estadístic Alexis Estopfan, sobre la situació dels universitaris a l'estranger -els *solomús*-; i el síndic Rodrigo, convinger de la liberalització de les telecomunicacions, i Lurdes Font, llavoradora, sobre solidaritat internacional.

Dues estudiant, davant del seu de la Universitat d'estiu.

LA SECA, LA MECA I...

Jordi Posques i Cauat

Que la Diada andorrana de la Universitat catalana de Prada de Conflent despertà interès entre els andorrans es innegable. La d'enguany, a l'entorn del tema *andorra en el món*, ha tingut dos convidats difícils d'escoltar en viu: Meritxell Mateu i Juli Minoves. Els dos joves ambaixadors d'Andorra, ella a França i a la Unesco i ell als Estats Units i a l'ONU, van venir amb la resta de dotze convidats per la Societat andorrana de ciències. La presència dels dos ambaixadors conferia a Prada, un ambient de globalitat, un embolcall ben lligat en torn de les relacions internacionals del Principat. No es té la possibilitat, cada dia, d'escoltar veus autoritzades en els fóruns més importants del món. Mateu i Minoves van parlar amb èmfasi, i se'ls va notar que, ofertes a part,

Prada: fòrum obert

apès en certa manera precipitadament –la història la mana el temps–, posen una gran dosi de voluntat en la seva tasca. Se'ls veu il·lusionats i amb una vitalitat que ja seria bona d'apreciar en molts dels components del corpus polític del país. D'aquests polítics –del corpus polític del país–, a Prada n'hi van venir dissabte tres: puntual, el primer de seure a la taula, va ser el síndic Josep Dalleres, amb el seu aire de recolliment que amaga una potencia de pensament i d'obra notable. A mig matí, per sorpresa, feia acte de presència el consell d'Ordino, Josep Duró, que no venia com a ponent però sí inogut per l'interès de veure que s'hi feia. La tercera figura va ser Maria Reig, a l'oposició en el comitè d'Encamp i com va remarcar, Maria Reig va arribar a mitja tarda, poc abans de la seva intervenció, la va fer i se'n va tornar flanquejada pel seu següent. La seva ponència, titulada *Andorra: la casa i estar en el món*, va provocar un viu

debat a tres bandes, entre ella, Dalleres i Duró. Com si d'una comissió a punta cançada es tractés, van fer brillar les paròles sense cap mena d'inhibició. La resta de congregats, escoltavem atents les entrades de Reig i les repliques de Dalleres, amb algun solo ara i adés de Josep Duró.

Què hi feien els tres polítics andorrans a Prada? I a seva feina, esperar les idees, vehicular raonaments, exposar elements de debat. En vista del brou substancial experimentat amb la cadència d'un any a Prada, jo assajaria una jornada complementària en ple hivern a Andorra, ni que només fos per veure si les neurones marxen diferent amb el fred que omple de les caldeïdes aïles del llocet Renouvier. L'assistència, fora vergonyosa, estaria assegurada.

Ermengoteca

L'OBERTURA AL MÓN, CLAU EN L'EVOLUCIÓ D'ANDORRA

informacions

Avinyó, 21. Vila - 22 500 - Val - Finca - 1001

200
plus
Nº en vendes

**9a Diada Andorrana a la
Universitat Catalana d'Estiu**

Andorra a Prada

Andorra va ser present dissabte passat per novena vegada a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que va tenir lloc a la localitat francesa de Prada de Conflent. El tema elegit en aquesta ocasió per la Societat Andorrana de Ciències (SAC), *Andorra en el món*, destaca pel seu interès i per la seva actualitat, segons van coincidir a dir la quinzena de conferenciants que hi van ser convidats. La totalitat dels ponents va ressaltar la importància de les relacions internacionals per al nostre país després de l'aprovació de la Constitució. L'ingrés en els diferents organismes internacionals, sobretot en l'Organització de les Nacions Unides (ONU) l'any 1993 i en el Consell d'Europa l'any següent, es va convertir en la millor carta de presentació de la nova realitat andorrana. Des d'aleshores, el nostre novell cos diplomàtic ha portat a terme una important tasca per aconseguir que la nostra presència a l'exterior no es converteixi en merament testimonial i que estigui a la mateixa alçada que la d'altres estats. Així, avui dia ningú no dubta ja dels beneficis que es poden obtenir de la nostra efectiva participació en els diferents fòrums internacionals. Malgrat tot, cal recordar que fins fa poc temps eren molts aquells que opinaven que valia més dedicar-se als afers de casa en lloc de voler solucionar els de fora. Aquesta visió ha estat feliçment superada i a hores d'ara ningú no discuteix que la defensa dels nostres interessos -només s'ha de recordar la recent supressió de les restitucions al formatge per a les exportacions vers Andorra- passa també per ser presents en aquelles organitzacions supranacionals en què es prenen decisions que ens poden afectar. Ara només falta que en aquest àmbit cada vegada hi hagi un major grau de consens entre els partits polítics perquè només d'aquesta manera tindrem més força davant dels nostres interlocutors. Andorra necessita, en definitiva, una sola veu en l'àmbit internacional i una política en matèria de relacions exteriors que estigui per sobre dels canvis polítics. Aquestes i altres idees van ser analitzades a la Diada Andorrana a la UCE, que sens dubte s'ha convertit en un marc ideal per reflexionar sobre els principals temes que preocupen la nostra societat. ■

El Síndic General, Josep Dalleres, va posar un exemple molt il·lustratiu a la Universitat de Prada sobre la necessitat d'estar presents en els organismes internacionals. Segons va explicar, un conseller general va manifestar el 30 de juny de 1994 que potser ens estàvem ocupant massa dels aspectes exteriors i ens estàvem oblidant massa els aspectes interiors. Pocs mesos més tard, aquest conseller general va passar a ocupar el càrrec de ministre de Relacions Exteriors en un altre Govern i poc després la Comunitat Europea eliminava les restitucions al formatge per a les exportacions vers Andorra. Aquest fet demostra, segons Dalleres, que les decisions que es prenen a l'exterior poden afectar l'interior del país, però en aquest cas el Govern no va ser capaç de reaccionar. El conseller en qüestió i avui ministre de Relacions Exteriors és, per si algú no ho ha endevinat, Manuel Mas.

.....

Tothom sembla d'acord que no s'han de presentar més lleis durant el que queda de legislatura, però a la vegada continuen sortint textos que es podrien tractar en el proper període de sessions del Consell General. Així, el Síndic General va dir en la Universitat de Prada que en l'actualitat s'està treballant "sense soroll" en un text per regular que no es produeixin conflictes de competències entre els coprínceps i el Parlament pel que fa a l'article 66.1, segons el qual els coprínceps participen en la negociació dels tractats amb els estats veïns quan afectin determinades matèries. Anteriorment es va efectuar una regulació similar pel que fa a l'article 64.2.

Tribuna

De què va anar a Prada?

Que ningú no ignori que la Universitat catalana d'estiu (UCE), on tingué lloc la Diada andorrana i on la Societat andorrana de ciències acut des de fa anys, és filla de la revolta estudiantil del mateix any 1968 i de catalans del nord revoltats per la *problemàtica rossellonesa*; ara en diuen, correctament, problemàtica catalana.

A partir d'aleshores, la UCE empenqué la volada. Del no res, a Catalunya Nord s'ha afermat una creixença lenta però ferma. Ja hi ha protestes, moltes associacions, bressoles i participació reivindicativa a molts ajuntaments. Aquests també esperen Europa.

Cal dir que ni la radiotelevisió ni la premsa andorranes, amb una puntual informació al dia, no aconseguiren que el que s'exposà allí arribés a la nostra societat de manera aprofundida. Què hi farem!

Ha desaparegut la reivindicació i s'ha afeblit la crítica —em deia un amic periodista—, potser per causa i efecte d'existir una Generalitat institucional al sud, massa cofoista per part dels dos grups polítics que se'n disputen la possessió. Sembla que els convé la desaparició d'aquella frescor exigent, d'aquell esperit progressiu innovador i d'aquell luconformisme necessari per furgar ben endins del futur. Per això, aquell antic amic meu es planya que la presència i l'interès per la UCE s'anaven minorant.

Acabada la Diada andorrana, aquesta reflexió la vaig aplicar a nosaltres mateixos. Crec, de bona fe, que les ponències referents a *Andorra al mínim* no havien de caure en referents històries del passat, en balanços burocràtics ni en l'autocomplacença dels polítics. Això no mobilita ningú. En un acte de divulgació històrica, mirar enrere oblidat, però *l'Andorra en el futur*, com a Estat, ha de parlar de futur i, per tant, ha de definir-se com a país i decidir on va.

Per sort, es recuperà l'esperit crític i hi hagué proporcions de futur. Per escrit, Jaume Batumeu afirma, amb raó i crec jo, que el nostre món és majorment europeu i recomana no perdre el seny més enllà. Maria Reig ho ajustà més, car el títol de la seva ponència fou *Endreçar la casa i estar al mínim*. Oriol Ribas, també per escrit, fou oportu en assenyalar la nostra limitació econòmica i que era inútil cap prepotència. Jordi Pasquès posà el dit en alguna nauja i limità el món en *La relació de la Sen i l'Alt Urgell amb Andorra* amb alguna bomba d'efectes retardats que podria esclatar. Alexis Estopiñan també encetà críticament *La situació dels universitaris d'Andorra*. Hi hagué altres intervencions, evidentment, en un marc més documental, ben dignes de ser llegides, però que no responen a urgències políticossocials. És la meua opinió.

Jo diria que el més viu de la jornada, el més atraient i real, es produí en el darrer col·loqui, quan el síndic Josep Dalleres volgué valorar el conveni d'Educació amb França fet en s'afilles de la Constitució des del ministeri que ocupava llavors i, quan ell, el Consell havia acceptat per *interprocurador*. Hi era present per refusar-ho, però si Maria Reig hagués estat

“Es miri com es vulgui, hi ha un desfasament poblacional que la televisió andorrana acaba de mostrar a la pantalla i que un dia o altre s'haurà de llimar si es vol endreçar la casa”

vots del Consell, un el seu, s'hi havien oposat perquè la posició andorrana d'aquell moment era feble. Més tard, òbviament, amb l'Estat en marxa, se n'hauria pogut treure més profit.

L'ambient ja s'havia animat. I encara s'anima

més quan Maria Reig, en una frase ben ajustada, irrità els polítics: *“El Consell no és ben representatiu de la societat andorrana de 60.000 habitants, quan només dotze mil passaports o electors l'ellegixen.”*

Sens dubte, dins la legalitat vigent, Josep Dalleres, i de retop Josep Duró, se sentien *deslegitimats*. Però la frase de Maria Reig no era una *boutade*, es miri com es vulgui, hi ha un desfasament poblacional que la televisió andorrana acaba de mostrar a la pantalla i que un dia o altre s'haurà de llimar si es vol de veritat *endreçar la casa*. El cos legislatiu hauria de tenir consciència que ens cauen a sobre molts problemes de cop i que el temps i la manca de previsió podreixen tots els problemes que tenim.

Crec que el missatge de Maria Reig fou correcte quan digué: *“Com més endrecem la casa, més i millor obrirem les finestres al mínim.”*

Algú pot pensar: I tu que hi eres, que vas dir a Prada? Jo també vaig parlar d'endreçar una de les cambres de la casa i d'ordenar el futur. L'espero que el Diari d'Andorra em permetrà parlar-ne un

Jaume Ros i Serra

Andorra, més que un punt al Pirineu

Compleixo la promesa feta en un article anterior d'explicar el que vaig dir en la Diada andorrana de Prada el 17 d'agost.

A la Societat andorrana de ciències, cal agrair-li el mèrit que tot l'arc de la societat andorrana tingui l'ocasió de dir-hi la seva.

El tema era *Andorra en el món* i volia dir-hi la meua, com sempre, parlar de la llengua i la cultura. Això sí, com a *torgeta de visita de cara al món*. No puc fer-hi menys! Em preocupa la mena d'embut en què es troben totes dues. I mentre havia escrit uns primers apunts, una carta al director del setmanari **7DIES** em va esperar profundament. Un ciutadà andorrà clamava, amb el seu passaport de soca-rel número 1684: "*Jo em pregunto, no hauríem de ser els andorrans els qui llançéssim el català al món?*"

Per donar suport a aquesta proposta, no podia menys que, en primer lloc, alertar l'audiència de les nostres mancances:

"Som una societat que ha aconseguit l'èxit si només valorem Andorra com un mercat. Però aquest èxit, que té la seva relació amb l'estómac d'un ésser vivent, no l'hem aconseguit en el terreny del cor. En la conservació de la seva llengua i la seva cultura. Un país és un país només quan hi ha simbiosi entre el cor i l'estómac. Els passos que es fan en aquest sentit són insuficients enfront d'un creixement tan desorbitat i no integrat com el que tenim.

Dels països que tenen el català com a llengua pròpia, Andorra és l'únic que gaudeix de sobirania; i si fa molt, no fa prou, i el resultat el tenim al carrer i en l'enquesta sobre l'ús social de la llengua encarregada pel ministeri d'Afers Socials i Cultura. A més, no es pot oblidar que si Catalunya és l'únic territori potent i voluntariós que resisteix l'onada lingüística depredadora, tampoc no és un territori que pugui estar segur de vèncer-la. Evidentment, és un bon *coixí* per a Andorra, però no hauria de servir per anestesiar voluntats.

Territoris reduïts amb un *coixí de suport*, com és el cas de Flandes amb Holanda o els territoris que componen la Confederació helvètica, que, sustentats per tres potents cultures veïnes, se salven. Però el romanx, minoritària llengua suïssa aïllada, he llegit que ja només el parlen uns centenars de persones. També passa a l'Alguer, i seria igualment el cas d'Andorra sense el *coixí* català.

"És i seria un acte d'estricta legitimitat, i al qual no es pot atribuir cap interferència política, que Andorra s'erigís en la capital d'una llengua i una cultura mil·lenàries, nascudes al Pirineu"

països de llengua catalana.

Crec que Andorra ha de liderar la defensa de la nostra cultura a escala internacional. Ve't aquí la nova targeta de visita. És i seria un acte d'estricta legitimitat, i al qual no es pot atribuir cap interferència política, que Andorra s'erigís en la capital d'una llengua i una cultura mil·lenàries nascudes al Pirineu, i en són una prova les *Humilies d'Organyà*.

Podem acollir congressos de filologia, convencions de llengües minoritàries, conferències i trobades de casals i centres... Oferir tot un país sota el paraigua cultural romànic... El potencial existeix, no cal inventar-lo com passa amb altres iniciatives. Aquesta capitalitat ha d'anar més enllà de l'adhesió mimètica, formal i burocràtica. És la targeta de visita cultural estesa a tot el món amb *l'etiqueta andorrana* de totes aquelles expressions de la llengua i la cultura comunes —que tenim en estoc als territoris veïns i germans— que només ens cal allargar el braç per fer nostres.

El Principat està en condicions d'esdevenir la capital mundial de la cultura catalana a efectes institucionals, digué un il·lustre visitant. Aquesta afirmació té un doble vessant, tant en pro de la preservació i l'expansió de la cultura del país com pel que se'n segueix de promoció turística."

Aquestes, entre altres, foren els meus raonaments a la UCE de Prada amb motiu del dia d'Andorra.

Jaume Ros

L'AGRÍCOL INFORMA

NOVENA DIADA ANDORRANA

El dia 17 d'agost va tenir lloc a Prada de Conflent la novena diada andorrana en el marc de la vint-i-vuitena edició de la Universitat Catalana d'Estiu. L'acte, organitzat per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) i patrocinat per Banc Agrícola, va reunir diversos ponents sota el tema "Andorra en el món".

A continuació us oferim un resum de les ponències (amb excepció de les de Lurdes Font, Ricard Rodrigo i Juli Minoves, que al tancament d'aquesta edició no havien lliurat copia de la seva ponència. Cebria Barauil no va ser present per problemes de salut i la seva ponència va ser substituïda per la de Pere Cervera Jaume Bartumeu i Oriol Ribas tampoc van ser presents però les seves ponències van ser llegides per membres de la SAC.

1. El Principat d'Andorra i l'exterior durant el segle XX fins el 1993, per Pere Cervera, llicenciat en història i professor de formació d'adults del Ministari d'Educació

Pere Cervera va advertir d'entrada que "la història ens mostra que el Principat d'Andorra no ha estat mai una entitat aïllada i marginada del seu entorn. Les relacions amb l'exterior han estat sempre una necessitat econòmica (malgrat haver cercat una economia d'autoproducció) i social i, conseqüentment, política".

Va remarcar el fet que encara als anys 40, si Espanya ni França van voler reconèixer la independència d'Andorra i que fins i tot "dirigents espanyols arriben a plantejar-se la recuperació d'Andorra en un primer moment" i que "en la postguerra i durant un llarg període de temps, [Espanya] procedí a tancar la frontera amb Andorra cada nit".

Aquesta situació va canviar amb el posterior desenvolupament econòmic espanyol

de finals de la dècada dels 50, que va generar a Espanya "una demanda i unes possibilitats que són aprofitades per la societat andorrana, ocupada en satisfer-les, en acumular riquesa i capital sense oblidar les possibilitats del mercat francès".

No obstant, en els últims anys Andorra ha assistit a la integració d'Espanya en Europa i a la creació de la Unió Europea, situació que "converteix Andorra en una illa comunitària que haurà d'articular les relacions amb un nou veí: la Unió Europea".

2. Andorra en el món turístic, per Sergi Nadal, director de turisme del Govern d'Andorra.

Sergi Nadal va començar donant algunes dades per destacar la importància del sector turístic a Andorra: "s'estima que el nostre país el visiten cada any de 8 a 10 milions de turistes, dels quals la meitat són visitants és a dir, que no pernacten al Principat"; "el sector turístic dona feina al 52% dels assalariats, dels quals el 24% treballa al comerç i el 15% a l'hosteleria".

Es va referir a la necessitat d'integrar el turisme en un nou d'actuació global ja que tant per mantenir la seva oferta turística actual com per promoure aquelles ofertes que Andorra encara té desaprovechades, com ara la d'estades esportives per a la preparació física d'atletes, les estades de salut, el país ha de cuidar el seu medi ambient, mantenir la seva seguretat ciutadana, millorar la formació dels seus professionals, protegir el seu patrimoni cultural i continuar donant suport institucional al sector, com ja ho estan fent la Cambra de Comerç o la Taula de Turisme.

3. Situació dels universitaris d'Andorra, per Alexis Estopiñán, estudiant de filosofia

En un moment de la seva intervenció, Alexis Estopiñán va fer una irònica referència al títol

de la Diada, en el sentit que hi ha masses llicenciats universitaris "andorrans en el món" i que el Govern hauria de fer un esforç per incentivar el seu retorn al país, que segons ell no es produeix "com a conseqüència de la desvinculació amb Andorra, ja que es retora desinformats i sense trobar-se vinculat amb cap xarxa social". Va aportar les dades que apunten el fet que només el 14% dels universitaris andorrans (que va denominar "andunis") treballen a Andorra, mentre que el 46% ho fan a Espanya, el 36% a França i el 4% a altres països, fet lamentable ja que aquestes persones "tenen la possibilitat d'aportar un cert grau d'innovació a la societat".

4. La relació de La Seu i l'Alt Urgell amb Andorra, per Jordi Pasques, escriptor.

Jordi Pasques va comentar l'evolució de les relacions de veïnatge de La Seu d'Urgell amb Andorra. Així, mentre que fa 50 anys, la població era de cap als cinc mil habitants en ambdós localitats i "es dues poblacions no s'afectaven entre si", el fet que avui dia la població és "de setanta mil al Principat i de deu mil a La Seu d'Urgell" fa que Andorra s'hagi convertit en un pol d'atracció amb conseqüències positives però també negatives: "si bé el Principat genera un corrent laboral positiu [...] l'oferta tan extensa i els preus més baixos [d'Andorra] influeixen negativament sobre el comerç de la Seu...".

També va lamentar la pèrdua de la base humana d'aquesta relació ja que "la seguretat, tal i la precarietat en molts casos evident, dels llocs de treball andorrans, xucla un potencial humà jove" mentre que La Seu perd la seva gent preparada que va a ocupar llocs de treball qualificats al Principat.

5. La llengua i la cultura catalanes, targeta de visita

d'Andorra al món.

... i, en definitiva, el paper del treball i el paper del treballador en la producció i en la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. I és, precisament, en aquest punt on el paper del treball i del treballador és més important i més decisiu. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra.

6. Andorra, el món de les divinitats.

... i, en definitiva, el paper del treball i el paper del treballador en la producció i en la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. I és, precisament, en aquest punt on el paper del treball i del treballador és més important i més decisiu. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra.

7. La percepció del món econòmic sobre Andorra.

... i, en definitiva, el paper del treball i el paper del treballador en la producció i en la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. I és, precisament, en aquest punt on el paper del treball i del treballador és més important i més decisiu. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra.

... i, en definitiva, el paper del treball i el paper del treballador en la producció i en la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. I és, precisament, en aquest punt on el paper del treball i del treballador és més important i més decisiu. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra.

... i, en definitiva, el paper del treball i el paper del treballador en la producció i en la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. I és, precisament, en aquest punt on el paper del treball i del treballador és més important i més decisiu. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra. És aquí on el treball i el treballador són els que donen sentit i valor a la producció i a la circulació d'articles de luxe i de qualitat a Andorra.

publicat als Estats Units sobre Andorra titulada *The Andorra Report* (Informe sobre Andorra), en la que es diu que tots els andorranos són "bàsicament anarquistes" entre els avantatges d'Andorra menciona els fets de no triparar i de no triparacions nuclears en la seva proximitat ni de partits polítics al poder.

8. Idees per a una representació internacional d'Andorra, per exemple a Mòstol, ambaixador i consell d'Europa i consell d'Europa.

Maria Reig, que sempre es defineix com a "ciudadana del món", es va referir a la voluntat d'Andorra d'integrar-se en Europa i de conservar alhora la seva diferència. "Una de les tasques, al meu entendre, de la diplomàcia andorranca (...) és de mostrar que les diferències lluny d'ésser un perill són una font de riquesa."

Va assenyalar que en els fóruns internacionals, "la nació de [país] gran a petit esdevé caduca" i va mencionar el cas de Liechtenstein, que al Consell d'Europa "té un potencial financer i econòmic molt més alt que països com Albània o Lituània."

9. Endreçar la casa i estar en el món per exemple a Mòstol, ambaixador i consell d'Europa.

Moria Reig va fer una crítica de la manca de definició d'un

model d'Estat per part dels polítics i que massa sovint encara es posen excuses per "impedir que, com la Constitució mana, els interessos col·lectius predominin per damunt dels interessos individuals", cosa que "perjudica les relacions d'Andorra amb altres països." Va defensar que abans que Andorra normalitzi les seves relacions amb l'exterior, és necessari trobar un consens nacional per organitzar el país internament perquè llavors "estarem també en condicions d'estar en el món, no en qualitat de caçadors furtius, a l'aguait del guany immediat que puguem treure de les nostres relacions, sinó d'una manera plena, rebent dels altres però també donant nosaltres la part que ens correspon aportar" ja que, va afegir, "el món no és un espai per depredar (...) sinó un espai per intercanviar."

10. Andorra i Europa, per *Jaume Bartumeu, advocat i president de la comissió de política exterior del Consell General.*

Jaume Bartumeu va fer

diverses crítiques sobre la manera de portar a terme la política exterior, que segons ell es basa més en la improvisació que en la definició d'un model d'actuació consistent. No obstant, va reconèixer la dificultat en que es troba actualment Andorra, que tradicionalment ha buscat un equilibri entre Espanya i França però que avui dia es veu més condicionada per la Unió Europea.

11. Projecció internacional de les institucions andorranes, per *Josep Dalleres, sindic del Consell General.*

Dalleres va recordar el canvi que va suposar la Constitució de 1993 en les relacions exteriors d'Andorra. Així, la Carta Magna va declarar sobirà al poble andorrà al posar-se per damunt de l'autoritat dels Coprínceps, cadascun dels quals, segons l'article 43, "jura o promet exercir les seves funcions d'acord amb la present Constitució." D'altra banda, l'article 44 diu que el Govern "dirigeix la política nacional i in-

ternacional d'Andorra." Finalment, la decisió sobre les relacions internacionals d'Andorra recau en el Consell General i, doncs, en el poble andorrà. En aquest sentit, l'article 64 assenyalava els casos en els que "els tractats internacionals han d'ésser aprovats pel Consell General per majoria absoluta de la cambra."

Quant a si s'ha de donar prioritat als assumptes exteriors o als interiors, Dalleres va recordar que les decisions preses a l'exterior afecten decisivament la vida interior.

Conclourem aquest resum amb una nata d'humor. Segons va explicar Dalleres, el 30 de juny de 1994, un Conseller General va manifestar al llavors Cap de Govern: " ... potser ens estem ocupant massa dels aspectes exteriors i estem oblidant massa els aspectes interiors", "comentari que no tindria més rellevància de no ser que aquest Conseller, pocs mesos més tard va passar a ocupar el càrrec de Ministre de Relacions Exteriors (d'un nou Govern s'entén)."

"Essent com es la neutralitat delas Valls de Andorra lo primer be y la major prerrogativa entre las majors, que a ellas Constitueixen felises, y dichosas, diu ser defensadas per sos naturals amb la major vigor, y conate sens plañer treballs, fatigas, interesos, y diners, per enviar a Paris, Madrit, Roma y en qualsevol Cort del mon, per sa defensa o per instar la Conservació;"

Antoni Fiter (1748)

"Els pobles per petits que siguin, que no sapiguen adaptar-se a aquesta evolucion moderna, estan condemnats a morir".

Bonaventura Riberaygua (1946)

"Article 65

Per als interessos del poble andorrà, del progrés i de la pau internacionals, es podran cedir competències legislatives, executives o judicials sempre que sigui a organitzacions internacionals i per mitjà d'un mandat que ha d'ésser aprovat per una majoria de dues terceres parts dels membres del Consell General."

Constitució d'Andorra (1993)

**BANC
AGRICOLI
COMERCIAL
D'ANDORRA**

FUNDAT L'ANY 1930